Eğer cesur değilsen samimi olamazsın.
Eğer cesur değilsen sevemezsin.
Eğer cesur değilsen güvenemezsin.
Eğer cesur değilsen, gerçeğin peşine düşemezsin.
O yüzden önce cesaret gelir.
Ve diğer her şey onu izler.

ÖNSÖZ

Belirsizlik deme; merak de.

Güvencesizlik deme; özgürlük de.

Ben sana bir dogma sunmak için burada değilim; dogma kesin bir sonuca götürür. Ben sana gelecek sözü vermek için burada değilim; herhangi bir gelecek sözü güvenlik duygusu yaratır. Ben sadece bazı şeylerin farkına varmanı istiyorum; yani şu anda burada olmak, hayatın bütün güvensizliğini, hayatın bütün belirsizliğini, hayatın bütün tehlikesini yaşamanı istiyorum.

Buraya bir kesinlik, bir yargı, bir "izm" bulmak için geldiğini biliyorum; ait olabileceğin bir yer, yaslanabileceğin birini arıyorsun. Buraya korkuların yüzünden geldin. Sayesinde farkında olmadan yaşayabileceğin bir çeşit tatlı mahkumiyet peşindesin.

Ben seni daha güvencesiz, daha belirsiz hale getirmek istiyorum; çünkü hayat böyledir, Tanrı böyledir. Güvencesizlik ve tehlike arttığı zaman, bu duruma tek karşılık verme olasılığı farkında olmaktır.

İki olasılık var; ya gözlerini kapatıp bir dogmaya dayanır, bir Hıristiyan, Hindu ya da Müslüman olursun... ve o zaman bir devekuşuna dönüşürsün. Bu dogmalar hayatı değiştirmez; sadece gözlerini kapatır, seni aptal yapar, zekânın önüne set çeker. O geri zekâlılığın içinde kendini güvende hissedersin. Bütün aptallar kendini güvende hisseder. Aslında sadece aptallar güvende hisseder. Gerçekten canlı olan bir insan her zaman güvencesizlik hissedecektir. Ne güvenliği olabilir ki?

Hayat mekanik bir süreç değildir, belirli olamaz. O, tahmin edilemeyen bir gizemdir. Hiç kimse bir sonraki anda ne olacağını bilemez. Arşın yedinci katında yaşadığını düşündüğün Tanrı -eğer oradaysa- o bile ne olacağını bilmez. Çünkü eğer ne olacağını biliyorsa, o zaman hayat sadece bir mizansen olur. O zaman her şey önceden yazılmıştır. Her şeyin kaderi önceden bellidir. Şayet geleceğin ucu açıksa birazdan ne olacağını nasıl bilebilir? Eğer Tanrı bir sonraki anda ne olacağını biliyorsa, o zaman hayat sadece ölü ve mekanik bir süreç olur. O zaman bir özgürlük olmaz ve özgürlük olmadan hayat nasıl varolabilir? Ortada gelişme ya da gelişmeme olasılığı yoktur. Eğer her şey önceden bilinirse, o zaman bir heyecan, bir görkem yoktur. O zaman sadece robotlaşırsın.

Hayır, hiçbir şey güvence altında değildir. Benim verdiğim mesaj bu. Hiçbir şey güvence altında değildir. Çünkü güvenli bir hayat ölümden daha beter olur. Hiçbir şey belli değildir. Hayat belirsizliklerle doludur, sürprizlerle doludur. Zaten onun güzelliği de buradadır. "İşte şimdi emin oldum" diyebileceğin bir ana asla ulaşamazsın. Emin olduğunu söylediğin an, ölümünü ilan etmiş olur, intihar etmiş olursun.

Hayat bin bir belirsizlikle dolu bir şekilde akmaya devam eder. Bu onun özgürlüğüdür. Buna güvencesizlik deme.

Zihnin neden özgürlüğe "güvencesizlik" dediğini anlayabilirim: Birkaç ay ya da birkaç yıl boyunca hapiste

yaşadın mı? Eğer birkaç yıl hapiste yaşasaydın, tahliye olduğu gün mahkumun gelecek hakkında belirsizlik hissetmeye başladığını bilirdin. Cezaevinde her şey belirliydi. Her şeyin katı bir rutini vardı. Yemeği geliyordu, güvenliği sağlanmıştı. Ertesi gün aç kalacağı korkusu yaşamıyordu. Her şey belli olduğu için, hiçbir endişe taşımıyordu. Şimdi, yıllarca hapiste kaldıktan sonra, gardiyan gelip ona "seni serbest bırakacağız" diyor. Titremeye başlar. Cezaevi duvarlarının dışında yine belirsizlikler olacak. Sürekli arayış içinde olması gerekecek. Bir kere daha özgür yaşamak zorunda kalacak.

Özgürlük korku yaratır. İnsanlar özgürlükten söz eder; ama korkarlar. Ve insan eğer özgürlükten korkuyorsa, daha insan olmamış demektir. Ben sana özgürlük veriyorum; güvence değil. Ben sana kavrayış veriyorum; bilgi değil. Bilgi seni emin yapacaktır. Eğer sana bir formül verebilirsem, belirli bir formül verip; "Tanrı var, bir kutsal ruh var ve onun oğlu olan İsa var. Cennet ve cehennem var. Bunlar iyi eylemler, bunlar kötü eylemler. Günah işlersen cehenneme gidersin, erdemli yaşarsan cennete gidersin" dersem, her şey biter. O zaman emin olursun. O yüzden birçok insan Hıristiyan, Hindu, Müslüman ya da Jaina olmayı seçti. Onlar özgürlük değil, sabit formüller istiyor.

Bir adam ölüyormuş. Yolda bir trafik kazası yaşanmış ve kimse adamın Yahudi olduğunu bilmediği için bir rahip çağırmışlar. Katolik bir rahip. Rahip adama eğilmiş. Adam ölmek üzereymiş, son anlarını yaşıyormuş. Ve rahip: "Baba Tanrı, Kutsal Ruh ve Oğul İsa üçlemesine inanıyor musun?" diye sormuş.

Adam gözlerini açmış. "Ben burada ölüyorum ve o saçma sapan sorular soruyor!" demiş.

Ölüm kapını çaldığı zaman bütün emin olduğun şeyler saçma ve aptalca gelecektir. Hiçbir kesinliğe yapışma. Hayat belirsizdir, hayatın doğası belirsizliktir. Zeki bir insan her zaman emin olmadan kalır.

Bu belirsizlik halinde kalmaya hazır olmanın ta kendisi cesarettir. Belirsizlik içinde kalmaya hazır olmak güvenmektir. Zeki bir insan, durum ne olursa olsun, tetikte olan ve tüm kalbiyle karşılık veren insandır. Ne olacağını bildiğinden değil, "Bunu yaparsan şu olur" tavrında değil. Hayat bir bilim değil. O bir neden-sonuç zinciri değil. Suyu yüz dereceye kadar ısıt buharlaşsın; bu kesindir. Ama gerçek hayatta hiçbir şey böyle kesin değildir.

Her birey bir özgürlüktür, bilinmeyen bir özgürlük. Tahmin etmek ya da bir şey beklemek imkansızdır. İnsanın farkındalıkla ve anlayışla yaşaması gerekir.

Sen bana bilgi aramak için geldin. Tutunacağın belirli formüller istiyorsun. Ben sana öyle bir şey vermem. Aslında, eğer sende biraz varsa onları da alıp senden uzaklaştırırım. Zamanla emin olduğun şeyleri yok ederim. Zamanla seni daha da güvencesiz bırakırım. Yavaş yavaş seni daha da çok şüpheci hale getiririm. Yapılması gereken tek şey bu. Bir ustanın yapması gereken tek şey budur. Seni tam bir özgürlükte bırakmak. Bütün olasılıkların açık olduğu, hiçbir şeyin belli olmadığı tam bir bağımsızlık. O zaman her şeyin farkında olmak zorunda kalacaksın; başka türlüsü mümkün olmaz.

Kavrayış dediğim şey budur. Eğer güvencesizliğin, hayatın ayrılmaz bir parçası olduğunu kavrarsan ve bunu olumlu görürsen, hayatı özgür kıldığını, sürekli bir sürprize dönüştüğünü kavramış olursun. Kimse ne olacağını bilemez. Bu seni sürekli merak içinde bırakır. Buna belirsizlik deme, merak de. Buna güvencesizlik deme, özgürlük de.

Eğer cesur değilsen samimi olamazsın.

Eğer cesur değilsen sevemezsin.

Eğer cesur değilsen güvenemezsin.

Eğer cesur değilsen, gerçeğin peşine düşemezsin.

O yüzden önce cesaret gelir.

Ve diğer her şey onu izler.

CESARET NEDİR

Başlangıçta korkak ile cesur insan arasında pek bir fark yoktur. Aradaki tek fark: Korkak korkularını dinler ve onları izler. Cesur ise korkularını bir kenara koyup, ileri adım atar. Cesur insan, bütün korkularına rağmen bilinmeyene adım atandır.

Cesaret, bütün korkulara rağmen bilinmeyene adım atmaktır. Cesaret korkusuzluk demek değildir. Korkusuzluk, sürekli cesur ve daha cesur olunca ortaya çıkar. Cesaretin en uç deneyimi korkusuzluktur. Korkusuzluk cesaretin sonsuz olduğu zaman ortaya çıkan güzel kokudur. Ama başlangıçta korkak ile cesur arasında pek bir fark yoktur. Tek fark: Korkak korkularına kulak verir ve onları izler. Ve cesur, onları bir kenara atıp ileri adım atar. Cesur insan, korkularına rağmen bilinmeyene adım atar. O, korkuyu bilir. Korku oradadır.

Kolomb gibi keşfedilmemiş denizlere açıldığın zaman, bir korku vardır, yoğun bir korku. Çünkü kimse ne olacağını bilemez. Güvenliğin kıyılarını terk ediyorsun. Bir anlamda hiçbir sıkıntın yoktu. Eksik olan tek bir şey vardı: macera. Belirsizliğe adım atmak sana heyecan verir. Kalp tekrar atmaya başlar, tekrar canlanırsın; yaşadığını hissedersin. Varlığındaki her hücre canlanır. Çünkü bilinmeyenin meydan okumasını kabul etmişsindir.

Bütün korkulara rağmen, bilinmeyenin meydan okumasını kabul etmek cesarettir. Korkular oradadır. Ama eğer sen tekrar tekrar bu meydan okumayı kabullenirsen, yavaş yavaş o korkular kaybolur. Bilinmeyenin getirdiği o sonsuz keyfi yaşamak, bilenmeyen ile duymaya başladığın heyecan, seni güçlü yapar. Zekânı keskinleştirir. Belirli bir bütünlüğe ulaşmanı sağlar. İlk kez hayatın bir sıkıntı değil, macera olduğunu hissetmeye başlarsın. Sonra yavaş yavaş korku kaybolur. O zaman sürekli macera peşinde koşmaya başlarsın.

Kısacası cesaret, bilinmeyen için bilineni riske etmektir; tanıdık olmayan için, tanıdık olanı; konforsuzluk için, konforlu olanı; bilinmeyen bir varış noktası için, herkesin bildiği göç yollarını terk etmek demektir. İnsan başarıp başaramayacağını asla bilemez. Bu bir kumardır. Ama hayatın ne olduğunu sadece kumarbazlar bilir.

CESARETİN TAOSU

Hayat senin mantığını dinlemez; umursamadan kendi yoluna devam eder. Sen hayata kulak vermek zorundasın. Hayat senin mantığını dinlemez. Senin mantığını umursamaz.

Hayata girdiğin zaman ne görüyorsun? Büyük bir fırtına geliyor ve dev ağaçlar devriliyor. Charles Darwin'e göre onlar hayatta kalmalı; çünkü onlar, en iyi uyum sağlamış, en güçlü, en kuvvetlidir. Yaşlı bir ağaca bak. Yüz metre yüksekliğinde, üç bin yaşında. Ağacın varlığı bile güç yaratıyor, dayanıklılık ve kudret duygusu veriyor. Milyonlarca kök toprağın derinliklerine yayılmış durumda. Ve ağaç büyük bir ihtişamla ayakta duruyor. Ağaç tabii ki mücadele ediyor, teslim olmak istemiyor. Ama fırtınadan sonra devrilmiştir. Ölmüştür. Artık yaşamamaktadır. Bütün gücü kaybolup gitmiştir. Fırtına fazlasıyla güçlüydü. Fırtına her zaman daha güçlüdür.

Çünkü fırtına bütünden gelir. Ağaç ise bir bireydir.

Sonra, küçük bitkiler ve sıradan otlar vardır. Fırtına geldiği zaman otlar eğilir ve fırtına ona bir zarar

veremez. En fazla üstünü temizler; hepsi bu. Üzerinde birikmiş olan tozları süpürür. Fırtına onu bir güzel yıkayıp temizler. Ama fırtına dindikten sonra, küçük bitkiler ve otlar yine dikilirler. Bir otun neredeyse hiç kökü yoktur. Küçük bir çocuk tarafından bile sökülebilir. Ama fırtına yenilmiştir. Ne oldu?

Otlar Tao'nun yolunu izlemiştir; Lao Tzu'nun yolunu. Ve büyük ağaç ise Charles Darwin'i izledi. Büyük ağaç çok mantıklıydı: Direnmeye çalıştı, gücünü göstermeye çalıştı. Eğer gücünü göstermeye çalışırsan yenilmeye mahkum olacaksın. Bütün Hitler'ler, bütün Napolyon'lar, bütün İskender'ler, büyük, güçlü ağaçlardır. Onların hepsi yenilgiye uğratılacaktır. Lao Tzu'lar, küçük otlar gibidir; kimse onları yenemez. Çünkü onlar her zaman eğilmeye hazırdır. Teslim olan birini nasıl yenebilirsin? "Ben zaten yenildim" ya da "Zaferinizin keyfini çıkarın efendim, sorun çıkarmaya gerek yok; yenilgiyi kabul ediyorum" diyen birini nasıl yenebilirsin? Büyük İskender bile Lao Tzu önünde kendini güçsüz hissedecektir. Hiçbir şey yapamaz. Bu yaşandı. Tıpkı şöyle oldu:

Büyük İskender'in, Hindistan'da olduğu zamanlar Dandamis adında bir sannyasin, bir mistik yaşıyormuş. Arkadaşları İskender'e Hindistan'a sefere çıkarken, dönüşte bir sannyasin getirmesi söylemişler. Çünkü o nadir çiçek sadece Hindistan'da filizleniyormuş. "Dönüşte pek çok şey getireceksiniz ama lütfen sannyasin'i unutmayın, biz onun ne olduğunu görmek istiyoruz, sannyasin'in ne olduğunu tam olarak bilmekistiyoruz" demişler.

Savaşlar ve mücadeleler yüzünden o kadar meşgulmüş ki, bunu neredeyse unutmuş. Geri dönerken, tam Hindistan sınırını terk etmek üzereyken birden aklına gelmiş. Hindistan'ın son köyünden ayrılmak üzereymiş. o yüzden askerlerine köye gidip, bu civarda bir *sannyasin* olup olmadığını sormalarını istemiş. O sırada tesadüf eseri Damdamis köyde, nehir kıyısındaymış. İnsanlar "Tam vaktinde geldiniz. Birçok *sannyasin* vardır; ama gerçek *sannyasin* her zaman çok nadir bulunur. O şu anda burada. Gidip onu ziyaret eder, ders alabilirsiniz" demişler. İskender gülmüş. "Ben buraya ders almaya gelmedim. Askerlerim gidip onu alacak ve ben de onu ülkemin başkentine götüreceğim." demiş.

Köylüler "Bu o kadar kolay değil." diye yanıtlamış.

İskender, kulaklarına inanamamış; ne tür bir zorluk olabilirdi? O, imparatorları, büyük kralları dize getirmişti. O yüzden bir dilenciyle, bir *sannyasiri\e,* nasıl bir zorluk yaşardı? Askerleri Damdamis'i görmeye gitti. Damdamis, nehrin kıyısında çırılçıplaktı. "Büyük İskender seni ülkesine davet ediyor. İhtiyacın olan her şey sana sunulacak. Kraliyet konuğu olacaksın" demişler.

Çıplak fakir gülmüş ve: "Sen git ve ustana söyle; kendine büyük diyen bir insan büyük olamaz. Kimse beni bir yere götüremez. Bir sannyasin bulut gibi hareket eder. Tam bir özgürlük içinde. Ben kimsenin kölesi değilim." demiş.

"İskender'i duymuş olmalısın; o çok tehlikeli bir adam. Eğer ona hayır dersen, bunu kabul etmez. Kafanı kestirir" demiş askerler.

Sannyasin onlara: "Belki de en iyisi sizin onu buraya getirmenizdir, o benim ne demek istediğimi anlayabilir." Demiş.

İskender onu görmeye gitmek zorunda kalmış. Çünkü geri dönüp askerler ona şöyle demişti: "O çok eşsiz bir adam. Sanki ışıldıyor. Etrafında bilinmeyenden kaynaklanan bir şey var. Çıplak, ama onun yanında çıplaklığı hissetmiyorsunuz, daha sonra hatırlıyorsunuz. O kadar güçlü ki, onun varlığında bütün dünyayı unutuyorsunuz. Bir çekiciliği var. Etrafını büyük bir dinginlik kuşatmış. Ve sanki çevresindeki her şey onun varlığından mutluluk alıyor. Görülmeye değer biri. Ancak gelecekte onu tehlikeler bekliyor. Çünkü zavallı adam kimsenin onu bir yere götüremeyeceğini, kimsenin kölesi olmadığını söylüyor."

İskender, elinde kınından çıkmış kılıcıyla onu görmeye gitti. Damdamis güldü ve konuştu: "Kılıcını indir, burada bir işe yaramaz. Onu kınına sok. Burada bir işe yaramaz; çünkü sadece bedenimi kesebilirsin. Ve ben onu uzun zaman önce geride bıraktım. Kılıcın beni kesemez, o yüzden onu indir; çocukluk etme."

Söylenenlere göre, İskender hayatında ilk kez bir başkasının emrini yerine getirdi. Çünkü bu adamın

huzurunda kim olduğunu bile unutmuştu. Kılıcını kınına soktu ve "Hayatımda bu kadar güzel bir adamla karşılaşmadım" dedi. Kampa geri dönünce, düşüncelerini anlattı. "Ölmeye hazır olan birini öldürmek çok zor. Onu öldürmek anlamsız. Savaşan birini öldürürsün; o zaman öldürmenin bir anlamı var. Ama ölmeye hazır olan, işte kafam burada, onu kesebilirsin diyen bir adamı öldüremezsin."

Damdamis aslında şöyle demişti: "Bu benim kafam. Onu kesebilirsin. Kafam düştüğü zaman, onu kumların üstüne düşerken göreceksin. Ben de aynı şeyi göreceğim. Çünkü ben bedenim değilim. Ben bir tanığım."

İskender, bunu arkadaşlarına anlattı. Ve şöyle dedi: "Buraya getirebileceğim *sannyasiriler* vardı, ancak onlar *sannyasin* değildi. Sonra gerçekten eşsiz olan bir adamla karşılaştım ve siz doğru duymuşsunuz: Bu çiçek gerçekten eşsiz. Ama kimse onu zorlayamıyor çünkü ölümden korkmuyor. Bir insan ölümden korkmadığı zaman, ona nasıl zorla bir şey yaptırabilirsiniz?"

Seni köle yapan şey kendi korkuların; senin korkuların. Korkusuz olduğun zaman artık köle değilsin. Aslında başkalarını, onlar seni köle yapmadan köle yapmaya zorlayan güç senin kendi içindeki korkudur.

Korkusuz bir insan, ne kimseden korkar, ne de başkalarını korkutur. Korku tamamen ortadan kaybolur.

KALBİN YOLU

Cesaret anlamına gelen *courage* kelimesi çok ilginçtir. Kalp anlamına gelen Latince cor kökünden gelir. *Courage* sözcüğü kalp anlamındaki cor kökünden gelir, yani cesur olmak, kalple yaşamak demektir. Ve korkaklar, sadece korkaklar, kafalarıyla yaşar. Korktukları için etraflarında mantıktan oluşan bir güvenlik duvarı yaratırlar. Korkularıyla her kapı ve pencereyi kapatırlar. Kavramları, kelimeleri, teorileri ve dinbilimleriyle, bütün boşlukları kapatır ve bu kapalı kapılar arkasında gizlenirler.

Kalbin yolu, cesaretin yoludur. Güvencesizlik içinde yaşamaktır; sevgi ve güven içinde yaşamaktır, bilinmeyenin içinde hareket etmektir. Geçmişi bırakıp, geleceğin yaşanmasına izin vermektir. Cesaret, tehlikeli yollarda hareket etmektir. Hayat tehlikelidir ve sadece korkaklar tehlikeden kaçınır. Ama onlar zaten ölüdür. Yaşayan bir insan, gerçekten yaşayan bir insan, her zaman bilinmeyene doğru gider. Tehlike vardır, ama o bu riski alır. Kalp her zaman risk almaya hazırdır, kalp kumarbazdır. Kafa ise bir işadamıdır. Kafa her zaman hesaplar; çok kurnazdır. Kalp hesapçı değildir.

Cesaret anlamına gelen İngilizce *courage* çok güzel ve ilginç bir sözcüktür. Kalp üzerinden yaşamak, anlamı keşfetmektir. Bir şair kalbiyle yaşar ve zamanla kalbi üzerinden bilinmeyenin seslerini dinlemeye başlar. Kafa dinleyemez; o bilinmeyenden çok uzaktadır. Kafa bilinenlerle doludur.

Zihnin nedir? O, bildiğin her şeydir. O geçmiştir, ölmüş olan ve geride kalan şeylerdir. Zihin, biriktirilmiş geçmişten başka bir şey değildir, hafızadır. Kalp ise gelecektir, kalp her zaman umuttur, kalp her zaman gelecekte bir yerdedir. Kafa geçmişi düşünür; kalp geleceği hayal eder.

Gelecek henüz gelmemiştir. Gelecek henüz oluşmamıştır. Gelecek henüz sadece bir olasılıktır; gelecektir, gelmeye başladı bile. Yaşanan her anda, gelecek şimdiki zamana dönüşürken, yaşadığımız an ise geçmiş oluyor. Geçmişte hiçbir olasılık yoktur, hepsi kullanılmıştır. Onu yaşayıp geçmişsindir, o artık tükenmiştir, ölmüştür, mezar gibidir. Gelecek tohum gibidir; o yaklaşıyor, sürekli geliyor, sürekli ulaşıyor ve yaşadığımız an ile buluşuyor. Sen her zaman hareket halindesin. İçinde bulunduğumuz an, geleceğe doğru yapılan bir hareketten başka bir şey değildir. Senin zaten atmış olduğun bir adımdır; geleceğe doğru attığın bir adım.

Dünyadaki herkes doğru olmak ister. Çünkü doğru olmak o kadar büyük bir keyif ve coşku getirir ki, insan neden sahte olsun? Biraz daha derin bir kavrayış için cesaretinin olması gerekir. Neden korkuyorsun? Dünya sana ne yapabilir? İnsanlar sana gülebilir; bu onlara iyi gelir. Gülmek her zaman bir ilaçtır,

sağlıklıdır. İnsanlar deli olduğunu düşünebilir. Onların seni deli olarak görmesi senin deli olduğun anlamına gelmez.

Eğer sevinçlerin, göz yaşların, dansın hakkında samimiysen, er ya da geç seni anlayacak insanlar ortaya çıkar; ve senin kervanına katılırlar. Ben bu yola yalnız başıma çıkmıştım ve sonra insanlar gelmeye başladı ve dünya çapında bir karavan oldu! Ben kimseyi davet etmedim. Ben sadece kalbimden geldiğini, hissettiğim şeyleri yaptım.

Benim sorumluluğum kendi kalbimedir; dünyadaki başka kimseye değil. Senin sorumluluğun da, sadece kendi varlığınadır. Onun karşısında yer alma; çünkü ona karşı çıkmak intihar etmek, kendini yok etmek anlamına gelir. Zaten ne kazanacaksın? İnsanlar sana saygı duysa, senin saygın, onurlu, aklı başında bir insan olduğunu düşünse bile, bunlar senin varlığını besleyemez. Yaşama ve onun muhteşem güzelliklerine dair bir şeyler kavramana yol açmaz.

Senden önce bu dünyada kaç milyon insan yaşadı? İsimlerini bile bilmiyorsun. Yaşayıp yaşamadıkları, hiçbir şeyi değiştirmiyor. Azizler ve günahkarlar oldu. Çok saygın insanların yanı sıra, her türlü egzantrik, çatlak insan yaşadı. Ama hepsi yok oldu. Dünyada onlardan tek bir iz bile kalmadı.

Senin tek amacın, ölüm bedenini ve zihnini yok ettiği zaman, yanında götürebileceğin nitelikleri koruyup, kollamak olmalı. Çünkü bu nitelikler senin tek dostun olacak. Gerçek değerler sadece onlardır ve sadece onları bulan insanlar yaşar; diğerleriyse yaşıyormuş gibi yapar.

Karanlık bir gecede KGB, Yussel Finkelstein'ın kapısını çalar. Yussel kapıyı açar ve KGB görevlisi bağırır: "Yussel Finkelstein burada mı yaşıyor?"

Çizgili pijamaları ile kapıda duran Yussel, "Hayır" diye yanıtlar.

"Öyle mi? Peki senin adın ne?" "Yussel Finkelstein."

KGB ajanı onu yere indirir ve sorar: "Az önce burada yaşamadığını söylemedin mi?"

Yussel yanıtlar: "Sen buna yaşamak mı diyorsun?"

Sadece yaşamak, her zaman yaşamak demek değildir. Hayatına bir bak. Ona kutsanmış diyebilir misin? Onu varoluşun sana sunmuş olduğu bir hediye olarak görüyor musun? Bu hayatın sana tekrar tekrar verilmesini ister misin?

Yazıtlara kulak asma. Kendi kalbine kulak ver. Benim tavsiye edeceğim tek yazıt budur: Çok dikkatli dinle. Kalbini tüm varlığınla dinlersen, asla yanlış yapmazsın. Ve kalbini dinlediğin zaman, asla bölünmezsin. Kalbini dinlediğin zaman, neyin doğru, neyin yanlış olduğunu düşünmeden doğru yola adım atmaya başlarsın.

Yeni insanlığın sanatı, kalbinin sesini, bilinçle, dikkatle ve her şeyinle dinleme sırrından oluşacaktır. Seni nereye götürürse onu takip et. Evet, bazen seni tehlikelere götürecek; ama unutma, seni olgunlaştırmak için o tehlikeler gereklidir. Bazen seni yanlış yola sokacaktır. Ama yine unutma, o yanlış yollar, büyümenin bir parçası olacak. Birçok kere düşecek, tekrar kalkacaksın. Çünkü insan böyle güç toplar: Düşüp tekrar kalkarak. İnsan böyle bir bütün olur.

Ama dışardan dayatılmış kuralları takip etme. Dayatılmış hiçbir kural doğru olamaz. Çünkü kurallar, sana hükmetmek isteyen insanlar tarafından icat edilmiştir. Evet, bazen bu dünyada, aydınlanmış büyük insanlar da yaşadı: bir Buda, bir İsa, bir Krishna, bir Muhammed. Onlar dünyaya kural koymadı. Sadece sevgilerini verdi. Ama bir süre sonra müritleri bir araya gelip, davranış kuralları oluşturmaya başladı. Usta gittikten sonra, ışık söndükten sonra, hepsi karanlıkta kalıyor ve takip etmek için, el yordamıyla bazı kurallar koyuyorlar. Çünkü görmelerine olanak sağlayan ışık artık yok. O yüzden artık kurallara bel bağlamak zorundalar.

İsa, kendi kalbinin fısıldadıklarını yaptı ama Hıristiyanların yapageldikleri şey, kendi kalplerinin söyledikleri değil. Onlar taklitçi; ve taklit etmeye başladığın an, kendi insanlığına hakaret ediyorsun; kendi Tanrına hakaret ediyorsun.

Asla taklitçi olma, her zaman özgün ol. Bir karbon kopya olma. Ama dünyada olan tamamen bu: karbon kopyalar ve karbon kopyalar.

Eğer özgün olursan, hayat gerçek bir danstır. Ve sen özgün olmak için yaratıldın. Krishna'nın, Buda'dan ne kadar farklı olduğunu düşün. Eğer Krishna, Buda'nın izinden gitseydi, bu dünyaya gelmiş olan en güzel insanlardan birini kaçırmış olurduk. Ya da eğer Buda, Krishna'yı izleseydi, sadece zavallı bir varlık olurdu. Buda'nın flüt çaldığını bir düşünsene! Birçok insanın uykusunu kaçırırdı: O bir flütçü değildi. Buda'yı dans ederken bir düşün; çok komik, çok saçma görünürdü.

Aynı şey Krishna için de geçerli. Elinde flüt olmadan, kafasında tavus kuşu tüylerinden taç olmadan, üzerinde güzel kıyafetler olmadan bir ağacın altında oturuyor olsa, bir dilenci gibi gözlerini kapatıp ağacın altında otursa, etrafında dans eden kimse olmasa, ne bir dans, ne bir şarkı olsa, Krishna çok fakir, çok zavallı görünürdü. Buda bir Buda'dır, Krishna bir Krishna'dır ve sen de sensin. Sen hiçbir şekilde başkalarından daha düşük değilsin. Kendine, iç sesine saygı duy ve onun izinden git.

Ve unutma, ben sana her zaman doğru yola gideceğin garantisi vermiyorum. Birçok kere, bir çok şey seni yanlış yola yönlendirecek çünkü doğru kapıya gelmek için, insanın önce birçok yanlış kapıyı çalması gerekir. Hayat böyle. Eğer birden doğru kapıya rastlarsan, onun doğru olduğunu anlayamazsın. O yüzden unutma, son tahlilde hiçbir çaba boşuna değildir: Her çaba, senin gelişmenin doruk noktasına ulaşmana katkı yapar.

Kararsız olma. Yanlış yola sapman endişe yaratmasın. Sorunlardan biri bu: İnsanlara asla yanlış bir şey yapmamaları öğretiliyor, onlar da yanlış yapmaktan o kadar korkmaya başlıyorlar ki, hiçbir şey yapmıyorlar. Hareket edemiyorlar. Yanlış bir şey olabilir. O zaman bir kayaya dönüşüyorlar, hareket kabiliyetlerini yitiriyorlar.

Mümkün olduğunca çok sayıda hata yap ama bir şeyi unutma: Aynı hatayı tekrarlama. O zaman gelişirsin. Yoldan sapabilmek özgürlüğünün bir parçasıdır. Tanrıya karşı çıkmak dahi gururunun bir parçasıdır. Ve bazen Tanrı'ya bile karşı çıkmak güzeldir. Bu şekilde, bir omurgaya sahip olmaya başlarsın; yoksa omurgasız milyonlarca insan var.

Sana söylenmiş olan her şeyi unut: "Bu doğru ve bu yanlış!" Hayat o kadar kesin değil. Bugün doğru olan bir şey, yarın yanlış olabilir; şu an yanlış olan bir şey, bir sonraki an doğru olabilir. Hayat o kadar kolay istiflenemez, onu bu kadar kolay etiketleyemezsin: "Bu doğru ve bu yanlış." Hayat her şişenin etiketli olduğu ve neyin ne olduğunu bildiğin bir eczane dükkanı değil. Hayat bir gizemdir: Bir an, bir şey uygundur ve o yüzden doğrudur; bir sonraki an, köprünün altından o kadar çok su akmıştır ki, artık uymaz olur ve yanlıştır.

Benim doğruluk tanımım ne mi? Varoluşla ahenk içinde olan doğrudur ve varoluşla ahenk içinde olmayan yanlıştır. Her an tetikte olman gerekir, çünkü kararın o an verilmesi gerekir. Neyin doğru, neyin yanlış olduğu hakkında önceden hazırlanmış yanıtlara güvenemezsin. Sadece aptal insanlar önceden hazırlanmış cevaplara güvenir, çünkü o zaman zeki olmalarına gerek yoktur. Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu zaten bilirsin. Listeyi ezberlersin; liste o kadar uzun değil.

On Emir: Bu çok basit! Neyin doğru neyin yanlış olduğunu biliyorsun ama hayat sürekli değişiyor. Eğer Musa tekrar dünyaya gelse aynı On Emir'i vereceğini sanmıyorum; veremez. Aradan geçen üç bin yıldan sonra, aynı şeyleri nasıl söyleyebilir? Yeni bir şeyler icat etmek zorunda.

Benim anlayışıma göre, ne zaman bu tip emirler verilse, insanlara zorluk çıkartıyor, çünkü verildikleri zaman bile geçmişte kalmış oluyorlar. Hayat çok hızlı ilerler; dinamiktir, durağan değil. O bir havuz değil; Ganj gibi sürekli akan bir nehirdir. İki anı asla birbiri ile aynı değildir. O yüzden bu anda doğru olan bir şey, bir sonraki anda doğru olmayabilir.

O zaman ne yapmalı? Yapılacak tek şey, insanlara bu değişen hayata nasıl tepki vereceklerine, ancak kendilerinin karar vereceğini hatırlatmaktır.

Bir Zen hikâyesi:

Birbirine rakip iki tapınak vardı. Bu tapınakların ustaları -onlar aslında sözde usta olmalılar, gerçek birer rahip olmalılar- birbirine o kadar karşıydı ki, müritlerinden diğer tapınağa bakmamalarını istiyorlardı.

Bu iki rahibin de birer çocuk hizmetçisi vardı. Onların bütün işlerini bu hizmetçiler yürütüyordu. İlk tapınağın rahibi, hizmetçisine "Diğerinin hizmetçisi ile asla konuşma, o insanlar tehlikeli." dedi.

Ama çocuklar, çocuktur. Yolda karşılaşmışlar ve ilk tapınağın hizmetçisi diğerine sormuş: "Nereye gidiyorsun?"

Diğeri yanıtlamış: "Rüzgar beni nereye götürürse." Tapınakta söylenen büyük Zen hikayelerini dinlemiş olmalı. "Rüzgar beni nereye götürürse." diyor. Harika bir cümle! Saf Tao.

Ancak ilk çocuk çok utanmış, bozulmuştu ve verecek bir yanıt bulamamıştı. Öfkelenmişti ve suçluluk duygusu içindeydi. "Ustam, bu insanlarla konuşmamamı söylemişti. Bu insanlar gerçekten tehlikeli. Bu ne biçim bir yanıt? Beni aşağıladı."

Ustasına gitmiş ve olanları anlatmış: "Onunla konuştuğum için çok özür dilerim. Haklıymışsınız, o insanlar gerçekten çok garip. Bu ne biçim bir yanıt? Ona nereye gidiyorsun diye sordum. Basit, resmi bir soru. Onun tıpkı benim gibi pazara gittiğini biliyordum. Ama o bana, 'rüzgar beni nereye götürürse' dedi."

Usta konuşmuş: "Seni uyarmıştım ama dinlemedin. Şimdi bak; yarın aynı yerde dur. O geldiği zaman, 'Nereye gidiyorsun?' diye sor. Sana, 'Rüzgar beni nereye götürürse.' diyecek. O zaman senin de biraz daha felsefi olman gerekir. Yani, 'Ayakların yok mu?' dersin. Çünkü ruh bedensizdir ve rüzgar ruhu hiçbir yere götüremez. Buna ne dersin?" demiş.

Çocuk tamamen hazır olmak istiyordu. Bütün gece mizanseni kafasında tekrarladı. Ertesi sabah erkenden oraya gitti ve o noktada beklemeye başladı. Diğer çocuk tam vaktinde geldi. Çok mutluydu. Şimdi ona gerçek felsefenin ne olduğunu gösterecekti: "Nereye gidiyorsun?" diye sordu ve bekledi.

Ancak diğer oğlan: "Pazardan taze sebze alacağım" dedi.

Şimdi öğrendiği o felsefeyi ne yapacaktı?

Hayat böyledir. Onun için hazırlık yapamazsın. Onu hazır bir şekilde bekleyemezsin: güzelliği bu, anlamı bu. Seni her zaman şaşırtıyor ve sürprizlerle geliyor. Eğer gözlerin varsa, her anın sürprizle dolu olduğunu ve hiçbir önceden hazırlanmış yanıtın uygulanabilir olmadığını görürsün.

ZEKÂNIN YOLU

Zekâ canlılıktır, kendiliğinden olur. Açıklıktır, incinebilirliktir. Taraf tutmamaktır, herhangi bir yargıya varmadan yaşama cesaretidir. Ve neden ona cesaret diyorum? O bir cesarettir; çünkü bir yargıya göre hareket ettiğin zaman, o yargı seni korur, sonuçlar sana güven duygusu verir. Onu çok iyi biliyorsun, nasıl ulaşacağını biliyorsun, onda çok verimlisin. Yargısız hareket etmek, masumiyet içinde hareket etmektir. Hiçbir güvence yoktur; yanlış noktaya ulaşabilir, hata yapabilirsin.

Adına gerçek denen şeyi keşfe çıkmaya hazır olan kişi de birçok hata yapmaya, bu riski almaya hazır olmalıdır. Yanlış yola sapabilir, ama insan böyle doğruya ulaşır. Birçok kere yanlış yola sapınca, insan

yanlış yola sapmamayı öğrenir. Pek çok hata yaparak insan hatanın ne olduğunu öğrenir ve nasıl yapmayacağını görür. Hatanın ne olduğunu bilerek insan gerçeğe daha fazla yaklaşır. Bu bireysel bir keşiftir; başkalarının vardığı sonuçlara güvenemezsin.

SEN ZİHİNSİZ OLARAK DOĞDUN. Bunun kalbinin en derin noktasına kadar inmesine izin ver; çünkü bu sayede bir kapı açılır. Eğer zihinsiz doğduysan, o zaman zihin sadece toplumsal bir üründür. Doğal bir şey değil; türetilmiştir. O senin üzerine monte edilmiştir. Kalbinin derinliklerinde hâlâ özgürsün; bundan kurtulabilirsin. İnsan doğanın dışına çıkamaz; ama suni bir şeyden kararını verdiğin an kurtulursun.

Varoluş düşünceden önce gelir. O yüzden varoluş bir zihinsel durum değil, onun ötesinde bir şeydir. Olmak, özde olanı kavramanın yoludur; düşünmek değil. Bilim düşünmek demektir, felsefe düşünmek demektir, Dinbilimi düşünmek demektir. Dinsellik düşünmek demek değildir. Dinsel yaklaşım, düşünmeme yaklaşımıdır. O daha içtendir; seni gerçekliğe daha yakın kılar. Bütün engelleri devirir, zincirleri kırar; hayatın içine akmaya başlarsın. Kendinin dışardan bakan, ayrı bir şey olduğunu düşünmezsin. Kendini, izleyen bir gözlemci gibi; mesafeli, soğuk düşünmezsin. Gerçekle tanışır, kaynaşır ve bütünleşirsin.

Ve bilmenin farklı bir türü var. Buna "bilgi" denilemez. O daha çok sevgi, daha az bilgi gibidir. O kadar içtendir ki, "bilgi" sözcüğü onu anlatmaya yetmez. "Sevgi" sözcüğü daha tanımlayıcıdır, daha iyi ifade eder.

İnsan bilinci tarihinde evrimleşmiş olan ilk şey, büyüydü. Büyü, bilim ile dinin bir karışımıydı. Büyü hem zihinden, hem de zihinsizlikten birer parça barındırıyordu. Sonra büyüden felsefe gelişti. Sonra, felsefenin içinden ise bilim türedi. Büyü hem zihinsizlik, hem zihindi. Felsefe sadece zihindi. Sonra zihin artı deneycilik bilim halini aldı. Dinsellik ise bir zihinsizlik durumudur.

Dinsellik ve bilim, gerçeği bulma yolunda iki yaklaşımdır. Bilim ikincil yollar üzerinden ulaşmaya çalışır; dinsellik ise doğrudan gider. Bilim, dolaylı bir yaklaşım, dinsellik ise direkt bir yaklaşımdır. Bilim, etrafında dönüp dururken, dinsellik gerçeğin kalbine ok gibi saplanmaya çalışır.

Birkaç şey daha var. Düşünce, ancak bilinen şeyleri düşünebilir; zaten çiğnenmiş olanı çiğner. Düşünce asla özgün olamaz. Bilinmeyeni nasıl düşünebilirsin? Düşünmeyi başardığın her şey bilinene ait olacaktır. Yalnızca bildiğin için düşünebilirsin. Düşünce en iyi ihtimalle yeni kombinasyonlar yaratabilir. Gökyüzünde uçan, altından yapılmış bir at düşünebilirsin; ama yeni bir şey yok bunda. Gökyüzünde uçan kuşları biliyorsun, altını biliyorsun, atı biliyorsun; üçünü bir araya getiriyorsun. Düşünce en fazla yeni kombinasyonlar düşleyebilir, ama bilinmeyeni bilemez. Bilinmeyen onun ötesinde kalır. O yüzden düşünce döngü içindedir; bilineni tekrar tekrar bilmeye devam eder. Çiğnenmiş olanı tekrar tekrar çiğner. Düşünce asla özgün değildir.

Gerçekle orijinal olarak, kökten bir şekilde yüz yüze gelmek, gerçekle herhangi bir aracı olmadan yüzleşmek, sanki varolan ilk insan gibi gerçeğe ulaşmak: İşte bu özgürleştirir . Onun bu tazeliği özgürleştirir.

GERÇEK, BİR DENEYİMDİR, BİR İNANÇ DEĞİL. Gerçek, üzerinde araştırma yapılıp bulunacak bir şey değildir; gerçekle karşılaşmak gerekir, gerçekle yüzleşmek gerekir. Sevgiyi ders gibi çalışıp öğrenmeye çalışan bir kişi, tıpkı Himalayaları haritadan bakarak öğrenmeye çalışan biri gibidir. Harita dağ değildir! Eğer haritaya inanmaya başlarsan, dağı ıskalamaya devam edeceksin. Eğer harita senin için bir saplantıya dönüşürse, dağ gözünün önünde duruyor bile olsa onu göremeyeceksin.

Bu böyledir. Dağ senin karşında, ama gözlerin haritalarla dolu; dağın haritaları, aynı dağın, farklı kaşifler tarafından çizilmiş haritaları. Biri dağa kuzeyden tırmanmıştır, biri doğudan. Hepsi farklı haritalar yapmıştır: Kuran, İncil, Gita; aynı gerçeğin farklı haritaları. Ama sen haritalarla o kadar dolusun ki, onların ağırlığı sırtında o kadar ağır bir yük oluşturuyor ki, bir santim bile kımıldayamıyorsun. Tam önünde duran dağı bile göremiyorsun: Sabah güneşinde, el değmemiş karlı zirvesi altın gibi parlıyor. Sende onu görecek gözler yok.

Önyargılı göz, kördür, varılmış sonuçlarla dolu kalp ölüdür. Çok fazla gerçekliği sorgulanamaz varsayımı

doğru kabul ettiğin zaman zekân keskinliğini, güzelliğini, yoğunluğunu kaybetmeye başlar; donuklaşır.

Donuk zekâya akıl denir. Senin o sözde entelektüellerin aslında gerçekten zeki değil, sadece akıllı. Akıl bir cesettir. Onu süsleyebilirsin, harika inciler, elmaslar, zümrütlerle süsleyebilirsin; ama ceset hâlâ bir cesettir.

Canlı olmak ise tamamen farklı bir şeydir.

BİLİM KESİN OLMAK DEMEKTİR, olgular konusunda kesinkes emin olmak anlamına gelir. Olgular hakkında çok kesin olursan, o zaman gizemi hissedemezsin: Ne kadar kesin olursan, gizem o kadar buharlaşıp yok olur. Gizemin bir miktar belirsizliğe ihtiyacı vardır; gizemin tanımlanmamış, sınırları çizilmemiş bir şeye ihtiyacı var. Bilim olgusaldır. Gizem olgusal değil, varoluşsaldır.

Bir olgu, varoluşun sadece bir kısmı, çok küçük bir parçasıdır. Ve bilim parçalarla uğraşır, çünkü parçalarla uğraşmak daha kolaydır. Daha küçük olduğu için analiz edebilirsin; onlar tarafından ele geçirilmezsin; onları eline geçirebilirsin. Onları küçük parçalara ayırabilirsin, onları etiketleyebilir, nitelikleri, nicelikleri ve olanakları konusunda kesinkes emin olabilirsin. Ancak bu süreç içinde gizem katledilir. Bilim, gizemin öldürülmesidir.

Eğer gizemi yaşamak istiyorsan başka bir kapıdan girmen gerekir, tamamen farklı bir boyuttan. Zihinin boyutu, bilimin boyutudur. Meditasyon boyutu ise mucizevi olanın, gizemli olanın boyutudur.

Meditasyon her şeyi tanımsız kılar. Meditasyon seni bilinmeyenin içine, haritası çıkartılmamış yerlere götürür. Meditasyon seni yavaş yavaş gözlemci ile gözlenenin eriyip tek olduğu noktaya götürür. Şimdi, bilimde bu mümkün değildir. Gözlemci gözlemci olmak zorundadır ve gözlenen, gözlenen olmalıdır; ve arada kesin tanımlanmış bir çizgi sürekli korunmalıdır. Tek bir an bile kendini unutmamalısın; tek bir an bile araştırmakta olduğun nesneye ilgi duymamalı, tutkuyla, eriyerek, teslim olarak ve sevgiyle ona yaklaşmamalısın. Ondan ayrı olmak zorundasın, çok soğuk olmak zorundasın; soğuk ve tamamen kayıtsız kalmak zorundasın. Bu umrsamazlık gizemi öldürüyor.

Eğer sahiden gizemli olanı deneyimlemek istiyorsan, o zaman varlığında yeni bir kapı açmak zorunda kalacaksın. Sana bilim adamlığını bırak demiyorum; sadece, bilim senin için çevresel bir etkinlik olarak kalsın. Laboratuvarda bilim adamı ol, ama labarotuvardan çıkınca bilimle ilgili herşeyi unut. O zaman kuşları dinle, ama bilimsel bir yöntemle değil! Çiçeklere bak; bilimsel anlamda değil. Çünkü bir güle bilimsel anlamda bakarsan, aslında bambaşka bir şeye bakıyor olursun. O, şairin gördüğü gül ile aynı değildir.

Deneyim nesneye bağlı değildir. Deneyim, onu yaşayana bağlıdır. Yaşananların niteliğine bağlıdır.

Bir çiçeğe bakarken, çiçek ol; çiçeğin etrafında dans et, şarkı söyle. Rüzgar serin ve taze esiyor, güneş ısıtıyor ve çiçek olgunluğunun doruklarına ulaşmış. Çiçek rüzgarda dans ediyor, kutluyor, şarkı söylüyor, ilahiler okuyor. Ona katıl. Kayıtsızlığı, nesnelliği, ayrı durmayı bırak. Bütün bilimsel yaklaşımlarını bırak. Biraz daha akışkan, biraz daha erir hale gel, sınırlarını ortadan kaldır. Bırak çiçek kalbinle konuşsun, bırak çiçek varlığına girsin. Onu davet et, o bir konuk. Ancak o zaman gizemin tadına bakmış olursun.

Gizeme giden ilk adım budur, ve nihai adımsa: Eğer bir an için katılımcı olursan, anahtarın ne olduğunu öğrenmiş olur, sırrına erersin... Ondan sonra yaptığın her şeyi katılımcı olarak yap. Yürümek, bunu mekanik olarak yapma, kendini gözlemleyerek yürüme; yürümek ol. Dans etmek, teknikle dans etme, teknik konu dışıdır. Teknik olarak doğru olsan bile, bütün keyfini kaçırırsın. Kendini dansın içinde erit, dansın kendisi ol, dansçıyı tamamen unut.

Hayatının pek çok alanında bu tip derin bütünleşmeler başına gelmeye başlayınca, çevrendeki her şey yok olmaya başlaması gibi muhteşem deneyimlere sahip olmaya başladığında, egosuz, bir hiç olarak... çiçek orada ve sen yoksun, gökkuşağı orada ve sen yoksun... içindeki ve dışındaki gökyüzünde bulutlar dolaşıyor ve sen yoksun... senin yerine mutlak bir sessizlik olduğunda - içinde kimse yokken, mantık, düşünce, duygu ve his tarafından bozulmamış, sadece saf bir sessizlik, bakir bir sükûnet varken -

meditasyon anına ulaşırsın. Zihin gitmiştir ve zihin gittiği zaman, gizem içeri girer.

GÜVENİN YOLU

GÜVEN EN BÜYÜK ZEKÂDIR.. İnsanlar neden güvenmiyor? Çünkü kendi zekâlarına güvenmiyorlar. Korkuyorlar, aldatılmaktan korkuyorlar. Korkuyorlar; o yüzden kuşku duyuyorlar. Kuşku korkudan kaynaklanır. Kuşku, kendi zekândaki bir çeşit güvensizlikten kaynaklanıyor. Güvenebileceğinden emin olmadığından güvene kucak açamıyorsun. Güvenin, büyük zekâya, cesarete ve bütünlüğe ihtiyacı vardır. Onun derinine inmek için büyük bir kalbe gerek var. Eğer yeterince zeki değilsen, kuşku duyarak kendini korursun.

Eğer zekân varsa, bilinmeyene adım atmaya hazırsın; çünkü, eğer bütün bilinen dünya yok olsa ve bilinmeyenin ortasında yalnız kalsan bile, orada yaşayabileceğini biliyorsun. Bilinmeyenin içinde kendine bir yuva kurabilirsin. Zekâna güveniyorsun. Kuşku savunmadadır; zekâ kendine her kapıyı açık tutar, çünkü o, "Ne olursa olsun, o mücadeleyi kabul ediyorum, uygun şekilde tepki verebileceğimi biliyorum." diyebilir. Sıradan zihnin böyle bir güveni yoktur. Bilgisi sıradandır.

Bilmeme durumunda olmak zekâdır, farkındalıktır ve bu biriktirilemez. Yaşanan her an kaybolur, arkasında hiç bir iz bırakmaz, hiçbir varoluş izi bırakmadan yok olur. İnsan onun içinden bir kez daha saf, bir kez daha masum, bir kez daha bir çocukmuş gibi çıkar.

Hayatı anlamaya çalışma. Onu yaşa. Sevgiyi anlamaya çalışma. Sevgiye doğru hareket et. O zaman bilirsin; ve o bilgi, senin yaşadıklarından ortaya çıkar. Bu bilgi gizemi asla yok etmez: Ne kadar bilirsen bil, çok daha fazlasının bilinmek üzere beklediğini bilirsin.

Hayat bir problem değildir. Onu bir problem olarak ele almak yola yanlış adımla başlamaktır. O, yaşanacak, sevilecek, deneyimlenecek bir gizemdir.

Aslında sürekli açıklama peşindeki bir zihin, korkmuş bir zihindir. O büyük korku yüzünden her şeyin açıklanmasını istiyor. Kendisine açıklanmadan hiçbir şeye adım atamaz. Açıklamalar sayesinde, artık o alan tanıdık gelir; artık coğrafyasını biliyordur, artık elindeki haritaya, kılavuza ve takvime göre hareket edebilir. Hiçbir zaman haritasız, rehbersiz, bilinmeyen bir bölgeye adım atmaya hazır değildir. Ama hayat böyledir ve sürekli değiştiği için, bir haritasını çıkarmak mümkün değildir. Her an, şimdiki zamandır. Güneş altında eskiden kalma hiçbir şey yoktur, sana diyorum ki, her şey yenidir. İstisnasız hareket halinde olan, inanılmaz bir dinamizmdir. Sadece değişim kalıcıdır, sadece değişim asla değişmez.

Her şey değişmeye devam eder, o yüzden bir haritan olamaz; harita tamamlandığı an, çoktan geçerliliğini yitirmiştir. Harita eline geçtiği zaman, artık bir işe yaramaz, çünkü hayat yolunu değiştirmiştir. Hayat yeni bir oyuna başlamıştır. Haritalarla hayatın üstesinden gelemezsin, çünkü hayat ölçülebilir değildir. Kılavuz kitaplara danışarak hayatın üstesinden gelemezsin; çünkü bu kitaplar, ancak her şey durağan olduğu zaman geçerlidir. Hayat durağan değildir, o bir dinamizmdir, bir süreçtir. Onun bir haritasına sahip olamazsın. O, ölçülemez. O ölçülemeyen bir gizemdir. Bir açıklama bekleme.

Ben buna zihnin olgunluğu diyorum: İnsanın hayata hiçbir soru sormadan baktığı ve cesaretle, korku duymadan içine atladığı zamandır.

BÜTÜN DÜNYA SAHTE DİNDARLARLA DOLUDUR: Kiliseler, tapınaklar, Gurudwara'lar, camiler, dindar insanlarla doludur. Peki dünyanın tamamen dinsiz olduğunu göremiyor musun? Bu kadar çok dindar insan varken, dünya bu kadar dinsellikten yoksun; böyle bir mucize nasıl olabiliyor? Herkes dindar, ama toplamı dinsellikten yoksunluk. Din sahtedir. İnsanlar "yapay" güvene sahipler. Güven bir deneyim değil, inanç olmuştur. Onlara inanmaları öğretilmiştir, onlara bilmeleri öğretilmemiştir; insanlığın kaybettiği nokta da budur.

Asla inanma. Eğer güvenmiyorsan, kuşku duymak daha iyidir, çünkü kuşku sayesinde; bir gün güven olasılığı ortaya çıkacaktır. Sonsuza dek kuşkuyla yaşayamazsın. Kuşku bir hastalıktır; o bir rahatsızlıktır. Kuşku duyarken asla doyuma ulaşamadığını hissedersin; kuşku duyarken her zaman titrersin, kuşku duyarken her zaman sıkıntı içinde, bölünmüş ve kararsız kalırsın. Kuşku duyarken sürekli bir kabus yaşarsın. O yüzden bir gün bunu nasıl aşacağının arayışına girersin. Bu nedenle inançlı olmaktansa, sahte inanca sahip olmaktansa, ateist olmak daha iyidir diyorum.

Sana inanmak öğretildi; çocukluktan itibaren herkesin zihni inanmaya koşullandı: Tanrı'ya inan, ruha inan, şuna inan, buna inan. Artık bu inanç kemiklerine ve kanına girmiştir, ama hâlâ inanç olarak kalır; bilememişsindir. Ve bilmeden özgürleşemezsin. Bilgi özgürleştirir, sadece bilmek özgürleştirir. Bütün inançlar ödünç alınmıştır; sana başkaları tarafından verilmiştir, onlar senin içinde açan çiçekler değildir. Ve, ödünç alınmış bir şey seni nasıl gerçeğe götürür, mutlak gerçeğe? Diğerlerinden almış olduğun her şeyi bırak. Dilenci olmak zengin olmaktan iyidir. Kendi alın terinle kazandıklarınla değil de, çalıntı şeylerle; ödünç alınmış şeylerle zengin olmak, gelenekle zengin olmak, miras ile zengin olmaktansa dilenci olmak daha iyidir. Yoksul ama kendine ait şeylerle olmak çok daha iyidir. O yoksulluğun bir zenginliği vardır, çünkü gerçektir, ve senin inancının zenginliğiyse çok zayıf. O inançların asla çok derine ulaşamaz; en iyi ihtimalle yüzeyde kalır. Biraz deşince de inançsızlık ortaya çıkar.

Tanrı'ya inanıyorsun; sonra işin ters gidince, birden inançsızlık ortaya çıkıyor. "İnanmıyorum. Tanrı'ya inanamam" diyorsun. Tanrı'ya inanıyorsun ve çok sevdiğin kişi ölünce inançsızlık ortaya çıkıyor. Tanrı'ya inanıyorsun ve sadece sevdiğin birinin ölmesiyle bu inanç yok mu oluyor? Pek değeri yok. Güven asla yok edilemez; bir kez orada olursa, hiçbir şey onu yok edemez. Hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey onu yok edemez.

O yüzden unutma: Güven ile inanç arasında çok büyük bir fark vardır. Güven kişiseldir; inanç ise toplumsaldır. Güvenin içinde gelişmek zorundasın; inancın içinde olduğun gibi kalabilirsin, nasılsan öyle kalırsın, ve inanç sana dayatılabilir. İnançları bırak. Korku ortaya çıkacak, çünkü eğer inancı bırakırsan kuşku doğar. Her inanç kuşkuyu bir yere saklanmaya zorluyor; kuşkuyu bastırıyor. Bu seni endişelendirmesin; bırak kuşku gelsin. Herkes gün ışığına ulaşabilmek için karanlık geceyi yaşamak zorundadır. Herkesin kuşkuyu yaşaması gerekir. Yolculuk uzun, geceyse karanlık. Ancak uzun yol sona erdikten ve gün doğduktan sonra, buna değmiş olduğunu göreceksin. Güven "oluşturulamaz". Asla onu bir ekin gibi yetiştirmeye çalışma; tüm insanlığın yapmaya çalışageldiği şey budur. Oluşturulmuş güven, inanca dönüşür. Güveni kendi içinde keşfet; onu oluşturma. Varlığının daha da derinine in, varlığının gerçek kaynağına ve onu keşfet.

ARAYIŞ GÜVENE İHTİYAÇ DUYACAK, çünkü bilinmeyene adım atıyorsun. İnanılmaz bir güven ve cesaret gerektirecek, çünkü geleneksel ve bilindik olandan uzaklaşıyorsun; güruhtan uzaklaşıyorsun. Engin denize açılacaksın ve diğer kıyı var mı, yok mu bilmiyorsun.

Güvene sahip olma konusunda hazırlamadan seni böyle bir arayışa yollayamazdım. Bu biraz çelişkili görünecek ama ne yapabilirim? Hayat böyledir. Sadece yüce bir güvene sahip olan kişi, yüce bir kuşkuya, yüce bir arayışa sahip olabilir.

Çok az güvene sahip bir insan, ancak çok az kuşku duyabilir. Hiçbir güveni olmayan insan sadece kuşku duyarmış gibi yapar. Derin arayışa giremez. Derinlik güvenden gelir... ve bu bir risktir.

Seni bu haritasız denize göndermeden önce, tek başına çıkmak zorunda olduğun bu yolculuğa hazırlamak zorundayım. Ancak seni sadece teknene kadar götürebilirim. Önce güvenin güzelliğini ve kalbin yolunun coşkusunu bilmelisin; böylelikle gerçeğin engin okyanusuna açıldığın zaman, devam edecek cesarete sahip olacaksın. Ne olursa olsun, kendine olan güvenin tam olacaktır.

Sadece şunu anla: Eğer kendine güvenmiyorsan, bir başkasına ya da bir şeye nasıl güvenebilirsin? İmkansızdır. Eğer kendinden kuşku duyuyorsan nasıl güvenebilirsin? Güvenecek olan sensin ve sen kendine güvenmiyorsun; o zaman kendi güvenine nasıl güveneceksin? Akıl zekâya dönüşmeden önce, kalbin açılmış olması kesinlikle şarttır. Akıl ile zekâ arasındaki fark budur.

Zekâ, aklın kalple uyum içinde olmasıdır.

Kalp nasıl güveneceğini bilir.

Akıl nasıl araştırma yapacağını bilir.

Eski bir Doğu hikayesi vardır:

Bir köyün dışında iki dilenci yaşarmış. Biri körmüş, diğerinin bacakları yokmuş. Bir gün köyün dışında, dilencilerin yaşadığı bölgede orman yangını çıkmış. Tabii dilenciler aynı zamanda rakipmiş; aynı meslekte, aynı insanlardan dileniyorlarmış. Sürekli birbirlerine kızıyorlarmış. Onlar dost değil düşmanmış.

Aynı meslekteki insanlar dost olamaz. Bu çok zordur, çünkü bu bir rekabet meselesidir; bir başkasının müşterilerini alırsın. Dilenciler müşterilerini etiketler: "Unutma, bu benim adamım. Sakın onu rahatsız etme." Sen hangi dilenciye ait olduğunu, hangi dilencinin seni sahiplendiğini bilmezsin; ama sokaktaki bir dilenci seni sahiplenmiştir. Belki de kavga edip, savaşı kazanmıştır ve artık sen onun mülküsün...

Üniversite yakınlarında bir dilenci görürdüm hep, ama bir gün onu çarşıda gördüm. O her zaman orada, üniversitenin çevresindeydi, çünkü genç insanlar daha cömert olur. Yaşlı insanlar giderek daha cimri, daha ürkek olur. Ölüm yaklaşmaktadır ve artık para yardımcı olabilecek tek şey gibi gözükmektedir. Ve eğer paraları varsa, o zaman başka insanlar bile onlara yardım edebilir; eğer paraları yoksa, kendi oğulları, kızları bile onları umursamayacaktır. Ama genç insanlar savurgan olur. Onlar gençtir, kazanabilirler; hayatları oradadır, önlerinde yaşanacak uzun bir hayat vardır.

O zengin bir dilenciydi, çünkü Hindistan'da ancak zengin ailelerin çocukları üniversite seviyesine ulaşabilir, aksi durumda ise üniversitede okumak için bir mücadele vermek gerekir. Çok az sayıda fakir insan da gidebiliyor ama bu çok sancılı ve zordur. Ben de fakir bir ailedendim. Tüm gece bir gazetede editör olarak çalışıp gündüzleri de üniversiteye gittim. Yıllarca günde üç-dört saatten fazla uyuyamadım; gece ya da gündüz, ne zaman vakit bulursam o zaman uyudum.

Yani bu dilenci çok güçlüydü. Başka hiçbir dilenci üniversite caddesine adım atamazdı, girmeleri bile yasaktı. Herkes üniversitenin kime ait olduğunu biliyordu: bu dilenciye! Sonra bir gün genç bir adam gördüm; yaşlı adam orada değildi. "Ne oldu; yaşlı adam nerede" diye sordum.

"Ben onun damadıyım. Bana üniversiteyi hediye olarak verdi." dedi. Üniversite sahibinin değiştiğini, artık bir başka sahibi olduğunu bilmiyordu. Genç adam, "Onun kızıyla evlendim." dedi.

Hindistan'da birinin kızıyla evlendiğinde, sana çeyiz verirler. Sadece kızıyla evlenmekle kalmazsın: Kayınpederin eğer çok zenginse, sana bir araba, bir ev vermek zorundadır. Eğer çok zengin değilse, en azından küçük de olsa bir motosiklet, o olmazsa, en azından bir bisiklet ama mutlaka bir şey; radyo, müzik seti, televizyon veya para, vermek zorundadır. Eğer gerçekten zenginse, sana yurtdışında okuyup daha eğitimli birisi olma fırsatı sunar: Doktor ya da mühendis olursun ve masrafları o öder.

Bu dilencinin kızı evlenmişti ve başlık parası olarak damada üniversite verilmişti. "Bugünden itibaren bu sokak, bu üniversite bana ait. Kayınpederim kimlerin müşterilerim olduğunu bana tek tek gösterdi" diyordu.

Yaşlı dilenciyi pazar yerinde gördüm ve ona gidip, "Harika, çok iyi bir evlenme hediyesi vermişsin!" dedim.

"Evet" dedi. "Sadece tek bir kızım var ve damadım için bir şeyler yapmak istedim. Ona en iyi dilenme yerini verdim. Şimdi çarşıda tekrar tekel oluşturmaya çalışıyorum. Bu çok zorlu bir iş; çünkü çok sayıda dilenci var. Kıdemli olanlar çoktan müşterileri paylaşmış. Ama endişe edecek bir şey yok. İdare ederim; birkaç dilenciyi buradan kovalarım." Ve kesinlikle dediğini yaptı.

Orman yanarken, iki dilenci bir an için düşündü. Birbirlerine düşmanlardı, konuşmuyorlardı bile; ama bu

acil bir durumdu. Kör adam, bacakları olmayan adama seslendi. "Kurtulmanın tek yolu var. Seni omuzlarıma alacağım. Sen benim bacaklarımı kullanacaksın; ben de senin gözlerini. Tek kurtuluş yolumuz bu."

Anında anlaşıldı. Ortada bir sorun yoktu. Bacaksız adam dışarı çıkamıyordu, yanan ormandan hızla çıkması mümkün değildi. Her taraf alevler içindeydi. Biraz yol alabilirdi ama bir işine yaramazdı. Hızlı, ve hatta çok hızlı bir şekilde çıkmak gerekiyordu. Kör adam da çıkamayacağından emindi. Yangının ne tarafta olduğunu, yolun nerede olduğunu, hangi ağaçların yandığını ve hangilerinin yanmadığını bilmiyordu. Kör bir adam: kaybolup giderdi. Ama ikisi de zeki insanlardı; düşmanlıklarını bırakıp dost oldular ve hayatlarını kurtardılar.

Bu bir Doğu masalıdır. Konusu aklınla ve kalbinle ilgilidir. Dilencilikle bir ilgisi yoktur; seninle bir ilgisi vardır. Orman yangınıyla bir ilgisi yoktur; seninle bir ilgisi vardır, çünkü yanmakta olan sensin. Her an yanıyor, acı çekiyor, sancılar içinde sızlanıyorsun. Akıl tek başına kördür. Bacakları vardır, hızlı koşabilir, çok hızlı yol alabilir; ama kör olduğu için hangi yöne gideceğini bilemez. O yüzden sürekli tökezler, düşer, kendine zarar verir ve hayatın anlamsız olduğunu düşünür. Dünyadaki bütün entelektüeller bunu söyler: "Hayat anlamsızdır" derler.

Hayat onlara anlamsız gelir. Çünkü kör akılla ışığı görmeye çalışırlar. Bu imkansızdır.

İçinde gören, hisseden ama bacakları olmayan bir kalp var; o koşamaz. Olduğu yerde kalır, sürekli atar, bekler. Bir gün akıl anlayacak ve kalbinin gözlerini kullanabilecektir.

Ben güven dediğim zaman, kalbinin gözlerini kastediyorum.

Ve kuşku dediğim zaman, aklının bacaklarını kastediyorum.

İkisi bir araya gelince yangından kurtulabilir; bu hiç sorun olmaz. Ama unutma, aklın, kalbi omuzlarının üstünde kabullenmesi gerekir. Buna mecburdur. Kalbin bacakları yoktur, sadece gözleri vardır ve aklın kalbi dinleyip, onun yönlendirmelerini izlemesi gerekir.

Kalbin devreye girmesiyle akıl zekâya dönüşür. Bu bir dönüşümdür; bütünsel bir enerji dönüşümü. O zaman insan bir entelektüel değil, basbayağı bilge olur.

Bilgelik kalp ile aklın buluşmasından ortaya çıkar. Kalp atışlarınla aklının üretimleri arasında uyum yaratma sanatını bir kez öğrendiğin zaman, bütün sırrı avuçlarının içine alırsın: Bütün gizemlerin kapısını açacak maymuncuğa sahip olursun.

MASUMİYETİN YOLU

Gerçek sorun cesaret sorunu değildir. Gerçek sorun, bilinenin ölmüş ve bilinmeyenin yaşayan olmasıdır. Bilinene tutunmak bir cesede tutunmaktır. Onu bırakmak için cesarete ihtiyacın yok; aslında cesede tutunmaya devam etmek için cesaret gerekir. Sadece görmen gerek. Sana tanıdık olanlar, yaşamış oldukların sana ne verdi? Nereye ulaştın? Hâlâ boş değil misin? İçinde derin bir tatminsizlik, derin bir hüsran ve anlamsızlık yok mu? Bir şekilde başarıyorsun; gerçeği gizleyerek, yalanlar yaratarak, tutunmayı, kendini meşgul etmeyi sürdürüyorsun.

İşte mesele bu: Bildiğin her şeyin geçmişe ait olduğunu, geride kaldığını net bir şekilde görmek. O mezarlığın bir parçasıdır. Bir mezarda olmayı mı istiyorsun, yoksa canlı olmayı mı? Bu sadece bugünün sorunu değil; yarın da aynı sorunla karşı karşıya kalacaksın; ve ondan sonraki gün de. Son nefesine kadar bu böyle devam edecek.

Bildiğin her şey, biriktirdiklerin: bulgular, bilgiler, deneyimler; onları keşfettiğin an, onlarla işin bitmiştir. Artık o boş sözleri taşımak, o ölü yükünü sırtında taşımak hayatını ezer, hayatını ağırlaştırır; her an seni beklemekte olan o cap canlı, sevinç dolu varlık olmanı engeller.

Anlayışı olan insan her an geçmişine ölür ve geleceğine yeniden doğar. Yaşadığı an sürekli bir dönüşümdür, bir yeniden doğumdur, bir diriliştir. Bu pek de bir cesaret meselesi değildir; anlaşılması gereken ilk şey budur. Bu bir zihinsel berraklık meselesidir; neyin ne olduğu hakkında net olmaktır.

Ve ikinci olarak, ne zaman cesaret ile ilgili bir konu ortaya çıkarsa, onu kimse sana veremez. Bu, bir hediye olarak sunulabilecek bir şey değildir. Bu, herkesin doğuştan sahip olduğu bir özelliktir. Sen sadece onun büyümesine izin vermedin, kendini ortaya koymasına izin vermedin.

MASUMİYET, CESARET VE NETLİĞİN BERABERLİĞİDİR

Eğer masumsan cesarete ihtiyacın yoktur. Netliğe de ihtiyacın yoktur; çünkü hiçbir şey masumiyetten daha net, daha şeffaf olamaz. O yüzden asıl sorun insanın kendi masumiyetini nasıl koruyacağıdır.

Masumiyet elde edilecek bir şey değildir. Öğrenilecek bir şey değildir. Resim, müzik, şiir, heykel gibi bir yetenek değildir. Bu tip bir şey değildir. O daha çok nefes almak gibidir; doğuştan varolan bir şey.

Masumiyet herkesin doğasında vardır. Hiç kimse masum olmadan doğamaz.

İnsan masum olmadan nasıl doğabilir? Doğum bu dünyaya boş bir sayfa olarak geldiğin anlamına gelir; üzerine hiçbir şey yazılmamıştır. Sadece geleceğin var; geçmişin yok. Masumiyetin anlamı budur. O yüzden önce masumiyetin tüm anlamlarını anlamaya çalış.

İlki: geçmiş yoktur; sadece gelecek vardır.

Geçmiş, anılar, deneyimler, beklentilerden oluşan rüşvetler vererir . Bütün bunlar bir araya gelince seni akıllı yapar, ama net olamazsın. Seni kurnaz yapar, ama zeki olamazsın. Bu dünyada başarılı olmanı sağlayabilir, ama varlığının derinliklerinde başarısız olursun. Ve en sonunda yüzleşeceğin başarısızlık karşısında, bu dünyanın bütün başarıları hiçbir şey ifade etmez. Çünkü nihai olarak sadece içindeki öz seninle birlikte kalır. Diğer her şey kaybolur: Başarıların, gücün, adın, şöhretin, hepsi birer gölge gibi kaybolur.

Sonunda seninle kalan tek şey başlangıçta getirdiğindir. Bu dünyadan, sadece getirmiş olduğun şeyi götürebilirsin.

Hindistan'da dünyayı bir tren istasyonunun bekleme odası gibi görme düşüncesi yaygındır; o senin evin değildir. Sonsuza dek bekleme odasında kalmayacaksın. Bekleme odasındaki hiçbir şey sana ait değildir: mobilyalar, duvardaki resimler... Onları kullanırsın; resmi incelersin, koltukta oturursun, yatakta uzanırsın, ama hiçbiri sana ait değildir. Sadece birkaç dakikalığına ya da en fazla birkaç saatliğine oradasın, sonra gitmiş olacaksın.

Evet, bekleme odasına yanında ne getirdiysen, sadece onu alıp gideceksin: sana ait olanı. Bu dünyaya ne getirdin? Ve dünya, kesinlikle bir bekleme salonudur. Bekleyiş, saniyeler, dakikalar, saatler, günler olmayabilir, yıllarca sürebilir; ama yedi saat ya da yetmiş yıl beklemen neyi değiştirir?

Yetmiş yılda, bir bekleme odasında olduğunu unutabilirsin. Oranın sahibi olduğunu, hatta inşa ettiğin ev olduğunu düşünmeye başlayabilirsin. Bekleme odasının duvarına, üzerinde adın yazan bir plaka koyabilirsin.

Bazı insanlar... Çok yolculuk yaptığım için bununla sık karşılaşıyorum. İnsanlar bekleme salonlarının tuvaletlerine isimlerini yazıyor. İnsanlar bekleme salonunun mobilyalarına isimlerini kazıyor. Aptalca görünüyor ama insanların bu dünyaya yaptığına çok benziyor bu.

Antik Jaina yazıtlarında çok önemli bir hikâye var. Hindistan'da eğer biri bütün dünyanın imparatoru

olabilirse, ona *çakravartin* denir. *Çakravartiriin* anlamı... çakra kelimesi tekerlek anlamına gelir. Antik çağlarda Hindistan'da gereksiz savaş ve şiddeti önlemek için bir uygulama vardı. Bir at arabası, çok değerli altından bir araba, çok güçlü ve güzel atlar tarafından, bir krallıktan diğerine giderdi. Eğer diğer krallık direnmeyip arabanın geçişine izin verirse, o krallık arabanın sahibinin üstünlüğünü kabul etmiş sayılırdı. O zaman savaşmaya gerek kalmazdı.

Bu şekilde araba yol alır ve insanlar nerede arabanın önünü keserse, orada savaş olurdu. Eğer arabanın önü kesilmezse, o zaman kralın üstünlüğü, herhangi bir savaş yaşanmadan ispat edilmiş olurdu: O kral bir *çakravartin* olurdu, tekerlekleri her tarafa yol alan ve kimsenin engelleyemediği kişi. Bütün kralların arzusu bir *çakravartin* olmaktı.

Bunun için tabii ki Büyük İskender'den daha güçlü olmak gerekir. Sadece araba göndermeyi destekleyebilmek için çok büyük bir güce sahip olmak gerekir. Eğer arabanın yolu kesilirse kitlesel bir katliam olacağı konusunda kesin bir irade gereklidir. Bu, o adam birisini fethetmek isterse, bunu engellemenin bir yolu olmadığının zaten bilindiği ve kabul edildiği anlamına gelir.

Ama bu çok sembolik bir tarz; daha medeni. Saldırmaya gerek yok, hemen öldürmeye başlamaya gerek yok; sadece sembolik bir mesaj yolla. Kralın bayrağını taşıyan araba yol alır ve eğer diğer kral, direnmenin anlamı olmadığını görürse, savaşın yenilgi, gereksiz şiddet ve yıkım anlamına geldiğini hissederse atı sevinçle kabul eder; başkentine giren arabayı çiçeklerle karşılar.

Sovyetler Birliği ve Amerika gibi ülkelerin yapacağından çok daha medeni görünüyor. Sadece güzel bir araba gönder; ama bu, gücünden son derece emin olmayı gerektirir. Ve sadece sen değil, herkes de bundan kesinlikle emin olacak. Ancak o zaman böyle bir sembol yardımcı olabilir. O yüzden her kralın içinde bir gün *çakravartin* olma arzusu bulunurdu.

Bu hikâye, *çakravartin* olmayı başaran bir adam hakkında. Bu sadece bin yılda bir olur ve ancak bin yılda bir adam çakravartin seviyesine ulaşır. Büyük İskender bile dünyayı fethedememişti; ele geçiremediği çok yer kalmıştı. Çok genç yaşta öldü, sadece otuz üç yaşındaydı; dünyayı fethedecek zamanı bile olmamıştı. Bırakın fethetmeyi, dünyanın tamamı henüz bilinmiyordu bile! Dünyanın yarısı henüz bilinmiyordu ve bilinen yarısı bile fethedilmemişti. Hikayesini anlatacağım bu adam ise *çakravartin* olmayı başarmıştı.

Efsaneye göre, bir *çakravartin* öldüğü zaman - *çakravartin,* sadece binlerce yılda bir olduğu için çok nadir bir varlıktır - cennette büyük kutlamalarla karşılanır ve özel bir yere götürülür.

Jaina mitolojisine göre, cennette Himalayalara paralel bir dağ vardır. Himalayalar sadece taş, toprak ve buzdan oluşmuştur. Himalayaların cennetteki paraleline ise Sumeru denir. Sumeru, en yüksek dağ demektir; ondan daha yüksek bir şey olamaz, ondan daha iyisi olamaz. Som altındandır. Taşlar yerine, elmaslar, yakutlar, zümrütlervardır.

Bir *çakravartin* öldüğü zaman, adını kazıması için Sumeru dağına götürülür. Bu sadece bin yılda bir yaşanan çok nadir bir fırsattır. Tabii bu adam, adını Sumeru'ya yazacağı için çok büyük bir heyecan içindedir. Çünkü bu varolmuş bütün yüce kişilerin isimlerinin yazıldığı katalogdur ve hatta ondan sonra gelecek yüce kişilerin isimlerinin de yer alacağı katalogtur. Bu imparator, süpermenler listesine katılıyordu.

Kapıdaki bekçi ona, ismini kazıması için gerekli aletleri verdi. Kendisi ölürken, sırf efendileri ölüyor diye intihar etmiş olan birkaç adamını da yanında götürmek istedi; onlar imparatorlarının olmadığı bir yaşam düşünememişlerdi. Karısı, başbakanı, başkomutanı, etrafındaki bütün büyük insanlar intihar etmişti ve onunla birlikte gelmişlerdi.

İmparator, bekçiden hepsini içeri sokmasını ve onların, adını dağı kazırken izlemesini istediğini söyledi. Çünkü eğer seni görecek kimse bile yoksa, içeri yalnız başına girip adını kazımakta ne keyif vardı ki? Çünkü asıl keyif, dünyanın onu görmesindeydi.

Bekçi şöyle dedi: "Benim tavsiyeme kulak ver; çünkü bu meslek bana miras kaldı. Babam da bir bekçiydi,

onun babası da bir bekçiydi; asırlar boyunca biz Sumeru Dağının bekçiliğini yaptık. Tavsiyemi dinle; onları yanında götürme, yoksa pişman olacaksın."

İmparator anlayamadı ama onun tavsiyesini göz ardı edemezdi. Çünkü onu engellemekte ne çıkarı olacaktı ki?

Bekçi devam etti: "Eğer görmelerini istiyorsan, önce git ve adını kazı; sonra geri gel ve eğer istersen onları götürüp gösterirsin. Onlarla şimdi gitmek istesen bile sana karşı çıkmam. Ancak, eğer vazgeçecek olursan, sonra fikrini değiştirme şansın olmayacak; onlar seninle olacak. Sen yalnız git." Bu çok akıllıca bir tavsiyeydi.

İmparator, "Çok iyi. Yalnız gideceğim. Adımı kazıyacağım, geri dönüp, sizleri alacağım" dedi.

"Ben bununla tamamen hemfikirim" dedi bekçi. İmparator gidip binlerce güneş altında parlayan Sumeru Dağını gördü. Cennet, tek bir güneşe sahip olacak kadar fakir olmadığı için binlerce güneş vardır. Binlerce güneş ve Himalayalardan çok daha büyük, altından yapılma bir dağ. Ve Himalayalar, neredeyse üç bin iki yüz kilometreden uzundur! Bir süre için gözlerini bile açamadı; o kadar büyük bir parıltıya sahipti. Sonra adını yazacak uygun bir yer aramaya başladı. Ancak o anda, büyük bir şaşkınlığa uğradı. Hiç boş yer yoktu. Bütün dağ, kazılmış isimlerle kaplanmıştı.

Gözlerine inanamadı. İlk olarak ne olduğunun farkına vardı. O ana kadar kendini bin yılda bir gelen bir süpermen olarak görüyordu. Ama zaman sonsuzluktan geldiği için, binlerce yıl bile herhangi bir fark yaratmıyordu. O yüzden geçmişte çok fazla sayıda *çakravartin* yaşamıştı. Evrenin en büyük dağında, minnacık adını yazacak kadar boş bir yer kalmamıştı.

Geri döndü ve bekçinin karısını, başkomutanını, başbakanını ve diğer yakın arkadaşlarını götürmemesindeki ısrarcılığında haklı olduğunu artık anlamıştı. Yanında gelenlerin bu durumu görmemiş olması iyiydi. Onlar hâlâ imparatorlarının nadir bir varlık olduğuna inanabilirdi.

Bekçiyi bir kenara çekti. "Ama hiç boş yer yok" dedi.

Bekçi yanıtladı: "Ben de sana bunu söylüyordum. Tek yapman gereken birkaç isim silip kendi adını yazmak. Şimdiye kadar yapılan hep bu oldu; ben hayatım boyunca böyle yapıldığını gördüm. Babam da hep bunun yapıldığını gördü, babamın babası da. Benim ailemden hiç kimse de Sumeru'da isim yazılacak bir yer, ya da bir boşluk asla görmedi."

"Ne zaman bir *çakravartin* gelse, birkaç isim silip kendi ismini yazmak zorunda kaldı. *Çakravartin'lerin* bütün tarihi bu değil. Birçok kere silindi, birçok kere yazıldı. Sen git ve işini yap ve sonra eğer dostlarına göstermek istersen onları içeri götürebilirsin."

İmparator dedi ki: "Hayır. Onlara göstermek istemiyorum. Adımı bile yazmak istemiyorum. Ne anlamı var ki? Bir gün biri gelip onu silecek."

"Bütün hayatım tamamıyla anlamsızlaştı. Tek umudum buydu: Cennetteki altın dağında ismim yazılı olacaktı. Ben bunun için yaşadım, bunun için hayatımı tehlikeye attım; bunun için bütün dünyayı öldürmeye hazırdım. Ve bir başkası gelip benim adımı sildikten sonra kendisininkini yazabilir. Adımı yazmanın ne anlamı var ki? Ben adımı yazmayacağım." Bekçi gülmüş.

İmparator "Neden gülüyorsun" diye sormuş. Bekçi yanıtlamış: "Bu çok garip çünkü bunu da atalarımdan dinledim: *Çakravartinler* geliyor ve bütün olayı gördükten sonra, isimlerini bile yazmadan dönüyorlarmış. Sen ilk değilsin; biraz zekâya sahip olan herkes aynı şeyi yapar."

Bu koca dünyada ne elde edebilirsin? Yanında ne götürebilirsin? Adını mı, itibarını mı, saygınlığını mı? Paranı, gücünü mü; neyi? Diplomanı mı? Hiçbir şey götüremezsin. Her şeyi burada bırakmak zorundasın. İşte o anda, sahip olduğun her şeyin aslında senin olmadığını anlarsın: Sahip olma fikri temelden yanlıştı. Ve sahip olduğun o şeyler yüzünden de çürümüş durumdaydın.

O sahipliği arttırmak için; daha fazla para, daha fazla güç, daha fazla toprak elde etmek için, kendinin dahi doğru olduğunu söyleyemeyeceğin şeyleri yapıyordun. Yalan söylüyordun, dürüst değildin. Yüzlerce farklı role büründün. Bir an için bile ne kendine, ne de başkalarına dürüst olmadın, bunu yapamadın. Sahte, gerçek dışı ve rol yapan biri olmak zorunda kaldın; çünkü bu dünyada başarılı olmana yardımcı olacak şeyler bunlardı. Hakiki olmak sana yardım etmeyecek. Dürüstlük sana yardımcı olmayacak. Gerçeği söylemek sana yardım etmeyecek.

Sahip oldukların, başarı, ün olmadan sen nesin? Bilmiyorsun. Sen isminsin, sen şöhretinsin, sen itibarın, sen gücünsün. Ama bunlar dışında sen kimsin? O yüzden bütün bu sahiplik, senin kimliğin oluyor. Sende varlığına ilişkin bir yanılsama yaratıyor. Ego budur.

Ego gizemli bir şey değildir; çok basit bir olgudur. Kim olduğunu bilmiyorsun ve kim olduğunu bilmeden yaşamak imkansızdır. Eğer ben kim olduğumu bilmiyorsam, o zaman burada ne arıyorum? O zaman yaptığım her şey anlamını yitiriyor. İlk ve en öncelikli şey, kim olduğumu bilmem. Belki ondan sonra, doğamı doyuracak bir şeyler yapar, tatmin olur, kendimi yuvamda hissederim.

Ama eğer kim olduğumu bilmiyorsam ve birçok şey yapmaya devam ediyorsam, doğamın ulaşması gereken yere nasıl ulaşacağım, nasıl oraya yöneleceğim? Sağa sola koşturup duruyorum; ama "İşte vardım; aramakta olduğum yer burasıydı" diyebileceğim hiçbir yer olmaz.

Sen kim olduğunu bilmiyorsun. O yüzden onun yerine geçecek sahte bir kimliğe ihtiyaç var. O sahte kimliği sana sahip olukların veriyor.

Bu dünyaya masum bir gözlemci olarak geliyorsun. Herkes aynı şekilde, aynı bilinç niteliğine sahip olarak geliyor. Ama yetişkinlerin dünyasıyla pazarlık yapmaya başlıyorsun. Sana verecek çok şeyleri var. Senin ise verecek tek bir şeyin var: kendi bütünlüğün ve öz saygın. Senin pek bir şeyin yok; tek bir şeyin var. Bunu istediğin şekilde adlandırabilirsin; masumiyet, zekâ, özgünlük. Sadece tek bir şeyin var.

Bir çocuk doğal olarak etrafında gördüğü her şeyle çok ilgilenir. Sürekli onu, bunu, şunu ister; bu insan doğasının bir parçasıdır. Eğer küçük bir çocuğa bakarsan, yeni doğmuş bir bebek bile, elini sağa sola uzatmaya başlar, elleri hep bir şey bulmaya çalışır. Yolculuğuna başlamıştır.

Bu yolculukta kendini kaybedecektir. Çünkü bu dünyada bedelini ödemeden hiçbir şey alamazsın. Ve zavallı çocuk, verdiği şeyin ne kadar değerli olduğunu anlayamaz. Kendi bütünlüğünü bir tarafa koyup, diğer tarafa bütün dünyayı koysan bile; bütünlük daha ağır basar, daha değerlidir. Çocuğun bunu bilme şansı yoktur. Sorun budur, çünkü sahip olduğu şey, zaten içindedir. Onu kanıksamıştır.

Bunu daha iyi netleştirmek için bir hikâye anlatayım.

Çok zengin bir adam, sonunda büyük bir iç sıkıntısına düşmüş, ki bu başarının doğal bir sonucudur. Hiçbir şey başarı kadar başarısız olamaz. Başarı, ancak eğer sen bir başarısızsan önemlidir. Bir kez başardığında, dünyanın, insanların, toplumun seni aldattığını artık bilirsin. Adamda her türlü zenginlik vardı; ama zihni huzurlu değildi. Bu huzuru aramaya başladı.

Amerika'da olan da bu. Başka hiçbir yerde olmadığı kadar çok sayıda insan, Amerika'da zihinsel huzur arayışına girmiştir. Hindistan'da zihinsel huzur arayan tek bir kişiyle bile karşılaşmadım. Önce mide huzurunun icabına bakılması gerekir; zihinsel huzur çok uzaklardadır. Mideden bakılınca zihin milyonlarca kilometre uzaktadır.

Ama Amerika'da herkes zihinsel huzur arayışında ve elbette sen böyle bir arayış içinde olunca, insanlar da onu sana vermek için hazırda bekler. Bu basit bir ekonomi yasasıdır: Talep olan her yerde arz bulunur. Aradığın şeyin gerçekten ihtiyaç duyduğun şey olup olmaması önemli değildir. İnsanlar arz edilen şeyin sana ne vereceği ile de ilgilenmez; aldatıcı reklam, propaganda ya da gerçekten kayda değer bir şey olabilir.

Talebin olduğu yerde, arzın bulunacağı ilkesini bilen akıllı ve kurnaz insanlar, bir adım ileri gitmiştir. Artık

"Talebin oluşmasını beklemeye gerek yok; talebi yaratabilirsin." diyorlar. Reklamın özünde bulunan şey budur: talep yaratmak.

Reklamı okumadan önce, böyle bir talebin yoktu, böyle bir ihtiyacın olduğunu hissetmemiştin. Ancak, reklamı okuyunca, bir anda "Aman Tanrım, bunu nasıl kaçırmışım; ne kadar aptalım, böyle bir şey varolduğunu bile bilmiyordum!" hissine kapılırsın.

Biri, bir şeyi imal etmeye, üretmeye başlamadan önce, hatta yıllar önce - üç, dört yıl öncesinden - reklam yapmaya başlar. Ürün henüz piyasaya sürülmemiştir, çünkü önce talebin insanların zihnine ulaşması gerekir. Talep bir kez oluştuktan sonra, arzın sunumu da hazır olmuş olur.

Bernard Shaw'un söylediğine göre, ilk kitabını bastırdığı zaman, tabii ki ortada kitapları için bir talep yoktu. Kimse George Bernard Shaw'i duymamıştı. Nasıl talep edebilirsin, "George Bernard Shaw'in kitabını istiyorum" diye nasıl isteyebilirsin ki? O yüzden o da ne yaptı, bütün gün dolaştı... Kitabını bastırdı, gerekli parayı tedarik edip, kendisi bastırdı. Ve sonra, bir kitapçıdan diğerine giderek, "George Bernard Shaw'un kitabı var mı" diye sormaya başladı.

"George Bernard Shaw mu? Bu adı hiç duymadık" yanıtı alıyordu.

"Çok garip. Bir kitapçı işletiyorsunuz ve böyle büyük bir yazarı hiç duymadınız mı? Yoksa çağın gerisinde mi kaldınız ne? İlk fırsatta mutlaka George Bernard Shaw kitabı alın." diyordu. Sadece tek bir kitap bastırmıştı, ama birkaç kitabın reklamını yapıyordu. Çünkü zaten kitapçıları dolaşıyorken, neden sadece tek bir kitabın reklamını yapasınız ki? Sonuçta tek bir kitap, bir insanı büyük yazar yapmaz.

Kıyafet değiştirip; bazen şapka, bazen gözlük takıp tekrar giderdi. Ve insanlar George Bernard Shaw'in evini aramaya başladı. Bütün bu reklamı ve talep oluşturmayı kendisi yapmak zorunda kalmıştı. İlk kitabını böyle sattı. Sokaktaki insanlara soruyordu. "Duydunuz mu? Çünkü ben George Bernard Shaw adında bir yazarın yazdığı bir kitap hakkında çok şey duyuyorum. İnsanlar, harika, muhteşem olduğunu söylüyor. Siz duydunuz mu?"

İnsanlar, "hayır, daha önce adını bile duymadık" diyordu. "Çok garip. Ben Londra'yı kültürlü bir toplum sanırdım" derdi. Sonra kütüphanelere, kitap kulüplerine ve talep yaratacağını düşündüğü her yere giderek, o talebi yarattı. Kitabı sattı - hala yapmakta olduğu şey de budur - ve sonunda çağının en büyük yazarlarından biri oldu. Talebi kendisi yaratmıştı.

Ama eğer başarılı olursan, kimsenin sende zihinsel huzur talebi yaratmaya ihtiyacı olmaz. Çünkü başarılı olurken, zaten o zihinsel huzurunu kaybediyorsun. Bu, doğal bir gidişattır. Başarı, içindeki bütün huzuru alıp götürür. Hayatta önemli olan her şeyi emip alır: huzur, sessizlik, coşku, sevgi. Her şeyi senden almaya başlar. Sonunda ellerin döküntüyle dolar ve asıl değerli olan her şey kaybolur. Ve birden, zihinsel huzura ihtiyaç duyduğunu fark edersin.

Anında tedarikçiler ortaya çıkar; ne zihin, ne de huzur hakkında hiçbir şey bilmeyen tedarikçiler. Bir Yahudi haham olan Joshua Liebman'ın yazdığı, Zihinsel Huzur adında bir kitap okudum. Bütün kitabı bitirdim. Adam, ne huzuru biliyor, ne de zihnin ne olduğunu. Ama, adam bir işadamı. Zihinsel huzur hakkında hiçbir şey bilmeden, çok iyi bir iş başarmış.

Kitabı, dünyanın en çok satan kitaplarından biri; çünkü zihinsel huzur arayan herkes, er ya da geç, Liebman'ın kitabıyla karşılaşacaktır. Çok güzel yazmış. Çok iyi bir yazar, çok kıvrak ve etkileyici. Seni etkileyecektir. Ancak, zihinsel huzur sana her zamanki kadar uzak olacaktır; hatta bu kitabı okuyarak, onu daha da uzaklaştırabilirsin.

Sonuçta, eğer bir adam huzurun ne olduğunu biliyorsa, zihnin ne olduğunu biliyorsa, Zihinsel Huzur adında bir kitap yazamaz. Çünkü bütün huzursuzluğun, bütün sıkıntının nedeni zihnin kendisidir. Huzur, zihin olmadığında vardır. O yüzden zihinsel huzur diye bir şey varolamaz.

Eğer zihin oradaysa, huzur yoktur. Eğer huzur oradaysa, zihin yoktur. Ama, "Zihinsizliğin Huzuru" adında

bir kitap yazarsan, hiç kimse onu satın almaz. Bunu düşündüm; ama hiç kimse "Zihinsizliğin Huzuru" adında bir kitabı almaz. Bunu havsalaları almaz; ancak, gerçek olan tam da bu.

Çocuk beraberinde getirdiği şeyin ne olduğunun farkında değildir. Bu zengin adam da aynı konumdaydı. Dünyanın bütün zenginliklerine sahipti, ama şimdi ise zihinsel huzur peşinde koşuyordu. Bir bilgeden diğerine gitmiş ve hepsi de harika tavsiyelerde bulunmuş ama tavsiye kimseye yardımcı olmaz.

Sonuçta, sadece aptallar nasihat verir ve sadece aptallar nasihat alır. Bilge insanlar, nasihat vermekte gönülsüz davranır, çünkü bilge bir adam, bu dünyada bedava olarak verilen ve hiç kimsenin almadığı yegane şeyin nasihat olduğunu bilir. Öyleyse neden uğraşsın?

Bilge bir adam, önce nasihati kabul etmen için seni hazırlar. O sana sadece nasihat vermez; senin hazırlanman da gerekir. Seni hazırlamak yıllar sürebilir; önce tarlayı süreceksin ve ancak ondan sonra tohumu ekebilirsin. Sadece bir aptal, taşların, kayaların üstüne tohum atarken, aslında onları ziyan ettiğini aklına getirmez.

Bütün bu bilgeler ona nasihatte bulundu ama hiçbir şey yerine oturmadı. Sonunda, bir şey sormadığı adamın biri, kimsenin tanımadığı bir adam - hatta köyün aptalı olarak görülüyordu - bir gün yolda giderken onu durdurdu ve şöyle dedi: "Sen gereksiz yere vaktini harcıyorsun: Bu adamların hiçbiri bilge değil. Onları çok iyi tanıyorum; ama aptal olduğum için kimse bana inanmıyor. Belki sen de bana inanmayacaksın, ama tanıdığım bir bilge var.

Zihinsel huzur için kendine bu kadar işkence yaptığını görünce, sana doğru insanı göstersem iyi olur diye düşündüm. Sonuçta ben bir aptalım. Kimse benden nasihat istemez ve ben de kimseye vermem. Ama dayanamadım: Seni bu kadar üzgün ve mutsuz görünce sessizliği bozdum. Komşu köydeki şu adama git."

Zengin adam hemen, içinde çok değerli elmaslar bulunan büyük bir torbayla, güzel atına binip gitti. Köye ulaştı ve adamı gördü. Bu adam, Sufilerin Nasrettin Hocasıydı.

Hocaya sordu: "Zihinsel huzura ulaşmama yardımcı olabilir misin?"

Hoca yanıtladı: "Yardım mı? Onu sana verebilirim."

Zengin adam düşünmüş. "Çok garip, önce o aptal tavsiye etti ve ben de çaresizliğim yüzünden, denemekten bir zarar gelmez dedim ve buraya geldim. Bu adam daha büyük bir aptala benziyor. 'Onu sana verebilirim' diyor."

Zengin adam konuşmuş: "Bana verebilir misin? Her türlü bilgeye gittim hepsi nasihat verdi; şunu yap, bunu yap, disiplinli yaşa, bağış yap, yoksullara yardım et, hastane aç, şunu yap, bunu yap. Bütün bunları söylediler ve aslına bakarsan ben de hepsini yaptım, ama hiçbiri işe yaramadı. Hatta daha da çok bela çıktı başıma. Şimdi sen onu vereceğini mi söylüyorsun?"

Hoca cevap vermiş: "Bu iş çok kolay. Şimdi attan in." Zengin adam atından inmiş. Torbasını elinde tutuyormuş ve hoca sormuş: "Neden o torbayı kalbine bu kadar yakın tutuyorsun?"

"Bunlar çok değerli elmaslar. Eğer bana huzur verebilirsen, sana bu torbayı vereceğim." Ama adam daha ne olduğunu bile anlamadan, hoca torbayı kapmış ve koşmaya başlamış.

Bir an için şok geçiren zengin adam, ne yapacağını bile anlamamış. Sonra hocanın peşine düşmüş. Ama burası hocanın köyüydü; her sokağı, her kestirmeyi biliyordu ve koşuyordu. Zengin adam, hayatı boyunca hiç koşmamıştı ve çok şişmandı... Ağlıyor, hızla nefes alıp veriyor ve gözlerinden yaşlar süzülüyordu. "Dolandırıldım! Bu adam hayatım boyunca biriktirdiğim bütün emeğimi, her şeyimi aldı" diye bağırıyordu.

Böyle olunca da bir kalabalık toplanmıştı ve hepsi gülüyordu. Zengin adam, "Hepiniz aptal mısınız, bu köy aptallarla mı dolu; ben mahvoldum ve sizler hırsızı yakalamaya çalışmak yerine gülüyorsunuz" demiş.

Kalabalıktan sesler yükselmiş: "O bir hırsız değil, çok bilge bir adamdır."

Zengin adam, "Köyümdeki o aptal kaldırılacak bu belayı başıma sardı!" diye söylenmiş. Ama bir şekilde, koşarak, terler akıtarak hocayı takip etmiş. Hoca, adamın atının hala durmakta olduğu ağacın altına gelmiş. Elinde torbayla ağacın gölgesine oturmuş ve zengin adam da ağlayarak gelmiş. Hoca "Şu torbayı al" demiş. Zengin adam torbayı alıp göğsüne bastırmış. Hoca sormuş: "Şimdi nasılsın? Bir parça huzur hissediyor musun?"

Zengin adam yanıtlamış: "Evet, çok huzurlu geliyor. Çok garip bir adamsın ve garip yöntemlerin var."

Hoca yanıtlamış: "Hiçbir gariplik yok; basit bir matematik. Sahip olduğun şeyi kanıksamaya başlıyorsun. Sana, onu kaybetme ihtimalinin gösterilmesi lazım; ancak o zaman ne kaybettiğinin farkına varıyorsun. Yeni hiçbir şey kazanmadın. Bu, huzursuz bir şekilde taşıdığın torbanın kendisi. Şimdi aynı torbayı kalbine bastırıyorsun ve herkes, ne kadar mutlu ve huzurlu olduğunu görüyor: mükemmel bir bilge! Evine git ve kimseyi rahatsız etme."

Çocuğun sorunu da bu. O, masumiyetle doğduğu için, o masumiyeti vererek her şeyi satın almaya hazır. Herhangi bir çöpü alıp, karşılığında cesaretini vermeye hazır. Sadece oyuncak almaya hazır, bu dünyada zaten oyuncaktan başka ne var? Ve saflığını kaybediyor. Ancak bütün bu oyuncaklara sahip olduğu zaman, onlardan bir keyif almadığını hisseder ve anlar: Hiçbir şey elde edemez, hiçbir tatmin göremez. İşte o zaman, neyi kaybettiğinin farkına varır, ve onu kendisi yapmıştır.

Daha iyi bir dünyada, tüm aileler çocuklarından öğrenecek. Onlara bir şey öğretmek için ne kadar telaşlısın! Kimse onlardan bir şey öğrenmiyor gibi, ve onların öğreteceği aslında o kadar çok şey var ki! Senin ise onlara öğretecek hiçbir şeyin yok.

Sırf daha büyük ve güçlüsün diye, kim olduğunu, iç dünyanda hangi mertebeye ulaştığını düşünmeden, onu kendine benzetmeye başlarsın. Sen sefalet içinde yaşıyorsun ve aynı şeyi çocuğun için de mi istiyorsun?

Ancak kimse düşünmüyor. Aksi halde insanlar, küçük çocuklardan ders almaya çalışırdı. Çocuklar, diğer dünyadan çok şey getirir çünkü o kadar yeni gelmişlerdir ki. Onlar hâlâ rahmin sessizliğini taşır, varoluşun sessizliğini taşır.

HİÇBİR ZAMAN AKLINDAN ÇIKARTMA: BİLİNMEYENE GÜVEN. Bilinen zihindir; bilinmeyen zihin olamaz. Başka bir şey olabilir, ama zihin olamaz. Zihin hakkında kesin olan tek şey vardır: Zihin, biriktirilmiş bilinendir. O yüzden, örneğin, eğer yolda bir kavşağa gelirsen zihin sana, "Bu yoldan git, burası tanıdık" der; zihin işte budur. Eğer varlığını dinlersen, o tanınmadık yoldan gitmek ister: bilinmeyene. Varlık, her zaman maceraperesttir. Zihin, her zaman çok muhafazakar, çok doğrucudur. O hep izleri takip etmek, daha önce tekrar tekrar gitmiş olduğu yoldan gitmek ister: En az direncin olduğu yoldur.

O yüzden her zaman bilinmeyeni dinle. Ve cesaretini toplayıp, bilinmeyene adım at.

Kaderinle gelişmek büyük cesaret ister, korkusuzluk ister. Korku dolu insanlar, bilinenin ötesine adım atamaz. Bilinen, bir çeşit rahatlık ve güvenlik verir; çünkü biliniyordur. İnsan neyle karşılaşacağının farkındadır; insan ne yapacağını bilir. İnsan neredeyse uyurken bile gerekeni yapar. Uyanık olmaya ihtiyaç yoktur; bilinenin verdiği rahatlık budur.

Bilinenin sınırını aştığın anda içinde bir korku yükselir; çünkü artık cahilsin, ne yapman gerektiğini ya da neyi yapamayacağını bilmiyorsun. Artık kendinden o kadar emin olamazsın; şimdi hatalar olabilir, yanlış yola sapabilirsin. Bu korku yüzünden insanlar bilinene tutunur ve insan bilenene bir kez tutunduğu zaman o artık ölüdür.

Hayat, ancak tehlikeli yaşanır; onu yaşamanın başka bir yolu yoktur. Ancak tehlike sayesinde hayat olgunlaşmayı ve gelişmeyi sağlar. İnsanın maceraperest olması gerekir; her zaman bilinmeyen için bilineni riske atmaya hazır olmalıdır. Ve insan, özgürlüğün ve korkusuzluğun tadını alınca, asla pişmanlık duymaz; çünkü artık en üst düzeyde yaşamanın ne demek olduğunu öğrenmiştir. İnsan ondan sonra yaşamının

meşalesini her iki uçtan yakmanın ne anlama geldiğini bilir. Ve o yoğunluğu tek bir an hissetmek bile, sonsuza dek sıradan yaşamaktan çok daha tatmin edicidir.

YENİ KAPIYI ÇALDIĞINDA... KAPIYI AÇ!

Yeni olan yabancıdır. Dost olabilir, düşman olabilir. Kim bilir?

Bunu bilmenin bir olanağı yok! Bilmenin tek yolu, ona izin vermektir;

tedirginlik ve korku o yüzden yaşanır.

Yeni olan, senin içinde doğmaz; o, öteden gelir. O senin bir parçan değildir. Bütün geçmişin tehlikededir. Yeni olanın seninle bir sürekliliği yoktur; o yüzden korkarsın. Sen tek boyutlu yaşadın, tek boyutlu bir şekilde düşündün, inançların üzerine rahat bir hayat kurdun. Sonra yeni bir şey kapını çaldı. Şimdi bütün geçmiş alışkanlıkların huzursuz olacak. Eğer yeninin girmesine izin verirsen, bir daha asla aynı olmayacaksın. Yeni olan seni dönüştürecek.

Bu risklidir. İnsan yeniyle nereye varacağını bilemez. Eski olan bildiktir, tanıdıktır. Uzun zamandır onunla yaşıyorsun; ona alıştın. Yeni olan yabancıdır. Dost ta olabilir, düşman da olabilir, kim bilir? Bunu bilmenin bir olanağı yok. Bilmenin tek yolu, ona izin vermektir. Tedirginlik ve korku o yüzden yaşanır.

Ama onu dışlayamazsın; çünkü eski olan sana henüz aradığını vermemiştir; eski sana birçok söz vermiş, ama sözlerini yerine getirmemiştir. Eski tanıdıktır; ama perişan haldedir. Yeni, belki rahat bozacaktır; ama bir ihtimali barındırır. Sana ebedi mutluluğu getirebilir. O yüzden onu ne reddedebilirsin ne de kabul edebilirsin; o yüzden yalpalarsın, titrersin. Varlığında büyük bir endişe doğar. Bu doğaldır; yanlış bir şey yoktur. Bu her zaman böyle olmuştur ve her zaman böyle olacaktır.

Yeninin görünümünü anlamaya çalış. Dünyadaki herkes yeni olmak ister; çünkü hiç kimse eskiden tatmin olmamıştır. Kimse eskiyle tatmin olamaz, çünkü ne olursa olsun, onu biliyorsun. Bir kez bilindi mi, tekrar haline geldi demektir; bir kere bilindi mi, sıkıcı, monoton hale gelmiştir. Ondan kurtulmak istersin. Keşfetmek, macera yaşamak istersin. Yeni olmak istersin. Ama buna rağmen, yeni gelip kapıyı çaldığında, geriye kaçar, eskide saklanırsın, ikilem budur.

Nasıl yeni olacağız? Ve herkes yeni olmak istiyor! Bunun için cesarete ihtiyaç vardır ve sıradan cesarete değil; olağanüstü cesarete ihtiyaç vardır. Dünya korkaklarla doludur ve o yüzden de insanlar gelişmeyi durdurdu. Eğer bir korkaksan nasıl gelişirsin? Her yeni fırsatta, gözlerini kapatıyor, geri çekiliyorsun. Nasıl gelişirsin? Nasıl varolabilirsin? Sadece "mış" gibi yaparsın.

Gelişemediğin için de, onun yerine uydurma gelişimler bulmak zorunda kalırsın. Sen gelişemezsin, ama banka hesabın büyüyebilir, bu gerçek olanın yerine sahte bir şey koymaktır. Bunun için cesarete ihtiyaç yoktur, o korkaklığınla mükemmel bir uyum içindedir. Banka hesabın büyür ve sen geliştiğini sanırsın. Daha saygın olursun. Adın ve ünvanın gelişir, ve sen de geliştiğini sanırsın; sen sadece kendini kandırıyorsun. Sen ismin de değilsin, ünvanın da. Banka hesabın senin varlığın değil. Ama varlığını düşünmeye başlayınca titrersin, çünkü, eğer o konuda gelişmek istiyorsan bütün korkaklığını bırakmalısın.

Nasıl yeni oluruz? Kendiliğimizden yeni olmayız. Yenilik öteden gelir, Tanrı'dan gelir. Yenilik varoluştan gelir. Zihin her zaman eskidir. Zihin asla yeni değildir; o, biriktirilmiş geçmiştir. Yenilik öteden gelir; Tanrının bir hediyesidir. O, öteden gelir ve öteye aittir.

Bilinmeyen ve bilinemeyen, yani ötesi içine girer. Senin içine girer çünkü sen asla mühürlenmiş ve ayrı kalmış değilsin. Sen bir ada değilsin. Sen öteyi unutmuş olabilirsin ama o seni unutmamıştır. Çocuk, anneyi

unutmuş olabilir; ama anne çocuğu unutmaz. Parça, "ben ayrıyım" diye düşünmeye başlayabilir; ama bütün, senin ayrı olmadığını bilir. Bütün, senin içindedir; o hâlâ seninle temas halindedir. O yüzden sen hoş karşılamasan da, yenilik sürekli karşına çıkar. Her sabah gelir, her akşam gelir. Bin bir ayrı yoldan gelir. Eğer görecek gözlerin varsa, onun sürekli geldiğini göreceksin.

Varoluş, sürekli üzerine yağar ama sen geçmişinin içinde hapsolmuşsun. Sanki bir mezar içindesin. Duyarsız olmuşsun, korkaklığın yüzünden bütün duyarlılığını yitirmişsin. Duyarlı olmak demek, yeni hissedilecek demektir. Yeninin heyecanı, yeninin tutkusu; ve macera ortaya çıkar; ve nereye gittiğini bilmeden, bilinmeyene doğru adım atarsın.

Zihin bunun delilik olduğunu düşünür. Zihin, geçmişi bırakmanın makul olmadığını düşünür. Ama Tanrı, her zaman yeni olandır. O yüzden Tanrı için geçmiş ya da gelecek zamanı kullanamayız. "Tanrı vardı" diyemeyiz, "Tanrı varolacak" diyemeyiz. Sadece şimdiki zamanı kullanabiliriz. "Tanrı var." O her zaman taze ve bakir. Ve o, senin içinde.

Unutma, hayatına gelen her yenilik, Tanrı'nın bir mesajıdır. Eğer onu kabul edersen dindarsın; eğer reddedersen dindar değilsin. İnsanın biraz daha rahatlayıp, yeniyi kabul etmesi gerekir; biraz daha açık olup, yeninin girmesine izin vermesi gerekir. Tanrı'nın içine girmesi için O'na yol ver.

Dua ya da meditasyonun bütün anlamı budur: Sen kendini açıyor ve "İçeri gir" diyorsun. "Hep seni bekliyordum ve geldiğin için sana minnettarım." Yeniyi her zaman büyük bir coşkuyla kabul et. Bazen yeni seni sıkıntıya soksa bile, yine de buna değer. Yeni seni bir çukura doğru yöneltse bile, yine de buna değer. Çünkü insan ancak hata yaparak öğrenir ve ancak zorlukları aşarak gelişir. Yeni her zaman zorluk getirecektir. Sen o yüzden eskiyi seçiyorsun; o, hiçbir zorluk getirmez. O, bir avuntudur, o, bir sığınaktır.

Ve sadece derinden ve bütün olarak kabullenilmiş yenilik seni dönüştürebilir. Sen yeniyi hayatına sokamazsın; o gelir. Sen onu ya kabul edebilir, ya da reddedebilirsin. Eğer reddedersen, taş olarak, kapalı ve ölü olarak kalırsın. Eğer onu kabul edersen, bir çiçeğe dönüşürsün; ve açmaya başlarsın... ve kutlama bu açmanın kendisidir.

Sadece yeninin gelişi seni dönüştürebilir; dönüşmenin başka hiçbir yolu yoktur. Ve unutma, bunun seninle ve çabalarınla bir ilgisi yoktur. Ancak, hiçbir şey yapmamak, eylemi bırakmak demek değildir; geçmişten bir arzu, dürtü ya da yönlendirme olmadan hareket etmek demektir. Yeni arayışı sıradan bir arayış olamaz, çünkü yeniliğin peşindesin; onu nasıl arayabilirsin? Onu tanımıyorsun, onunla hiç karşılaşmadın. Yeniyi aramak, sadece ucu açık bir keşif olacaktır. İnsan bilmiyor. İnsan bilmeme haliyle başlamak zorundadır ve çocuk gibi masum bir şekilde, olasılıkların heyecanını hissederek hareket etmeli... Ve sonsuz sayıda olasılık vardır.

Yeniyi yaratmak için hiçbir şey yapamazsın; çünkü ne yaparsan yap, o eskinin olacaktır, geçmişe ait olacaktır. Ama bu, eyleme son vermek anlamına gelmez: Geçmişinin güdülerini, arzularını ve yönlendirmelerini bırakarak hareket etmektir. Geçmişten herhangi bir güdü, arzu ya da yönlendirme almadan hareket et; ve meditasyon halinde hareket etmek budur. Anlık hareket et. Bırak yaşanan an karar verici olsun.

Kendi kararını empoze etme; çünkü o karar geçmişten gelecektir ve yeniyi yok edecektir. Bir çocuk gibi, yaşadığın an içinde hareket et. Kendini bütünüyle o anın coşkusuna bırak; ve o zaman, her gün yeni açılımlar, yeni ışıklar, yeni kavrayışlar bulacaksın. Ve o yeni kavrayışlar seni değiştirmeye devam edecek. Bir gün, aniden, her anının yeni olduğunu göreceksin. Artık eski etrafında dolanmaz, bir bulut gibi çevrende dolanıp durmaz. Bir çiğ damlası gibi genç ve taze olursun.

Dirilişin gerçek anlamı budur. Eğer bunu anlarsan, hafızandan özgürleşirsin, psikolojik olan hafızandan. Hafıza, ölüdür. Hafıza gerçek değildir ve asla olamaz, çünkü gerçek her zaman canlıdır; gerçek, hayattır. Hafıza, artık varolmayan bir şeyde ısrar etmektir; hayaletler dünyasında yaşamaktır. Ama o bizi kapsar, bizim zindanımızdır. Aslında o biziz. Hafıza düğümü atar ve "ben" denen ego karmaşasını yaratır. Ve suni olan bu "ben" adındaki varlık, doğal olarak sürekli ölümden çok korkar. O yüzden sen de yeniden korkarsın.

Aslında korkan bu "BEN" dir; gerçek sen değil. Varlığın korkusu yoktur, ama egoda korku vardır; çünkü ego ölmekten çok çok korkar. O, sunidir, keyfidir, montajlanmıştır; her an dağılabilir. Ve yeni geldiği zaman, korku oradadır. Ego korkar: dağılabilir. Bir şekilde, kendini bir arada, tek parça halinde tutabilmektedir ve şimdi yeni bir şey geliyor; bu tahrip edici bir şeydir. O yüzden yeniyi coşkuyla kabul etmiyorsun. Ego, kendi ölümünü coşkuyla kabullenemez. Kendi ölümünü nasıl coşkuyla kabullensin?

Ego olmadığını anlayıncaya kadar, yeniyi kabul etmen mümkün olamaz. Egonun sadece geçmiş hafızan olduğunu ve başka bir şey olmadığını gördüğün zaman; hafızadan ibaret olmadığını görürsün. Hafıza aynen bir biyolojik bilgisayar gibidir: O bir makinedir, kullanışlıdır ama bir mekanizmadır. Ama sen bunun ötesinde bir şeysin. Sen, bilinçsin, hafıza değil. Hafıza, bilinçliliğin içindeki bir katkı maddesidir; sen ise bu bilinçliliğin ta kendisisin.

Örneğin, yolda yürürken birini görüyorsun. Yüzü hatırlıyorsun ama ismi aklına gelmiyor. Eğer sen hafıza olsan, ismi hatırlaman gerekirdi. Ama sen, "Yüzü tanıyorum ama ismini hatırlayamadım." diyorsun. Sonra hafızanı çalıştırıyorsun, hafızanın içine girip, sağına soluna bakıyorsun, ve birden, bir isim kıpırdıyor ve sen, "Evet, işte ismi bu." diyorsun. Hafıza, senin kayıtlarındır. Sen o kayıtlara bakan kişisin; kayıtların kendisi değil.

Pek çok kere bu başına gelir; eğer bir şeyi hatırlamak konusunda fazla gerilirsen, onu hatırlaman zorlaşır. O gerginlik yüzünden, varlığının üstündeki o baskı yüzünden, hafıza, içindeki bilgiyi sana göstermiyor. Birinin adını hatırlamaya çalışıyorsun da çalışıyorsun, ama her ne kadar dilinin ucunda olduğunu söylesen de gelmiyor. Bildiğini biliyorsun, ama yine de isim ortaya çıkmıyor.

Şimdi bu çok garip. Eğer sen hafızaysan, o zaman seni engelleyen kim; neden hatırlamıyorsun? Peki, "Biliyorum ama dilimin ucunda söyleyemiyorum." diyen de kim? Sonra çabalıyorsun, ne kadar çok çabalarsan o kadar zorlaşıyor. Sonra, artık çabalamaktan sıkılıyor ve bahçede yürüyüşe çıkıyorsun, ve birden, bir gül ağacına bakarken, hatırlıyorsun; yüzeye çıktı.

Sen, hafızan değilsin. Sen bilinçsin; hafıza ise içerik. Ancak hafıza, egonun bütün yaşam enerjisidir. Hafıza, tabii ki eskidir ve yeniden korkar. Yeni rahatsız edici olabilir, yeni hazmedilemez olabilir. Yeni sorun getirebilir. Kendini değiştirmen ve tekrar değiştirmen gerekebilir. Kendini yeni baştan ayarlaman gerekebilir. Bu da çetin bir iş gibi görünüyor. Yeni olmak için insanın kendini ego ile olan özdeşleşlemesinden sıyırması gerekir. Kendini ego ile olan özdeşleşmenden bir kez kurtardıktan sonra, onun ölmesi ya da yaşamasını umursamazsın. Sonuçta ister yaşasın, ister ölsün, onun zaten ölü olduğunu biliyorsun. O sadece bir mekanizma; onu kullan, ama onun tarafından kullanılma. Ego, sürekli ölümden korkar; çünkü türetilmiştir. O yüzden korkar. O, varlıktan doğmamıştır. Varlıktan doğamaz; çünkü varlık hayat demektir. Hayat, nasıl ölümden korkabilir ki? Hayat ölüme ilişkin hiçbir şey bilmez; ego derlemelerden suni olarak ortaya çıkar. Bir şekilde, bir araya getirilir; yapaydır, uydurmadır. Ve onu bırakmak, egonun bu ölümü, bir insanı canlı yapar. Egoda ölmek, varlıkta doğmak demektir.

Yeni, Tanrı'dan gelen bir habercidir. Yeni, Tanrı'dan gelen bir müjdedir; ilahi bir mesajdır! Yeniyi dinle, yeniyle birlikte hareket et. Korktuğunu biliyorum; korkuya rağmen, yeniyle birlikte hareket et. Hayatın giderek daha da çok zenginleşecek, ve bir gün, içinde hapsedilmiş olan ihtişamı ortaya çıkartabileceksin.

Sırf cesaret eksikliği yüzünden sürekli HAYATTA BİR ÇOK ŞEYİ KAÇIRIYORUZ. Aslında başarmak için hiçbir çabaya gerek yok; cesaret yeter. Ve o zaman, senin kovalaman yerine, her şey sana gelmeye başlar; en azından iç dünyada bu böyledir.

Ve bence, mutlu olmak en büyük cesarettir. Mutsuz olmak, çok korkakçadır. Aslında mutsuz olmak için hiçbir şeye ihtiyaç yoktur. Her korkak başarabilir; her aptal bunu yapabilir. Herkes mutsuz olma kapasitesine sahiptir; ama mutlu olmak için büyük bir cesaret gerekir. Bu, çok daha zorlu bir görevdir.

Normalde böyle düşünmüyoruz. "Mutlu olmak için ne gerekir? Herkes mutlu olmak ister." diye düşünürüz. Bu, kesinlikle yanlıştır. Herkes bunu söylemesine rağmen, mutlu olmayı isteyen insana çok ender rastlanır. Çok az insan mutlu olmaya hazırdır... İnsanlar mutsuzluğa o kadar çok yatırım yapmıştır ki, mutsuz olmaya bayılırlar; aslında onlar mutsuz olmaktan mutludur.

Anlaşılması gereken çok şey var. Aksi halde mutsuzluğun boyundurluğundan kurtulmak çok zor olur. İlk olarak, kimse seni orada tutmuyor, mutsuzluk zindanında kalmaya devam etmeye sadece sen karar verdin; kimse kimseyi tutmaz. Oradan çıkmaya hazır olan kişi, hemen şu anda oradan çıkabilir; başka kimse sorumlu değildir. Eğer biri mutsuzsa, sorumlusu kendisidir. Ama mutsuz insan, asla sorumluluğu kabul etmez. Mutsuz kalabilme yolu budur. "Beni bir başkası mutsuz ediyor." der.

Eğer seni bir başkası mutsuz ediyorsa, doğaldır ki, hiçbir şey yapamazsın. Ama eğer sen kendini mutsuz ediyorsan, bir şey yapılabilir, hemen bir şey yapılabilir. O zaman, mutsuz olmak ya da olmamak tamamen senin elindedir. İnsanlar sorumluluğu sürekli başkasına atar. Bazen karısına, bazen kocasına, bazen aileye, bazen koşullara, çocukluğa, anneye, babaya, bazen topluma, tarihe, kadere, Tanrıya; ama her zaman bir başka şeye atarlar. İsimler farklıdır ama hep aynı numara.

Bir insan bütün sorumluluğu kabullendiği zaman, gerçek bir insan olur... Kişi her ne ise sorumlusu odur. İlk cesaret, en büyük cesaret budur. Bunu kabullenmek çok zordur; çünkü zihin sürekli, "Eğer sorumlusu sensen, neden yaratıyorsun?" diye sorar. Bundan kaçınmak için, hep başkasını sorumlu tutarız. Ne yapabilirim? Ben çaresizim, ben kurbanım, benden çok daha üstün güçler tarafından, sağa sola fırlatılıyorum. Ve yapacak hiçbir şeyim yok. O yüzden yapabileceğim tek şey, mutsuzluğum yüzünden ağlamak; ve ağladıkça daha fazla mutsuz olmaktır." Ve her şey gelişir. Ne kadar uygulama yaparsan, o kadar gelişir. O yüzden giderek daha derine iner, daha derine gömülürsün.

Hiç kimse, hiçbir başka güç sana bir şey yapmıyor. Sensin; ve sadece sensin! Karma felsefesinin özü budur: Her şeyi sen yapıyorsun. "Karma", yapmak demektir. Onu sen yaptın, ve onu çözebilecek olan da sensin. Bunun için beklemeye, ertelemeye gerek yoktur. Zamana ihtiyaç yok; istediğin an zıplayıp dışına çıkabilirsin. Ama, bu bizim alışkanlığımız olmuştur. Eğer mutsuz olmayı bırakırsak, kendimizi çok yalnız hissederiz, en yakın dostumuzu kaybederiz. O bizim gölgemiz olmuştur, her yerde bizi izler. Yanında kimse olmadığı zaman bile, en azından mutsuzluğun vardır. İnsan onunla evlenmiştir ve bu çok çok uzun bir evliliktir; birçok yaşam boyunca mutsuzluğunla evli kalmışsındır.

Artık ondan boşanma vakti gelmiştir. Ben buna, büyük cesaret diyorum: mutsuzluktan boşanmak; insan zihninin en eski alışkanlığını, en uzun süreli yoldaşını kaybetmesi.

SEVME CESARETİ

Korku, sevgi eksikliğinden başka bir şey değildir. Bir şeyi sevgiyle yap, korkuyu unut. Eğer iyi seversen, korku kaybolur.

Eğer derinden seversen, korku oluşmaz. Korku, bir olumsuzlamadır; bir yokluktur. Bunu çok çok derinden anlamak gerekir. Eğer bunu kavrayamazsan, korkunun doğasını asla anlayamazsın. Korku, karanlık gibidir. Karanlık yoktur, sadece varmış gibi görünür. Aslında sadece ışığın yokluğudur. Işık vardır. Işığı çıkart; karanlık oradadır.

Karanlık diye bir şey yoktur, karanlığı ortadan kaldıramazsın. Ne istersen yap ama, karanlığı yok edemezsin. Onu getiremezsin, onu atamazsın. Eğer karanlıkla bir şey yapmak istiyorsan, ışıkla bir şey yapmak zorunda kalacaksın; çünkü, ancak varolan bir şey ile ilişki kurulabilir. Işığı kapatırsın, karanlık olur; ışığı yakarsın, karanlık kaybolur. Ama sen ışıkla bir şeyler yapıyorsun; karanlıkla hiçbir şey yapamazsın.

Korku, karanlıktır; sevgi yokluğudur. Korkuya ilişkin olarak hiçbir şey yapamazsın. Ve ne kadar yapmaya çalışırsan, o kadar çok korkacaksın; çünkü giderek bunun mümkün olmadığını daha fazla hissedeceksin. Sorun giderek daha karmaşık hale gelecek. Eğer karanlıkla savaşırsan, yenilgiye uğrayacaksın. Bir kılıç alıp karanlığı öldürmeye çalışabilirsin; sadece yorgunluktan tükeneceksin. Ve sonunda zihin, "Karanlık o

kadar güçlü ki, onu yenmem mümkün değil." diye düşünmeye başlayacak.

Mantığın hatalı olduğu yer burasıdır. Bu tamamen mantıklıdır; eğer karanlıkla savaşıyorsan, ve onu yok edemediysen, onu yenemediysen, "Karanlık çok güçlü; onun karşısında çaresizim." yargısına varmak, tamamen mantıklıdır. Ancak, gerçek bunun tam tersidir: Çaresiz olan sen değilsin, karanlığın kendisi. Aslında karanlık orada değil; o yüzden onu yenemedin. Olmayan bir şeyi nasıl yenebilirsin?

Korkuyla savaşma. Aksi taktirde, çok daha fazla korkmaya başlarsın ve yeni bir korku varlığına girer: Çok tehlikeli bir şey olan korku korkusu. İlk olarak, korku bir yokluktur. Bu durumda korkudan korkmak, yokluğun yokluğundan korkmak demektir; o zaman delirmeye başlarsın.

Korku, sevginin yokluğundan başka bir şey değildir. Sevgiyle bir şey yap, korkuyu unut gitsin. Eğer iyi seversen, korku kaybolur. Eğer derinden seversen, korku bulunmaz.

Birine, tek bir an için bile olsa gerçekten aşık olduğun zaman, ortada korku var mıydı? İki insanın birbirini, tek bir an için bile olsa, derinden sevdiği bir ilişkide; bir araya geldiklerinde, birbirleriyle tam uyum içinde oldukları o anda, hiçbir zaman korku ortaya çıkmamıştır. Sanki ışık yakılmıştır ve karanlık ortada yoktur. Gizli anahtar budur: Daha fazla sev.

Eğer varlığında korku hissediyorsan, daha fazla sev. Sevgide cesur ol, cesaretini topla. Sevgide maceracı ol; daha fazla sev ve koşulsuzca sev, çünkü ne kadar çok seversen, korku o kadar azalır.

Ve sevgi dediğim zaman, sevginin dört katmanının hepsini kastediyorum. Seksten, samadhi'ye kadar.

Derinden sev.

Eğer cinsel bir ilişkide derinden seversen, bedenden çok büyük bir korku kaybolacaktır. Eğer bedenin korkuyla titriyorsa, bu seks korkusudur; derin bir cinsel ilişki yaşamamışsındır. Bedenin titrer, bedenin rahat ve yuvasında değildir.

Derinden sev; bir cinsel orgazm, bedendeki bütün korkuları dağıtacaktır. Tüm korkuyu dağıtır dediğim zaman, bir yiğit olacağını söylemiyorum; çünkü yiğitler, aslında sadece amuda kalkmış korkaklardır. Korku kaybolacak dediğim zaman, korkaklık ve yiğitlik olmayacak demek istiyorum. Bunlar, korkunun iki yüzüdür.

Yiğit dediğin insanlara bir bak. Aslında onların içlerinden korktuklarını göreceksin; onlar sadece bir zırha bürünmüşlerdir. Yiğitlik, korkusuzluk değildir; iyi korunmuş, iyi saklanmış, zırhın arkasına gizlenmiş korkudur.

Korku kaybolunca korkusuz olursun. Korkusuz insan, ne kimsede bir korku yaratır, ne de bir başkasının kendinde korku yaratmasına izin verir.

Derin cinsel orgazm bedene, yuvada olma hissi verir. Bedende çok çok derin bir sağlık gerçekleşir çünkü beden bütün olduğunu hisseder.

Sonra, ikinci adım sevgidir. İnsanları sev, koşulsuz sev. Eğer zihninde bazı koşullar varsa asla sevemezsin, o koşullar engeller halini alır. Sevgi senin için o kadar yararlı ki, neden koşullarla uğraşasın? O kadar faydalı, o kadar derin bir sağlıklı olma hali ki; koşulsuz sev, karşılığında hiçbir şey isteme. Şayet insanları severek korkusuzluğunun büyüyeceğini kavrayabilirsen, sırf bunun keyfi için seveceksin.

Normalde insanlar sadece koşulları yerine getirildiği zaman sever. "Şu şekilde olmalısın, ancak o zaman seni severim." derler. Bir anne çocuğuna, "Eğer yaramazlık yapmazsan seni seveceğim." der. Bir eş kocasına, "Ancak böyle davranırsan seni sevebilirim." der. Herkes koşullar yaratır; sevgi kaybolur.

Sevgi, sınırsız bir gökyüzüdür! Onu koşullu, kısıtlı, dar alanların içine sıkıştıramazsın. Eğer evini havalandırdıktan sonra, her tarafını kapatırsan; bütün kapıları, pencereleri kapatırsan, o taze hava bir süre sonra bayatlar. Ne zaman sevgi oluşursa, o özgürlüğün bir parçasıdır. Ama o taze havayı evine getirdikten

sonra, her şey bayatlayıp kirleniyor.

Tüm insanlığın en derin sorunlarından biri budur. Bu hep bir sorun olmuştur. Aşık olduğun zaman, her şey güzel görünüyor; çünkü o anlarda, hiçbir koşul öne sürmüyorsun. İki insan koşulsuz, birlikte hareket ediyor. Ancak ilişki yerleştikten sonra, birbirlerini kanıksamaya başladıktan sonra, koşullar dayatılmaya başlanıyor. "Böyle olmalısın, şöyle davranmalısın; ancak o zaman severim." Sevgi bir pazarlık konusuymuş gibi...

Tüm kalbinle sevmediğinde pazarlık yapıyorsun. Diğer kişiyi senin için bir şey yapmaya zorlamak istiyorsun, ancak o zaman onu seveceksin; aksi halde, sevgine ihanet edeceksin. Yani, sevgini bir ceza ya da zorlama olarak kullanıyorsun; ama sevmiyorsun. Ya sevgini geri çekiyorsun, ya veriyorsun. Ama iki durumda da, amaç sevgi olmuyor, başka bir şey oluyor.

Eğer bir kocaysan, eşine hediye götürüyorsun. Mutlu oluyor, sana sarılıp öpüyor ama eve bir şey getirmediğin zaman mesafe koyuyor; sana sarılmıyor, yanına gelmiyor. Bu tip şeyler yaptığın zaman, sevginin sadece başkalarına değil, sana faydası olduğunu unutuyorsun. Sevgi herşeyden önce sevenlere yardımcı olur. Ancak ondan sonra sevilenlere yardım eder.

İnsanlar bana gelip, hep "O beni sevmiyor" diyor. Kimse bana gelip, "Ben onu sevmiyorum" demiyor. Sevgi bir talebe dönüşmüş. "Eşim beni sevmiyor." Diğer kişiyi unut; sevgi o kadar güzel bir olgu ki, eğer sen seviyorsan, mutluluk verir.

Ve ne kadar çok seversen, o kadar sevilebilir olursun. Ne kadar az seversen ve başkalarının seni sevmesini talep edersen, o kadar az sevilebilir olursun, giderek o kadar fazla kapanır, egonun içinde sıkışıp kalırsın. Alıngan olursun; biri sana, sevmek için yaklaşsa bile korkarsın. Çünkü her sevgide, reddedilme ve geri çekilme olasılığı vardır.

Kimse seni sevmiyor. Bu, senin içinde iyice yer etmiş bir düşünceye dönüşmüş durumda. Bu insan nasıl oluyor da fikrini değiştirmeye çalışıyor? Seni sevmeye çalışıyor? Mutlaka gerçek olmayan bir şeyler olmalı. Seni kandırmaya mı çalışıyor? Kurnaz bir dalavereci olmalı. Kendini korumalısın. Sen kimsenin seni sevmesine izin vermiyorsun; ve sen de başkalarını sevmiyorsun. O zaman korku ortaya çıkar, o zaman bu dünyada, yalnız kalırsın; bağların kopar.

O zaman korku nedir? Korku, varoluş ile temasın olmadığı duygusudur. Korkunun tanımı bu olsun: Varoluş ile teması kaybetme durumu korkudur. Sen yalnız kalmış, evde ağlayan bir çocuksun. Anne, baba, bütün aile tiyatroya gitmiş. Çocuk ise beşiğinde ağlayıp duruyor. Hiç kimseyle temas kuramıyor, koruyacak kimsesi yok, onu kucaklayacak kimse yok, sevecek kimse yok, her tarafta engin bir yalnızlık var. Korku hali işte budur.

Bu böyle yaşanıyor, çünkü sevginin yaşanmasına izin vermeyecek şekilde yetiştirildin. Tüm insanlık başka şeyler için eğitilmiştir; sevgi için değil. Öldürmek için eğitilmişizdir. Ordular var; yıllarca öldürme eğitimi veriyor. Hesapçı olma eğitimi alıyoruz. Kolejler, üniversiteler, yıllarca eğiterek, sana hesap öğretiyor; kimse seni aldatamasın ve sen herkesi aldat diye. Ama hiçbir yerde sevgiye izin veren bir fırsat ortaya çıkmıyor: özgürce sevmek!

Hatta bu kadar da değil; toplum her sevgi çabasını baltalıyor. Ebeveynler çocuklarının aşık olmasından hoşlanmaz; hiçbir baba ve hiçbir anne hoşlanmaz. Niyetleri ne olursa olsun, hiçbir baba ya da anne çocuklarının aşık olmasından hoşlanmaz; onlar, görücü usulü evlilikleri sever.

Neden? Çünkü genç bir adam, bir kadına ya da bir kıza aşık olduğu zaman, kendi ailesinden uzaklaşmaktadır. Yeni bir aile yaratıyor: kendi ailesini. O, eski ailesine tabii ki başkaldırıyor. "Artık ben gidiyorum, kendi yuvamı yaratacağım." diyor. Kendi eşini seçiyor. Babanın ya da annenin, bu konuda yapabileceği hiçbir şey yok; tamamen dışlanıyorlar.

Hayır, onlar düzenlemek isterler. "Sen bir yuva yarat, ama bizim herşeyi ayarlamamıza izin ver ki, bizim de söz hakkımız olsun. Ve sakın aşık olma; çünkü aşık olduğun zaman, bütün dünyan ondan oluşuyor"

derler. Eğer o görücü usulü bir evlilikse, sadece toplumsal bir olay olur. Sen aşık değilsin, eşin bütün dünyan değil, kocan bütün dünyan değil. O yüzden anlaşmalı evlilik devam ettiği sürece aile devam eder. Ve nerede bir aşk evliliği olursa aile ortadan kayboluyordur.

Batı'da aile yok oluyor. Şimdi görücü usulü evliliğin bütün mantığını görebilirsin: Aile varolmak istiyor. Sen yok edilirsen, aşık olma olasılığın yok edilirse, bunun bir önemi yok: aile için kurban edilmek zorundasın. Eğer bir evlilik ayarlanmışsa, o zaman aileler birleşebilir. Eğer evlilik ayarlanmışsa, bu ailede yüz kişi bile yaşayabilir. Ama eğer bir oğlan ya da bir kız birine aşık olursa, o zaman kendilerinden oluşma bir dünya oluyorlar. Yalnız hareket etmek istiyorlar, mahremiyet istiyorlar. Etraflarında yüz kişi olsun istemiyorlar, amcalar, amcaların amcaları, kuzenler, kuzenlerin kuzenleri; onlar etraflarında böyle bir piyasa oluşsun istemiyor. Kendi özel dünyalarına sahip olmak istiyorlar; bu da rahatsız edici oluyor.

Aile, sevgiye karşıdır. Ailenin sevgi kaynağı olduğunu duymuş olmalısın ama ben sana diyorum ki, aile sevgiye karşıdır. Aile, sevgiyi öldürerek varolmuştur; sevginin gerçekleşmesine izin vermemiştir.

Toplum, aşka izin vermez; çünkü eğer bir insan, derin bir aşk içindeyse, o etki altında bırakılamaz. Onu savaşa yollayamazsın. "Ben olduğum yerde mutluyum. Beni nereye yolluyorsunuz? Neden gidip evlerinde mutlu olan yabancıları öldüreyim? Hiçbir anlaşmazlığımız, çıkar çatışmamız yok..." diyecektir.

Eğer genç nesil sevgi yolunda giderek daha da çok derinleşirse savaşlar ortadan kaybolacak; çünkü savaşa gidecek yeterli sayıda akılsız insan bulamayacaksın. Eğer seversen, hayattan bir şeyin tadına bakmış olursun, o zaman ölümü ve insanları öldürmeyi sevmezsin. Ama eğer sevmediysen, hayata ait bir şeyin tadını almadıysan, ölümü seversin.

Korku öldürür; öldürmek ister. Korku yıkıcıdır. Sevgi yaratıcı enerjidir; sevdiğin zaman yaratmak istersin, şarkı söylemek, resim yapmak ya da şiir yazmak istersin. Ama süngü takıp ya da atom bombası alıp, hiç tanımadığın insanları, hiçbir şey yapmamış, senin tanımadığın ve seni tanımayan insanları öldürmek için gitmezsin.

Dünyaya tekrar sevgi getirdiğin zaman, bütün savaşlar geride kalacaktır. Politikacılar sevmeni istemiyor, toplum sevmeni istemiyor, aile sevmene izin vermiyor. Tek yapmak istedikleri, sevgi enerjini kontrol etmek; çünkü varolan tek enerji o. O yüzden korkuyorlar.

Eğer beni iyi anlıyorsan, bütün korkuları bırak ve daha fazla sev; ve koşulsuz olarak sev. Sevdiğin zaman, diğeri için bir şey yaptığını düşünme; kendin için bir şey yapıyorsun. Sevmek senin için iyidir, o yüzden bekleme, başkaları sevdiği zaman seveceğini söyleme; çünkü amaç bu değil.

Bencil ol. Sevgi bencildir. İnsanları sev; bu sana tatmin verecektir, bu sayede daha fazla kutsanacaksın.

Sevgi derinleşince korku kaybolur; sevgi ışıktır, korku ise karanlık.

Ve sonra sevginin üçüncü safhası vardır: dua. Kiliseler, dinler, tarikatlar, sana dua etmeyi öğretir.

Ama aslında, seni dua etmekten alıkoyarlar; çünkü dua kendiliğinden oluşan bir olgudur, öğretilemez. Eğer sana çocukluğunda dua etmek öğretildiyse, yaşayabileceğin çok güzel bir deneyim elinden alınmış demektir; dua kendiliğinden olan bir şeydir.

Sana çok sevdiğim bir hikâye anlatacağım. Leo Tolstoy küçük bir hikâye yazmış: Rusya'nın belirli bir bölgesinde bir göl varmış ve bu göl, üç aziz yüzünden ünlü olmuş. Bütün ülkenin ilgisini çekmiş. Binlerce insan, o üç azizi görmek için ülkenin dört bir yanından o göle gidiyormuş.

Ülkenin başpiskoposu korkmuş. Ne oluyordu, bu 'azizleri' daha önce hiç duymamıştı, kilise tarafından onaylanmamışlardı, onları kim aziz yapmıştı? Hıristiyanlık dünyanın en aptalca işlerinden birini yapıyor: Sertifika veriyor, "Bu adam bir aziz" diyorlar. Sanki bir adamı sertifikayla aziz yapabilirmişsin gibi!

Ama insanlar çılgın gibiydi ve sürekli mucizeler olduğuna dair haberler geliyordu. O yüzden piskoposun

gidip durumu yerinde görmesi gerekiyordu. O üç yoksul insanın yaşadığı adaya gitmek için tekneye bindi. Onlar basit, yoksul insanlardı, ama çok mutluydular; çünkü, aslında tek bir yoksulluk vardır, o da sevemeyen kalbin yoksulluğu. Bu insanlar fakirdi, ama çok zengindi; bulabileceğin en zengin insanlardı.

Bir ağacın altında mutlu bir şekilde oturmuş, gülüyor, keyif çatıyorlardı. Piskoposu görünce önünde eğildiler. Ve piskopos sordu: "Burada ne yapıyorsunuz? Büyük birer aziz olduğunuza dair dedikodular var. Nasıl dua edileceğini biliyor musunuz?" Piskopos bu üç kişiyi gördüğü an, onların eğitimsiz olduğunu anlamıştı, hatta biraz aptallardı; mutlu ama aptal.

Adamlar birbirine baktı, "Üzgünüz efendim, kilisenin onayladığı doğru duaları bilmiyoruz, çünkü cahiliz; ama kendimiz bir dua yarattık, bizim yarattığımız bir şey. Eğer kızmazsanız size gösterebiliriz"

Piskopos meraklanmış. "Evet, nasıl ibadet ettiğinizi bana gösterin." demiş. Bunun üzerine adamlar anlatmış. "Düşündük, taşındık, ama biz iyi birer düşünür değiliz; aptal, cahil köylüleriz. Sonra basit bir dua üzerine karar kıldık. Hıristiyanlıkta Tanrı üçlü olarak görülür. Baba Tanrı, Oğlu ve Kutsal Ruh. Biz de üç kişiyiz. O yüzden şöyle bir dua yarattık; sen üçsün, biz üçüz, bize merhametini göster. Duamız bu. Biz üçüz, sen üçsün, bize merhametini göster."

Piskopos çok sinirlenmiş, burnundan soluyormuş. "Bu ne saçmalık. Ben hayatımda böyle bir dua duymadım, buna hemen bir son verin; bu şekilde aziz olamazsınız, sadece aptalsınız." Adamlar ayaklarına kapanmış ve "Bize gerçek, orijinal duayı öğret" demiş.

Piskopos onlara, Rus Ortodoks Kilisesinin onaylanmış duasını söylemiş. Çok uzun, karmaşık, cafcaflı bir dua. Üç adam birbirine bakmış. Bunu hatırlamaları imkansızmış; cennetin kapıları onlara kapanmıştı. "Lütfen bir kere daha söyle; çünkü çok uzun ve bizler cahiliz."demişler. Piskopos tekrar etmiş. "Bir kere daha söyleyin efendim, çünkü unuturuz, yanlış bir şey söyleriz." Piskopos bir daha söylemiş. Adamlar piskoposa kalpten teşekkür etmiş ve piskopos da, bu üç aptal insanı kiliseye kazandırdığı için kendini iyi hissetmiş.

Teknesiyle geri dönerken, gölün ortasında gözlerine inanamamış. O üç insan, o aptal insanlar, suyun üstünde koşuyormuş. "Durun" Bir kere daha! Yine unuttuk! "

Piskopos gözlerine inanamamış. Onların ayaklarına kapanmış ve "Beni affedin; siz bildiğiniz gibi dua etmeye devam edin" demiş.

Üçüncü sevgi enerjisi, duadır. Dinler, kurumsallaşmış kiliseler, bunu yok etmiştir. Onlar sana önceden hazırlanmış dualar sunmuştur. Dua kendiliğinden oluşan bir histir. Dua ederken bunu hatırla; bırak duan kendiliğinden oluşan bir şey olsun. Eğer duan bile içten olmuyorsa, ne içten olabilir? Eğer Tanrıyla birlikteyken bile, önceden hazırlanmış şeyleri kullanıyorsan, ne zaman içten, doğal ve gerçek olacaksın?

Söylemek istediğin şeyleri söyle. Tanrı ile sanki bilge bir dostla konuşuyormuşsun gibi konuş; ama sakın resmiyet katma. Resmi bir ilişki, ilişki bile sayılmaz. Tanrı ile de mi resmi olacaksın? Tüm doğallığı yitirirsin.

Duana sevgi kat. O zaman konuşabilirsin. Bu çok güzel bir şey; evrenle diyalog kurmak.

Hiç gözlemledin mi; eğer gerçekten içten olursan, insanlar seni deli olarak görecektir. Eğer bir ağaca gidip konuşmaya başlarsan, bir çiçekle, bir gülle konuşursan, insanlar deli olduğunu sanır. Eğer kiliseye gidip, bir haçla ya da heykelle konuşursan, kimse deli olduğunu düşünmez; aksine dindar olduğunu söyler. Tapınaktaki bir taşla konuşuyorsun ve herkes dindar olduğunu düşünür; çünkü onaylanmış şekil budur.

Eğer herhangi bir taş heykelden daha canlı, daha kutsal olan bir gülle konuşursan, eğer hiçbir kökü olmayan haç yerine, kökleri Tanrı'ya ulaşan bir ağaçla konuşursan... Haçın kökü yoktur, o ölü bir şeydir, o yüzden öldürür de. Ağaç canlıdır; kökleri toprağın derinliklerinde, dalları gökyüzündedir. Bütüne bağlıdır; güneşin ışıklarıyla, yıldızlarla bir bütündür. Ağaçlarla konuş; kutsal olanla temas noktası olabilir.

Ancak eğer böyle konuşursan, insanlar deli olduğunu sanır, içtenlik delilik gibi görülür. Resmiyet sağlık olarak görülür; aslında gerçek bunun tam tersidir. Bir tapınağa girip ezberlediğin bir duayı tekrar ediyorsan, sadece bir aptalsın. Kalpten kalbe bir konuşma yap. Dua çok güzeldir; onun sayesinde çiçek açmaya başlarsın.

Dua aşık olmaktır; bütüne aşık olmaktır. Bazen bütüne kızar ve konuşmazsın; bu güzeldir. "Konuşmayacağım. Bu kadar yeter. Sen beni dinlemiyorsun." dersin. Ne güzel bir hareket; ölü değil. Ve bazen, duayı tamamen bırakırsın; çünkü dua edersin ve Tanrı seni dinlemiyordur. Derinden bağlı olduğun bir ilişki olduğu için kızıyorsun; bazen kendini iyi hissediyor, minnet duyuyorsun, bazen de önemsemediğini hissediyorsun. Bırak o böyle, yaşayan bir ilişki olsun. O zaman dua gerçektir. Eğer bir gramofon gibi her gün aynı şeyi tekrar edersen, o zaman dua olmaz.

Çok hesapçı bir avukat varmış. Her gece yatağına yatmadan önce gökyüzüne bakıp, "Aynısından: tıpkı diğer geceler gibi." deyip yatarmış. Sadece bir kere dua etmiş. Hayatındaki ilk dua; ve sonra hep, 'aynısından'. Sanki hukuki bir olaymış gibi aynı duayı tekrar etmenin anlamı ne? İster aynısından de, ister hepsini tekrar et. İkisi de aynıdır.

Dua, yaşanan bir deneyim olmalı, kalpten kalbe bir diyalog olmalı. Ve bir süre sonra, eğer gerçekten kalpten konuşuyorsan, sadece konuştuğunu hissetmezsin, karşılığı da oradadır. O zaman dua kendini bulur; olgunlaşır. Karşılığı hissettiğin zaman, yalnız sen konuşmazsın; eğer bir monolog ise hâlâ dua değildir. Eğer diyalog olursa sadece konuşmaz, aynı zamanda dinlersin.

Ve sana derim ki, tüm varoluş karşılık vermeye hazır. Kalbin bir kez açıldığında, bütün sana karşılık verir.

Dua kadar güzel bir şey yoktur; hiçbir sevgi dua kadar güzel olamaz. Nasıl hiçbir seks, sevgi kadar güzel olamazsa, hiçbir sevgi de dua kadar güzel olamaz.

Sonra bir de dördüncü safha var. Ben buna meditasyon diyorum. Orada diyalog da kayboluyor. Orada sessizlik içinde diyalog kuruyorsun. Kelimeler kayboluyor çünkü kalp gerçekten dolup taştığında konuşamazsın. Kalp dolup taşınca, ancak sessizlik iletişim kurma aracı olabilir. Çünkü o zaman, "diğer" yoktur. Sen evrenle bir olursun. Ne bir şey söylersin, ne bir şey dinlersin: sen evrenle, bütünle, bir olanla bütünleşirsin. Tam bir bütünlük: Meditasyon budur.

Bunlar sevginin dört safhasıdır ve her safhada korkunun kaybolması gerçekleşecektir. Eğer seks güzel yaşanırsa, beden korkusu ortadan kaybolacaktır; beden, nevrotik olmayacaktır. Normal olarak, binlerce beden gözlemledim. Onlar nevrotik, delirmiş bedenler; tatmin olmamış, yuvasına varmamış.

Eğer sevgi gerçekleşirse, zihindeki korku ortadan kaybolacaktır. O zaman özgür, dingin ve kendini yuvada hissettiğin bir hayatın olacak. Ne bir korku gelecek, ne de bir kabus.

Eğer dua gerçekleşirse, o zaman korku tamamen ortadan kaybolacak. Çünkü dua sayesinde bir olursun; bütünlükle derin bir duygu birlikteliği hissedersin. Ruhundaki korku kaybolur; ölüm korkusu sadece dua ettiğin zaman ortadan kaybolur, ondan önce değil.

Meditasyon yaptığın zaman ise korkusuzluk bile ortadan kaybolur. Korku kaybolur, korkusuzluk kaybolur. Hiçbir şey kalmaz. Ya da sadece hiçlik kalır. Engin bir saflık, bekaret, masumiyet.

İLİŞKİ DEĞİL, BİR VAROLUŞ DURUMU

Sevgi bir ilişki değildir. Sevgi bir varoluş durumudur ve bir başkasıyla hiçbir ilgisi yoktur. İnsan sevmez, insan sevgi olur. Ve tabii insan sevgi olduğu zaman sever de. Ama bu bir sonuçtur, bir yan üründür, kaynak değil. Kaynak, insanın sevgi olmasıdır.

Peki kim sevebilir? Doğal olarak, eğer kim olduğunun farkında değilsen, sevgi olamazsın; korku olursun. Korku, sevginin tam karşıtıdır. Unutma, insanların düşündüğü gibi sevginin karşıtı nefret değildir. Nefret, amuda kalkmış sevgidir, sevginin karşıtı değil. Sevginin gerçek karşıtı korkudur. İnsan sevgiyle büyür, korkuyla küçülür. İnsan, korku olunca kapanır, sevgide açılır. İnsan, korkuda şüphe duyar, sevgide güvenir. İnsan korkuda yalnız kalır, sevgide ise kaybolur; o yüzden de yalnızlık gibi bir durum söz konusu olmaz. İnsan yoksa, nasıl yalnız olabilir? Çünkü sevgi varken, bütün bu ağaçlar, kuşlar, bulutlar, güneş ve yıldızlar senin içindedir. Sevgi, kendi içsel gökyüzünün farkına vardığın zaman yaşanır.

Küçük bir çocukta korku yoktur; çocuklar korkusuz doğmuştur. Eğer toplum onlara yardımcı olup, korkusuz kalmalarını sağlayabilirse; ağaçlara, dağlara tırmanmalarına, okyanuslarda ve nehirlerde yüzmelerine yardım edebilirlerse... eğer toplum onların maceraperest olmaları ve bilinmeyenin peşinde koşmaları için elinden gelen her türlü katkıyı yapabilirse; eğer toplum küçük çocuklara ölmüş inançlar aşılamak yerine onlarda büyük bir merak duygusu yaratabilirse... o zaman çocuklar büyük aşıklara dönüşür, hayat aşıklarına dönüşürler. Ve gerçek din budur. Sevgiden daha yüksek bir din yoktur.

Meditasyon yap, dans et, şarkı söyle ve kendi içinde giderek daha çok derine in. Kuşların ötüşünü daha dikkatli dinle. Çiçeklere hayranlıkla, hayretle bak. Bilgili olmaya çalışma, her şeyi etiketlemeye çalışma. Bilgili olmak, herşeyi etiketlemenin, kategorize etmenin yüce sanatıdır. İnsanlarla tanış, insanlarla kaynaş, mümkün olduğunca fazla insanla birlikte ol çünkü her bir insan Tanrı'nın başka bir yüzünü ifade eder. İnsanlardan öğren. Korkma, bu varoluş senin düşmanın değil. Bu varoluş senin annen gibidir, bu varoluş seni her yoldan desteklemeye hazırdır. Güven; ve içinde bir enerjinin yükseldiğini hissedeceksin. Bu enerji sevgidir. Bu enerji tüm varoluşu kutsamak ister çünkü o enerjinin içinde insan kendini kutsanmış hisseder. Ve eğer sen kendini kutsanmış hissediyorsan, bütün varoluşu kutsamaktan başka ne yapabilirsin?

Sevgi, bütün varoluşu kutsamak için duyulan derin arzudur.

BU PASTA ÇOK LEZZETLİ

Sevgi çok nadirdir. Bir insanın gönlüne ulaşmak büyük bir devrim yaşamaktır; çünkü eğer bir insanın gönlüne ulaşmak istiyorsan, o kişiye de senin gönlüne ulaşma olanağını sunman gerekir. O zaman savunmasız olursun, tamamen açılır ve korunmasız kalırsın.

Bu risklidir. Bir başkasının gönlüne ulaşmasına izin vermen riskli ve tehlikelidir çünkü o kişinin sana ne yapacağını bilemezsin. Bütün sırlarını öğrendikten, bütün gizlediklerin açığa çıktıktan, kendini tamamen açığa çıkarttıktan sonra diğer insanın ne yapacağını asla bilemezsin. Korku oradadır. Zaten o yüzden kendimizi hiç açmayız.

Sadece tanışıklık olan bir şeyi sevginin gerçekleşmesi gibi yorumlarız. Çeperler buluşur ve biz tanıştığımızı zannederiz. Sen çeperin değilsin. Aslında çeper senin bittiğin sınırdır, sadece etrafında oluşmuş olan çittir. O sen değilsin! Çeper senin bittiğin ve dünyanın başladığı noktadır.

Yıllarca birlikte yaşamış olan karı kocalar bile sadece tanışıklık yaşamış olabilir. Belki birbirlerini gerçekten tanımamışlardır. Biriyle ne kadar uzun süre birlikte yaşarsan, onun gönlüyle hiç tanışmamış olduğunu o kadar çok unutursun.

O yüzden anlaşılması gereken ilk şey, tanışıklığı sevgi olarak görmemektir. Sevişiyor olabilirsin, cinsel yakınlığın olabilir ama seks de çepere aittir. Gönüller buluşmadığı sürece seks sadece iki bedenin bir araya gelmesinden ibaret olur. Ve iki bedenin bir araya gelmesi sizin buluşmanız demek değildir. Seks de tanışıklık olarak kalır; fiziksel, bedensel ama hâlâ sadece bir tanışıklık. Birinin senin gönlüne girmesine ancak korkmadığın zaman, korku yaşamadığın zaman izin verirsin.

İki tür yaşam vardır: korku yönelimli ve sevgi yönelimli. Korku yönelimli yaşam seni asla derin bir ilişkiye

götürmez. Korkmaya devam eder ve diğerine asla izin veremezsin. Onun, senin özüne ulaşmasına asla izin veremezsin. Ona bir ölçüye kadar izin verirsin ve sonra duvar oluşur ve her şey durur.

Sevgi yönelimli insan gelecekten korkmayan insandır. Sonuçlardan ve olası bedellerden korkmaz, şimdi ve burada yaşar. Sonuçları kafana takma; bu, korku yönelimli zihinlere ait bir şeydir. Sonunda neler olacağını düşünme. Burada ol ve tüm benliğinle davran. Hesapçı olma. Korku yönelimli insan sürekli hesap yapar, planlar, düzenler ve koruma duvarları oluşturur. Bu şekilde tüm hayatını heba eder.

Yaşlı bir Zen rahibi hakkında bir hikaye duydum: Ölüm döşeğindeymiş. Son günü gelmiş ve o akşam artık öleceğini ilan etmiş. O yüzden müritleri, havarileri ve arkadaşları gelmeye başlamış. Onu seven çok insan varmış ve hepsi gelmek istiyormuş. Çok uzaklarda olanlar bile gelmiş.

En eski müritlerinden biri ustasının ölmek üzere olduğunu duyunca hemen pazara koşmuş. Biri sormuş: "Usta kulübesinde ölüyor, sen neden pazara gidiyorsun?" Eski mürit yanıtlamış: "Ustamın özel bir çeşit pastayı çok sevdiğini biliyorum. Gidip ona o pastadan alacağım."

Pastayı bulmak hiç kolay olmamış ama akşam üstü bir şekilde bulmuş ve elinde pastayla kulübeye koşmuş.

Kulübede herkes endişeliymiş. Sanki Usta birini bekliyor gibiymiş. Gözlerini açıp etrafı taradıktan sonra tekrar kapatıyormuş. Mürit, kulübeye gelince hemen sormuş: "Tamam, sonunda geldin. Pasta nerede?" Mürit pastayı çıkartmış. Usta pastayı sorduğu için de çok mutlu olmuş.

Ölmek üzere olan Usta pastayı eline almış... ancak eli titremiyormuş. Çok yaşlı olmasına rağmen elleri titremiyormuş. O yüzden biri sormuş: "Bu kadar yaşlısın ve ölmek üzeresin. Yakında son nefesini vereceksin ama ellerin bile titremiyor."

Usta yanıtlamış: "Ben asla titremem çünkü korkum yok. Bedenim yaşlanmış olabilir ama ben hâlâ gencim ve bedenim geride kaldıktan sonra bile genç olarak kalacağım."

Sonra pastadan bir lokma alıp çiğnemeye başlamış. O sırada biri sormuş: "Son sözün ne olacak,Usta? Yakında aramızdan ayrılacaksın. Neyi hatırlamamızı istersin?" Usta gülümsemiş: "Ah, bu pasta çok lezzetli!" Şu anda, burada yaşayan adam budur: Bu pasta çok lezzetli! Ölüm bile önemsiz. Bir sonraki an anlamsız. Bu anda, bu pasta çok lezzetli. Eğer bu anın içinde olabiliyorsan, şimdiyi bu an içinde her şeyiyle yaşayabiliyorsan, ancak o zaman sevebilirsin.

Sevgi nadiren açan bir çiçektir. Sadece arada bir gerçekleşir. Milyonlarca insan sevgili oldukları yanlış inancına kapılmıştır. Onlar sevdiklerine inanıyor ancak bu yalnızca onların inancı.

Sevgi nadiren açan bir çiçektir. Arada bir olur. Nadirdir çünkü ancak korkunun olmadığında gerçekleşebilir, daha önce değil. Yani sevgi ancak derin ruhsallığa sahip, dindar birinin başına gelebilir. Seks herkes için mümkündür. Tanışıklık herkes için mümkündür. Sevgi değil.

Korkmadığın zaman saklayacak bir şeyin yoktur; ancak o zaman bütün sınırları kaldırıp açık bir insan olabilirsin. Ancak o zaman bir başka insanı kendi gönlünün derinliklerine ulaşması için davet edebilirsin.

Ve unutma; eğer birinin gönlünün derinliklerine girmesine izin verirsen, o biri de senin kendi gönlünün derinliklerine girmene izin verecektir. Güven yaratılmıştır. Sen korkmadığın zaman diğeri de korkusuz olur.

Senin sevginde her zaman korku vardır. Koca karısından korkar, kadın kocasından korkar. Sevgililer sürekli korkar. O zaman yaşanan sevgi olmaz. Yaşananlar sadece birbirine dayanan iki korku dolu insanın arasında yapılmış olan bir düzenlemedir. Kavga, sömürü, manipülasyon, kontrol, hükmetmek, sahiplenmek vardır ama bu sevgi değildir.

Eğer sevginin oluşmasına izin verirsen duaya ihtiyaç kalmaz, meditasyona ihtiyaç kalmaz; herhangi bir kilise ya da tapınağa ihtiyaç kalmaz. Eğer sevebiliyorsan, Tanrı'yı tamamen unutabilirsin. Çünkü sevgi

sayesinde her şeyi yaşamış olacaksın: meditasyonu, duayı, Tanrı'yı. İsa, "Sevgi Tanrı'dır" derken bunu kastediyor.

Ancak sevgi zordur. Korkunun geride bırakılması gerekir. İşin garip tarafı da bu; kaybedecek hiçbir şeyin olmamasına rağmen bu kadar korkuyor olman.

Kabir isimli mistik bir yerde şöyle söylemiştir: "İnsanlara bakıyorum. Çok korkuyorlar, nedenini anlamıyorum çünkü kaybedecek hiçbir şeyleri yok. Onlarınki, tıpkı çıplak olmasına rağmen elbiselerini nerede kurutacağını bilemediği için nehirde yıkanmaktan korkan birisinin durumuna benziyor." Senin de durumun bu; çıplaksın, hiç elbisen yok ama sürekli elbiseler için endişeleniyorsun.

Kaybedecek neyin var? Hiçbir şey. Ölüm bu bedenini elinden alacak; ölüm onu almadan önce, onu sevgiye ver. Her şeyin elinden alınacak; alınmadan önce neden onları paylaşmıyorsun? Ona sahip olmanın tek yolu bu. Eğer paylaşıp verebiliyorsan, efendi sensin. Zaten elinden alınacak; hiçbir şeyi sonsuza dek elinde tutamazsın. Ölüm her şeyi yok edecektir.

Eğer beni doğru anladıysan mücadelenin ölümle sevgi arasında olduğunu anlarsın. Eğer verebiliyorsan bir ölüm olmayacak. Senden bir şey alınmadan önce sen onu çoktan vermiş, onu hediye etmiş olacaksın. O zaman ölüm olamaz. Seven birisi için ölüm söz konusu değildir. Sevmeyen biri için her an ölüm demektir çünkü sürekli ondan bir şeyler kopartılmaktadır. Bedeni kayboluyor, her anı kaybediyor. Ve sonra bir de ölüm gelecek ve her şey yok olacak.

Neden korkuyorsun? Neden bu kadar korkuyorsun? Hakkındaki her şey biliniyor olsa bile, açık bir kitap olsan bile neden korkuyorsun? Sana nasıl zarar verebilirler? Bunlar sahte kavramlardır, toplumun neden olduğu şartlandırmalardır. Toplum her şeyi gizlemen gerektiğini, kendini korumak zorunda olduğunu, sürekli mücadele içinde olman gerektiğini, herkesin düşmanın olduğunu ve herkesin sana karşı olduğunu söyleyip durur.

Hiç kimse sana karşı değil! Birinin sana karşı olduğunu hissetsen bile, o bile, sana karşı değildir. Çünkü herkes kendisiyle ilgilenmektedir, seninle değil. Korkacak bir şey yok. Gerçek bir ilişkinin oluşması için önce bunun hayata geçirilmesi gerekiyor. Korkacak hiçbir şey yok.

Bu konu üzerinde iyice bir düşün. Sonra başkalarının sana nüfuz etmesine izin ver, onları içeri davet et. Hiçbir yerde bir engel yaratma. Bir koridor ol; her zaman açık, kilitsiz ve kapısız ol. Üzerinde kapalı bir kapı olmasın. O zaman sevgi mümkün olabilir.

İki gönül buluştuğunda sevgi oradadır. Ve sevgi simyasal bir olgudur; tıpkı hidrojen ve oksijen bir araya geldiğinde su gibi yeni bir şeyin yaratılması gibi. Hidrojenin olabilir, oksijenin olabilir ama eğer susamışsan bunlar hiçbir işine yaramayacak. İstediğin kadar oksijene, istediğin kadar hidrojene sahip olabilirsin ama susuzluğunu gideremezsin.

İki gönül bir araya geldiği zaman yeni bir şey yaratılır. Bu yeni şey sevgidir. Ve tıpkı su gibi, birçok hayatın susuzluğunu giderir. Birden doyarsın. Bu, sevginin görünür işaretidir; sanki her istediğini elde etmiş gibi tatmin olursun. Artık ulaşılacak bir hedef kalmamıştır; amacına ulaşmışsındır. Başka bir hedef yok, yazgını gerçekleştirdin. Tohum bir çiçeğe dönüştü, mutlak olgunluğuna erişti.

Sevginin görünür işareti derin bir tatmin hissidir. Bir insan sevdiği zaman derin bir tatmin yaşar. Sevgi gözle görünmez ancak kişinin çevresindeki o huzur, derin tatmin duygusu görünebilir her nefesinde, her hareketinde tüm varlığı mutluluğa ulaşmıştır.

Sevginin seni arzusuz yaptığını söylersem şaşırabilirsin ama arzu tatminsizlikten ortaya çıkar. Sahip olmadığın için arzularsın. Arzu edersin çünkü eğer o şeye sahip olursan seni tatmin edeceğini düşünürsün. Arzu, tatminsizlikten ortaya çıkar.

Sevgi olduğu zaman; iki gönül buluşup, kaynaşıp, bütünleştiği zaman yeni bir simyasal nitelik doğar ve tatmin oluşur. Sanki tüm varoluş durmuş gibidir, hareketsiz. O zaman yaşanan an, varolan tek an olur. İşte

o zaman "Bu pasta çok lezzetli" dersin. Sevgiyi yaşayan bir insan için ölüm bile herhangi bir şey ifade etmez.

SINIRLARI OLMAYAN BİR DÜNYA

Sevgi, sınırları olmayan bir dünyaya, sonsuz bir dünyaya açılan kapıdır. Sevgi başlar ama asla bitmez; bir başlangıcı vardır ama bitişi yoktur.

Bir şeyi unutma: Normalde zihin müdahale eder ve sevginin kendi sonsuzluğuna ve alanına izin vermez. Eğer bir insanı gerçekten seviyorsan ona sonsuz alan verirsin. Senin varlığın, onun içinde büyüyeceği, birlikte büyüyeceğiniz bir alandan ibarettir. Zihin devreye girer ve ona sahip olmaya çalışır. O zaman sevgi yok olur. Zihin çok aç gözlüdür. Zihin açgözlülüktür. Zihin çok zehirlidir. O yüzden eğer biri sevgi dünyasına adım atmak istiyorsa, zihnini geride bırakmak zorundadır. Zihnin müdahalesi olmadan yaşamak zorundadır. Zihin, kendi alanında kullanıldığı zaman iyidir. Pazar yerinde ona ihtiyaç duyulur ama sevgide değil. Bir bütçe hazırlamaya çalışırken işe yarar ama iç dünyada derinleşmek için ona ihtiyaç yoktur. Matematik için zihne ihtiyaç vardır; meditasyon için yoktur. Zihnin kendi kullanım alanı vardır ama bu kullanışlılık sadece dış dünya içindir. İç dünyayla hiçbir ilgisi yoktur. O yüzden daha fazla sev. Şartsız sev. Sevgi ol. Bir koridor ol. Sevgiyi yaşa.

Kuşlar ve ağaçlar, dünya ve yıldızlar, kadınlar ve erkekler. Herkes anlıyor. Siyah ve beyaz, sadece tek bir dil var ve bu dil de evrenin dilidir. Bu dil sevgidir. O yüzden bu dil ol. Ve sen sevgi olduğun zaman, sınırları olmayan yepyeni bir dünya senin için açılacaktır.

Sakın unutma, insanların kapalı olmasına neden olan şey zihindir. Zihin açıklıktan çok korkar çünkü zihin ancak korkunun olduğu yerde varolabilir. Bir insan ne kadar korkusuzsa, zihnini o kadar az kullanır. Bir insan ne kadar korkarsa zihnini o kadar fazla kullanır.

Korktuğun zaman, kaygı duyduğun zaman, seni rahatsız eden bir şey olduğu zaman zihnin hemen odaklandığını gözlemlemiş olabilirsin. Kaygı duyduğun zaman zihin çok fazla öne çıkar. Kaygı olmadığı zaman zihin geri çekilir.

Her şey yolunda giderken ve korku yokken zihin geri planda kalır. Ancak bir şeyler ters gitmeye başladığı zaman zihin hemen öne atlar ve liderliği ele alır. Tehlike yaşandığı zaman lider olur. Zihin tıpkı politikacılar gibidir. Adolf Hitler, otobiyografisi olan Mein Kampf da, "Eğer liderlikte kalmak istiyorsan ülkeyi korku altında tutmalısın. Sürekli komşu ülkelerin saldırı hazırlığı içinde olduğuna, saldırmak için hazırlanan ülkeler olduğuna dair dedikodular yaymalısın." diye yazmıştı.. İnsanlara huzur verme çünkü huzurlu toplumlar politikacıları önemsemez. İnsanlar gerçekten huzurluysa, politikacılar anlamsız olur. Eğer insanları sürekli korku içinde tutarsan politikacı güçlü olur.

Ne zaman bir savaş olsa, politikacılar büyük insanlara dönüşür. Churchill, Hitler, Stalin ya da Mao; bunların hepsi savaşların birer ürünü. Eğer İkinci Dünya Savaşı yaşanmasaydı ne Winston Churchill, ne Hitler, ne de Stalin olurdu. Savaş, topluma hükmetme, lider olma fırsatı sunar, ortam yaratır. Zihnin politikası da tam olarak aynıdır.

Meditasyon, zihnin giderek daha az şey yapacağı bir ortam yaratmaktan başka bir şey değildir. O kadar korkusuz, o kadar sevgi dolu, o kadar huzurlusun ki... Yaşanan olay seni o kadar tatmin ediyor ki, zihnin söyleyecek bir şeyi kalmıyor. O zaman zihin giderek geriye çekiliyor, arkada kalıyor ve aradaki mesafe artıyor. Bir gün zihin tamamen geride kalıyor ve o zaman sen evren oluyorsun. O zaman artık bedeninle sınırlı kalmıyorsun, hiçbir şey içinde hapis kalmıyor saf bir boşluk oluyorsun.

Tanrı işte budur. Tanrı saf boşluktur.

Sevgi bu saf boşluğa giden bir yoldur. Sevgi araçtır ve varılacak yer de Tanrı.

KORKAN İNSANLAR, BÜYÜK BİR SEVGİ KAPASİTESİNE SAHİP OLAN İNSANLARDIR. Korku, sevginin olumsuz bir yüzüdür. Eğer sevginin akmasına izin verilmezse, korkuya dönüşür. Eğer sevgi akışına engel olunmazsa korku ortadan kaybolur. O yüzden sadece sevgi yaşanan anlarda korku bulunmaz. Eğer bir insanı seversen birden korku ortadan kalkar. Sevgililer, korkusuz olan tek insanlardır; ölüm bile sorun yaratmaz. Sadece sevgililer engin bir dinginlik ve korkusuzluk içinde ölebilir.

Ancak, her zaman ne kadar çok seversen, o kadar çok korku hissediyorsun. O yüzden kadınlar erkeklerden daha fazla korku hisseder, çünkü kadınların sevgi potansiyeli daha fazladır. Bu dünyada sevgini hayata geçirmek için karşında çok az fırsat olduğundan, bu sevgi sürekli senin etrafında sürüncemede kalıyor. Ve eğer bir potansiyel sürüncemede kalırsa, karşıtına dönüşür. Kıskançlığa dönüşebilir; bu da korkunun bir parçasıdır. Sahiplenmeye dönüşebilir; bu da korkunun bir parçasıdır. Hatta nefrete bile dönüşebilir; bu da korkunun bir parçasıdır. O yüzden daha fazla sevgi dolu ol. Şartsız sev. Mümkün olan en çok yoldan sev. İnsan milyonlarca şekilde sevebilir.

Bir insan yoldan geçen bir yabancıyı bile sevebilir. O sevgi duygusunu hissedip sonra kendi yoluna devam edebilirsin.

Konuşmaya bile gerek yok. Bunu ifade etmeye bile gerek yok. İnsan bu duyguyu hissedip kendi yoluna gidebilir. İnsan bir taşı sevebilir. İnsan bir ağacı, gökyüzünü, yıldızları sevebilir. İnsan arkadaşını, kocasını, çocuklarını, babasını, annesini sevebilir. İnsan milyonlarca şekilde sevebilir.

UNUTMA: CESARET KORKUSUZLUK DEMEK DEĞİLDİR. Eğer bir insan korkusuzsa, ona cesur diyemezsin. Bir makineye cesur diyemezsin, o korkusuzdur. Cesaret sadece korku okyanusu içinde varolabilir. Cesaret, korku okyanusu içinde bir adadır. Korku vardır ama bu korkuya rağmen insan o riski göze alır; işte cesaret budur. İnsan titrer, insan karanlığa girmekten korkar ama yine de girer. İnsan, kendine rağmen adım atar; cesur olmanın anlamı budur. Bu, korkusuzluk demek değildir. Korku dolu olmak ama onun altında ezilmemek demektir.

En büyük sorun sevgiye adım attığın zaman ortaya çıkar. O zaman korku ruhunu sarmalar, çünkü sevmek demek ölmek demektir; diğerinin içinde yok olmak demektir. Bu, ölümdür; hem de normal bir ölümden çok daha derin bir ölüm. Normal ölümde sadece beden ölür; sevgi içindeki ölümde, ego ölür. Sevmek için çok büyük bir cesaret gerekir. Etrafında oluşacak bütün o korkuların kuşatmasına rağmen devam etme kapasitesine sahip olmak gerekir.

Risk ne kadar büyükse, gelişme olasılığı o kadar büyüktür. O yüzden hiçbir şey bir insanı sevgi kadar olgunlaştıramaz. Sevgiden korkan insanlar çocuk olarak kalır; olgunlaşmamış, yani ham olarak. Seni olgunlaştıran tek şey sevginin ateşidir.

NE KOLAY NE DE ZOR: SADECE DOĞAL

Sevgi, doğal bir bilinçlilik durumudur. Ne kolay, ne de zordur. Bu sözcükler ona uygulanamaz. Bir çaba olmadığı için ne kolay olabilir ne de zor. Nefes almak gibi bir şey! Kalbin atması, kanın vücudunda dolaşması gibi bir şey.

Sevgi senin varlığındır. Ama bu sevgi neredeyse imkansız olmuştur. Toplum buna izin vermez. Toplum seni öyle bir şartlar ki, sevgi imkansız olur ve ancak mümkün olan tek şey olarak nefret ortaya çıkar. O zaman nefret kolaydır; sevgi ise sadece zor değil, imkansız olur. İnsan çarpıtılmıştır. Eğer insan en baştan çarpıtılmazsa onu köleleştirmek imkansız olur. Politikacılar ve din adamları çağlar boyunca derin bir gizli ittifak içinde olmuştur. İnsanlığı bir köle topluluğuna dönüştürmek için işbirliği yapmıştır. İnsandaki her türlü başkaldırı duygusunu yok ediyorlar; ve sevgi bir başkaldırıdır, çünkü sevgi sadece kalbin sesini dinler

ve başka hiçbir şeyi umursamaz.

Sevgi tehlikelidir çünkü seni bir birey yapar. Ama hükümetler ve kiliseler kesinlikle bireyleri istemez. Onlar insan değil koyun ister. Onlar sadece insan gibi görünen ama ruhları derinden ezilip büyük hasar gördüğü için bir daha onarılamaz hale gelmiş kişiler olsun ister.

Ve bir insanı yok etmenin en iyi yolu da, onun içindeki doğal sevgiyi yok etmektir. Eğer insanda sevgi olursa, ülkeler varolamaz; ülkeler nefret üzerinde varolabilir. Hintliler Pakistanlılardan, Pakistanlılar da Hintlilerden nefret eder. Ancak o zaman bu iki ülke var olabilir. Eğer sevgi ortaya çıkarsa sınırlar yokolur. Eğer sevgi gerçekleşirse, o zaman kim Hıristiyan ve kim Yahudi olur? Eğer sevgi ortaya çıkarsa, din de kaybolacaktır.

Eğer sevgi ortaya çıkarsa, kim tapınağa gidiyor olacak? Ne için? Tanrı'yı aramanın tek nedeni var: sevgi eksikliği. Tanrı, eksikliğini hissettiğin sevginin yerine geçen bir şeydir. Mutlu olmadığın, huzurlu olmadığın, coşkuyla dolmadığın için Tanrı'yı arıyorsun. Aksi halde, kim önemserdi? Kimin umurunda? Eğer hayatın bir dans ise, zaten Tanrı'ya ulaşmışsın demektir. Seven bir kalp Tanrı'yla doludur. O yüzden aramaya gerek kalmaz, dua etmeye gerek kalmaz, herhangi bir tapınağa ya da rahibe gitmeye gerek kalmaz.

O yüzden rahip ve politikacı ikilisi insanlığın düşmanıdır. Onlar büyük, gizli bir ittifak içinde çünkü politikacı bedenine ve rahip de ruhuna hükmetmek istiyor. Kullanılan araç da aynı: Sevgiyi yok et. O zaman insan içi boş ve anlamsız bir varoluştan başka bir şey olmaz. O zaman insanlığı istediğin gibi yönlendirebilirsin ve kimse başkaldırmaz, kimsede isyan edecek cesaret olmaz.

Sevgi cesaret verir, sevgi bütün korkuyu siler atar; ve zalimler senin korkularına bel bağlar. Senin içinde bin bir çeşit korku yaratırlar. Etrafın korkuyla çevrili, bütün psikolojin korkuyla dolu. İçinin derinliklerinde titriyorsun. Sadece yüzeyde belirli bir görünüm sergiliyorsun; bunun altındaysa üst üste korku katmanları bulunuyor.

Korku dolu bir insan sadece nefret edebilir; nefret, korkunun doğal bir sonucudur. Korku dolu bir insan aynı zamanda öfke doludur. Korku dolu bir insan, yaşamdan yana olmaktan çok, yaşama karşıdır. Korku dolu bir insana huzur, ancak ölümle gelirmiş gibi görünür. Korku dolu bir insan intihara meyilli olur, yaşama karşı olumsuz tavır takınır. Hayat onun için tehlikeli görünür çünkü yaşamak demek sevmek demektir. Nasıl yaşayabilirsin? Nasıl bedenin yaşamak için nefes almaya ihtiyacı varsa, ruhun da yaşamak için sevgiye ihtiyacı vardır. Ve sevgi tamamen zehirlenmiştir.

Sevgi enerjini zehirleyerek senin içinde bir bölünme yarattılar; seni ikiye bölüp, içinde bir düşman yarattılar. Bir iç savaş yarattılar ve o yüzden sürekli çatışma halindesin. Bu çatışma senin enerjini dağıtıyor; o yüzden hayatın sana zevk ve neşe vermiyor. Bu enerjiyle birlikte taşınıyorsun; donuk, yavan, sönük oluyorsun, zekân köreliyor.

Sevgi, zekâyı keskinleştirir, korku köreltir. Senin zeki olmanı kim ister? Herhalde gücü elinde tutanlar değil. Senin zeki olmanı nasıl istesinler? Eğer zeki olursan onların stratejilerini, oyunlarını görmeye başlarsın. Onlar senin aptal ve vasat olmanı istiyor. İş söz konusu olduğu zaman verimli olmanı istiyorlar ama zeki olmana karşılar; o nedenle insanoğlu potansiyelinin ancak en alt seviyesini ortaya koyabiliyor.

Bilimsel araştırmacılar sıradan bir insanın hayatı boyunca zekâ potansiyelinin sadece yüzde beşini kullandığını söylüyor. Sıradan insan sadece yüzde beş kullanıyor. Peki ya sıradan olmayanlar? Peki ya bir Albert Einstein, bir Mozart, bir Beethoven? Araştırmacılar bu çok yetenekli insanların bile yüzde ondan fazla kullanmadığını ifade ediyor. Ve dahi olarak tanımladığımız kişiler bile sadece yüzde on beş kullanıyor.

Herkesin potansiyelinin yüzde yüzünü kullandığı bir dünyayı düşün... o zaman tanrılar dünyayı kıskanır, o zaman tanrılar dünyada doğmak ister. O zaman dünya bir cennet olur. Süper bir cennet olur. Şu anda bir cehennem.

Eğer bir insan kendi başına bırakılırsa, zehirlenmezse, o zaman sevgi basit olur, hem de çok basit. O zaman

bir sorun yaşanmaz. Yatağında, aşağı doğru akan bir nehir gibi, buharlaşıp yükselen su gibi, çiçek açan ağaçlar ya da öten kuşlar gibi olur. Bunlar kadar doğal ve kendiliğinden olur.

Ancak insan rahat bırakılmaz. Çocuk doğar doğmaz, zalimler onun enerjisini ezmek için üzerine atlar ve onu o kadar derinlemesine çarpıtırlar ki, o kişi sahte bir hayat sürdüğünün, düzmece bir hayat sürdüğünün hiçbir zaman farkına bile varamaz. O yüzden yaşamak için doğduğu hayatı, ona bahşedilen hayatı yaşayamaz; gerçek ruhunu yansıtmayan, sentetik ve plastik bir yaşam sürer. O yüzden milyonlarca insan bu kadar büyük bir ıstırap içinde, çünkü bir noktada yanlış yola saptıklarını, aslında kendileri olmadıklarını, hayatlarında bir şeylerin temelde yanlış olduğunu hissederler.

Eğer bir çocuğun doğal bir şekilde büyümesine yardımcı olunur, izin verilirse sevgi çok basit olur. Eğer çocuğun doğayla ve kendisiyle uyum içinde olmasına yardımcı olunursa, çocuğun doğal ve kendisi olması, kendisi üzerinde yanan bir ışık olması için her türlü destek ve cesaret verilirse, o zaman sevgi çok basit olur. İnsan sadece sevgi olacaktır!

Nefret neredeyse imkansız hale gelir çünkü birinden nefret etmeden önce, bu zehri kendi içinde yaratman gerekiyor. Bir şeyi başkasına ancak sende varsa verebilirsin. O yüzden de nefret edebilmen için içinin nefret dolu olması gerekir. Nefret dolu olmak ise cehennemde acı çekmek demektir. Nefret dolu olmak ateşte yanmak demektir. Nefret dolu olmak, en önce kendini yaralaman anlamına geliyor. Bir başkasını yaralamadan önce kendini yaralaman gerekiyor. Diğeri yaralanmayabilir, bu ona bağlı olacaktır. Ancak kesin olan bir şey var: Nefret etmeden önce uzun bir sıkıntı ve ıstırap yaşaman gerekiyor. Diğer kişi belki nefretini kabul etmeyip, onu geri çevirecek. Diğer kişi bir Buda olabilir ve senin nefretine kahkahalarla gülebilir. Seni affedebilir, tepki vermeyebilir. Eğer tepki vermiyorsa onu yaralaman mümkün olmayabilir. Eğer onu rahatsız edemiyorsan, ne yapabilirsin? Onun karşısında kendini güçsüz hissedersin.

Bu durumda, diğerinin yaralanacağı kesin değildir. Ama kesin olan bir şey var: Eğer birinden nefret ediyorsan, önce kendi ruhunu sayısız şekilde yaralaman gerekiyor; başkalarına zehir atabilmek için önce bu zehri içinde biriktirmen gerekiyor.

Nefret doğal değildir. Sevgi bir sağlık belirtisidir; nefret ise hastalık durumudur. Tıpkı hastalık gibi doğal olmayan bir şeydir. Ancak doğa ile bağını kopardığın zaman, varoluşla uyum içinde olmadığın zaman, kendinle uyum içinde olmadığın zaman, en derinindeki özle uyum içinde olmadığın zaman ortaya çıkar. O zaman hasta olursun; psikolojik, ve ruhsal olarak hasta. Nefret, yalnızca bir hastalığı gösterir; sevgi ise sağlık, bütünlük ve kutsallığın işaretidir.

Sevgi en doğal şeylerden biri olmalıdır; ama değil. Tam aksine, en zor şeylerden biri olmuştur; neredeyse mümkün olmayan bir şey. Nefret kolaylaşmış durumda; nefret için eğitilip hazırlandın. Hindu olmak demek, Müslümanlar, Hıristiyanlar, Yahudiler için nefret dolu olmaktır; Hıristiyan olmak, diğer dinler için nefret dolu olmak demektir. Milliyetçi olmak, diğer milletlerden nefret etmek demektir.

Sevmenin tek bir yolunu biliyorsun, bu da başkalarından nefret etmek. Ülkeni sevdiğini, ancak başka ülkelerden nefret ederek gösterebiliyorsun. Kilisene duyduğun sevgiyi ancak başka kiliselerden nefret ederek gösteriyorsun. Berbat durumdasın!

Bu sözde dinler sürekli sevgiden söz ediyor ama bu dünyada giderek daha da fazla nefret yaratmaktan başka bir şey yapmıyorlar. Hıristiyanlar sevgiden söz ediyor ama din adına birçok savaşlar, Haçlı Seferleri yarattılar. Müslümanlar sevgiden söz ediyor ama onlar da cihatlar, dini savaşlar yaratıyorlar. Hindular sevgiden söz ediyor ama eğer dini yazıtlarına bakarsan nefret dolu olduklarını, diğer dinlere yönelik nefret içinde olduklarını görürsün. Ve bizler bütün bu saçmalıkları kabulleniyoruz! Bunları direnmeden kabulleniyoruz çünkü bunları kabul etmeye şartlandırılmış durumdayız. Bize hayatın böyle olduğu öğretildi. O nedenle de kendi doğanı sürekli inkar ediyorsun.

Sevgi zehirlenmiştir ama yok edilmemiştir. Bu zehir atılabilir, sisteminden çıkarılabilir; arınabilirsin. Toplumun sana zorla benimsettiği her şeyi kusabilirsin. Bütün inançları ve şartlandırmaları geride bırakabilirsin: Özgür olabilirsin. Eğer sen özgür olmaya karar verirsen toplum seni sonsuza dek köle olarak tutamaz.

Artık eski kalıpları geride bırakıp, yeni bir yaşam biçimine başlamanın zamanı geldi; doğal bir hayat tarzı, zalim olmayan bir hayat tarzı, her şeyden elini eteğini çekmiş değil, şenlikli bir hayat. O zaman nefret giderek daha da fazla imkansızlaşacaktır. Nasıl hastalık sağlığın karşı kutbuysa, nefret de sevginin karşı kutbudur. Ama hastalığı seçmeye ihtiyacın yok.

Hastalık, sağlığın sahip olmadığı birkaç avantaja sahiptir; bu avantajlara bağlanma. Nefretin de sevginin sahip olamadığı birkaç avantajı vardır. O yüzden çok dikkatli olmalısın. Hasta insana herkes daha duyarlı davranır, kimse onu incitmez, herkes ona söylediklerini dikkatle tartar çünkü o çok hastadır. Odak noktasında kalır, herkesin merkezinde yer alır - aile, arkadaşlar - merkezdeki insan olur, önemli birine dönüşür. Eğer bu öneme, bu ego doyumuna çok fazla bağlanırsa bir daha sağlıklı olmak istemez. Hastalığa kendisi tutunur. Psikologlar birçok insanın hasta olmanın avantajları nedeniyle hastalıklarına bağlandığını ifade ediyor. Hastalıklarına o kadar uzun zamandır yatırım yapıyorlar ki, o hastalığa dört elle sarıldıklarını tamamen unutuyorlar. Eğer sağlıklarına kavuşurlarsa tekrar bir hiç olacaklarından korkuyorlar.

Bunu da sen öğretiyorsun. Küçük bir çocuk hastalandığı zaman bütün ailenin ilgi odağı oluyor. Bu tamamen bilime aykırı bir şey. Çocuk hastalandığı zaman gereğini yap ama çok fazla üzerine eğilme. Bu çok tehlikeli çünkü eğer hastalıkla senin ilgin arasında bir bağ kurulursa... eğer tekrar tekrar olursa, bu zaten kaçınılmazdır. Çocuk ne zaman hastalansa bütün ailenin odak noktası olur: Baba gelir, yanına oturur ve nasıl olduğunu sorar, doktor gelir, komşular ziyarete gelir, arkadaşları arar ve gelenler hediye falan getirmeye başlar. Bütün bunlara çok fazla bağlanabilir; bu durum egosu için o kadar besleyici olmaya başlar ki, bir daha iyileşmek istemez. Eğer bu yaşanırsa, sağlığa kavuşmak imkansız olur. Artık hiçbir ilaç faydalı olmaz. O kişi hastalığa kararlı bir şekilde bağlanmış olur. Birçok insanın, çoğunluğun başına bu gelmiştir.

Nefret ettiğin zaman egon tatmin olur. Ego ancak nefret ettiği sürece var olabilir; çünkü nefret sayesinde kendini üstün hissediyorsun, nefret sayesinde kendini soyutluyorsun, nefret sayesinde kendini tanımlıyorsun. Nefret sayesinde belirli bir kimliğe sahip oluyorsun. Sevgide egonun yok olması gerekir. Sevgide artık ayrı değilsin. Sevgi, başkalarıyla aynı potada erimeni sağlıyor. O bir buluşmadır, bir kaynaşmadır. Eğer egoya çok fazla bağlanırsan, o zaman nefret etmek kolaydır ve sevmek ise en zorudur. Dikkatli ve tetikte ol: Nefret, egonun gölgesidir. Sevgi için büyük bir cesarete ihtiyaç vardır. Çok büyük bir cesarete ihtiyaç vardır çünkü egonun kurban edilmesi gerekmektedir. Sadece bir hiç olmaya hazır olabilen insanlar sevebilir. Sadece bir hiç olmaya hazır olanlar, egolarından tamamen arınmış olanlar, bilenemeyenden gelecek olan sevgi hediyesini almayı başarabilirler.

EGO KORKAKLIKTIR. Korkaklık, egonun sadece bir parçası değil, egonun tamamıdır. Böyle olması kaçınılmazdır çünkü ego sürekli teşhir edilme korkusuyla yaşar: İçi boştur, aslında öyle bir şey yoktur; o sadece bir görünümdür, gerçeklik değil. Ne zaman bir şey sadece bir görüntüyse, bir serapsa, tam merkezinde korku olması kaçınılmazdır.

Çöldeyken uzakta bir serap görüyorsun. O kadar gerçekçi görünüyor ki, aslında varolmayan suyun içinde, civardaki ağaçların yansımasını bile görüyorsun. Ağaçları görüyorsun, sudaki yansımasını bile görüyorsun; su dalgalanıyor ve ağaçların yansıması da bu dalgalarla birlikte titriyor. Ama bütün bunları uzaktan görüyorsun. Yakınlaştığın zaman serap yok olmaya başlıyor. Aslında orada bir şey yoktu; gördüğün sadece güneş ışıklarının çölün sıcak kumlarındaki yansımasıydı. Bu yansımada ve güneş ışıklarının dönüşünde bir vaha serabı yaratılıyor. Ancak bu durum sadece uzaktan baktığın zaman varolabiliyor; yakınlaştığın zaman böyle bir şey olmadığını görüyorsun. Yakınlaşınca sadece sıcak kumu ve yansıyan güneş ışıklarını görüyorsun.

Farklı bir bağlamda anlaması daha kolay olacaktır. Aya baktığın zaman onun güzelliğini ve dingin ışığını görüyorsun. Ancak ilk astronotlar çok şaşırdı çünkü aya yaklaştıkları zaman bir ışık olmadığını gördüler. Ay sadece düz ve çorak bir toprak parçasıydı... bitki örtüsü ya da herhangi bir yaşam yoktu, cansız bir kaya parçası. Ancak ayda dolaşırken dünyaya baktıkları zaman hayretler içinde kaldılar: Dünya çok güzel bir ışıkla parlıyordu.

Bu ışıkla kıyaslandığı zaman, ay ve ayın güzelliği çok sönük kalıyordu. Dünya, aydan sekiz kat daha

büyük olduğu için ışığı da sekiz kat daha yoğundu. Astronotlar bunun gerçek olmadığını biliyordu ama gözleriyle görüyordu. Böyle bir şey yoktu... çok garip bir şey: Astronotlar dünyadayken, ayın çok güzel bir beyaz ışık yaydığını görüyordu. Ayın yüzeyinden baktıkları zaman ise ay sadece cansız bir kaya parçasıydı ve dünya çok güzel bir ışıkla parıldıyordu. Dünyayı biliyorlardı, hayatları boyunca burada yaşamışlardı ama hiç böyle bir şey görmemişlerdi. Güneş ışığının yansımasını görmek için uzaktan bakmak gerekir.

Dünya da ışık yayıyor. Güneş ışığı dünyaya ulaştığı zaman bir kısmı dünya tarafından emiliyor ancak çoğu geri yansıyor. Bu yansıyan ışığı ancak dünyadan çok uzakta olduğun zaman görebilirsin; aksi taktirde göremezsin.

Ego aslında varolmayan bir olgudur. Senden uzakta olan insanlar onu hissedebilir, görebilir ve ondan incinebilir. Senin tek endişen onları kendine fazla yaklaştırmamaktır. Herkes başkalarını belirli bir mesafede tutmaya çalışıyor çünkü insanların fazla yaklaşmasına izin vermek demek kendi boşluğunun kapılarını açmak demektir.

Ego diye bir şey yoktur. Ancak sen egonla o kadar özdeşleşmişsin ki, egonun ölümünü, egonun kaybolmasını sanki senin ölümünmüş gibi hissediyorsun. Bu doğru değil; tam tersine, ego öldüğü zaman gerçek benliğini, içindeki özünü hissedeceksin.

Egoist biri her zaman korkak olacaktır. Hiçbir yakınlığa izin veremez. Dostluk, sevgi ve hatta normal arkadaşlık bile tehlikelidir. Adolf Hitler odasında birinin uyumasına asla izin vermezdi. O her zaman yalnız uyur, kapıyı içeriden kilitlerdi. Hiç evlenmedi, çünkü çok basit bir nedeni vardı: Eğer evlenirsen, eşinin odaya gimesine izin vermek zorunda kalırsın. Sadece odaya değil, yatağına da almak zorunda kalacaktı. Bu fazla yakın olacaktı ve fazla tehlikeliydi.

Hiçbir dostu yoktu. İnsanlarla arasına her zaman bir mesafe koyuyordu; hayatı boyunca onun omuzuna elini koymuş tek bir kişi bile yoktu. Bu kadar yakınlığa izin veremezdi.

Korktuğu neydi? Bu kadar korkmasının nedeni neydi? Böyle bir yakınlığa izin verdiği an, "büyük Adolf Hitler'in" büyüklüğünün kaybolacağından korkuyordu. Onu fazlasıyla küçük, pigme gibi bir yaratık olarak görebilirdin, hiçbir büyüklüğü yoktu. O büyüklük sadece posterlerde, yapılan o yoğun propagandalarda vardı.

Bir insan ne kadar egoistse, o kadar yalnız kalmak zorundadır. Yalnız olmak mutsuzluktur ama her şeyin bir bedeli vardır. Var olmayan egonun gerçek görünmesi için bir bedel ödemen gerekir. Bunu mutsuzlukla, acıyla ve ıstırapla ödersin. Ne olursa olsun; herkesi uzak tutmakta başarılı bile olsan, sen aslında bunun bir sabun köpüğü olduğunu biliyorsun. Küçük bir iğne bile onu yok edecektir.

Napolyon Bonapart, egoizm tarihinin en büyük egoistlerinden biridir, ama yenilgiye uğratıldı. Bu yenilginin nedenini değerlendirmeye değer.

Napolyon küçük bir çocukken, sadece altı aylıkken, bakıcısı onu bahçede bırakıp bir şey almak için eve gittiği zaman bir sokak kedisi çocuğun üzerine atıldı. Altı aylık bir bebek için kedi, büyük bir aslan gibi görünmüş olmalı. Her şey izafidir ve birbiriyle orantılıdır. O yüzden o bebek için kedi aslında büyük bir aslandı. Kedi sadece oyun oynamak istiyordu ama çocuk büyük bir şok yaşamıştı ve bu şok çok derinlere işlemişti. Genç bir erkek olduğunda birçok savaşta dövüşmüştü, müthiş bir askerdi, bir aslanla bile savaşabilirdi ama yine de kedilerden korkuyordu. Bir kedi gördüğü an bütün cesaretini yitirir, birden altı aylık bir bebeğe dönüşürdü.

İngiliz başkomutan Nelson bu durumu biliyordu. Nelson, Napolyon ile kıyaslanabilecek bir asker değildi ama buna rağmen Napolyon'un yenilgiye uğradığı tek savaş bu oldu. Nelson ön cepheye yetmiş tane kedi getirdi ve Napolyon yetmiş kediyi gördüğü zaman, sinir krizi geçirdi; zavallı adama bir tanesi bile yetiyordu. Yardımcısına döndü ve şöyle dedi: "Komutayı sen devral. Ben savaşacak durumda değilim; düşünecek durumda bile değilim. Bu kediler beni mahvetti."

Tabii savaşı kaybetti.

Onu Nelson'ın yendiğini söyleyen tarihçiler yanılıyor. Hayır, o psikolojik bir oyuna yenildi. Kediler tarafından, kendi çocukluğu tarafından yenilgiye uğradı, kontrol edemediği korkusu tarafından yenilgiye uğratıldı.

Saint Helena adında küçük bir adaya hapsedildi. Ada çok küçük olduğu için kelepçeye bile gerek yoktu, çünkü buradan kaçmak söz konusu değildi.

Burada geçirdiği ilk gün yürüyüşe çıktı. Yaşadığı sinir krizi ve yenilgi nedeniyle yanında sürekli bir doktor bulunduruluyordu. Doktorla birlikte küçük bir patikadan yürürken, karşı yönden gelen ve büyük bir ot yığını taşıyan bir kadınla karşılaştılar. Patika çok küçük olduğu için birinin yol vermesi gerekiyordu. İngiliz olmasına rağmen doktor kadına bağırdı: "Kenara çekil! Karşında kimin olduğunu bilmiyorsun. Yenilmiş olması hiç önemli değil. O, Napolyon Bonapart!"

Ama kadın o kadar cahildi ki, Napolyon Bonapart adını hiç duymamıştı. Hemen karşılık verdi: "Ne olmuş? O kenara çekilsin! Kendinizden utanmalısınız. Ben sırtında onca yük taşıyan bir kadınım. Size yol mu verecekmişim?"

Napolyon Bonapart doktorun elini tuttu ve onu kenara çekerek konuştu: "Napolyon Bonapart adını duyan dağların yol verdiği zamanlar geçmişte kaldı; artık o sabun köpüğü söndü. Sırtında ot taşıyan kadına yol vermem gerekiyor."

Yenildikten sonra olanları idrak etmişti. Hayatı boyunca bir korkuyu sürekli bastırmıştı. Bu durum büyük bir sır olarak saklanıyordu ancak artık açığa çıkmıştı ve korkusu herkes tarafından öğrenilmişti. Napolyon Bonapart artık bir hiçti.

Büyük bir egoistin düştüğü durum bu.

O yüzden korkaklığın egoizmindir parçası olduğunu düşünme; onun tamamıdır o. Ego, korkaklık demektir. Egosuz olmak ise korkusuz olmaktır. Çünkü artık senden hiçbir şey alınamaz; ölüm bile içinde var olan hiçbir şeyi yok edemez. Birisi tarafından yok edilebilecek olan tek şey egodur.

Ego o kadar kırılgandır ki, her zaman o kadar ölümün eşiğindedir ki, ona tutunmuş olan insanlar içlerinde, ta derinlerinde korkuyla titrerler.

Egoyu bırakmak bir insanın yapabileceği en yüce eylemdir. Bu senin yiğitliğini gösterir, göründüğünden daha büyük olduğunu ispatlar. İçinde ölümsüz, yok edilemez, sonsuz bir şey olduğunu ispatlar. Ego seni korkak yapar.

Egosuzluk seni yaşamın sonsuz gizeminin korkusuz bir arayışçısı haline getirir.

KENDİNİ KALABALIKTAN GERİ ÇEK

Meditasyon, sadece sessiz ve tek başına olma cesaretidir. Yavaş yavaş, içinde yeni bir nitelik, yeni bir canlılık, yeni bir güzellik, yeni bir zekâ hissetmeye başlarsın. Bu, kimseden ödünç alınmamıştır, senin içinde büyümektedir. Kökü senin varoluşuna dayanmaktadır. Ve eğer bir korkak değilsen, hayat bulacak ve çiçek açacaktır.

Hiç kimse varoluşun olmasını hedeflediği kişi değildir. Toplum, kültür, din ve eğitim sistemi, masum çocuklara karşı gizli bir ittifak içindedir. Bütün güç onlarda; çocuk çaresiz ve bağımlı, o yüzden onu istedikleri gibi şekillendirmeyi başarıyorlar. Çocuğun kendi doğal yönelimi doğrultusunda gelişmesine izin vermiyorlar. Bütün çabaları insanları kullanılacak metalara çevirmektir. Çocuğun kendi başına

büyümesine izin verirlerse, kendi çıkarları için kullanıp kullanamayacaklarını, yatırımlarının boşa gidip gitmeyeceğini kimse bilemez. Toplum böyle bir riski göze almaya hazır değildir. Çocuğu kuşatır ve toplumun ihtiyacı olan şekildeki bir kalıba dökmeye başlar.

Yani bir anlamda, çocuğun ruhunu öldürüp, ruhunun ve öz benliğinin eksikliğini hissetmemesi için ona sahte bir kimlik verirler. Bu sahte kimlik, gerçeğinin yerine konulmuş olan bir şeydir. Ancak gerçeğinin yerine konulmuş olan bu kimlik sadece onu sana vermiş olan kalabalık içinde işe yarar. Tek başına kaldığın an, sahte olan kimlik parçalanmaya ve bastırılmış olan gerçek kimlik kendini ifade etmeye başlar. Yalnız kalma korkusu budur.

Hiç kimse tek başına olmak istemez. Herkes bir kalabalığa ait olmak ister; sadece tek bir kalabalığa da değil, birçok kalabalığa. Kişi, dini bir kalabalığa, bir siyasi partiye, bir rotary kulübüne ait olur ve daha ait olunacak bir sürü başka küçük gruplar da vardır. İnsan günde yirmi dört saat desteklenmek ister çünkü sahte bir destek olmadan ayakta duramaz. İnsan tek başına kaldığı zaman, garip bir delilik hissetmeye başlar. Yıllar boyunca birisi olduğuna inandın ve birden bire, tek başına kaldığın zaman aslında o kişi olmadığını hissetmeye başlarsın. Bu durum korku yaratır: O zaman sen kimsin?

Yıllar süren baskılar sonucunda, gerçek kimliğinin kendini ifade etmesi zaman alacaktır. Mistikler aradaki bu zaman dilimine "ruhun karanlık gecesi" adını vermiştir. Çok iyi ifade edilmiş bir deyim. Artık o sahte kimlik değilsin ama henüz gerçek kimliğin de değilsin. Belirsiz bir ara bölgedesin, kim olduğunu bilmiyorsun.

Özellikle Batı dünyasında bu sorun daha da karmaşık hale gelir çünkü onlar ruhun karanlık gecesini kısaltıp gerçeğe bir an önce ulaşmak için herhangi bir metodoloji geliştirmemiştir. Batı dünyası meditasyonla ilgili hiçbir şey bilmemektedir. Meditasyon yalnızca tek başına kalıp, sessiz olup, gerçeğin kendini göstermesini beklemeye verilen bir addır. O bir eylem değil, sessiz bir gevşemedir. Çünkü ne "yaparsan" aslında sahte kimliğin yapacaktır. Yıllar boyunca bütün yaptıkların ondan ortaya çıktı. Bu eski bir alışkanlık.

Alışkanlıklar zor ölür. Yıllar boyunca, sevdiğin ve saygı duyduğun insanların sana dayatmış olduğu sahte bir kişilikle yaşıyorsun; ve onlar bilerek sana kötülük yapmıyorlardı. Niyetleri iyiydi ancak farkındalıkları sıfırdı. Onlar bilinçli değillerdi: Ebeveynlerin, öğretmenlerin, rahiplerin, politikacıların... bilinçsiz insanlardı. Niyet iyi olsa bile bilinçsiz insanların elinde bir zehre dönüşür.

O yüzden ne zaman tek başına kalsan, derin bir korku vardır. Çünkü sahte olan yok olmaya başlıyor. Gerçeğin devreye girmesi ise biraz zaman alacaktır. Onu uzun yıllar önce kaybetmiştin. Bunca yıllık boşluğun bir şekilde kapanması gerektiğini düşünmen gerekli olacak.

"Kendimi kaybediyorum, duyularımı, akıl sağlığımı, zihnimi, her şeyimi kaybediyorum" korkusu yaşaman çok doğal. Çünkü sana başkaları tarafından empoze edilmiş olan benlik bunlardan oluşmaktadır. Deliriyormuş gibi hissedeceksin. Hemen kendini meşgul etmek için bir şeyler yapmaya başlarsın. Ortada insan yoksa bile en azından bir eylem var ve bu sayede sahte benlik faaliyete devam ederek yok olmasının önüne geçiyor.

O yüzden insanlar en çok tatillerde zorlanıyor. Beş gün boyunca çalışırken, hafta sonu dinlenip, gevşeme hayaliyle yaşıyor. Ama hafta sonu, dünyanın en kötü zamanlarıdır. Hafta sonu daha fazla kaza olur, daha çok insan intihar eder, daha fazla cinayet, hırsızlık ve tecavüz olur. Çok garip. Bütün bu insanlar beş gün boyunca meşguldü ve hiçbir sorun yaşanmadı. Ancak hafta sonu onlara birden bir seçenek sunuyor: Ya bir meşgale bulacaklar ya da gevşeyecekler. Ama gevşemek korkutucudur; sahte kimlik kaybolur. Faal kal, aptalca olsa bile bir şeyler yap. İnsanlar hemen sahillere koşar, yollarda tampon tampona kilometrelerce uzunluğunda trafik sıkışıklarına katlanır. Onlara nereye gittiklerini sorarsanız, "kalabalıktan kaçıyorum" derler. Ama bütün kalabalık onlarla birlikte gidiyor! Tek başına olup dinginliği bulacaklar. Hem de hepsi!

Aslında evde kalmış olsalardı daha sakin daha kendi başına kalabileceklerdi çünkü bütün aptallar "kafalarını dinlemek için" yola çıkmış durumda. Hepsi deli gibi acele ediyor çünkü iki gün kısa sürede bitecek ve ulaşmaları gerekiyor: Nereye olduğunu sorma!

Kumsalları görüyorsun. O kadar kalabalık ki, pazar yerleri bile bu kadar kalabalık değil. Çok garip ama insanlar burada güneşlenirken kendini çok rahat hissediyor. Küçük bir kumsalda güneşlenip gevşeyen on bin insan. Aynı kişi, ayı kumsalda tek başına olsa gevşeyemeyecekti. Ama etrafındaki binlerce kişinin gevşediğini biliyor. Aynı insanlar ofisteydi, sokaklardaydı, alış veriş merkezlerindeydi, şimdi aynı insanlar kumsalda.

Sahte benliğin var olabilmesi için kalabalık şarttır. Tek başına kaldığında çıldırmaya başlarsın, insan işte bu noktada meditasyonu biraz anlamalıdır.

Endişe etme çünkü kaybolabilecek bir şeyi kaybetmeye değer. Ona yapışıp kalmak anlamsızdır; çünkü o senin değil, o sen değilsin.

Sen aslında, sahte olan gidince onun yerine yükselecek olan taze, masum ve kirlenmemiş varlıksın. Kimse "Ben kimim?" sorusunu senin yerine yanıtlayamaz. Bunu sen bileceksin.

Bütün meditasyon teknikleri sahteyi yok edecek birer destektir. Onlar sana gerçeği vermez; gerçek verilemez.

Verilebilen bir şey gerçek olamaz. Gerçek zaten senin içinde olandır; sadece sahte olanın ortadan kaldırılması gerekiyor.

Başka bir açıdan şöyle denebilir: Bir Usta gerçekte sende olmayanı alıyor ve aslında senin sahip olduklarını sana veriyor.

Meditasyon sadece sessiz ve tek başına olma cesaretidir. Yavaş yavaş, içinde yeni bir nitelik, yeni bir canlılık, yeni bir güzellik, yeni bir zekâ hissetmeye başlarsın. Bu, kimseden ödünç alınmamıştır, senin içinde büyümektedir. Kökü senin varoluşuna dayanmaktadır. Eğer bir korkak değilsen, filizlenecek ve çiçek açacaktır.

Sadece cesur, yürekli ve yiğit olan insanlar dindar olabilir; kiliseye gidenler değil. Onlar korkaklardır. Hindular, Müslümanlar, Hıristiyanlar korkaktır. Onlar arayışa karşıdır. Aynı kalabalık sahte kimliklerini daha da pekiştirmeye çalışır.

Sen doğdun; bu dünyaya bir canlı olarak, bilinçle, inanılmaz bir duyarlılıkla geldin. Küçük bir çocuğa bir bak; gözlerindeki o tazeliğe bak. Bunun üstünü sahte kişilikle örtüyorlar.

Korkacak bir şey yok. Sen ancak kaybedilmesi kaçınılmaz olan bir şeyi kaybedebilirsin. Onu ne kadar erken kaybedersen o kadar iyi olur çünkü ne kadar uzun kalırsa, o kadar güçlenir.

Kimse yarın ne olacağını bilmez.

Gerçek varlığının farkına varmadan ölme.

Gerçek varlıklarıyla yaşamış ve gerçek varlıklarıyla ölmüş o çok az sayıdaki insan gerçekten şanslı olanlardır. Çünkü onlar hayatın sonsuz ve ölümünse kurgu olduğunu bilir.

SAYILARIN POLİTİKASI

Toplumda, senin tıpkı başkaları gibi davranacağın beklentisi hakimdir. Biraz farklı davranmaya başladığın zaman bir yabancıya dönüşürsün ve insanlar yabancılardan çok korkar.

O yüzden iki insanın bir araya geldiği her yerde; otobüste, trende, ya da otobüs durağında sessiz kalamaz.

Çünkü sessiz kaldıkları zaman ikisi de yabancı olarak kalır. Hemen birbiriyle tanışırlar: "Adın ne? Nereye gidiyorsun? Ne iş yaparsın? Nerelisin?" Sadece birkaç soru. Sonra rahatlarlar; sen de tıpkı onlar gibi bir insanmışsın.

İnsanlar her zaman uyumlu oldukları kalabalıklar içinde olmak ister. Sen farklı davranmaya başladığın an, bütün kalabalık şüphelenmeye başlar; bir şeyin ters gittiğini düşünür. Seni tanıyorlar ve değişimi görebiliyorlar. Seni, gerçek benliğini hiç kabullenmediğin zaman tanımışlardır ve şimdi birden gerçek benliğini kabul ederken görüyorlar. Bu toplumda kimse kendini kabullenmez. Herkes kendisini lanetler. Toplumun yaşam tarzı budur: kendini lanetle. Ve eğer sen kendini lanetlemiyorsan, kendini kabul ediyorsan, o zaman toplumdan ayrı düşmüş olursun. Toplum ise, sürüden ayrılmış olan kimseye tahammül edemez çünkü toplum sayılarla yaşar; buna sayıların politikası denir. Sayı çok olduğu zaman insanlar kendini iyi hisseder. Sayı çok daha büyük olunca ise insanlar haklı olduğunu hisseder; yanılıyor olamazlar, milyonlarca insan onlarla birliktedir.

Dışlananların içindeyse şüpheler belirmeye başlar: "Kimse benimle değil. Haklı olduğumun garantisi ne?"

O yüzden bana göre bu dünyada en büyük cesaret bir birey olmaktır.

Birey olmak için en üst seviyede korkusuzluk temeline sahip olmak gerekir: "Bütün dünyanın bana karşı olması önemli değil. Önemli olan şey benim geçerli bir deneyim yaşamış olmam. Ben rakamlara bakmam, yanımda kaç kişi olduğuyla ilgilenmem. Ben sadece deneyimimin geçerliliğine bakarım. Bir papağan gibi başkalarının sözünü tekrar edip etmediğime ya da anlattıklarımın kaynağının kendi deneyimlerim olup olmadığına bakarım. Eğer kendi deneyimimse, eğer benim kanımın, kemiğimin, iliğimin bir parçasıysa, o zaman bütün dünya karşımda olsa bile ben yine de haklıyım ve onlar haksız. Gerisi önemli değil, kendimi iyi hissetmem için onların oylarına ihtiyacım yok. Sadece başkalarının fikirlerini taşıyan insanlar başkalarının desteğine ihtiyaç duyar."

Ancak toplum bugüne kadar böyle işlemiştir. Seni bu sayede ağılda tutabiliyorlar. Eğer onlar üzgünse, sen de üzgün olmak zorundasın; eğer onlar mutsuzsa, sen de mutsuz olmak zorundasın. Onlar neyse, sen de aynı şey olmak zorundasın. Farklı olmaya izin verilmez çünkü farklar bireyliğe ve özgünlüğe giden yolu açar. Ama toplum bireylerden ve özgünlükten çok korkar. Bu, birinin kalabalıktan bağımsız olduğunu ve kalabalığı hiç umursamadığını gösterir. Tanrıların, tapınakların, rahiplerin, kutsal metinlerin onun için artık anlamsızdır.

Artık onun kendi varlığı ve yöntemi vardır, kendi tarzı vardır; yaşama, ölme, kutlama, şarkı söyleme ve dans etme. O artık yuvasına dönmüştür.

Kimse kalabalıkla birlikte yuvasına dönemez. İnsan yuvasına ancak tek başına ulaşabilir.

"İÇ SESİNİ" DİNLE

Bir çocuk sürekli kafasını kaşıyormuş. Bir gün babası ona bakıp, "Oğlum, neden sürekli kafanı kaşıyorsun?" diye sormuş.

Çocuk yanıtlamış: "Hmm, galiba onun kaşındığını benden başka bilen yok."

Bu, iç sestir! Sadece sen biliyorsun. Başka birinin bilmesi mümkün değil. Dışarıdan gözlemlenemez. Başın ağrıdığı zaman sadece sen bilirsin, ispat edemezsin. Mutlu olduğun zaman sadece sen bilirsin, ispat edemezsin. Onu bir masanın üzerine koyup başkalarının denetimi ya da incelemesine açman mümkün değildir. Hatta, iç ses o kadar derindedir ki, sen bile onun var olduğunu ispat edemezsin. Zaten o yüzden bilim onu inkâr edip duruyor. Ancak inkâr insana ait değildir. Bir bilim adamı bile ne zaman sevgi hissettiğini bilir; bir iç duygusu olduğunu bilir. Orada bir şey var! O bir nesne değil, bir cisim değil; onu

başkalarının önüne koyamazsın... ama hâlâ var.

İç sesin kendi geçerliliği vardır. Ancak bilimsel şartlanma nedeniyle insanlar kendi iç seslerine güvenlerini kaybetmiştir. Başkalarına bağımlıdırlar. Başkalarına o kadar bağımlısın ki, eğer biri "Ne kadar mutlu görünüyorsun!" derse, kendini mutlu hissetmeye başlıyorsun. Eğer yirmi kişi seni mutsuz etmeye karar verirse, seni mutsuz edebilirler. Bütün bir gün aynı şeyi söylemeleri yeter. Ne zaman onlardan biriyle karşılaşsan, sana "Çok mutsuz, çok üzgün görünüyorsun. Sorun nedir? Yoksa biri mi öldü?" deseler, hemen şüphelenmeye başlarsın: Eğer bu kadar insan mutsuz olduğunu söylüyorsa, öyle olmalısın.

Başka insanların düşüncelerine bağımlısın. Başka insanların fikirlerine o kadar bağımlısın ki, kendi iç sesinle bağlantını bile kaybettin. İç sesini yeni baştan keşfetmen gerekiyor çünkü güzel olan her şey, iyi olan, kutsal olan her şey ancak içsel olarak hissedilebilir.

İnsanların fikirlerinden etkilenmeyi bırak. Bunun yerine içine dön; iç sesinin sana bir şeyler söylemesine engel olma. Ona güven. Eğer ona güvenirsen, gelişecektir. Eğer ona güvenir ve onu beslersen, daha güçlü olacaktır.

Vivekananda, Ramakrishna'ya gitti ve "Tanrı yoktur! Bunu ispat edebilirim. Tanrı yoktur!" dedi. Çok mantıklı, çok kuşkucu biriydi. Batı felsefesi ekolünde çok iyi bir eğitim almıştı. Ramakrishna ise eğitimsiz, okur yazar olmayan biriydi. Vivekananda'ya, "Peki, ispat et bakalım!" dedi.

Vivekananda uzun uzun konuştu, bütün kanıtlarını ortaya döktü. Ramakrishna dinledi ve sonunda konuştu: "Ama benim iç sesim Tanrının olduğunu söylüyor. Bu konuda son hükmü verecek olan da odur. Senin bütün söylediklerin bir tezden ibaret. Senin iç sesin ne diyor?"

Vivekananda bunu aklına bile getirmemişti. Omuz silkti. O, kitaplar okumuş, tartışmaları değerlendirmiş, lehte ve aleyhte kanıt toplamış ve bu kanıtlardan yola çıkarak Tanrı'nın var olup olmadığını belirlemeye çalışmıştı. Ama kendi içine bakmamıştı. Kendi iç sesine sormamıştı.

Bu çok aptalca. Ama kuşkucu zihin zaten aptaldır, mantıklı zihin aptaldır.

Ramakrishna devam eder: "Savların çok güzel, keyif aldım. Ama ne yapabilirim? Ben biliyorum! İç sesim onun var olduğunu söylüyor. Tıpkı iç sesimin bana mutlu olduğumu, hasta olduğumu, üzgün olduğumu, karnımın ağrıdığını ya da bugün kendimi iyi hissetmediğimi söylediği gibi. İç sesim bana Tanrı vardır diyor. Bu bir tartışma konusu değil."

Daha sonra Ramakrishna, "Sana ispat edemem ama eğer istersen sana gösterebilirim." dedi. Daha önce hiç kimse Vivekananda'ya Tanrı'nın gösterilebileceğini söylememişti. Vivekananda daha bir şey söylemeden Ramakrishna onun üzerine atladı - o vahşi bir adamdı - üzerine çıktı ve ayaklarıyla Vivekananda'nın göğsüne bastırdı! Sonra bir şey oldu, bir enerji sıçraması yaşandı ve Vivekananda üç saat boyunca transa girdi. Gözlerini açtığı zaman tamamen farklı bir insan olmuştu.

Ramakrishna sordu: "Şimdi ne diyorsun? Tanrı var mı, yok mu? İç sesin şimdi ne diyor?"

Vivekananda daha önce hiç yaşamadığı bir dinginlik ve sakinlik içindeydi. İçinde büyük bir neşe vardı, içinden taşmakta olan bir mutluluk yaşıyordu. Ramakrishna'nın önünde eğildi, ayaklarına dokundu ve "Evet, Tanrı var!" dedi.

Tanrı bir kişi değildir: O, sonsuz mutluluk, sınırsız bir evinde olduğun duygusudur. "Ben bu dünyaya ait biriyim ve bu dünya da bana ait. Ben burada bir yabancı değilim." duygusunu en üst düzeyde hissetmektir. Varoluşsal bir; "Bütün ve ben ayrı değiliz." hissidir. Bu deneyim Tanrı'dır. Ancak bu duygu sadece iç sesinin işini yapmasına izin verdiğin zaman mümkün olabilir.

Buna izin vermeye başla! Ona mümkün olduğunca çok fırsat ver. Sürekli dışsal otoriteleri arama ve dışsal fikirlere yönelme. Kendini biraz daha bağımsız kılmaya çalış. Daha fazla hisset, daha az düşün.

Git ve bir güle bak, ama hemen papağan gibi "Ne kadar güzel" deme. Bu sadece insanların sana söylemiş olduğu bir fikir olabilir; çocukluğundan beri sürekli "Gül çok güzel bir çiçektir. Harika bir çiçektir." sözlerini duyuyorsun. O yüzden bir gül gördüğün zaman, hemen tuşuna basılmış bir bilgisayar gibi "Bu çok güzel" diyorsun. Bunu gerçekten hissediyor musun? Bu senin içinden gelen duygular mı? Eğer değilse, söyleme.

Aya baktığın zaman, eğer kendi iç sesin değilse, güzel olduğunu söyleme. Zihninde taşıdığın şeylerin yüzde doksan dokuzunun ödünç alınmış olmasına şaşıracaksın. Ve bu yüzde doksan dokuzluk işe yaramaz çöp içinde kalan yüzde birlik iç ses kaybolup boğulmuş durumda. Bilgili olmaktan vazgeç. Kendi iç sesini tekrar bul. Tanrı'yı iç sesinle bilebilirsin.

Altı duyu vardır: Beş tanesi dış duyudur; sana dünyayı anlatırlar. Gözler ışık hakkında bir şeyler söyler; gözlerin olmadan ışığı bilemezsin. Kulaklar ses hakkında bir şeyler söyler; kulakların olmadan ses hakkında hiçbir şey bilemezsin. Sonra bir de altıncı duyu var, iç ses. Bu duyu sana kendin ve her şeyin sonsuz kaynağı hakkında bir şeyler söyler. Bu duyunun keşfedilmesi gerekir. Meditasyon iç sesin keşfinden başka bir şey değildir.

DÜNYADAKİ EN BÜYÜK KORKU BAŞKALARININ FİKİRLERİDİR. Ve kalabalıktan artık korkmadığın an artık bir koyun değil, bir aslan olursun. Kalbinde dev bir kükreme yükselir, özgürlüğün kükremesi.

Buda buna aslanın kükremesi demişti. Bir insan tam dinginliğe ulaştığı zaman bir aslan gibi kükrer. İlk kez olarak özgürlüğün ne olduğunu bilir, çünkü artık başka insanların ne düşündüğü korkusu kalmamıştır. İnsanların ne dediği önemli değildir. Onların sana aziz ya da günahkâr demeleri hiç önemli değildir; senin için tek ve yegane yargıç Tanrı'dır. 'Tanrı' bir kişi demek değildir, Tanrı sadece bütün evren demektir.

Bu bir kişiyle yüz yüze gelme durumu değildir; sen ağaçlarla, nehirlerle, dağlarla, yıldızlarla... bütün evrenle yüzleşmek durumundasın. Ve bu bizim evrenimiz, biz onun bir parçasıyız. Ondan korkmaya gerek yok, ondan bir şey gizlemeye gerek yok. Aslında çabalasan bile ondan bir şey gizleyemezsin. Bütünlük zaten biliyor, bütünlük seni senden daha iyi tanıyor.

İkinci konu ise bundan bile daha önemli: Tanrı zaten hükmünü vermiştir. Bu, gelecekte olacak bir şey değildir, zaten olmuştur: O yargısını çoktan vermiştir. O yüzden bu yargının korkusu bile ortadan kaybolur. Kıyamet Gününde bir yargılama söz konusu değildir. Korkmana gerek yok. Kıyamet ilk günden koptu; seni yarattığı an o zaten hükmünü vermişti. Seni tanıyor, sen onun yarattığı bir varlıksın. Eğer sende bir şey ters giderse, sorumlusu O olur, sen değil. Eğer yanlış yola saparsan sorumlusu O, sen değil. Sen nasıl sorumlu olabilirsin? Sen kendini yaratmadın ki! Eğer resim yaparken bir şey yanlış giderse, bunun sorumlusunun resim olduğunu söyleyemezsin! Sorumlusu ressamdır.

O yüzden kalabalıktan, ya da dünyanın sonu geldiğinde ne yapıp yapmadığına dair hesap soracak hayali bir Tanrı'dan korkmana gerek yok. O zaten hükmünü verdi... Bu çok önemli. Hüküm çoktan verildiği için zaten özgürsün. Ve insan, kendi olma özgürlüğüne sahip olduğunu tam olarak idrak ettiği zaman hayatı devingen bir niteliğe bürünür. Korku esaret yaratır, özgürlük sana kanat verir.

ÖZGÜRLÜK SANA KANAT VERİR

Ben tüm hayatım boyunca uyumsuz birisi oldum... Ailemin içinde, dinimde, ülkemde; ve bundan çok büyük bir keyif aldım çünkü toplumla uyumsuz olmak birey olmak demektir.

Varolan kurulu düzenle uyumlu olmak, bireyliğini kaybetmek demektir. Ve bütün dünyan bundan ibaret.

Uzlaşmaya gidip bireyliğini kaybettiğin an, her şeyi kaybetmiş olursun. İntihar etmiş olursun. Yaşadığımız

dünya düzenine uyum sağlamış olan insanlar, kendilerini yok etmiş olan insanlardır.

Bunun çok büyük bir cesaret, çok güçlü bir özgürlük duygusu gerektirdiği kesin; aksi halde bütün dünyaya karşı tek başına direnemezsin. Ama bütün dünyaya karşı çıkmak o kadar büyük bir keyif, neşe ve lütuftur ki, hayatlarında hiç toplumla uyumsuzluk yaşamamış olanlar bunu anlayamaz.

İnsanlık tarihindeki bütün büyük isimler toplumlarında birer çıban başı olmuştur. İnsanoğlunun mutluluğuna ve dünyanın güzelliğine katkı yapmış olan bütün insanlar, toplumlarıyla çatışma içinde olmuştur. Uyumsuz olmak çok değerli bir niteliktir.

Hiçbir noktada taviz verme. İlk uzlaşma, senin yıkımının başlangıcıdır.

Bununla, inatçı olman gerektiğini söylemiyorum; eğer bir şeyin doğru olduğunu görüyorsan, ona uy. Ama bir şeyin doğru olmadığını fark ettiğin an, bütün dünya doğru olduğunu hissediyor olsa bile, o şey artık

senin için doğru değildir. Konumunu sabitle. Bu sana dayanma gücü, azim ve belli bir bütünlük verecektir.

Uyumsuz olmak demek, egoist olmak demek değildir. Eğer bir egoistsen, er ya da geç uzlaşmaya gidersin. Ne zaman daha egoist olmanı sağlayacak bir grup insan, bir toplum ya da bir ülke bulursan, hemen o topluma uyum sağlarsın. Gerçek uyumsuz mütevazı bir insandır, o yüzden kimse onu içine çekemez. O özgürdür, çünkü egosundan özgürleşmiştir.

Benim anlayışıma göre sadece zeki olan ve birey olan insanlar dışlanır. İtaatkâr insanlar, bireyselliği olmayan insanlar, ifade özgürlüğü olmayan insanlar, hiçbir şeye hayır diyemeyen, kendi arzusuna karşı olsa bile evet demeye hazır olan insanlar bu dünyada saygın bir konuma yükselirler. Onlar başkan olur, onlar başbakan olur. Onlar, sırf intihar etmiş oldukları için her şekilde saygı görürler. Onlar artık yaşamıyor, fosilleşmiş durumdalar. Yaşayan bir insanı nasıl belirli bir kalıp içine sokabilirsin? Her birey özgündür. Neden bir başkasının kalıbına sığsın ki?

Dünyadaki bütün mutsuzluk çok basit bir şekilde açıklanabilir: Herkes, doğalarının olmalarını istediği şeyin ne olduğu araştırılmadan, başkaları tarafından kesilip, kalıplanarak bir düzene uyduruluyor. Varoluşa bir fırsat bile vermiyorlar. Çocuk doğduğu andan itibaren onu bozmaya başlıyorlar. Tabii, tamamen iyi niyetli olarak. Hiçbir ebeveyn bunu bilinçli olarak yapmıyor ama onlar da aynı şekilde şartlandırılmışlar. O da aynı şeyi çocuğuna uyguluyor; başka bir yol bilmiyor ki.

İtaat etmeyen çocuk sürekli ayıplanıyor. İtaatkâr çocuk ise sürekli övülüyor. Peki ama sen hiç itaatkâr bir çocuğun herhangi bir yaratıcı alanda dünyaca ünlü olduğunu gördün mü? Sen hiç edebiyat, barış ya da bilim Nobel ödülü almış itaatkâr bir çocuk duydun mu? İtaatkâr çocuk sıradan kalabalığın bir parçası olur.

Ben her yerde sürekli bir uyumsuz olarak yaşadım ve her anını, her damlasını keyifle yaşadım. Sadece kendin olmak o kadar güzel bir yolculuk ki.

NEYDEN ÖZGÜR, NE İÇİN ÖZGÜR

Asla bir şeyden özgür olma şeklinde düşünme; her zaman ne için özgür olma şeklinde düşün. Aradaki fark çok büyüktür, hem de çok büyük. Sakın neyden diye düşünme, ne için diye düşün. Tanrı için özgür ol, gerçek için özgür ol; ama kalabalıktan özgürleşme, kiliseden özgürleşme, şundan ya da bundan özgürleşme gibi düşünme. Bir gün oldukça büyük bir mesafe kat edebilirsin ama asla özgür olamazsın, asla. Bu bir çeşit baskı kurma olacaktır.

Neden kalabalıktan bu kadar korkuyorsun? Eğer bir çekim varsa, o zaman korkun sana ait olan bu çekimi gösterecektir, senin çekimini. Nereye gidersen git, kalabalık sana hükmedecektir.

Söylediğim şey şu, bundaki hakikatlere bir bak; kalabalığı düşünmene gerek yok. Sadece kendi varlığını düşün. Hemen şimdi bırakabilirsin. Eğer mücadele içinde olursan özgür olamazsın. Bırakabilirsin çünkü mücadele etmenin bir anlamı yok.

Sorun kalabalık değil... sorun olan sensin. Kalabalık seni çekmiyor, sen çekiliyorsun. Bir başkası tarafından değil, kendi bilinçsiz şartlanmaların tarafından çekiliyorsun. Bir şeyin sorumluluğunu asla bir başkasına atma çünkü o zaman asla ondan özgürleşemezsin. Özünde sorumluluk sana ait. İnsan neden kalabalığa bu kadar karşı olmalı? Zavallı kalabalık! Neden ona bu kadar karşı olmalısın? Neden böyle bir yarayı taşıyorsun?

Sen işbirliği yapmadığın sürece kalabalık bir şey yapamaz. O yüzden söz konusu olan senin işbirliğin. Hemen şu an işbirliğine bir son verebilirsin, kolayca. Eğer bu iş için çaba sarfedersen başın derde girecektir. O yüzden hemen yap. Eğer savaşırsan, bunun kaybedilmekte olan bir savaşa girmek anlamına geldiğini görebildiğinde, ondan vazgeçiş anlık bir hamle, kendiliğinden oluşan bir kavrayışla gerçekleşiverir. Savaş açtığın takdirde sadece kalabalığa önem verdiğini göstermiş olursun.

Milyonlarca insanın başına gelen de bu. Bazıları kadınlardan kaçmak istiyor - bu durum Hindistan'da yüzyıllardır yaşanıyor - sonra da gitgide kendilerini onun içinde daha fazla kaybediyorlar. Seksten kurtulmak istiyorlar ve bütün zihinleri cinsellikle dolu oluyor; seksten başka bir şey düşünemez oluyorlar. Oruç tutuyorlar, uyumuyorlar; şu ya da bu pranayama'yı, yogayı ve bin bir farklı yöntemi deniyorlar; hepsi saçmalık. Seks ile ne kadar çok savaşırlarsa, onu o kadar çok güçlendiriyorlar, ona o kadar çok yoğunlaşıyorlar. Ölçüyü kaçıracak kadar önem kazanıyor.

Hıristiyan manastırlarında olan budur. O kadar çok bastırmışlar ki korkuyorlar. Eğer sen de kalabalıktan fazla korkmaya başlarsan, aynı şeyi yaşarsın. Kalabalık senin işbirliğin olmadan hiçbir şey yapamaz. O yüzden sorun senin farkında olman. İşbirliği yapma!

Bu benim gözlemim: Başına ne gelirse gelsin, sorumlusu sensin. Başkaları sana bir şey yapmıyor. Sen böyle olmasını istedin, öyle oldu. Biri seni sömürüyor çünkü sen sömürülmek istiyorsun. Biri seni hapse atmıştır çünkü sen hapse girmek istedin. Bunun için belirli bir arayış olmalı. Belki sen buna güvenlik dedin. Verdiğin isim farklı olabilir, etiketlerin farklı olabilir ama sen hapse girmek için can atıyordun çünkü hapiste güvendesin ve orada emniyetsiz olmazsın.

Ama hapishane duvarlarıyla savaşma, içine bak. O güvence için can atan şeyi bul ve kalabalığın seni nasıl maniple ettiğini gör. O kalabalıktan bir şey istiyor olmalısın; tanınma, onur, saygı, saygınlık. Eğer bir şey istersen karşılığını ödemelisin. O zaman kalabalık sana, "Tamam, sana saygı vereceğiz ama sen de bize özgürlüğünü vereceksin." der. Bu basit bir alışveriş. Ama kalabalık sana bir şey yapmadı: onu isteyen sensin. O yüzden kendi önünden çekil!

GERÇEK YÜZÜNÜ BUL

Neysen o ol ve dünyayı asla hiç umursama. O zaman derin bir rahatlık hissedeceksin ve kalbin huzurla dolacak. Zen insanlarının "gerçek yüz" dediği şey budur; gevşemiş, gerginlikten uzak, iddiasız, iki yüzlü olmayan ve nasıl davranman gerektiği hakkındaki sözde öğretiler olmadan varolmak.

Ve unutma, gerçek yüz çok şiirsel bir ifade ama bu, farklı bir yüzün olacağı anlamına gelmiyor. Aynı yüz bütün gerginliklerinden arınacak, aynı yüz gevşeyecek, aynı yüz önyargısız olacak, bu aynı yüz başkalarından üstün görmeyecek kendisini. Bu yeni değerlere sahip aynı yüz, senin gerçek yüzün olacak.

Çok eski bir atasözü vardır:

Birçok kişi, korkak olma cesaretini gösteremediği için kahraman olmuştur.

Eğer bir korkaksan, bunun neresi yanlış? Bir korkaksın. Ne güzel bir şey. Korkaklara da ihtiyaç vardır, aksi halde kahramanları nereden bulacaksın? Korkaklar, kahraman yaratmak için zorunlu olan temeli oluşturmak için kesinlikle gereklidir.

Sadece kendin ol, her kimsen. Asıl sorun daha önce hiç kimsenin sana kendin ol dememiş olması. Herkes burnunu sokuyor, en sıradan durumlarda bile herkes sana şöyle ya da böyle davranman gerektiğini söylüyor.

Ben okula giderken... küçük bir çocukken, bana nasıl olmam gerektiğinin söylenmesinden nefret ederdim. Öğretmenler bana rüşvet teklif etmeye başladı: "Eğer doğru davranırsan, bir dahi olabilirsin."

Hemen karşılık verdim: "Dahiliğin canı cehenneme, ben sadece kendim olmak istiyorum." Ayaklarımı masanın üstüne koyarak otururdum ve her öğretmen rahatsız olurdu. "Ne biçim davranıyorsun?" diye çıkışırlardı.

Ben de yanıt verirdim: "Masa bana yapma demiyor ki! Bu, masayla benim aramda olan bir konu, siz neden bu kadar kızıyorsunuz? Ayaklarımı sizin kafanıza koymuş değilim ki! Siz de tıpkı benim gibi rahat olmalısınız. Ayrıca bu şekilde sizin öğrettiğiniz saçmalıkları çok daha iyi anlayacağımı hissediyorum."

Sınıfın bir duvarında çok güzel bir pencere vardı ve pencereden dışarıdaki ağaçlar, kuşlar ve guguk kuşları görünüyordu. Çoğunlukla pencereden dışarı bakardım ve öğretmen gelip, "Neden okula geliyorsun ki?" diye sorardı.

Hemen yanıtlardım: "Çünkü evimde böyle, bütün gökyüzünün göründüğü bir pencere yok. Ve evimin olduğu yerde guguk kuşları, kuşlar yok. Evim şehirde, etrafında bir sürü başka ev var, o kadar kalabalık ki kuşlar oraya gelmiyor. Guguk kuşları oradakilerin şarkılarıyla kutsayacakları insanlar olmadığını hissediyor.

Buraya sizi dinlemeye geldiğim fikrini unutun! Ücretim ödeniyor. Burada sadece bir hizmetçi olduğunuzu unutmayın. Eğer sınıfta kalırsam gelip size şikayette bulunmayacağım; sınıfta kalırsam üzülmeyeceğim. Ancak eğer bütün bir yıl boyunca aslında dışarıdaki guguk kuşlarını dinlerken sizi dinliyormuş gibi yaparsam, bu iki yüzlü bir yaşamın başlangıcı olur ve ben iki yüzlü olmak istemiyorum."

Öğretmenler, profesörler her konuyu belirli bir şekilde yapmamı istedi. O günlerde benim okulumda -ve belki de hâlâ devam ediyordur- herkes kep takıyordu. Benim keplere karşı hiçbir husumetim yok; üniversiteden ayrıldıktan sonra kep giymeye başladım ama üniversiteden ayrılıncaya kadar hiç giymedim. Rahatsız olan ilk öğretmen geldi ve "Okulun disiplinini bozuyorsun. Kepin nerede?" diye sordu.

"Okul yönetmeliğini getirin. Orada her çocuğun kep giymesi gerektiğinden söz ediliyor mu? Eğer yoksa, okul kurallarına aykırı olan bir şeyi bana dikte ettirmeye çalışıyorsunuz." dedim.

Beni müdüre götürdü ve ben de müdürle konuştum: "Ben hazırım. Bana kep takmanın mecburi olduğunu yazan maddeyi gösterin. Eğer mecburiyse okuldan ayrılmam gerekebilir ama önce kep takmanın mecburi olduğunun nerede yazdığını gösterin."

Tabii böyle bir yazılı kural yoktu ve ben devam ettim: "Bana kep takmak için geçerliliği olan mantıklı bir neden gösterebilir misiniz? Zekâmı arttıracak mı? Hayatımı uzatacak mı? Beni daha sağlıklı mı yapacak, daha anlayışlı mı kılacak? Bildiğim kadarıyla Hindistan'da başa bir şey takılmadığı tek eyalet Bengal ve ülkenin en zeki bölgesi orası. Punjab ise tam tersi. Orada insanlar kep yerine sarık takıyor. O kadar büyük sarıklar kullanıyorlar ki, sanki kaçmaya çalışan zekalarını kafalarının içinde tutmaya çalışıyorlar. Sonuçta Punjab ülkenin en az zeki bölgesi."

Müdür cevap verdi: "Söylediklerin mantıklı ama bu bir okul disiplini sorunu. Eğer sen kep takmazsan, başkaları da takmaz."

Ben de, "O zaman neden korkuyorsunuz? Bu geleneği terk edin." dedim.

Hiç kimse kesinlikle hiç önemi olmayan konularda bile kendin olmana izin vermek istemiyor.

Gençliğimde saçlarım uzundu. Sürekli babamın dükkanına girip çıkmak zorunda kalırdım çünkü evimize giriş sadece dükkandandı. Ev, dükkanın arkasındaydı ve dükkandan geçmek zorundaydık. İnsanlar "Bu kimin kızı?" diye sorardı. Saçlarım o kadar uzundu ki, bir oğlanın bu kadar uzun saçlı olabileceğini hayal bile edemiyorlardı.

Babam epey bir utana sıkıla, "O, oğlan." demişti.

"Ama o zaman saçları neden bu kadar uzun?" diye sordular.

Bir gün - bu babamın normal tavrı değildi - o kadar utanıp, kızmıştı ki gelip saçlarımı kendi elleriyle kesmişti. Dükkanda kumaş kesmek için kullandığı makası alıp saçlarımı kesmişti. Ona bir şey söylemedim... buna şaşırdı. "Hiçbir şey söylemeyecek misin?" diye sordu.

"Kendi tarzımla söyleyeceğim." diye yanıtladım.

"Ne demek istiyorsun?"

"Görürsün." dedim. Evimizin karşısında dükkanı olan afyon müptelası berbere gittim. O, saygı duyduğum tek insandı. Yan yana bir sürü berber dükkanı vardı ama ben o ihtiyarı çok severdim. Şahsına münhasır bir adamdı ve beni çok severdi; saatlerce konuşurduk. Sürekli saçmalardı! Bir gün bana şöyle dedi: "Bütün

afyon müptelaları bir araya gelip siyasi parti kurabilirse, ülkeyi ele geçirebilirdik!"

"Çok iyi bir fikir!" dedim.

"Ama" diye devam etti, "hepimiz afyon müptelası olduğumuz için, ben kendi fikirlerimi bile unutuyorum."

"Endişe etme. Ben buradayım ve hatırlarım. Sen bana bu ülkede neleri değiştirmek istediğini, ne tür bir siyasi ideoloji istediğini söyle, ben hallederim."

Ama o gün ona gidip saçlarımı kazımasını söyledim. Hindistan'da sadece babası ölenler saçlarını kazıtır. Bir an için afyon müptelası berber bile ayıldı ve "Ne oldu? Baban mı öldü?" diye sordu.

"Sen bunu kafana takma. Dediğimi yap yeter; gerisi seni ilgilendirmez! Saçlarımı kazımanı istiyorum" dedim.

"Tamam!" dedi. "En kolayı bu. Çoğu zaman başım derde giriyor, insanlar bana 'sakalımı kes' diyor ve ben unutup kafalarını kazıyorum. 'Ne yaptın?' diye kızıyorlar ve ben de 'Ne kızıyorsun? Olan olmuş, bu yüzden senden para almayacağım.' diyorum."

Hep gidip dükkanında otururdum çünkü sürekli komik bir şeyler olurdu. Adamın bıyığının yarısını kestiği zaman birden aklına bir şey gelir ve, "Bekle, çok acil bir işim olduğunu hatırladım." derdi. Adam arkasından bağırırdı: "Ama ben koltukta kaldım ve bıyığımın yarısı duruyor. Dükkandan dışarı çıkamam ki!" Berber, "Hemen geliyorum!" diye bağırırdı.

Ama saatler geçmesine rağmen dönmezdi ve koltuktaki adam söylenir dururdu: "Bu adam aptal mı ne?"

Bir keresinde, bir adamın bıyığının diğer yarısını ben kesmek zorunda kaldım. Ona, "Artık özgürsün. Bu dükkana bir daha gelme yeter. Adam sana çok büyük bir zarar vermedi, sadece çok unutkan, hepsi bu." dedim.

Neyse. Berber, "Haklısın. Beni ilgilendirmez. Eğer ölmüşse, ölmüştür." dedi.

Saçlarımı tamamen kazıdı ve ben de eve gittim. Dükkandan geçtim. Babam ve bütün müşteriler bana baktı. Müşteriler hemen sordu: "Ne oldu? Bu kimin oğlu? Babası ölmüş."

Babam yanıtladı: "O benim oğlum ve ben yaşıyorum! Bir şeyler yapacağını biliyordum. Bana iyi bir cevap verdi."

Nereye gidersem gideyim insanlar hemen soruyordu: "Ne oldu? Baban çok sağlıklı görünüyordu."

"İnsanlar her yaşta ölebilir. Onun için endişeleniyorsunuz ama benim saçlarım için endişelenen yok."

Bu, babamın bana yaptığı son müdahale oldu. Çünkü karşılığının daha tehlikeli olabileceğini anladı! Hatta gidip saçların çabuk uzaması için kullanılan belirli bir yağ aldı. Bu çok pahalı bir yağdır, Bengal'de yetişen javakusum adındaki bir çiçekten çıkartılır. Çok nadir bulunan, çok pahalı bir yağdır. Sadece en zenginler kullanırdı. Erkekler değil, kadınlar kullanırdı. Saçlarını mümkün olduğunca uzun tutmak için. Bengal'de saçları yerleri süpüren kadınlarla karşılaştım. Bir buçuk metre, iki metre uzunluğunda saçlar. O yağ, özellikle saçları çok güçlü yapıyor, hemen uzatıyordu.

"Şimdi anladın." dedim.

"Evet, anladım." dedi. "Bu yağı hemen kullan; birkaç ay sonra saçların geri gelecektir."

"Bu durumu sen yarattın. Utanacak ne vardı? 'Benim kızım' diyebilirdin. Bu beni rahatsız etmezdi. Ama bana bu şekilde müdahale etmen çok yanlıştı. Şiddet dolu ve barbarcaydı. Bana hiçbir şey söylemeden gelip saçlarımı kesmeye başladın." dedim.

Hiç kimse başkasının kendisi olmasına izin vermiyor. Bu fikirler o kadar derinine işlemiştir ki, sanki kendi fikrinmiş gibi görünür. Rahatla. Bütün bu şartlandırmaları unut, kuruyan yaprakların ağaçlardan yere düşmesi gibi onları bırak. Plastik yapraklara, plastik çiçeklere sahip olmaktansa, yapraksız, çıplak bir ağaç olmak daha iyidir.

Gerçek yüz sadece, herhangi bir ahlak kuralının, dinin, toplumun, ebeveynlerin, öğretmenlerin, rahiplerin sana hükmetmesine izin vermemek demektir. Hiç kimsenin hakimiyeti altında olmamak demektir. Sadece hayatını içsel duyarlılığına uygun olarak yaşa - ki bu duyarlılığın var - ve gerçek yüzüne sahip olacaksın.

TEHLİKELİ YAŞAMANIN COŞKUSU

Cesur olanlar kafalarının dikine gider. Bütün tehlike fırsatlarını ararlar. Hayat felsefeleri sigorta şirketlerininkine benzemez. Onların hayat felsefeleri, dağcıların, planörcülerin, sörfçülerin felsefesidir. Ve onlar sadece dışarıdaki denizlerde sörf yapmaz; kendi içlerindeki derin denizlerde de sörf yaparlar. Onlar sadece Alpler'e ya da Himalayalar'a tırmanmaz; iç doruklarının da peşine düşerler.

Tehlikeli yaşamak demek, yaşamak demektir. Eğer tehlikeli yaşamıyorsan, sen yaşamıyorsun. Yaşamak ancak tehlikede çiçek açar. Yaşamak asla güvenlik içinde çiçeklenmez; sadece güvensiz durumlarda çiçeklerini açar.

Eğer garantili yaşamaya başlarsan, durgun bir havuza dönüşürsün. O zaman enerjin akmaz. O zaman korkarsın; çünkü insan bilinmeyene nasıl adım atacağını asla bilmez. Bu riski neden alacaksın ki? Bilinen çok daha güvenlidir. O zaman tanıdık olanı saplantı haline dönüştürürsün. Onlardan bıkarsın, onlardan sıkılırsın, kendini mutsuz hissedersin ama yine de tanıdık ve rahatlatıcı görünürler. En azından biliniyordur. Bilinmeyen ise seni korkudan titretir. Bilinmeyenin fikri bile senin güvencesizlik hissetmene neden olur.

Dünyada sadece iki tür insan vardır: Rahat yaşamak isteyenler; onlar ölümün peşindeler, rahat bir mezar istiyorlar. Bir de yaşamak isteyenler var; onlar tehlikeli yaşamı seçer, çünkü yaşam ancak risk olan yerde zenginleşir.

Hiç dağ tırmanışına gittin mi? Ne kadar yükseğe tırmanırsan, kendini o kadar genç, o kadar taze hissedersin. Düşme tehlikesi ne kadar büyükse, kenardaki uçurum ne kadar derinse, canlı olduğunu o kadar fazla hissedersin... ölüm ve yaşam arasında; ölüm ya da yaşam arasında bir yerde aslıyken. O zaman canın sıkılmaz, o anda ne geçmişin tozları, ne de geleceğin arzuları vardır. O yaşadığın an çok keskindir, alev gibidir. Bu yeterlidir; burada, şimdi yaşıyorsundur.

Ya da sörf, kayak veya planör... Nerede ölüm riski varsa, orada muhteşem bir keyif vardır çünkü hayatını kaybetme riski seni inanılmaz canlı yapar. O yüzden tehlikeli sporlar insanlara cazip gelir.

İnsanlar dağlara tırmanmaya gidiyor. Biri Edmund Hillary'ye sormuş: "Neden Everest'e tırmanmak istediniz? Neden?" Hillary onu yanıtlamış: "Çünkü oradaydı... sürekli bir meydan okumaydı." Çok riskliydi, daha önce birçok insan denerken ölmüştü. Altmış-yetmiş yıldır kafileler gelip gidiyordu... neredeyse kesin ölüm demekti ama insanlar hâlâ tırmanmaya çalışıyordu. Onlara cazip gelen neydi?

Yerleşik olandan, gündelik hayattan daha yükseğe, daha uzağa gittiğin zaman tekrar vahşi olursun, tekrar hayvan dünyasının bir parçası olursun. Tekrar bir kaplan ya da aslan gibi yaşar, veya bir nehir gibi akarsın. Tekrar bir kuş gibi gökyüzünde süzülür, daha uzağa, daha da uzağa uçmaya çalışırsın. Ve bu anlarda güvenli yaşam, banka hesapları, eş, koca, aile, toplum, kilise, saygınlık... giderek silinir ve uzakta kalır. Yalnız olursun.

O yüzden insanlar spora bu kadar ilgi duyar. Ama bu da gerçek tehlike değildir çünkü bu konuda çok ustalaşabilirsin.

Öğrenebilir, gerekli eğitimi alırsın. Bu, çok hesaplı bir risk... hesaplı risk gibi bir ifade kullanmama izin ver. Dağcılık için kurslara katılır, her türlü önlemi alırsın. Ya da hızlı araba kullanırsın: Saatte 160 kilometre hızla gidersin ve bu tehlikelidir, heyecan verir. Ancak bu konuda çok ustalaşabilirsin ve tehlike sadece dışarıdakiler için söz konusu olur; senin için değil. Ortada bir risk olsa bile, marjinal düzeydedir. Sonuçta bu riskler de sadece fiziksel risklerdir, sadece beden söz konusudur.

Sana tehlikeli yaşa dediğim zaman sadece bedensel risklerden değil, psikolojik risklerden ve nihai olarak ta ruhani risklerden söz ediyorum. Dindarlık ruhani bir risktir. Belki dönüşü olmayan yüksekliklere çıkacaksın. Buda'nın anagamin - geri dönmeyen kişi - teriminin anlamı budur. O kadar yükseğe çıkmak ki, dönüşü olmayan yola girmek; o zaman insan kaybolur. Asla geri dönmez.

Tehlikeli yaşa dediğim zaman, sıradan saygınlığın yaşamını sürme demek istiyorum; bir şehrin valisi ya da şirket ortağı gibi yaşama. Bu hayat değil. Ya da bir rahipsin veya iyi bir mesleğe sahipsin; çok para kazanıyorsun ve banka hesabın şişiyor, her şey mükemmel bir şekilde yolunda gidiyor. Her şey mükemmelen yolunda gittiği zaman, bunu anla: ölüyorsun ve hiçbir şey olmuyor. İnsanlar sana saygı duyabilir, öldüğün zaman cenazenin ardından büyük bir kalabalık yürüyebilir. Ne güzel, hepsi bu. Gazetelerde resimlerin çıkar, birkaç köşe yazarı senden söz eder ve sonra insanlar seni unutur. Sen bütün hayatını sadece bunlar için yaşadın.

İzle, insan sıradan ve olağan şeyler için bütün hayatı ıskalayabilir. Ruhani olmak demek, bu küçük şeylere çok fazla önem verilmemesi gerektiğini anlamaktır. Onların anlamsız olduğunu söylemiyorum. Onlar anlamlı, ama senin sandığın kadar değil diyorum.

Para gereklidir. O bir ihtiyaç. Ama para, amaç değil ve asla amaç olamaz. Kesinlikle bir eve ihtiyaç vardır. O da bir gereksinim. Ben kendini dünyadan soyutlamış biri değilim ve senin de evini yıkıp Himalayalar'a kaçmanı istemiyorum. Ev gereklidir. Ama ev senin için gereklidir. Bunu yanlış anlama.

İnsanlara baktığım zaman görüyorum ki, bütün olay tersine dönmüş. Sanki onlar ev için gereklilermiş gibi yaşıyorlar. Ev için çalışıyorlar. Sanki banka hesabı için varlar. Sadece para biriktiriyorlar ve sonra ölüyorlar. Aslında hiç yaşamadılar. Tek bir gerçek heyecan yaşamadan, nehir gibi akmadan öldüler. Güvencenin, tanıdıklığın ve saygınlığın duvarları arasında hapis kaldılar.

O zaman sıkıldığını hissetmen çok doğal. İnsanlar bana gelip canlarının çok sıkıldığını söylüyor. Kuşatılmış

gibi, bıkkınlık içinde olduklarını söyleyip ne yapalım diye soruyorlar. Sadece bir mantrayı tekrar ederek canlanacaklarını düşünüyorlar. O kadar kolay değil. Bütün yaşam tarzlarını değiştirmeleri gerekir.

Sev, ama yarın o kadının elinde olacağını düşünme. Beklentiye girme. Kadını bir eşe indirgeme. O zaman tehlikeli yaşamış olursun. Erkeği bir kocaya indirgeme, çünkü koca çok çirkin bir şeydir. Bırak erkek senin erkeğin, kadın senin kadının olsun. Ve sakın yarını tahmin edilebilir kılma. Hiçbir şey bekleme ve her şey için hazır ol. Tehlikeli yaşa dediğim zaman bunu kastediyorum.

Biz ne yapıyoruz? Bir kadına aşık oluyor ve hemen bir evlenme bürosuna ya da kiliseye giderek evleniyoruz. Sana evlenme demiyorum. O bir formalite. İyi; toplumu tatmin et ama zihninin derinliklerinde kadını sahiplenmeye kalkma. Asla, tek bir an için bile, "sen bana aitsin" deme. Çünkü bir insan nasıl sana ait olabilir? Ve sen bir kadına sahip olmaya başladığın zaman, o da seni sahiplenmeye başlayacak. O zaman ikiniz de artık aşık değilsiniz. Sadece birbirinizi eziyor, öldürüyor, felç ediyorsunuz.

Sev ama sevginin bir evliliğin seviyesine alçalmasına izin verme. Çalış - çalışmak gereklidir - ama işinin yegane hayatın olmasına izin verme. Oyun, hayatının bir parçası olarak kalmalı, hayatının merkezi olmalı. İş, oyun için bir araç olmalı. Ofiste çalış, fabrikada çalış, dükkanda çalış; ama oyun için kendine zaman yaratabilmek için. Hayatının bir çalışma döngüsüne indirgenmesine izin verme. Çünkü hayatın amacı oyundur!

Oyun, bir şeyi amaç gütmeden yapmak demektir. Amaç gütmeden ne kadar çok şeyden keyif alırsan, o kadar canlı olursun. Tabii hayatın her zaman bir risk, tehlike içerecek. Ama hayat zaten böyle olmak zorunda. Risk de bunun bir parçası. Aslında daha iyi kısmı risktir, en iyi kısmı risktir. En güzel kısmı risktir. Her anı bir risktir. Bunun farkında olmayabilirsin. Nefes alıp veriyorsun, bu da bir risk. Nefes vermek bile; nefesin tekrar geri gelip gelmeyeceğinden kim emin olabilir ki? Bu bile kesin değil, garantisi yok.

Ama bazı insanların bütün dini güvencedir. Tanrı'dan söz etseler bile, Tanrı'nın en yüce güvence olduğunu anlatırlar. Eğer Tanrı'yı düşünüyorlarsa, sadece korktukları için düşünüyorlar. Eğer dua ediyor ve meditasyon yapıyorlarsa, bunu sadece "sevap kitaplarında" bulunabilmek için yapıyorlar. Tanrı'nın "iyi kitaplarına" geçebilmek için: "Eğer bir Tanrı varsa, benim düzenli olarak kiliseye gitmiş olduğumu, düzenli olarak tapındığımı bilecek. Bunu doğrulatabilirim." diye düşünüyorlar. Duaları bile bir araç.

Tehlikeli yaşamak demek, hayatın her anını sonuna kadar yaşamak demektir. Her anın kendi özgün değeri vardır ve sen korkmuyorsun. Ölümün olduğunu biliyorsun ve ölümün varolduğu gerçeğini kabulleniyorsun. Ölümün arkasına saklanmıyorsun. Hatta gidip ölüme kafa tutuyorsun. Ölüme fiziksel, psikolojik, ruhani olarak kafa tuttuğun anlar sana keyif veriyor.

Ben tehlikeli yaşa derken kastettiğim şey, ölümle doğrudan karşı karşıya kaldığın, ölümün neredeyse gerçek olduğu anların da keyfini çıkartmak.

Cesur olanlar kafalarının dikine gider. Bütün tehlike fırsatlarını ararlar. Hayat felsefeleri sigorta şirketlerininkine benzemez. Onların hayat felsefeleri, dağcıların, planörcülerin, sörfçülerin felsefesidir. Ve onlar sadece dışarıdaki denizlerde sörf yapmaz; kendi iç denizlerinin derinliklerinde de sörf yaparlar. Onlar sadece Alpler'e ya da Himalayalar'a tırmanmaz; iç doruklarının da peşine düşerler.

Ama bir şeyi unutma: Risk alma sanatını asla unutma; asla, asla. Her zaman risk almaya hazır ol. Ne zaman risk alacağın bir fırsat çıkarsa, onu kaçırma ve asla kaybetmeyeceksin. Risk, gerçekten canlı olmanın tek garantisidir.

NE YAPARSAN YAP, HAYAT BİR GİZEMDİR

Açıklanamayacak bir şeyler olduğu fikrini kabullenmekte zihin çok zorlanır. Zihinde her şeyin açıklanması gerektiği saplantısı vardır. Açıklanamasa bile, en azından açıklar gibi yapar! Bir gizem, bir ikilem olarak kalan her şey zihninin başına bela olur.

Bütün felsefe tarihi, din, bilim, matematik tarihi aynı köke, aynı zihne, aynı kaşıntıya sahiptir. Sen kendini bir şekilde kaşırsın, bir başkası farklı kaşır... ama kaşıntının anlaşılması gerekir. Bu kaşıntı, varoluşun bir gizem olmadığı inancıdır. Zihin, ancak bir şekilde varoluşun gizemi kaybettirildiğinde huzur bulabilir.

Din bunu Tanrıyı, Kutsal Ruhu, Vücut Bulan Oğul'u yaratarak yapmıştır; farklı dinler farklı şeyler yaratmıştır. Bunların hepsi üstünün örtülmesi mümkün olmayan bir deliği gizleme çabasıdır; ne yaparsan yap delik oradadır. Hatta ne kadar üstünü örtmeye çalışırsan, orada olduğunu daha fazla vurgulamış olursun. Onu kapatma çaban bile, onu birinin göreceği korkusunu yaşadığını gösterir.

Çocukluğumda bunu her gün yaşardım çünkü ağaçlara çıkmayı çok severdim. Ağaç ne kadar yüksekse, o kadar fazla keyif verirdi. Ve doğal olarak birçok kere ağaçtan düştüm. Bacaklarımda, dizlerimde ve her yerimde o çiziklerin izleri hâlâ durur. Sürekli ağaçlara tırmanıp düştüğüm için, her gün üstümdeki kıyafetler yırtılıyordu. Annem bana gelip: "Kıyafetindeki o delikle dışarı çıkma. Ben hemen yamarım." dedi.

"Hayır, yamama." dedim.

"Ama insanlar ne der? Sen kasabanın en iyi kumaş tüccarının oğlusun ama sürekli dışarıda yırtık kıyafetlerle dolaşıyorsun, kimsenin seninle ilgilenmediğini düşünecekler."

Ben de: "Eğer yama yaparsan, çirkin olur. Şu anda herkes onun yeni olduğunu görüyor. Evden yırtık gömlekle çıkmadığımı düşünecekler. Ağaçtan yeni düştüm ve yırtıldı. Ama eğer yama yaparsan, gizlemeye çalıştığım eski bir şey gibi görünür.

Senin yaman beni yoksul gösterir, yırtık gömleğim ise beni sadece cesur biri olarak gösterir. Sen endişe etme. Eğer biri bana yırtıktan söz ederse ona meydan okurum: 'Benimle birlikte şu ağaca çık, eğer düşmeden başarabilirsen, o zaman bana istediğini söyleyebilirsin.' derim." dedim.

Hindistan'da çok yumuşak, kolayca kırılan bazı ağaçlar vardır. Bunlardan biri jamun ağacıdır. Jamun, çok tatlı bir meyvedir ama ağacı çok yüksek ve dayanıksızdır; dalları kolayca kırılabilir. Ağacın üst dallarına kadar çıkmadan en kaliteli meyveleri yiyemezsin, çünkü alttakiler daha düşük nitelikteki insanlar tarafından toplanmış olurdu; sadece üç metre yükseğe tırmanmaya cesareti olan insanlar tarafından.

Eğer on metreye tırmanacak cesaretin varsa, o zaman en tatlılarını yiyebiliyordun. Onlar, cesareti olanlar için ayrılıyor. Ama oraya çıkınca düşmek neredeyse kaçınılmaz bir şey. Bu konuda yapabileceğin bir şey yok, senin elinde olan bir şey değil. Sadece biraz güçlü bir rüzgar... Yeterince hızlı inemezsin ve dal birden kırılır. Sen de hiçbir şey yapamadan kendini yerde bulursun.

Ama annem benim söylediğimi asla anlayamadı. Ona açıklamaya çalıştım: "Çok basit. Eğer gömleğimi yamarsan, yırtığın yeni olmadığı anlamına gelecek; şu anda yeni olmuş gibi duruyor. Ama yamandığı zaman... bu yeni olmadığını kesin olarak gösteriyor; evden yamalı bir gömlek giyip gelmişsin. O zaman daha fazla dikkat çekiyor ve ben yoksul olarak görülmemizi istemiyorum."

Yine de üsteledi: "Senin zihniyetini anlamıyorum çünkü ailedeki diğer herkes - ne zaman birinin gömleği yırtılsa ya da düğmesi kopsa - önce bana gelip, 'dışarı çıkacağım, bunu diker misin?' diyor. Bir tek sen hariç... Ben senin ayağına geldim ve dikeyim diyorum ama sen hâlâ istemiyorsun."

Onu yanıtladım: "Hayır, dikmeni istemiyorum. Eğer bana başka bir gömlek vermek istiyorsan, kabul edebilirim ama yamanmış ya da dikilmiş bir gömlek giymem. Bu sökük şekliyle bütün bir yıl giyebilirim, hiç sorun değil çünkü o zaman hep yeni olmuş gibi görünür. Her zaman az önce ağaçtan düştüm diyebilirim."

Zihin tarihinin tamamı, bütün farklı dallarıyla, bu yamayı sürekli yapıyor. Özellikle de matematikte, çünkü matematik tamamen bir zihin oyunudur. Böyle olmadığını düşünen matematikçiler vardır, tıpkı Tanrı'nın gerçek olduğunu düşünen teologların varolduğu gibi. Tanrı sadece bir fikirdir. Eğer atların fikri olsaydı, Tanrıları bir at olurdu. Onun bir insan olmayacağından emin olabilirsin çünkü atlara o kadar kötülük yapmışlardır ki, ancak bir şeytan olarak görülebilirler, Tanrı değil. Sonuçta her hayvanın kendi Tanrı fikri olacaktır, tıpkı her insan ırkının kendi Tanrı fikri olduğu gibi.

Fikirler, hayatın gizemli olduğu ve bu boşlukların gerçekler tarafından doldurulamadığı yerleri doldururlar. O boşlukları fikirlerle doldurursun; en azından hayatın anlaşıldığına dair duygunu tatmin edersin.

Anlamak sözcüğünün İngilizcesi olan "understand" kelimesi çok ilginçtir. Tam kelime karşılığı "altında duran" (under-stand) demektir. Bu kelimenin zamanla kelime karşılığından çok farklı bir anlama ulaşmış olması çok garip: Altına alabileceğin her şey, altında ezeceğin her şey, senin gücünün, ayakkabının altındaki her şey: üstün olduğun her şey.

İnsanlar hayatı anlamaya çalışmak için de aynı yolu deniyor; hayatı ayaklarının altına alıp, "Üstün olan bizleriz. Artık bizim için anlaşılmayan hiçbir şey yok" diyorlar.

Ama bu mümkün değil. Ne yaparsan yap, hayat bir gizemdir ve gizem olarak kalmaya devam edecektir.

HER ŞEYİN BİR ÖTESİ VARDIR

Hepimiz öte tarafından kuşatılmışızdır. Bu öte, Tanrı denilen şeydir; bu öteye ulaşılması gerekmektedir. O içerde, dışarda; her zaman oradadır. Eğer bunu unutursan... normalde unutuyoruz, çünkü öteye bakmak çok rahatsız edici ve zahmetlidir. Sanki bir uçurumdan aşağıya bakıyormuş gibi, insan titremeye başlar, midesi bulanır. Uçurumun farkına vardığın an titremeye başlarsın. Kimse uçuruma bakmaz; gerçeği görmezden gelip, başka yönlere bakarız. Gerçek bir uçurum gibidir, çünkü gerçek büyük bir boşluktur. Sınırları olmayan engin bir gökyüzüdür. Buda *durangama* der... ötesi için kendini hazır tut. Asla sınırların içinde hapis kalma, her zaman sınırların ötesine geç. İhtiyacın olduğu zaman sınırları sen yap ama onun ötesine geçeceğini hiçbir zaman unutma. Asla hapishaneler yaratma.

Bizler çok çeşitli zindanlar yaratırız: ilişkiler, inançlar, dinler; bunların hepsi birer hapishane. Vahşi rüzgarlar esmediği için insan rahatlık hisseder. Korunduğunu sanır; ama bu sahte bir korumadır çünkü ölüm gelip seni öteye sürükleyecektir. Ölüm gelip seni öteye sürüklemeden önce, sen kendin git.

Bir hikâye:

Bir Zen rahibi ölmek üzereydi. Çok yaşlıydı, tam doksan yaşında. Birden gözlerini açıp "Ayakkabılarım nerede?" diye sordu.

Öğrencisi atıldı: "Nereye gidiyorsunuz? Çıldırdınız mı? Ölmek üzeresiniz, doktor hiçbir umut kalmadığını söyledi; sadece birkaç dakikanız kaldı."

Rahip yanıtladı: "O yüzden ayakkabılarımı istiyorum: Mezarlığa gitmek istiyorum çünkü hiçbir yere götürülmek istemem. Kendim yürüyerek gideceğim ve ölümü orada karşılayacağım. İnsanların beni taşımasını istemiyorum. Beni bilirsin... Şu ana kadar kimseye yük olmadım. Dört kişinin beni mezarlığa taşıması çok çirkin bir şey olur. Hayır."

Mezarlığa yürüdü. Bununla da kalmadı, kendi mezarını kazdı, içine uzandı ve öldü. Bilinmeyeni kabullenen ne büyük bir cesaret, tek başına gidip öteyi sevinçle karşılayan bir cesaret! O zaman ölüm dönüştürülür; o zaman ölüm, ölüm olmaktan çıkar.

Bu kadar cesur bir insan asla ölmez; ölüm yenilgiye uğramış olur. Bu kadar cesur bir adam ölümün ötesine geçer. Tek başına öteye giden bir adam için, öte asla ölüm gibi olamaz. O zaman sevinçle karşılanacak bir şeye dönüşür. Eğer öteyi sevinçle karşılarsan, öte de sana kucak açar; öte seni taklit etmeye başlar.

YAŞAM HER ZAMAN DIŞARDADIR

Ego etrafını bir duvar gibi kuşatır. Seni bu şekilde kuşatarak seni koruduğuna ikna eder. Ego seni böyle ayartır. Sürekli aynı şeyi söyler: "Eğer ben olmazsam sen korumasız kalırsın. Savunman çok zayıf olur ve bu çok büyük bir risk. O yüzden bırak seni koruyayım, etrafını sarayım."

Evet, ego belirli bir ölçüde koruma sağlar ama bu duvar aynı zamanda senin zindanın olur. Belirli bir koruma var, aksi halde kimse egonun getirdiği mutsuzluklara katlanmaz. Belirli bir koruma var, seni düşmanlardan korur; ama aynı zamanda dostlara karşı da korur.

Düşmandan korktuğun için kapını kapatıp arkasında gizleniyorsun. Sonra bir dost geliyor ama kapı kapalı, içeri giremiyor. Eğer bir düşmandan çok korkuyorsan, o zaman dostlar da içeri gelemez. Eğer kapıyı dostun için açarsan, düşmanın da içeri girme riski hep vardır.

Bunu çok derinden düşünmek gerekir; hayattaki en büyük sorunlarından biridir. Sadece çok az sayıdaki cesur insan onu doğru şekilde çözebilir, diğerleri korkup saklanır ve o zaman tüm yaşamları heba olur.

Yaşamak risklidir; ölümün riski yoktur. Öldüğün zaman senin için bir sorun kalmaz ve o zaman seni kimse öldüremez çünkü zaten ölü olan birini nasıl öldürebilirsin? Mezara gir ve işin bitsin! O zaman ne hastalık var, ne kaygı var, ne de herhangi bir sorun; bütün sorunların biter.

Ama eğer canlıysan milyonlarca sorun var. İnsan ne kadar canlıysa, o kadar fazla sorun vardır. Ama bunun yanlış bir tarafı yok, çünkü ancak sorunlarla uğraşarak, mücadele vererek büyüyebilirsin.

Ego etrafında yükselen sinsi bir duvardır. İçeri birinin girmesine izin vermez. Kendini korunmuş ve güvende hissedersin ama bu güvence ölüm gibidir. Tohum içindeki bitkinin hissettiği güvence gibi. Bitki filizlenmekten korkuyor çünkü başına ne geleceği belli değil... Dünya tehlikelerle dolu ve bitki o kadar kırılgan ve narin ki! Tohum duvarının içinde, hücrenin içinde saklanırsa her şey korunmuş olur.

Ya da anne rahminde olan bir bebeği düşün. Her şey var, ne ihtiyacı olursa anında karşılanıyor. Ne bir kaygı, ne mücadele, ne de gelecek var. Bebek büyük bir mutlulukla yaşar. Her ihtiyacı annesi tarafından karşılanır.

Ama sen sürekli annenin rahminde yaşamak ister misin? Çok emin bir yer. Eğer sana seçme şansı tanınsaydı, sürekli annenin rahminde kalmayı seçer miydin? Çok rahat bir yer, ondan ötesi olabilir mi? Bilim adamları henüz bir rahimden daha rahat bir ortam sağlayamadıklarını ifade ediyor. Rahim sanki rahatlık konusunda ulaşılacak son mertebe gibi görünüyor. O kadar rahat... ne bir kaygı, ne bir sorun, ne çalışma ihtiyacı. Yalın bir varoluş. Her şey anında sana sunuluyor... ihtiyaç doğduğu an anne tarafından karşılanıyor. Nefes almak gibi bir sıkıntı bile yaşamıyorsun, anne bebek için nefes alıyor. Karın doyurma sıkıntısı yok, anne çocuk için yiyor.

Peki ama anne rahminde kalmak ister miydin? Orası rahat ama o bir hayat değil. Yaşam her zaman belirsizlikle dolu olan dışarıdadır. Hayat dışarıdadır.

Coşku anlamına gelen İngilizce "ecstasy" kelimesi çok çok önemlidir. Kelime karşılığı "dışarda durmak"tır. Coşku, dışarı çıkmak demektir. Bütün kabuklardan, korumalardan, egolardan, güvencelerden, bütün ölümcül duvarlardan. Coşkulu olmak demek dışarı çıkmak demektir, özgür olmak, hareket etmek, oluşum halinde olmak, tehlikelere açık olmaktır, böylece rüzgar gelip içinden geçebilir.

Bir ifade vardır, bazen "bu deneyim olağanüstüydü" deriz. Coşkunun tam anlamı budur: Olağandan daha üstün.

Tohum çatlayıp, içinde gizlediği ışığı yaymaya başladığı zaman, bir bebek doğup, rahmi geride bıraktığı zaman; bütün konforları ve rahatlıkları bırakıp bilinmeyen bir dünyaya adım attıkları zaman: coşku budur. Bir kuş yumurtasını kırıp, gökyüzüne uçtuğu zaman: coşku budur.

Ego bir yumurtadır ve ondan çıkmak zorundasın. Coşkulu ol! Bütün korumalardan, kabuklardan ve güvencelerden kurtul. O zaman daha geniş bir dünyaya ulaşırsın; engin, sonsuz bir dünyaya. Ancak o zaman yaşarsın, ve dolu dolu yaşarsın.

Ama korku seni sakatlıyor. Bebek de, rahimden dışarı çıkmadan önce, çıkıp çıkmamak konusunda kararsız kalıyor olmalı. Olmak ya da olmamak. Bir adım ileri atıp, sonra bir adım geri çekiliyor olmalı. Belki de o yüzden anne bu kadar acı çekiyor. Bebek kararsız ve coşkuyu yaşamaya henüz tam olarak hazır değil. Geçmiş onu geri çekiyor, gelecek ise ileri çağırıyor. Bebek ise bölünmüş durumda.

Bu, kararsızlık duvarıdır, geçmişe yapışmaktır, egoya tutunmaktır. Bunu her yere taşıyorsun. Arada bir, o nadir anlarda, çok canlı ve tetikte olduğun zamanlar onu görebileceksin. Aksi halde çok saydam bir duvardır ve göremezsin. İnsan bütün hayatını - ve sadece bir değil, birçok hayatını - bir hücrenin içinde, her yerden soyutlanmış, penceresiz, Leibnitz'in "monad" dediği yerde geçirdiğinin farkına bile varmıyor. Kapısız, penceresiz, içerde kapanmış... ama saydam, camdan duvarlı bir hücre.

Bu egonun bırakılması gerekiyor. İnsanın cesaretini toplayıp onu paramparça etmesi gerekiyor. İnsanlar kendi cehennemlerini beslediklerini bilmeden, onu milyonlarca yoldan besliyor.

Bayan Cochrane ölmüş kocasının tabutunun yanında duruyormuş. Oğlu ise hemen yanındaymış. Taziyeye gelenler birer birer geçip baş sağlığı diliyormuş.

"Artık acı çekmiyor," dedi Bayan Croy. "Neden ölmüştü?"

"Zavallı adamcağız bel soğukluğundan öldü," diye yanıtlamış Bayan Cochrane.

Bir başka kadın tabutun başına gelmiş: "Artık acıları geride kalmış. Yüzünde dingin bir tebessüm var. Ölüm nedeni neydi?"

"Bel soğukluğu!" demiş yaslı dul.

O sırada oğlu annesini kenara çekmiş: "Anne! Babam hakkında çok kötü bir şey söylüyorsun. O bel soğukluğundan ölmedi ki. İshalden öldü!"

"Biliyorum!" diye yanıtlamış Bayan Cochrane. "Bok içinde öldüğünü bilmeleri yerine eğlence peşindeyken gittiğini düşünmelerini isterim."

En sonuna kadar oyun oynamaya devam ederler. Ego, samimi olmana izin vermez ve seni sahteliği devam ettirmeye zorlar. Ego yalanın kendisidir ama insanın bir karar vermesi gerekir. Bu, çok büyük bir cesaret gerektiriyor çünkü o ana kadar besleyip büyüttüğün şeyi paramparça edecek. Bütün geçmişini yok edecek. Onunla birlikte sen de paramparça olacaksın. Geride biri kalacak ama sen o kişi olmayacaksın. İçinde geçmişle bağlantısı olmayan bir varlık yükselecek; taze, geçmişin bozmadığı bir varlık. O zaman bir duvar olmayacak; nerede olursan ol, sınırları olmayan sonsuzluğu göreceksin.

En sevdiği bara giren yaşlı adam normalde çalışan garson kızın yerine bir yabancının çalıştığını görmüş. En başta çok zorlanmış ama sonra cesaretini toplayıp yeni garson kıza 'uzun zamandır gördüğü en güzel kız' olduğunu söylemiş.

Garson kız biraz kibirli bir tipmiş ve burnunu havaya kaldırıp "Üzgünüm ama iltifatınıza aynı şekilde karşılık veremeyeceğim." demiş.

Adam sakin bir şekilde yanıtlamış: "Peki o zaman benim yaptığımı yapamaz mıydın, tatlım? Yalan söyleyemez miydin?"

Bütün formalitelerimiz birbirimizin egolarına yardımcı olmaktan başka bir şey değildir. Hepsi yalandır. Sen birine bir şey söylersin ve o da iltifata karşılık verir. Ne sen samimisin, ne de o. Aynı oyunu sürdürürüz: Görgü kuralları, formaliteler, medeni yüzler ve maskeler.

O zaman duvarla yüzleşmek zorundasın. Zamanla, bu duvar o kadar kalınlaşacak ki, hiçbir şey göremeyeceksin. Duvar her geçen gün kalınlaşıyor, o yüzden bekleme. Eğer etrafında bir duvar taşıdığın hissine kapılırsan, hemen bırak! Hemen zıpla ve içinden çık! Zıplamak için sadece bir karar vermek yeterli, hepsi bu. Sonra, yarından itibaren onu besleme. Ona dadılık yaptığını fark ettiğin zaman, hemen dur. Birkaç gün içinde onun öldüğünü göreceksin çünkü senin sürekli desteğine ve onu emzirmene ihtiyaç duymaktadır.

EN UÇ CESARET: BAŞLANGIÇ YOK, SON YOK

Birçok korku vardır ancak bunlar temel olarak tek bir korkudan türemiş filizlerdir, dallarıdır, tek bir ağacın dallarıdırlar. Bu ağacın adı ölümdür. Bu korkunun ölümle ilgili olduğunun farkında olmayabilirsin ama her korku ölümle bağlantılıdır.

Korku sadece bir gölgedir. Şayet iflas etme korkun varsa ölüm korkusu pek görünür olmayabilir ama aslında parasız kalarak ölüme karşı korunmasız kalacağından korkmaktasındır. İnsanlar bir güvence aracı olarak para tutar ama herkes ölümden kurtuluşun olmadığını çok iyi bilmektedir. Ama yine de bir şeyler yapmak gerekir. En azından seni meşgul tutar ve kendini meşgul tutmak bir çeşit bilinçsizliktir, bir çeşit uyuşturucudur.

O yüzden, nasıl alkolikler varsa, bir de işkolikler vardır. Kendilerini sürekli bir işle meşgul ederler; iş yapmaktan vazgeçemezler. Tatiller korku verir; sessiz oturamazlar. O sabah üç kere okumuş oldukları gazeteyi tekrar okurlar. Sürekli meşgul olmak isterler çünkü bu sayede ölümle aralarına bir perde çekmiş olurlar. Ama özüne bakıldığı zaman, tek korku sadece ölümdür.

Diğer bütün korkuların sadece birer dal olduğunu anlamak önemlidir çünkü ancak o zaman kök hakkında bir şey yapabilirsin. Eğer temel korku ölümse, seni korkusuz kılacak tek şey içindeki ölümsüz bilincin farkına varacağın bir deneyimdir. Başka hiçbir şey işe yaramaz. Ne para, ne güç, ne prestij. Ölüme karşı tek sigorta sadece derin bir meditasyon olabilir. Çünkü meditasyon sana bedeninin öleceğini, zihninin öleceğini ama senin beden-zihin yapısından öte bir varlık olduğunu gösterecektir. Senin asıl özün, temel yaşam kaynağın senden önce vardı ve senden sonra da varolacak. Birçok biçime girdi, birçok şekilde evrildi. Ama en baştan beri asla yok olmadı; eğer bir başlangıç varsa. Ve sona kadar da asla yok olmayacak; eğer bir son varsa. Çünkü ben başlangıca ya da sona inanmıyorum.

Varoluş başlangıçsızdır ve sonsuzdur. O her zaman vardı ve sen de her zaman vardın. Formlar farklı olabilir; bu hayatta bile formlar hep farklı oldu.

Annenin rahmine ilk düştüğün gün, bu cümlenin sonundaki noktadan bile küçüktün. Sana fotoğrafını gösterseler, kendini tanımazsın. Ve sonuçta onun da öncesi var.

İki kişi ne kadar eskiyi hatırlayabildikleri konusunda tartışıyordu. Biri üç yaşlarındaki çocukluğunu hatırlayabiliyordu. Diğeri konuştu: "Bu hiçbir şey. Ben annemle babamın pikniğe gittiğini hatırlıyorum. Pikniğe giderken babamın içindeydim. Geri dönerken de annemin!"

Babanın içinde olduğun zamandaki formunu gösterseler kendini tanıyabilir misin? Sana bir resmini gösterebilirler; çıplak gözle görebilmen için resmi büyütebilirler ama yine de kendini tanıyamazsın. Ama o

aynı yaşam formu, tam şu anda içinde varolmakta olan yaşam kaynağı.

Her gün değişiyorsun. Doğduğun gün, sadece bir günlükken de, yine kendini tanıyamazsın. "Aman Tanrım, bu ben miyim?" dersin. Her şey değişiyor; yaşlanacaksın ve gençliğin gidecek. Çocukluğun çok uzun zaman önce kayboldu ve bir gün ölüm de gelecek. Ama sadece form, biçim ölecek; öz değil. Hayatın boyunca değişen hep form oldu.

Formun her an değişiyor. Ve ölüm de değişimden başka bir şey değil. Önemli bir değişim, daha büyük bir değişim, daha hızlı bir değişim. Çocukluktan gençliğe geçerken, çocukluğu ne zaman geride bırakıp, gençliğe adım attığını fark etmiyorsun. Gençlikten yaşlılığa, her şey o kadar ağır değişiyor ki, gençliğin seni hangi tarihte, hangi yılın hangi gününde terk ettiğinin farkına varamıyorsun. Değişim çok ağır ilerliyor.

Ölüm, bir bedenden, bir formdan, başka bir forma kuantum sıçramasıdır. Ama senin sonun anlamına gelmiyor.

Sen asla doğmadın ve asla ölmeyeceksin.

Sen her zaman varsın. Formlar gelip geçer ve yaşam nehri akmaya devam eder. Bunu yaşamadığın sürece ölüm korkusu seni bırakmaz. Sadece meditasyon, bir tek meditasyon yardımcı olabilir.

Ben söyletebilirim, bütün kutsal kitaplar yazabilir, ama bunlar bir işe yaramaz; hâlâ bir kuşku varolabilir. Kim bilir, belki bu insanlar yalan söylüyordur, belki bu insanlar kendilerini kandırmıştır. Ya da bu insanlar başka kitaplar, başka hocalar tarafından kandırılmıştır. Eğer kuşku varsa, korku da her zaman olacaktır.

Meditasyon seni gerçekle yüz yüze getiriyor.

Hayatın ne olduğunu şahsen bildiğin zaman, ölüm seni hiç rahatsız etmez.

Ötesine geçebilirsin... Bunu yapacak gücün ve hakkın var. Ama bunun için küçük bir çaba harcayıp zihinden zihinsizliğe geçmen gerekiyor.

BİR ÇOCUĞUN DOĞDUĞU ANI, HAYATIN BAŞLANGIÇ ANI OLDUĞUNU SANIRSIN. Bu doğru değil. Yaşlı bir adam öldüğü zaman, hayatının sona erdiğini düşünürsün. Bu doğru değil. Hayat, doğum ve ölümden çok daha büyük bir şeydir. Doğum ve ölüm, hayatın iki ucu değildir; hayat içinde birçok doğum ve ölüm gerçekleşir. Hayatın bir başlangıcı ya da sonu yoktur; hayat ve sonsuzluk aynıdır. Ama sen hayatın ne kadar kolay ölüme dönüşebildiğim anlamıyorsun; bunu kabullenmek bile imkansız.

Dünyada tasavvur edilemeyen birkaç şey vardır ve bunlardan biri de hayatın ölüme dönüşmesidir. Hangi noktada artık yaşam değildir ve ölüme dönüşür? Çizgiyi nerede çekeceksin? Doğum için de, hayatın başlangıcı için de böyle bir çizgi çizemiyorsun: bebeğin dünyaya geldiği an mı yoksa rahme düştüğü an mı? Ama ondan önce bile annenin yumurtası ve babanın spermi canlıydı. Ölü değillerdi çünkü iki ölü şeyin bir araya gelmesi bir canlı yaratamaz. Çocuk hangi noktada doğuyor? Bilim buna karar verebilmiş değil. Karar vermek mümkün değil çünkü annenin yumurtalıklarındaki yumurtalar, doğduğu andan itibaren var.

Bir şeyin kabullenilmesi gerekiyor, varlığının yarısı sen daha rahme düşmeden bile annenin içinde canlı. Diğer yarın da babanın katkısıyla geliyor. Onun da canlı olarak katkı yapması gerekiyor. Spermler babanın bedenini terk ettiği zaman canlıdır. Ama uzun bir ömürleri yoktur, sadece iki saatlik bir ömürleri vardır, iki saat içinde annenin yumurtasına ulaşmaları gerekir. Eğer iki saat içinde ulaşamazlarsa, eğer sağda solda sürterlerse...

Her spermin mutlaka kendine özgü bir kişiliği olması gerekir. Bazıları tembeldir; diğerleri yumurtaya doğru koşmaya başladığı zaman, onlar sabah yürüyüşüne çıkmış gibi yürür. Bu şekilde yumurtaya asla ulaşamazlar, ama ne yapabilirler ki? Bu, onların doğuştan sahip olduğu bir kişilik: koşamıyorlar, ölmeyi tercih ediyorlar, ve ne olacağının farkında bile değiller.

Ama birkaç tanesi olimpik atlet gibi, hemen hızla depara kalkıyorlar. Ve çok büyük bir rekabet var çünkü

olay sadece annenin tek yumurtasına koşan birkaç yüz hücreden ibaret değil... Annenin yumurtalığında sınırlı sayıda yumurta bulunur ve her ay sadece bir yumurta serbest bırakır. O yüzden adet günleri vardır; her ay tek bir yumurta serbest kalır. O yüzden milyonlarca canlı hücrenin oluşturduğu kalabalıktan yalnızca bir tanesi... gerçekten çok büyük bir felsefi sorun! Bu bir şey değil, sadece biyoloji; çünkü sorun bu milyonlarca farklı kişilikten sadece tek bir kişi doğabilmesidir. Peki acaba annenin yumurtasına ulaşamamış olan o milyonlarca kişi kimdi? Hindistan'da Hindu akademisyenlerin, punditlerin, şankaraçaryaların doğum kontrolüne karşı kullandığı tezlerden bir tanesi bu.

Hindistan tartışma konusunda çok zekidir. Papa sürekli doğum kontrolüne karşı olmaktan söz eder ama ortaya tek bir tez bile sunmamıştır. En azından Hintli karşıtı birkaç tane çok geçerli sav ortaya koymuştur. Savlarından biri şudur: Çocuk doğurmayı hangi noktada keseceğiz? İki çocuk mu, üç mü? Rabindranath Tagore ailesinin on üçüncü çocuğuydu; eğer doğum kontrolü uygulanmış olsaydı Rabindranath dünyaya gelmezdi.

Geçerli bir argüman olarak görülebilir çünkü doğum kontrolü iki, en fazla üç çocuk yapmak anlamına geliyor; biri ölebilir ya da başka bir şey olabilir. İki çocuk doğurursan, onlar senin ve eşinin yerini alır ve nüfus artmamış olur. Ama Rabindranath ailesinin on üçüncü çocuğuymuş. On ikide durmuş olsalar bile Rabindranath treni kaçırmış olacaktı. Acaba kaç tane Rabindranath treni kaçırıyor?

Şankaraçaryalardan biriyle konuşuyordum. Şöyle dedim: "Çok doğru; tartışma hatırına bunun doğru olduğunu kabul ediyorum: Bir Rabindranath Tagore'u arardık. Ama ben onu aramaya hazırım. Eğer bütün bir ülke barış içinde yaşayacaksa, yeterli gıdaya, giyim kuşama sahip olup bütün temel ihtiyaçları karşılanacaksa, bence buna değer. Bir Rabindranath Tagore'u kaybetmeye hazırım, bu o kadar önemli değil. Dengeyi görmek gerekir: Sadece tek bir Rabindranath Tagore'un ortaya çıkması için milyonlarca insanın açlıktan ölmesine neden mi olalım? Yani her aile on üç çocuk mu yapacak? Peki ama ya ön dördüncü? On beşinci?"

Bu küçük rakamları unut; her sevişmede erkek milyonlarca sperm bırakıyor... ve her sevişme sonucunda yumurta döllenmiyor. Her sevişmede milyonlarca kişi yok oluyor. Onlar arasında kaç tane Nobel Ödülü kazanacak insan, kaç tane başkan, başbakan olduğunu bilemeyiz. Her türlü insan olmalı.

Benim hesabım şöyle: On dört yaşından kırk iki yaşına kadar, eğer bir erkek normal bir cinsel yaşama sahip olursa, neredeyse dünyadaki insan nüfusu kadar sperm üretmiş olur. Tek bir erkek, bütün dünya nüfusunu ortaya çıkartabilir. Hem de, zaten gereğinden fazla kalabalıklaşmış olan bir dünyada. Bütün bu insanlar özgün bireyler olur, insan olmalarından başka ortak yönleri olmaz.

Hayır, hayat orada da başlamıyor; daha önce başlıyor. Senin için sadece bir varsayım; benim için bir deneyim. Yaşamın, geçmiş hayatındaki ölüm anında başlıyor. Öldüğün zaman, hayat kitabının bir bölümü sona erer; insanlar bunun bütün bir hayat olduğunu sanır: Aslında sonsuz bölüme sahip bir kitabın tek bir bölümü. Bir bölüm kapanır ama kitap sona ermiş değildir. Sayfayı çevirdiğin zaman yeni bir bölüm başlar.

Ölmekte olan bir insan bir sonraki hayatını tasavvur etmeye başlar. Bu, bilinen bir olgudur çünkü bölüm kapanmadan önce yaşanır. Bazen bir insan son noktadan geri döner, örneğin boğulur ve bir şekilde son anda kurtarılır. Neredeyse komaya girmiştir; ciğerlerindeki su boşaltılır, suni solunum cihazına bağlanır ve bir şekilde kurtarılır; tam da, bu bölümü kapatmak üzereyken... Bu insanlar ortaya çok ilginç bulgular

Artık kurtulmalarının mümkün olmadığını hissettikleri an, öleceklerini anladıkları an, bütün hayatlarının bir anda gözlerinin önünden geçtiklerini anlatıyorlar. Doğduktan yaşadıkları son ana kadar. Saniyenin onda ya da yüzde biri gibi bir sürede başlarına gelen her şeyi görüyorlar. Hatırladıkları ve hatırlamadıkları; dikkatlerini çekmemiş ya da hafızalarında bulunduğunun farkında bile olmadıkları birçok olay. Bu hafıza filmi hızla, bir anda gözlerinin önünden geçiyor... Bunun anlık olması gerekir çünkü adam ölüyor, filmi izlemek için üç saati falan yok.

Sen bütün filmi görsen bile, küçük ve önemsiz detaylarla adamın hayatı arasında bir bağ kuramazsın. Ama her şey bir film şeridi gibi gözünün önünden geçiyor; bu kesin ve çok önemli bir olgu. Bölümü kapatmadan önce bütün deneyimlerini, gerçekleştiremediği arzularını, beklentilerini, hayal kırıklıklarını, çaresizliklerini,

sıkıntılarını, keyiflerini; her şeyini anımsar.

Buda bunu bir kelimeyle tarif eder: *tanka*. Kelime anlamı olarak arzu demektir ancak mecazi anlamda bütün arzu hayatı anlamına gelir. Bütün olanlar: hüsranlar, tatminler, hayal kırıklıkları, başarılar, başarısızlıklar; bütün bu şeyler adına arzu diyebileceğin belirli bir alanda gerçekleşmiştir.

Ölmekte olan kişi, bir sonraki sayfayı çevirmeden önce bütün bunları görüp anımsamak zorundadır çünkü bedeni gidiyor. Artık bu zihin onunla olmayacak, bu beyin onunla olmayacak. Ama bu zihnin serbest bıraktığı arzu onun ruhuna yapışacak. Ve bu arzu gelecekteki hayatına karar verecek. Gerçekleştiremediği her şey onun için bir hedef olacak.

Hayatın, doğumundan çok önce, annen hamile kalmadan önce başlıyor. Daha önce, geçmiş hayatının sonunda başlıyor. O son, bu hayatın bir başlangıcı oluyor. Bir bölüm kapanıyor ve bir başkası açılıyor. Şimdi, bu yeni hayatının nasıl olacağının yüzde doksan dokuzu, ölümünün son anına göre belirlendi. Topladıkların, bir tohum gibi yanında ne getirdiğine bağlı olacak. O tohum bir ağaca dönüşecek, meyve verecek, çiçek verecek ya da ne olacaksa olacak. Bunu tohumdan okuyamazsın ama bütün bu bilgiler tohumda bulunur.

Bir gün bilim, tohumdaki bütün programı okumayı başarabilir... Ağacın ne tür dallara sahip olacağını, ne kadar yaşayacağını, başına neler geleceğini öğrenebilir. Çünkü bütün bunlar orada yazıyor; sadece biz okumayı bilmiyoruz. Olacak her şey potansiyel olarak şu anda mevcut.

Ölüm anında ne yaptığın, doğumunun nasıl olacağını belirliyor. Çoğu insan hayata yapışarak ölür. Ölmek istemiyorlar ve insan neden istemediklerini anlayabiliyor: Sadece ölümle yüz yüze geldikleri zaman aslında hiç yaşamamış olduklarını fark ediyorlar. Hayat sanki bir rüya gibi gelip geçmiş ve ölüm kapıya dayanmıştır. Artık yaşayacak vakit kalmamıştır; ölüm gelmiş ve kapıyı çalıyor. Yaşayacak vakit olduğu zaman bin bir çeşit aptalca şey yapıyordun, yaşamak yerine vaktini harcıyordun.

Kağıt oynayan, satranç oynayan insanlara "Ne yapıyorsunuz?" diye soruyorum, "vakit öldürüyoruz" diyorlar.

Çocukluğumdan beri bu "vakit öldürmek" ifadesine karşı oldum. Dedem çok iyi bir satranç oyuncusuydu ve ona sorardım: "Yaşlandın ama hâlâ vakit öldürüyorsun. Aslında zamanın seni öldürdüğünü görmüyor musun? Ama hâlâ vakit öldürüyorum diyorsun. Zamanın ne olduğunu bile bilmiyorsun, nerede olduğunu bilmiyorsun. Onu tut ve bana göster."

Zamanın uçtuğu, geçtiği gibi ifadeler aslında birer teselliden ibaret. Aslında geçip giden sensin. Her an lavabonun deliğinden akıp gidiyorsun. Ve sonra da vaktin geçtiğini düşünüyorsun. Sanki sen kalacaksın ve vakit geçip gidecekmiş gibi. Zaman olduğu yerde duruyor; bir yere gitmiyor. Saatler, aslında akmayan zamanın akışını ölçmek için insanoğlunun yarattığı aletlerdir.

Hindistan'da, Punjab eyaletinde, eğer Punjab'tan geçiyorsanız asla birine "saat kaç?" diye sormayın. Çünkü eğer saat on ikiyse öyle bir dayak yersiniz ki, canlı kurtulmanız mucize olur. Bunun çok felsefi bir nedeni vardır; ama felsefe aptalların eline geçtiği zaman işte böyle şeyler oluyor.

Sih dininin kurucusu Nanak, aydınlanma anlamına gelen samadhi'yi açıklarken bir örnek vermiş ve bunun saatin iki kolunun on ikide buluşması gibi olduğunu, ikinin bütünleşmesi gibi olduğunu söylemişti. Sadece bir örnek veriyordu. Samadhi anında varlığın ikiliğinin yok olduğunu ve tekliğe ulaşıldığını anlatmaya çalışıyordu. Aynı şey ölümde de oluyor. Daha sonra aynı şeyin ölümde de olduğunu açıkladı: Birbirinden ayrı olarak hareket eden iki kolun bir araya gelip durduğunu, tek olduğunu anlattı: Varoluşla bir bütün olmaktan söz ediyordu.

O yüzden Punjab'ta saat on iki ölüm sembolü oldu. Eğer herhangi bir Sardarji'ye "saat kaç?" diye sorarsan ve saat on ikiyse, seni dövmeye başlar çünkü onunla alay ettiğin, ölmesi için beddua ettiğin anlamına gelir. Punjab'ta mutsuz ve sıkıntılı bir insan gördükleri zaman "yüzü saat on ikiyi gösteriyor" derler. Bazıları, saat on ikiye birkaç dakika varken saatlerini beş dakika ileri alıp, on dakika sonra düzeltiyor. Saatlerinin on

ikiyi göstermesine izin vermiyor. Kendi saatlerinin onlara böyle oyun oynamasını izlemek insana acı veriyor. On iki onlara sadece mutsuzluk, sıkıntı ve ölümü hatırlatıyor; Nanak'ın asıl açıklamaya çalıştığı samadhi'yi tamamen unutmuş durumdalar.

Bir insan öldüğü zaman - saati on ikiye geldiği zaman -hayata yapışır. Hayatı boyunca zamanın akıp gittiğini düşünmüştür ama şimdi gidenin kendisi olduğunu anlamıştır. Yapışmak bir işe yaramaz. O kadar perişan olur ki, bu mutsuzluk o kadar dayanılmaz bir hale gelir ki, çoğu insan ölmeden önce bir çeşit komaya girer, bilincini kaybeder. O yüzden hayatın bütün anılarını tekrar anımsama durumunu kaçırırlar.

Eğer ölüm anında bir yapışma yoksa, hayatını tek bir dakika bile uzatma arzusu yoksa, bilincin açık olarak ölürsün çünkü doğanın seni bayıltmaya ya da bir komaya zorlamaya ihtiyacı kalmaz. Bilincin açık ölürsün ve bütün geçmişini anımsarsın. Yaptığın her şeyin ne kadar aptalca ve anlamsız olduğunu görürsün.

Arzular tatmin edildi... ne kazandın? Arzular tatmin edimedi ve acı çektin, peki ama tatmin edildikleri zaman ne kazandın? Bu senin her zaman kaybettiğin garip bir oyun, kazanıp kazanmaman hiçbir şey değiştirmiyor.

Zevklerin birer hiçti, sadece su üstüne atılan imzalar gibiydi. Acıların ise mermer üzerine kazınmıştı. Ve bütün bu acıları, suya atılacak imzalar için çekmişsin. Hayatın boyunca uğruna çok acı çektiğin bütün o küçük zevkler, şimdi bu yükseklikten, bütün hayat vadisini görebildiğin bu açıdan bakınca birer oyuncağa benziyor. Başarıların da başarısızlıktı. Başarısızlıklar, tabii ki başarısızlıktı; zevkler ise birer acı çekme dürtüsünden başka bir şey değildi.

Yaşadığın bütün mutluluklar, birer rüyadan başka bir şey değildi. Ellerin boş gidiyorsun. Bütün hayatın bir kısırdöngüden ibaret oldu: Aynı çember üzerinde dönüp dönüp durdun. Ve sonuçta hiçbir şeye ulaşamadın çünkü sürekli çember çizersen nereye ulaşabilirsin ki? Çemberin neresinde olursan ol, hep merkezden aynı mesafede oldun.

Başarı geldi, başarısızlık geldi; zevk geldi, acı geldi; sıkıntılar yaşadın, mutluluklar yaşadın. Her şey bu çemberin üzerinde oluştu ama varlığının merkezi her zaman her noktadan eşit mesafede oldu. Bunu çemberin üzerindeyken görmek zordu; olayların çok içindeydin, onun bir parçasıydın. Ama şimdi, birden hepsi ellerinin arasından kayınca, boşlukta kaldın.

Halil Gibran'ın, Peygamber isimli eserinde yazmış olduğu bir cümle var. Peygamber El Mustafa, tarlada çalışmakta olan insanlara doğru koşmaktadır ve şöyle der: "Gemim geldi, artık gidiyorum. Gitmeden önce bütün olanları ve olmayanları anımsamak için son bir kez bakmaya geldim. Gemiye binmeden önce buradaki hayatımın ne olduğunu görme arzusu hissettim."

Sana anımsatmak istediğim cümle ise şu: "Okyanusa kavuşacak bir nehir gibiyim. Nehir, okyanusa karışmadan önce bir an için bekler ve geçmiş olduğu bütün o yerleri anımsar: ormanları, dağları, insanları. Binlerce kilometre uzunluğunda zengin bir hayatı oldu ve şimdi, bir anda sonsuz okyanusun içine karışacak. Tıpkı okyanusa kavuşmadan önce geri dönüp bakan nehir gibi, ben de geri dönüp bakmak istedim."

Ama bu bakış ancak geçmişe yapışmadığın zaman mümkün olabilir; aksi halde onu kaybetmekten o kadar korkarsın ki, bakmak, gözlemlemek için vaktin olmaz. Ve bu süre sadece anlık bir şeydir. Eğer bir insan tam bilinçle ölürse, geçmiş olduğu bütün arazileri görüp, yaşananların aptallığını fark ederse, bir netlikle bir zekâyla, cesaretle doğar... otomatikman. Bu, kendi yaptığı bir şey değildir.

İnsanlar bana soruyor: "Sen çocukken bile akıllı, zeki ve cesurmuşsun; ben şimdi bile o kadar cesur değilim." Bunun nedeni benim bir önceki hayatımda sizden daha farklı bir şekilde ölmüş olmam. Bu, çok büyük bir fark yaratıyor çünkü nasıl ölürsen, öyle doğuyorsun. Ölüm, bozuk paranın bir yüzü, doğum ise aynı paranın diğer yüzüdür.

Eğer bir tarafta kafa karışıklığı, mutsuzluk, sıkıntı, tutunma, arzu varsa, paranın diğer tarafında keskin zekâ, cesaret, netlik ve farkındalık bekleyemezsin. Böyle bir şeyi beklemek çok saçma olur.

O yüzden, benim için basit ama sana açıklaması çok zor. Çünkü ben bu hayatta, en baştan beri cesur ya da keskin zekâlı olmak için bir şey yapmadım. Bunu hiçbir zaman keskin zekâ ya da cesaret olarak düşünmedim.

Sadece yavaş yavaş insanların ne kadar aptal olduğunu fark etmeye başladım. Önceleri cesur olduğumun farkında değildim; daha sonra anladım. Önceleri herkesin aynı olduğunu düşünüyordum. Zamanla öyle olmadığını idrak ettim.

Büyüdükçe geçmiş hayatımın ve ölümümün farkına vardım. Ne kadar kolay öldüğümü anımsadım; sadece kolay değil, büyük bir hevesle. İlgim daha önce gördüklerim ve bildiklerim yerine, önümde olan bilinmeyene odaklanmıştı. Hiçbir zaman geri bakmadım. Hayat tarzım da hep bu oldu: hiç geri bakmamak. Bunun anlamı yok. Geri dönemeyeceğine göre, vaktini niye harcayacaksın? Ben her zaman ileriye bakıyorum. Ölüm anı geldiği zaman bile ileri bakıyordum... diğer insanlarda varolan frenlerin bende neden olmadığını bu sayede anladım.

O frenler bilinmeyen korkusundan ortaya çıkar. Geçmişe yapışıyorsun ve bilinmeyene adım atmaya korkuyorsun. Bilinen, tanıdık olana yapışıyorsun. Acı veriyor olabilir, çirkin olabilir ama en azından onu biliyorsun. Onunla bir çeşit dostluk geliştirmiş durumdasın.

Çok şaşıracaksın ama bu binlerce insanda gözlemlediğim bir deneyim: Mutsuzlukla belirli bir dostluk ilişkisi geliştirdikleri için bu mutsuzluğa yapışıyorlar. Onunla o kadar uzun zamandır yaşıyor ki, ondan ayrılmak bir boşanmaya benziyor.

Aynı şey evlilik ve boşanma için de geçerlidir. Erkek günde en az on iki kere boşanmayı düşünür; kadın da düşünür, ama bir şekilde birlikte yaşamaya devam ederler çünkü ikisi de bilinmeyenden korkmaktadır. Bu adam kötü, tamam ama diğer adamın nasıl olacağı ne malum? Daha kötü çıkabilir. En azından bu adamın kötülüğüne, sevgisizliğine alışmışsın ve katlanabiliyorsun. Katlandın ve aynı zamanda derin kalınlaştı. Yeni bir adamla, bilemezsin, en baştan başlaman gerekir. O yüzden insanlar bilinene yapışır.

İnsanları ölüm anlarında izle. Onların acısı ölüm değil. Ölümde acı yoktur, hiçbir acı vermez. Aslında çok hoştur; tıpkı derin bir uykuya benzer. Sence derin uyku acı veren bir şey mi? Ama onlar ölümle, derin uykuyla, verdiği zevkle ilgilenmiyor; onları asıl endişelendiren ellerinin arasında kayıp giden bilinenler. Korku tek bir şey anlamına gelir: bilineni kaybetmek ve bilinmeyene adım atmak. Cesaret korkunun tam tersidir.

Her zaman bilineni bırakmaya hazır ol: hatta bunun için hevesli ol, olgunlaşmasını bile bekleme. Hemen yeni olan bir şeyin üzerine atla; onun yeniliği, tazeliği insanı zaten çeker. O zaman cesaret vardır.

En büyük korku kesinlikle ölüm korkusudur. Cesaretine en büyük darbeyi o vurur.

Sadece tek bir tavsiyede bulunabilirim. Şu anda geçmişteki ölümüne dönemezsin ama bir şey yapmaya başlayabilirsin: Her zaman bilinenden bilinmeyene geçmeye hazır ol, her konuda, her deneyimde.

Bilinmeyen bilinenden daha kötü çıksa bile daha iyidir; konu o değil. Önemli olan senin bilinenden bilinmeyene geçmeye hazır olmandır. Asıl değerli olan budur. Ve yaşadığın her türlü deneyimde bunu yapmaya devam et. Bu, seni ölüme hazırlar çünkü ölüm geldiği zaman birden "ben hayatı bırakıp, ölümü seçiyorum" diye karar veremezsin. Bu kararlar bir anda verilmez.

Adım adım gitmeli, her anı ayrı ayrı yaşayıp hazırlanmalısın. Ve bilinmeyenin güzelliğine alışmaya başladığın zaman içinde yeni bir nitelik ortaya çıkmaya başlar. Her zaman oradaydı, ama daha önce hiç kullanılmamıştı. Ölüm gelmeden önce, bilinenden bilinmeyene doğru adım adım yol almaya devam et. Sakın unutma, yeni her zaman eskiden iyidir.

"Eski olan her şey altın değildir" diye bir söz vardır. Ben şöyle diyorum: Eski olan her şey altın olsa bile, unut gitsin. Yeniyi seç; altın ya da değil, bu önemli değil. Önemli olan şey senin seçimin: öğrenmeyi seçmen, deneyim yaşamayı seçmen, karanlığa adım atmayı seçmen. Yavaş yavaş cesaretin işlemeye

başlayacak. Keskin zekâ ise cesaretten ayrı bir şey değildir, neredeyse organik bir bütündür.

Korkunun olduğu yerde korkaklık vardır ve orada zihnin geriliği ve sıradanlığının olması kaçınılmazdır. Onlar hep birliktedir, birbirlerini desteklerler. Cesaretle birlikte keskinlik, zekâ, açıklık, önyargısızlık ve öğrenme kapasitesi gelir; hepsi bir arada gelir.

Basit bir egzersizle başla: Sakın unutma, ne zaman karşına bir seçenek çıksa, bilinmeyeni, riskli olan, tehlikeli ve güvencesiz olanı seç. Hiçbir zaman zarara uğramazsın.

Ancak o zaman... ölüm, çok açık bir deneyime dönüşür ve yeni doğumunun özünü gösterebilir. Sadece görmekle kalmaz, belirli bir seçim bile yapabilirsin. Farkındalıkla, belirli bir anne, belirli bir baba seçebilirsin. Normalde bunlar bilinçdışı, tesadüf eseri olur ama farkındalıkla ölen bir adam farkındalıkla doğar.

İstersen anneme sorabilirsin; kendisi de şu anda burada... Doğumumdan sonra tam üç gün boyunca hiç süt emmedim ve herkes endişelendi. Doktorlar çok endişeliydi çünkü süt içmeyi reddettiğim sürece yaşamam mümkün değildi. Ama onlar benim yaşadığım zorluğun, bana ne gibi bir zorluk çıkardıklarının farkında değillerdi. Beni her türlü yolla zorluyorlardı. Nedenini onlara açıklama imkanım yoktu, onların da kendiliklerinden öğrenmeleri mümkün değildi.

Geçmiş hayatımda ölmeden önce oruç tutuyordum. Yirmi bir günlük bir oruç tamamlamak istiyordum ama orucum tamamlanmadan önce öldürüldüm, üç gün önce. O üç gün, bu doğumumda bile farkındalığımda kaldı; orucumu tamamlamak zorundaydım. Gerçekten çok inatçıyımdır! Aksi halde insanlar bir hayattan diğerine bir şey taşıyamaz; bir bölüm kapandığı zaman kapanmıştır.

Ama üç gün boyunca ağzıma bir şey sokmayı başaramadılar; sadece reddettim. Ama üç gün sonra hiçbir şeyim yoktu ve bu sefer de çok şaşırdılar: "Neden üç gün boyunca sürekli reddetti? Herhangi bir hastalığı ya da sorunu yoktu... ve üç gün geçtikten sonra birden emmeye başladı." Onlar için bir gizem olarak kaldı. Ama bunlardan söz etmek istemiyorum çünkü senin için bunlar birer hipotezden ibaret olacaktır, onları sana bilimsel olarak ispat edebilmem mümkün değil. Ayrıca sana bir inanç vermek istemiyorum, o yüzden zihninde bir inanç sistemi oluşturabilecek her şeyi kesip atmaya devam et.

Beni seviyorsun, bana güveniyorsun. O yüzden söylediklerimin doğru olduğuna güvenebilirsin. Ama bir şeyi tekrar tekrar vurguluyorum: Kendi deneyimine dayalı olmayan her şeyi sadece bir varsayım olarak kabul et. Onu bir inanca dönüştürme. Eğer bazen bir örnek veriyorsam, gerektiği için veriyorum; çünkü insanlar "Çocukluğunda nasıl bu kadar zeki ve cesur olabilmeyi basardın?" diye sordu.

Ben bir şey yapmadım, sadece geçmiş hayatımda ne yapıyorsam onu yapmaya devam ettim. Cesaret sana da gelecek. Sadece basit bir formülle başla: Asla bilinmeyeni kaçırma.

Her zaman bilinmeyeni seç ve kafanın dikine git. Sıkıntı çeksen bile buna değer; her zaman değer. Her zaman daha büyümüş, daha olgun, daha zeki çıkarsın.

KORKUSUZLUK PEŞİNDE

Meditasyon Teknikleri ve Sorulara Yanıtlar

Herkes korkar... korkmak zorunda. Hayat öyle ki, buna mecbur kalınıyor. Ve korkusuz olan insanlar, cesurlaşarak korkusuz olmaz; çünkü cesur insan sadece korkusunu bastırmış insandır, aslında korkusuz değildir.

Bir insan korkularını kabullenerek korkusuz olur. Bu bir cesaret sorunu değildir. Konu sadece hayatın

gerçeklerini görmek ve bu korkuların doğal olduğunun farkına varmaktır. Onları kabullenmektir!

Korku ve suçluluk duygusu aynı şey midir?

Korku ve suçluluk duygusu aynı şey değildir. Kabullenilen korku özgürlüğe dönüşür; inkar edilen, reddedilen, lanetlenen korku suçluluk duygusuna dönüşür. Eğer korkuyu durumun bir parçası olarak kabul edersen...

Durumun bir parçasıdır. İnsan bir parçadır, çok küçük, minik bir parçadır; bütün ise engindir. İnsan bir damladır, çok küçük bir damladır; bütün ise dev bir okyanus. Bir titreme başlar: "Bütün içinde kaybolabilirim; kimliğim kaybolabilir." Bu, ölüm korkusudur. Bütün korkular ölüm korkusudur. Ölüm korkusu ise yok olma korkusudur.

İnsanın korkması, titremesi doğaldır. Eğer bunu kabullenirsen, hayatın bir gerçeği olduğunu söyleyebilirsen, eğer bütün olarak kabullenirsen, titreme anında durur ve korku -korkuya dönüşmüş olan enerji - serbest kalır ve özgürlüğe dönüşür. O zaman, eğer damla okyanusta kaybolsa bile, onun hâlâ orada olduğunu bileceksin. Aslında, okyanusun tamamına dönüşecek. O zaman ölüm nirvana'ya dönüşür, o zaman kendini kaybetmekten korkmazsın. O zaman İsa'nın şu sözünü anlarsın: "Eğer hayatını kurtarırsan, onu kaybedersin ve eğer onu kaybedersen, kurtarırsın."

Ölümün ötesine gitmenin tek yolu ölümü kabullenmektir. O zaman kaybolur. Korkusuz olmanın tek yolu korkuyu kabullenmektir. O zaman enerji serbest kalır ve özgürlüğe dönüşür. Ama eğer onu lanetlersen, bastırırsan, korktuğun gerçeğini gizlersen - eğer kendine bir zırh oluşturursan, kendini korumaya alır, savunmaya çekilirsen - o zaman suçluluk duygusu oluşuyor.

Bastırılan her şey suçluluk duygusu yaratır; yasak olan her şey suçluluk duygusu yaratır; doğaya karşı olan her şey suçluluk duygusu yaratır. O zaman başkalarına yalan söylediğin, kendine yalan söylediğin için suçluluk duygusu hissetmeye başlarsın. Eğer kabullenirsen ve bu konuda bir çabaya girmezsen -yapacak bir şey yok- o zaman özgürlüğe dönüşür, korkusuzluğa dönüşür.

Kendine çirkin, yanlış, günahkar olduğunu söyleme. Lanetleme. Sen neysen osun. Suçlu olma, suçluluk duygusu hissetme. Eğer yanlış olan bir şey varsa bile, yanlış olan sen değilsin. Belki yanlış davranmış olabilirsin ama bu, varlığının yanlış olduğu anlamına gelmez. Bazı hareketler yanlış olabilir ama varlık her zaman doğrudur.

Sürekli başkalarını kendimin önemli ve güçlü olduğuna ikna etmeye çalıştığımı fark ettim. Bunun nedenleri üzerinde meditasyon yaptım ve bence nedeni korku.

Ego her zaman korkudan ortaya çıkar. Gerçekten korkusuz bir insanın egosu olmaz. Ego bir korumadır, bir zırhtır. Korktuğun için şöyle ya da böyle bir insan olduğun intibası yaratmaya çalışıyorsun, hım? Bu sayede kimse cesaret edemez... aksi halde korkarsın, bu temelde korku. Güzel! Durumu derinden ve doğru tahlil etmişsin. Temel nedeni gördüğün zaman ise, her şey kolaylaşır. Aksi halde insanlar egoyla mücadele içine giriyor... ve asıl sorun ego değil. Yani o zaman bir semptomla savaşıyor olursun, gerçek hastalıkla değil. Gerçek hastalık korkudur. Egoyla savaşmaya devam edebilirsin ve hedefi ıskalamış olursun çünkü asıl düşman ego değil, o sahte bir şey. Kazansan bile, bir şey kazanmış olmazsın. Ve kazanman mümkün değil; sadece gerçek bir düşman alt edilebilir, aslında varolmayan sahte bir düşman değil. O bir aldatmacadır. Çirkin gördüğün bir yarayı kapatmak için üstüne bir süs eşyası koymak gibidir.

Bir keresinde bir film yıldızının evinde kalıyordum ve beni tanıştırmak istediği birçok kişiyi davet etmişti. Orada bir aktris vardı ve çok güzel, kocaman bir kayışı olan harika bir saati vardı. Yanında oturan biri ona saat hakkında sorular sormaya başladı ve kadın endişelendi. Ben sadece izliyordum. Adam saati görmek istiyordu... ama kadın saatini çıkarmak istemiyordu. Adam ısrar etti ve sonunda kadın çıkarmak zorunda kaldı. O zaman sorunun ne olduğunu anladım. Büyük, beyaz bir leke vardı, cüzzam lekesi. Cüzzam lekesini o harika saatin kayışı altında gizliyordu. Şimdi açığa çıkmıştı... terlemeye ve endişelenmeye başladı.

Ego da aynen böyledir. Korku vardır ama kimse korkusunu göstermek istemez, çünkü eğer korktuğunu gösterirsen, seni daha fazla korkutmak isteyen insanlar sıraya girecektir. Derin bir korku yaşadığını öğrendikleri zaman, herkes sana tekme atmak isteyecektir. Seni aşağılamak hoşlarına gider, kendilerinden daha zayıf birini bulmuşlardır. İnsanlar istismardan hoşlanır, o insana tekme atmak ister...

O yüzden korku dolu her insan, bu korkunun etrafında büyük bir ego yaratır ve bu ego balonuna hava pompalamaya devam edip durur. Zamanla bu balon çok büyür. Adolf Hitler, Ugandalı diktatör İdi Amin... bu tip insanlar çok şişirilmiştir. O zaman başkalarını korkutmaya başlar. Başkalarını korkutmaya çalışan herkesin aslında derin bir korku yaşadığını bilmelisin, yoksa neden çabalasın? Ne anlamı var? Korkmayan biri neden seni korkutmak için çaba harcasın?

Korku dolu insanlar rahat olabilmek için başkalarını korkutur. Artık ona dokunamayacağını, onun sınırlarına adım atamayacağını bilir.

İyi görmüşsün... Bu da tam böyle bir durum. O yüzden egoyla savaşma. Bunun yerine korkuyu izle ve onu kabullenmeye çalış. Bu çok doğal... hayatın bir parçası. Onu saklamaya gerek yok; başka biriymiş gibi davranmaya gerek yok. O korku orada... Bütün insanlar korku doludur. Bu, insanlığın bir parçasıdır. Onu kabullen ve onu kabullendiğin an ego kaybolacaktır. Çünkü o zaman egonun orada olması için bir gerek kalmaz. Egoyla savaşmak işe yaramaz; korkuyu kabullenmek ise anında etki edecektir. O zaman bilirsin: Evet, bu sonsuz evrende o kadar küçüğüz ki; korkmamak mümkün mü? Ve hayat ölümle çevrilmiştir; korkmamak mümkün mü? Her an yok olabiliriz, küçük bir şey ters giderse yok oluruz; korkmamak mümkün mü? Kabullendiğin vakit korku zamanla yok olacaktır çünkü bir anlamı yok. Onu kabullendin, kanıksadın... Hepsi bu!

Onu gizlemek için bir şeyler yaratmaya kalkışma. Ona karşı bir şey yarattığın zaman sadece üstü örtülür. Ben sana korku hissetmeyeceksin demiyorum; sadece korkmayacağını söylüyorum. Korku hâlâ orada olacak ama sen korkmayacaksın. Anlıyor musun? Korkmak demek korkuya karşı olmak demektir: orada olmasını istemiyorsun ama orada.

Onu kabullendiğin zaman... Ağaçlar nasıl yeşillerle doluysa, insanlık da korku dolu. O zaman ne yapacaksın? Ağaçlar saklanmıyor. Herkes bir gün ölecek. Korku, ölümün gölgesidir. Onu kabullen!

Yalnız başımayken içimdeki bazı dizginleri bırakıp insanları sevebileceğimi hissediyorum ama onların bulunduğu ortama girdiğim an bütün kapılarım kapanıyor.

Gerçek insanları sevmek zordur çünkü gerçek bir insan senin beklentilerini gerçekleştirmeyecektir. Böyle bir amacı yok. O, bir başkasının beklentilerini gerçekleştirmek için yaşamıyor, kendi hayatını yaşamak zorunda. Ve ne zaman sana karşı olan ya da senin duygu, düşünce ve varlığınla uyum içinde olmayan bir alana kayarsa bu sevgi zorlanıyor.

Sevgiyi düşünmek çok kolaydır. Sevmek çok zordur. Bütün dünyayı sevmek çok kolaydır. Asıl zor olan tek bir insanı sevmektir. Tanrı'yı ya da insanoğlunu sevmek çok kolaydır. Asıl sorun gerçek bir insanla karşılaştığın zaman yaşanır. Onunla birlikte yürümek için büyük değişimler geçirmek, büyük mücadeleler vermek zorundasın.

O senin kölen olmayacak ve sen de ona köle olmayacaksın. Asıl sorun da buradan kaynaklanıyor. Eğer sen bir köle olacaksan, ya da o köle olacaksa ortada bir sorun yok. Asıl sorun kimsenin bu dünyaya kölelik yapmak için gelmemiş olması. Kimse köle olamaz. Herkes özgür bir bireydir... bütün varlık özgürlükten oluşur. İnsan özgürlüktür.

Unutma... bu gerçek bir sorun, senin şahsınla ilgili bir şey değil. Sorun, sevgi olgusuyla ilgilidir. Bunu şahsi bir soruna dönüştürme yoksa çok zorlanırsın. Herkes az ya da çok aynı sorunla karşılaşmak zorunda. Sevgide zorluk yaşamamış tek bir insanla bile karşılaşmadım. Bunun sevgiyle bir ilgisi var, sevgi dünyasıyla.

İlişkinin kendisi seni sorun çıkartacak durumlara getiriyor; ve onları yaşamak iyidir. Doğu'da, insanlar bu

zorlukları görüp kaçmayı tercih etti. Sevgilerini inkâr etmeye, reddetmeye başladılar. Sevgisiz oldular ve buna kimseye bağlanmamak dediler. Zamanla cesetlere dönüştüler. Sevgi Doğu'da neredeyse tamamen kayboldu ve sadece meditasyon kaldı.

Meditasyon, kendi yalnızlığında kendini iyi hissetmen anlamına gelir. Meditasyon sadece kendinle ilgilendiğin anlamına gelir. Tek başına bütün çemberini tamamladığın için, onun dışına çıkmadığın anlamına gelir. Tabii sorunlarının yüzde doksan dokuzu çözülür; ama çok büyük bir bedel karşılığında. Artık daha az sorunlu olacaksın. Doğu insanı daha az endişeli, daha az gergindir; neredeyse kendi iç mağarasında, gözleri kapalı, korunmuş bir şekilde yaşar. Enerjisinin hareket etmesine izin vermez. Kapalı bir devre olur; küçük bir enerji kendi varlığı içinde dolaşır ve o mutlu olur. Ama bu mutluluk biraz ölü. Mutluluğu bir kutlama, bir coşku değil.

Buna en fazla "mutsuzluk değil" diyebilirsin. Ancak olumsuz bir şeyle kıyaslayarak konuşabilirsin. Bir hastalığın yok diye kendini sağlıklı ilan etmek gibi. Ama bu, gerçek sağlık sayılmaz. Sağlığın olumlu bir tarafı olmalı, varlığıyla ışıldamak; o sadece hastalıksız olmak değil. Bu açıdan bakınca ölü bir beden bile sağlıklı sayılır: çünkü hasta değil.

O yüzden bizler Doğu'da sevgisiz yaşamaya çalıştık, dünyayı terk ettik; bu, sevgiyi bırakmak demek. Kadını, erkeği, sevginin filizlenebileceği her olasılığı bırakmak demek. Jaina rahipler, Hindu rahipler, Budist rahipler yalnızken bir kadınla bile konuşamazlar; bir kadına dokunmaları yasaktır, yüz yüze gelmelerine bile izin verilmez. Bir kadın gelip bir şey sorduğu zaman gözlerini yere indirmek zorundadırlar. Kazara kadını görmesinler diye burunlarının ucuna bakmak zorundadırlar. Çünkü kim bilir, bir şeyler olabilir... ve insan sevginin ellerinde neredeyse çaresizdir.

İnsanların evlerinde kalmazlar. Sevginin yeşermesi, bağlanmak mümkün olmasın diye bir yerde uzun süre kalmazlar. O yüzden sürekli dolaşır, seyahat eder ve kaçınırlar; bütün ilişkilerden kaçınırlar. Belirli bir dinginlik niteliğine ulaşmışlardır. Kaygısız, telaşsız insanlardır ama mutlu, coşkulu değillerdir.

Batı'da ise tam tersi olmuştur. İnsanlar sevgi üzerinden mutluluk aramış ve çok büyük sorunlar yaratmıştır. Kendileriyle olan bağlantılarını kaybetmişlerdir. Kendilerinden o kadar uzaklaşmışlardır ki, nasıl geri döneceklerini bilmiyorlar. Yolun nerede olduğunu, yuvalarının nerede olduğunu bilmiyorlar. O yüzden kendilerini anlamsız, yuvasız hissedip, bu kadınla, şu erkekle daha fazla sevgi çabası içine giriyorlar... Heteroseksüel, homoseksüel, otoseksüel. Her türlü yolu deniyorlar ve yine boşluk hissediyorlar çünkü sevgi tek başına mutluluk verebilir ama içinde bir dinginlik olmaz. Ve mutluluk varken dinginlik yoksa, yine eksik olan bir şey olur.

Dinginlik olmadan mutluluk, bir ateş, bir heyecan olur... anlamsız bir tantana. Bu havale durumu sende o kadar büyük bir gerginlik yaratır ki, sonucunda ortaya bir şey çıkmaz; sadece delice bir kovalamaca. Ve bir gün bütün bu çabalarının temelsiz olduğunu fark edersin çünkü sen diğerini bulmak için koşturuyorsun ama daha henüz kendini bulamamışsın.

Bu iki yol da başarısız olmuştur. Doğu başarısız oldu çünkü sevgi olmadan meditasyonu denedi. Batı başarısız oldu çünkü o da meditasyon olmadan sevgiyi denedi. Benim tüm çabam sana bir sentez vermek, bütünü göstermek... Bu da, meditasyon artı sevgidir. İnsan tek başınayken mutlu olabilmeli, aynı zamanda insanlarla birlikteyken de mutlu olabilmeli, insan iç mutluluğa sahip olabilmeli ve aynı zamanda yaşadığı ilişkilerde de mutlu olmalı. İnsan hem içinde güzel bir yuva kurabilmeli, hem de dışında. Evini çevreleyen güzel bir bahçe ve aynı zamanda güzel bir yatak odan olmalı. Bahçe, yatak odasının karşıtı değildir; yatak odası da bahçenin karşıtı değildir.

O yüzden meditasyon bir iç sığınak, bir iç tapınak olmalı. Ne zaman dünyanın sana biraz fazla geldiğini hissedersen, tapınağına adım atabilirsin. Kendi iç varlığında yıkanabilirsin. Kendini gençleştirirsin. Yeniden doğmuş gibi olursun; yine canlı, taze, genç ve yenilenmiş olursun, yaşamak, varolmak için. Ama aynı zamanda insanları sevebilmeli, sorunlarla karşılaşabilmelisin. Çünkü güçsüz, sorunlarla yüzleşemeyen bir dinginlik, dinginlik sayılmaz, pek bir şey ifade etmez.

Sadece sorunlarla karşılaşan ve dingin kalmayı başarabilen bir dinginlik arzu edilebilir bir şeydir.

Sana bu iki şeyi söylemek istiyorum: Önce meditasyonla başla; çünkü varlığının en yakın merkezinden başlamak her zaman için iyidir ve bu da meditasyondur. Ancak burada takılıp kalma. Meditasyon hareket etmeli, filizlenmeli, yeşermeli ve sevgiye dönüşmeli.

Endişe etme, bunu bir soruna çevirme; bu bir sorun değil. Sadece insani bir şey; çok doğal. Herkes korkar... korkmak zorunda. Hayat öyle bir şeydir ki, insan korkmak zorunda. Ve korkusuz olan insanlar, cesurlaşarak korkusuz olmaz; çünkü cesur bir insan, korkusunu bastırmıştır, aslında korkusuz değildir. İnsan ancak korkularını kabullenerek korkusuz olur. Bu bir cesaret meselesi değil. Sadece hayatın gerçeklerini görmek ve bu korkuların doğal olduğunu fark etmektir. İnsan kabullenir.

Sorun çıkmasının nedeni senin onları reddetmek istemen. Sana çok egoist idealler öğretildi: "Cesur ol." Ne saçmalık! Aptalca! Zeki bir insan korkularından nasıl uzak durur? Eğer aptalsan, herhangi bir korkun olmaz. O zaman otobüs şoförü kornaya basar durur ve sen yolun ortasında durmaya devam edersin, korkmadan. Ya da bir boğa üzerine doğru gelirken, sen öylesine dursun; korkmadan. Ama aptalsın. Zeki bir insan kenara atlamak zorundadır.

Eğer müptelası olur ve her çalının altında yılan aramaya başlarsan, o zaman bir sorun var demektir. Eğer yolda hiç trafik yokken bile korkuyor ve kenara atlıyorsan, o zaman bir sorun var demektir; aksi halde korku doğaldır.

Sana korkularından kurtulacaksın dediğim zaman hayatta hiçbir korku olmayacak demiyorum. Sadece korkularının yüzde doksanının hayal gücünün bir ürünü olduğunu göreceksin. Yüzde onu gerçektir ve insan onları kabullenmek zorundadır. Ben insanları cesur yapmam. Onları daha duyarlı, hassas ve farkında yaparım ve onların farkındalığı yeterlidir. Korkularını birer basamak olarak kullanabileceklerinin farkına varırlar. O yüzden endişe etme, tamam mı?

Korkunun içeriği nedir? Her zaman bir köşenin arkasında ama onunla yüzleşmek için döndüğüm zaman, sadece bir gölgeden ibaret. Eğer bir özü yoksa, üzerimde nasıl bu kadar güçlü bir etki yaratabiliyor?

Korku, gölgen kadar maddi olmayan bir şeydir, ama vardır. Gölge de vardır; maddi değildir, negatiftir ama yok değildir. Ve bazen gölge seni derinden etkileyebilir. Ormanda karanlık çökerken, kendi gölgenden korkabilirsin. Issız bir yerde, yalnız başına yürürken, gölgen yüzünden koşmaya başlayabilirsin. Koşman gerçektir, kaçma çaban gerçektir ama nedenin özünde bir şey yoktur.

Bir halatı yılan zannedip kaçabilirsin; ama eğer dönüp yakından bakıp gözlemlersen, bu aptallığına gülersin.

Ama insanlar korkunun varolduğu yerlere girmekten korkar. İnsanlar en fazla korkudan korkar çünkü korkunun varlığı bile seni temelden sarsar. Ama temelin sarsılması gerçektir. Korku, bir rüya, bir kabus gibidir. Kabustan sonra uyandığında, kabusun etkileri hâlâ devam eder. Nefes alıp vermen değişmiştir, terlersin, vücudun titremeye devam eder, sana sıcak basmıştır. Onun sadece bir kabus olduğunu bilirsin, gerçek olmayan bir şey olduğunu bilirsin ama bunun varlığının özüne ulaşması bile zaman alır. Bu arada özü olmayan rüyanın etkileri devam eder. Korku bir kabustur.

Bana soruyorsun: "Korkunun içeriği nedir?" diyorsun. Korkunun malzemesi insanın kendi varlığına yabancı olmasıdır. Sadece tek bir korku vardır; birçok yoldan kendini açığa vurur, bin bir ayrı suratı vardır ama temelinde korku tektir: "Özümde, ben olmayabilirim." Ve aslında bir anlamda olmadığın doğru.

Tanrı var, sen yoksun. Ev sahibi yok, konuk var. Bu şüphe yüzünden - ve bu çok geçerli bir şüphe - içine bakmıyorsun. Varmış gibi rol yapıyorsun; eğer içine bakarsan olmadığını bileceksin. Bu çok derin ve kolay anlaşılır bir anlayıştır. Entelektüel değil varoluşçudur. İçinde, derinliklerinde "Olmayabilirim. O yüzden bakmamakta fayda var. Dışarı bakmaya devam edeceğim." duygusudur. En azından seni kandırıyor, "ben varım" yanılsamasını devam ettiriyor. Ama bu "varlık" duygusu sahte olduğu için korku yaratır; onu her şey yok edebilir, herhangi bir derin karşılaşma onu paramparça edebilir. Sevgi onu parçalayabilir, bir ustayla tanışmak parçalayabilir, ağır bir hastalık parçalayabilir, birinin ölümüne şahit olmak parçalayabilir.

Birçok şekilde parçalanabilir; çok kırılgandır. İçe bakmayarak bir şekilde durumu idare ediyorsun.

Nasrettin Hoca bir tren yolculuğu yapıyormuş. Kondüktör bilet kontrolü için gelmiş. Hoca bütün ceplerine, bütün çantalarına bakmış ama biletini bulamamış. Terlemeye başlamış ve giderek daha fazla endişelenmiş. Kondüktör dayanamayıp araya girmiş: "Bayım, ama ceplerinizden birine bakmadınız. Neden oraya bakmıyorsunuz?"

Nasrettin Hoca hemen yanıtlamış: "Lütfen o cepten söz etme. Oraya bakmayacağım. O benim tek umudum! Eğer o cebe bakarsam ve orada yoksa, o zaman yok; o zaman kesinlikle yok. O cebe bakamam. Kusura bakma ama başka her yere bakacağım; o cep benim güvencem, sonuna kadar orada olduğunu ümit edebilirim. Oraya bilerek bakmadım ve bakmayacağım. Bileti bulsam da bulmasam da, o cebe kesinlikle bakmayacağım."

Egoyla ilgili durum da böyle. İçine bakmıyorsun, orası senin tek umudun. "Kim bilir? Belki orada." Ama eğer bakarsan, olmadığını anlayacaksın.

İçine bakmayarak, sürekli dışarı bakarak yarattığın bu sahte ego, korkunun kökeni. Bakman gereken bütün o alanlardan korkarsın. Güzellikten korkarsın çünkü güzellik seni içine çekecektir. Güzel bir gün batımına, bulutlardaki o muhteşem renklere bakmaya korkarsın çünkü böyle bir güzellik seni içine gönderir. Böyle bir güzellik düşünmeyi durdurur: Zihin o hayranlık anı içinde nasıl düşüneceğini, neler öreceğini, nasıl dönüp duracağını unutur. Zihinsel iç konuşma durur ve birden içeri girmiş olursun.

İnsanlar harika müzikten korkar, insanlar harika şiirlerden korkar, insanlar derin ilişkiler kurmaktan korkar. İnsanların aşk ilişkileri vur-kaç ilişkilerdir. Birbirlerinin derinliklerindeki varlıklarına inmiyorlar çünkü diğerinin varlığına inmek korkutucudur, çünkü diğerinin varlık havuzu seni yansıtır. Diğerinin varlığı olan o havuzun, o aynanın yansımasında kendini bulamazsan, eğer ayna boş kalırsa, eğer hiçbir şey yansıtmazsa ne olacak?

İnsanlar sevgiden korkuyor. Sadece rol yapıyor, sevgi adına oyun oynamaya devam ediyorlar. Meditasyondan korkuyorlar; meditasyon adı altında yaptıkları, yeni düşünce tarzlarından ibaret. Maharişi Maheş Yogi'nin Transandantal Meditasyonu budur. Ne meditasyondur, ne de transandantal, yani deneyimüstüdür. Sadece bir mantra söylemekten ibaret. Mantra söylemek ise sadece bir düşünce sürecidir; yoğunlaşmış bir düşünce. Bu yine yeni bir araçtır, meditasyon yapmama aracı. İnsanlar Hıristiyan dualarını tekrarlıyor, Müslüman dualarını tekrarlıyor, Hindu dualarını tekrarlıyor; hepsi meditasyondan kaçınma yollarıdır. Unutma, bunlar meditasyon değil. Zihin o kadar kurnazdır ki, meditasyon adına birçok sahte olgu yaratmıştır.

Meditasyon senin hiçbir şey yapmamandır, zihnin tamamen işlevini durdurmasıdır. Zihnin bu işlememe durumu meditasyondur. Ne şarkı, ne mantra, ne görüntü, ne konsantrasyon. İnsan sadece varolur. Bu varolma durumunda ego kaybolur. Egoyla birlikte egonun gölgesi de kaybolur. Bu gölge korkudur.

Korku, en büyük sorunlardan biridir. Her insan bunu yaşamak ve belirli bir anlayışa ulaşmak zorunda. Ego sana bir gün ölmen gerekebileceği korkusu verir. Ölümün sadece başkalarının başına geleceğini düşünerek kendini kandırırsın ve bir anlamda haklı olursun: bir komşu ölür, bir tanıdık ölür, bir arkadaş ölür, eşin ölür, annen ölür; hep başkasının başına gelir, sana değil. Sen bu gerçeğin arkasında gizlenirsin: Belki bir istisna olduğunu, ölmeyeceğini düşünürsün. Ego seni korumaya çalışmaktadır.

Ama ne zaman biri ölse içinde bir şey titremeye başlar. Her ölüm, senin için küçük bir ölümdür. Zil çaldığı zaman, kim için geldiğini sormak için bir başkasını yollama, senin için çalıyor. Her ölüm senin ölümündür. Ağaçtan kurumuş bir yaprağın düşmesi bile senin ölümündür. O yüzden kendimizi korumaya devam ederiz.

Biri ölünce, ruhun ölümsüzlüğünden söz ederiz, ağaçtan bir yaprak düştüğü zaman: "Endişe edecek bir şey yok. Yakında ilkbahar gelecek ve ağaç tekrar yapraklanacak. Bu sadece bir değişiklik, üstündeki kıyafeti değiştiriyor." deriz.

İnsanlar ruhun ölümsüzlüğüne bildikleri için değil korktukları için inanır. Bir insan ne kadar korkaksa, ruhun ölümsüzlüğüne inanma olasılığı o kadar yükselir; dindar olduğu için değil, korkak olduğu için. Ruhun ölümsüzlüğüne inanmanın dinle bir ilgisi yoktur. Dindar bir insan "ben" olmadığını ve ölümsüz olanın bunun dışındaki olduğunu bilir. Ama bu ölümsüzlüğün "benimle" bir ilgisi yok. Bu "ben" ölümsüz değil, bu "benlik" ölümsüz değil. Bu "benlik" geçicidir; bizim tarafımızdan üretilmiştir.

Korku sadece "benliğin" gölgesidir. Ve benliğin derinlikleri sürekli "ölümde yok olacağım" duygusu içinde olduğu için... Temel korku ölüm korkusudur; diğer bütün korkular sadece temel korkuyu yansıtır. Ve işin güzelliği ölümün de ego kadar özde varolmayan bir şey olmasıdır. Ve bu iki özde varolmayan şeyin arasında - ego ve ölüm arasında - korku bir köprü olur.

Korku iktidarsızdır, bir gücü yoktur. "Eğer bir özü yoksa, üzerimde nasıl bu kadar güçlü bir etki yaratabiliyor?" diye soruyorsun. Sen ona inanmak istiyorsun; gücü buradan geliyor. Sen kendi derinliklerine dalıp, iç boşluğunla yüzleşmeye hazır değilsin. Onun gücü buradan geliyor. Aksi halde iktidarsızdır, hiçbir gücü yoktur. Korkudan doğmuş hiçbir şey yoktur. Sevgi doğum yapar, sevgi yaratıcıdır; korku iktidarsızdır.

Bay ve Bayan Smith yargıcın karşısına çıkartılmış.

"Bu heriften boşanmak istiyorum" demiş kadın.

"Ben de bu cadalozdan kurtulmak istiyorum" diye bağırmış adam.

Yargıç: "Kaç çocuğunuz var?"

Kadın: "Üç tane."

Yargıç: "Neden bir yıl dahi evli kalıp bir çocuk daha yapmıyorsunuz? O zaman dört çocuğunuz olur, her biriniz iki tanesini alır ve tatmin olursunuz."

Adam: "Evet ama ya ikiz olursa?"

Kadın: "Hah! Sen mi ikiz doğurtacaksın? Eğer ona güvenseydim, bu üç çocuk bile olmazdı."

Korku tamamen iktidarsızdır. Hiçbir şey yaratmamıştır. Bir şey yaratamaz; negatiftir. Ama bütün hayatını mahvedebilir, seni karanlık bir sis perdesi gibi kuşatabilir, bütün enerjini sömürebilir. Senin herhangi bir derin güzelliğe; şiir, sevgi, keyif, coşku ya da meditasyona yönelmene izin vermez. Hayır, seni sadece yüzeyde tutar çünkü o ancak yüzeyde varolabilir. O, yüzeydeki dalgalanmadır.

İçine dön, içine bak. Eğer boşsa, ne olmuş? O zaman bu bizim doğamız, o zaman biz buyuz. İnsan neden boşluktan endişe etsin ki? Boşluk gökyüzü kadar güzeldir. İç varlığın içsel bir gökyüzünden başka bir şey değil. Gökyüzü boştur ama bu boşluk her şeyi içinde barındırıyor, tüm varoluşu, güneşi, ayı, yıldızları, dünyayı, gezegenleri, her şeyi. Boşluk, her şeyin varolabilmesi için gerekli alandır, varolan her şeyin arkasındaki dekordur. Her şey gelip geçer ama boşluk baki kalır.

Bu da aynı şekildedir. Senin bir iç gökyüzün var; o da boşluk. Bulutlar gelip geçer, gezegenler doğar ve yok olur, yıldızlar yükselir ve ölür ama iç gökyüzü aynı kalır; bakir, dokunulmamış, sönükleşmemiş, zedelenmemiş. Biz bu iç gökyüzüne *sakşin,* yani tanık deriz. Ve meditasyonun bütün amacı budur.

İçine gir, iç gökyüzünün keyfini çıkar. Unutma, orada ne görürsen sen o değilsin. Düşünceler görürsen, o zaman düşünce değilsin; duygularını görürsen, o zaman sen duyguların değilsin; hayallerini, arzularını, anılarını, rüyalarını, projeksiyonlarını görürsen, o zaman onlar değilsin. Görebildiğin her şeyi elemeye devam et. Sonra bir gün muhteşem an gelir, bir insanın hayatındaki en önemli an, elenecek bir şey kalmadığı an. Görülen her şey kaybolmuştur ve sadece bakan oradadır. O bakan da boş gökyüzüdür.

Bilmek, korkusuz olmaktır. Bilmek sevgi dolu olmaktır. Bilmek Tanrı olmaktır, ölümsüz olmaktır.

Neden kendimi ortaya koymaktan hâlâ bu kadar korkuyorum?

Kim korkmuyor ki? İnsanın kendini ortaya koyması büyük bir korku yaratır. Bu çok doğal, çünkü kendini ortaya koymak demek, zihninde taşıdığın çöpleri açığa çıkarmak demektir; yüzyıllardır, birçok hayat boyunca biriktirmiş olduğun bütün çöpleri. İnsanın kendini ortaya koyması demek bütün zayıflıklarını, sınırlarını, hatalarını ortaya koyması demektir.

Bütün bu zihinsel çöpün ve gürültünün arkasında bir tam boşluk boyutu vardır. İnsan Tanrısız boştur, insan Tanrısız sadece bir boşluktur, bir hiçtir. İnsan bu çıplaklığı, bu boşluğu, bu çirkinliği gizlemek ister. Onu güzel çiçeklerle kaplar, ları süsler. İnsan en azından bir şeymiş, biriymiş gibi rol yapar. Ve bu durum sana özel bir şey değildir; bu, evrenseldir, herkesin yaşadığı bir şeydir.

Kimse kendini bir kitap gibi açamaz. Korku hakim olur: "İnsanlar hakkımda ne düşünür?" Çocukluğundan itibaren sana maske takman öğretilmiştir; güzel maskeler. Güzel bir yüze sahip olmaya gerek yoktur, güzel bir maske yeterlidir; ayrıca maskeler çok ucuz. Yüzünü dönüştürmek çok meşakkatlidir. Yüzünü boyamak basittir.

Şimdi, birden gerçek yüzünü açığa çıkarmak seni varlığının özüne kadar titretiyor. İçinde bir korku yükseliyor: İnsanlar beğenecek mi? İnsanlar kabullenecek mi? İnsanlar seni hâlâ sevecek, sayacak mı? Kim bilir?... Maskeni sevmişlerdir, karakterine saygı duymuşlardır, kıyafetlerini övmüşlerdir. Şimdi bir korku yükseliyor: "Eğer birden çıplak kalırsam beni hâlâ sevecekler mi, saygı duyup, takdir edecekler mi; yoksa hepsi benden kaçacak mı? Belki sırtlarını çevirirler, yalnız kalabilirim."

O yüzden, insanlar rol yapmaya devam ediyor. Bu korkudan gösteriş çıkıyor, bütün sahtelikler çıkıyor. İnsanın kendisi olabilmesi için korkusuz olması gerekiyor.

Hayatın en temel yasalarından biri şudur: Bir şeyi gizlersen büyümeye devam eder; bir şeyi ortaya koyarsan, eğer yanlışsa kaybolur, güneş altında buharlaşır ve eğer doğruysa beslenip gelişir. Gizlediğin zaman tam tersi olur. Doğru olan beslenemediği için ölmeye başlar; onun rüzgara, yağmura, güneşe ihtiyacı vardır. Sunulan doğanın tamamına ihtiyacı vardır. Ancak gerçekle büyüyebilir, gerçekle beslenir. Onu beslemeyi kesersen giderek zayıflamaya başlar. Ve insanlar kendi gerçekliklerini aç bırakırken sürekli sahteliklerini besliyor.

Senin sahte yüzlerin yalanlarla beslenir, o yüzden sürekli daha fazla yalan icat etmeye mecbur kalırsın. Bir yalanı desteklemek için yüz tane daha büyük yalan uydurman gerekir çünkü bir yalan ancak daha büyük yalanlarla desteklenebilir. O yüzden bir maske arkasına saklandığın zaman gerçek ölmeye başlar ve gerçek olmayan beslenip giderek şişmanlar. Eğer kendini açığa çıkartırsan, gerçek olmayan ölür; ölmesi kaçınılmaz çünkü gerçek olmayan yaşayamaz. Ancak gizlilikte, ancak karanlıkta varolabilir. Ancak bilinçaltının tünellerinde kalabilir. Eğer bilinç seviyesine çıkartırsan buharlaşmaya başlar.

Psikanalizin başarısındaki bütün sır budur. Çok basit bir sır ama psikanalizin bütün sırrı budur. Bir psikanalist, bilinçaltında bulunanların, varlığının karanlık alanlarında bulunan şeylerin, bilinç seviyesine çıkmasına yardımcı olur. Onu yüzeye çıkartınca sen görebilirsin, başkaları görebilir ve bir mucize olur: Onu görmen bile ölüm sürecinin başlangıcı olur. Ve eğer onu bir başkasına ifade edebilirsen - psikanalizde yaptığın budur; kendini açıklıkla psikanalistine gösterirsin - tek bir kişiye açılmak bile senin içinde büyük değişimler yaratmak için yeter. Ama bir psikanaliste açılmak bile kısıtlı bir olaydır: Sadece tek bir kişiye açılmış durumdasın, hem de çok özel bir görüşmede, söylediklerini başkasına açıklamama şartıyla. Doktorun, psikanalistin, terapistin mesleğinin bir parçası bu. Ettiği yemine göre kimseye bir şey söyleyemez ve sır olarak saklar. Yani bu çok kısıtlı bir açılmadır ama yine de yardımcı olur. Mesleki bir açılmadır ama yine de yardımcı olur. O yüzden de yıllar sürer; birkaç gün içinde yapılacak bir şey psikanalizde yıllar sürer; dört yıl, beş yıl. O zaman bile psikanaliz tamamlanmış olmaz. Dünyada psikanalizinin tamamlanmış olduğu bir hasta yoktur. Süreç asla tamamlanmaz, asla bitmez. Psikanalistlerin psikanalizleri bile tam olarak bitmemiştir; çünkü açılma şartlara bağlı ve son derece sınırlıdır. Psikanalist seni sanki dinlemiyormuş gibi dinler çünkü kimseye söylemeyecektir. Bu bile çok yardımcı olur, üzerinden büyük bir yük alır.

Eğer kendini dini açıdan açabilirsen - özel bir görüşmede bir profesyonele değil, tüm ilişkilerinde açılabilsen - sannyasin'lik işte budur. Kişisel psikanalizdir. Her gün, günde yirmi dört saat analizdir. Her durumda herkese yapılan psikanalizdir: eşinle, dostunla, akrabanla, düşmanınla, yabancıyla, patronla, hizmetçiyle. Yirmi dört saat açılırsın.

Eğer açılmaya devam edersen... En başta çok korkutucu olacaktır ama bir süre sonra güçlenmeye başlayacaksın çünkü bir kere gerçek açığa çıktıktan sonra güçlenir ve gerçek olmayanlar ölür.

Gerçek güçlendikçe, temelin kök salmaya başlar, özüne dönebilirsin. Bir birey olmaya başlarsın; kişilik kaybolur ve bireylik ortaya çıkar.

Kişilik yapmacıktır, bireylik ise öze dayanır. Kişilik sadece bir aldatmacadır, bireylik ise senin gerçeğindir. Kişilik dışarıdan empoze edilir; o bürünülmüş bir kişiliktir, bir maskedir. Bireylik ise senin gerçeğindir... Tanrı'nın seni yarattığı şekildir. Kişilik bir toplumsal komplikasyondur, toplumsal bir ciladır. Bireylik ise hamdır, çılgındır, kuvvetlidir ve inanılmaz bir gücü vardır.

En başlangıçta korku olacaktır. O yüzden bir ustaya ihtiyaç duyulur, en başta elini tutabilsin diye, en başta sana destek verebilsin diye, en başta seninle birkaç adım atsın diye. Usta bir psikanalist değildir; bir psikanalisttir ve daha da fazlasıdır. Psikanalist bir profesyoneldir, usta bir profesyonel değildir. İnsanlara yardım etmek onun mesleği değil yeteneğidir. Bu onun sevgisidir, gönlüdür. Bunu gönülden yaptığı için sana ancak ihtiyacın olduğu yere kadar eşlik eder. Artık tek başına gidebileceğini hissettiği zaman onun ellerinden kayıp gittiğini fark edersin. Sen ona yapışmak istiyor olsan da, o buna izin veremez.

Hazır olduğun zaman; cesur, gözüpek olduğun zaman; gerçeğin özgürlüğünü tattığın, kendi gerçeğini açma özgürlüğüne ulaştığın zaman artık kendi başına yol alabilirsin. Kendi yolunu aydınlatabilirsin.

Ama korku çok doğal çünkü çocukluktan itibaren sana sahtecilik öğretilmiştir ve sahte olanla, yapmacık olanla o kadar özdeşleşmişsin ki, onu bırakmak intihar etmek gibi bir şey olur. Korku hissedersin çünkü büyük bir kimlik bunalımı yaşamaya başlarsın.

Elli yıldır, altmış yıldır belirli bir tür insan olmuşsun. Soruyu soran kişi altmışına yaklaşıyor olmalı... altmış yıldır belirli bir tür insan olmuşsun. Şimdi hayatının son döneminde, o kimliği çöpe atıp kendini sıfırdan tanımaya başlamak korkutucudur. Ölüm her geçen gün biraz daha yaklaşıyor; yeni bir derse başlamanın zamanı mı? Tamamlamayı başaracağın ne malum? Kim bilir? Belki eski kimliğini kaybedersin ve yeni kimliğine ulaşmak için gerekli zamanın, gerekli enerjin, gerekli cesaretin yoktur. Peki bir kimliğin olmadan mı öleceksin? Hayatının son dönemini kimliksiz mi geçireceksin? Bir kimliğe sahip olmadan yaşamak delilik olur; kalp çekinir, kalp geri adım atar. "Birkaç gün daha böyle gitmek iyidir. Eskiyle, tanıdık olanla, güvenli ve uygun olanla yaşamak daha iyidir" diyebilirsin. Bu konuda çok deneyimlisin. Çok büyük bir yatırım yaptın, o kişiliğe altmış yılını verdin. Bir şekilde bugüne kadar geldin, bir şekilde kim olduğuna dair bir fikir geliştirdin ve şimdi ben sana "O fikri çöpe at çünkü o sen değilsin." diyorum!

Kendini öğrenmek için bir fikre gerek yok. Hatta bütün fikirlerin bırakılması gerekir; ancak o zaman kim olduğunu bilebilirsin.

Korku doğaldır. Onu kınama ve yanlış bir şey olduğunu düşünme. O sadece toplumsal eğitimimizin bir parçasıdır. Onu kabullenip ötesine geçmeliyiz, onu kınamadan ötesine geçmeliyiz.

Yavaş yavaş açıl... Üstesinden gelemeyeceğin adımlar atmana gerek yok; adım adım git, zaman tanı. Ama bir süre sonra gerçeğin tadını almayı öğreneceksin ve daha önceki altmış yılı boş yaşamış olduğunu hissedip şaşıracaksın. Eski kimliğin kaybolacak ve yepyeni bir kavrayışa sahip olacaksın. Yeni bir kişilik olmayacak ama yeni bir görüş, yeni bir bakış, yeni bir perspektif olacak. Artık "ben" dediğin zaman, bu sözcük bir şeyi simgelemeyecek; kullanışlı olduğu için kullanacaksın ama her zaman o sözcüğün bir anlam, bir öz, bir varoluş değeri taşımadığını biliyor olacaksın; bu "ben" sözcüğün arkasında bir okyanus gizli olduğunu bileceksin. Sonsuz, engin, ilahi bir okyanus.

Bir daha başka bir kimliğin olmayacak; eski kimliğin gitmiş olacak ve ilk kez olarak kendini Tanrı

okyanusunda bir dalga gibi hissedeceksin. Bu bir kimlik değil çünkü sen içinde değilsin. Sen yok oldun, Tanrı'nın içinde eridin.

Eğer sahte olanı riske edebilirsen, gerçek senin olabilir. Ve buna değer çünkü sadece sahte bir şeyi riske edip gerçeğe sahip olacaksın. Hiçbir şey riske etmeden her şeye sahip olacaksın.

Kendimden sıkıldığımı ve hiçbir heyecan hissetmediğimi keşfettim. Kendimizi olduğumuz gibi kabullenmemizi söylediniz. İçimde bir heyecan olmadığını bilerek hayatı kabullenemiyorum. Ne yapacağım?

Duyduğuma göre insanı gevşetmeyen yeni bir tür sakinleştirici varmış; insanı dürtüyor, geriyormuş.

Onu dene! Dene, dene ve bir kere daha dene; Amerikalı ol!... Ama üç kereden fazla deneme. Dene, tekrar dene, bir kere daha dene ve sonra dur. Çünkü aptallığı sürdürmenin bir anlamı yok.

"Kendimden sıkıldığımı keşfettim..." diyorsun.

Bu harika bir keşif. Evet, çok ciddiyim! Çok az insan sıkıldıklarının farkındadır; ve aslında onlar sıkılıyor, hem de çok. Bunu kendileri dışında herkes biliyor. İnsanın sıkıldığını bilmesi çok güzel bir başlangıç; ancak bazı şeylerin anlaşılması gerekiyor.

İnsan, sıkıntı hisseden tek hayvandır; bu çok büyük bir ayrıcalıktır, insanlık gururunun bir parçasıdır. Sen hiç canı sıkılmış bir buffalo gördün mü? Ya da bir eşek? Onlar sıkılmıyor. Sıkılmak, sadece yaşam tarzının yanlış olduğu anlamına gelir; o yüzden çok büyük bir fırsattır: "Sıkılıyorum ve bu konuda bir şeyler yapmak gerekiyor, bir dönüşüm gerekli" anlayışı oluşabilir. O yüzden sıkıntı hissetmenin kötü bir şey olduğunu düşünme; bu iyi bir işaret, iyi bir başlangıç, hayırlı bir başlangıç. Ama orada durma.

İnsan neden sıkılır? İnsan sıkılır çünkü başkaları tarafından empoze edilmiş ölü kalıplara göre yaşamaktadır. Bu kalıpları terk et, o kalıplardan çık! Kendi hayatını yaşamaya başla.

Sadece gerçek insan sıkılmaz; sahte insanın ise sıkılması kaçınılmazdır. Hıristiyan sıkılır, Jaina sıkılır, Parsi sıkılır, komünist sıkılır çünkü hepsi hayatlarını ikiye bölüyor. Gerçek hayatlarını bastırıyor ve sahte bir hayatın içinde rol yapmaya başlıyorlar. Sahte hayat ise sıkıntı yaratıyor. Eğer gerçek hayatının gereklerini yerine getiriyorsan asla sıkılmazsın.

Üniversiteye gitmek için evden ayrıldığım zaman, ailem, babam, yakınlarım benim bilim adamı olmamı istiyordu; bilim adamlığı çok iyi bir gelecek vaat ediyordu. En azından bir doktor ya da mühendis olmamı istiyorlardı. Hemen karşı çıktım. "Ben ne istiyorsam onu yapacağım çünkü sıkıcı bir hayatım olsun istemiyorum. Bilim adamı olarak başarılı olabilirim - saygınlığa, paraya, güce, itibara sahip olabilirim - ama içimdeki sıkıntıyı yok edemem çünkü bu benim yapmak istediğim bir şey değil."

Çok şaşırdılar çünkü felsefe okumakta bir gelecek göremiyorlardı; felsefe, üniversitelerin en az para kazandıran bölümüydü. Geleceğimi harcayacağımı düşünüyorlardı ama istemeden de olsa kabullendiler. Ama sonunda yanıldıklarını anladılar.

Olay para, güç ve itibar sorunu değil; önemli olan asıl senin ne yapmak istediğin. Sonucu ne olursa olsun bunu yap ve sıkıntın kendiliğinden kaybolacaktır. Başkalarının fikrini uyguluyor olmalısın, işleri başkalarının doğru gördüğü şekilde yapıyor olmalısın, onların yapacağı şekilde yapıyor olmalısın. Sıkıntının temel taşları bunlardır.

Tüm insanlar sıkılıyor çünkü tasavvufçu olacak biri matematikçi olmuş, matematikçi olacak biri politikacı, şair olacak biri ise işadamı olmuş. Herkes başka yerde; kimse olması gerektiği yerde değil. İnsan riske girmeli. Eğer riske girmeye hazırsan sıkıntı anında yok olabilir.

Bana "kendimden sıkıldığımı keşfettim" diyorsun. Kendinden sıkılıyorsun çünkü kendine karşı içten olmamışsın, kendine karşı dürüst olmamışsın, kendi varlığına saygı duymamışsın.

"Heyecan hissetmiyorum" diyorsun. Nasıl heyecan duyacaksın? Heyecan sadece yapmak istediğin bir şeyi yaparken hissedilir. Konu ne olursa olsun.

Vincent Van Gogh, resim yaparken çok mutluydu. Tek bir resmi bile satılmadı, kimse onu takdir etmedi ve açtı, açlıktan ölüyordu. Kardeşi ona yemek yiyebilmesi için her hafta az bir para veriyordu. Haftada dört gün oruç tutar ve üç gün yemek yerdi. Dört gün oruç tutmak zorundaydı çünkü başka türlü tuval, boya ve fırça için nasıl para bulacaktı? Ama o çok mutluydu; büyük bir heyecan yaşıyordu.

Sadece otuz üç yaşındayken öldü; intihar etti. Ama onun intiharı bile senin sahte hayatından çok daha iyidir çünkü resmini yapmak istediği şeyin resmini tamamladıktan sonra intihar etti. En büyük arzusu bir günbatımı resmi yapmaktı ve resmini bitirdiği gün bir mektup yazdı: "işim tamamlandı, tatmin oldum. Bu dünyadan tatmin olmuş bir şekilde ayrılıyorum" dedi. İntihar etti ama ben buna intihar demeyeceğim. O tam yaşadı, hayat mumunu her iki ucundan çok büyük bir yoğunlukla yaktı.

Yüz yaşına kadar yaşayabilirsin ama hayatın sadece kuru bir kemik gibi olabilir: Sadece bir ağırlık, ölü bir ağırlık. "Kendimizi olduğumuz gibi kabullenmemizi söylediniz. İçimde bir heyecan olmadığını bilerek hayatı kabullenemiyorum!" diyorsun.

Kendini kabullen dediğim zaman, yaşam kalıbını kabullen demiyorum; beni yanlış anlamaya çalışma. Kendini kabullen dediğim zaman, başka her şeyi reddet diyorum; sadece kendini kabullen. Ama sen beni kendine göre yorumlamış olmalısın. Bu işler böyledir...

Bir Marslı uçan dairesiyle Manhattan'a inmiş ve dışarı çıkar çıkmaz bir dilenci ona yaklaşmış ve "Bayım, bir onluk verir misin?" demiş.

Marslı sormuş: "Onluk nedir ki?"

Dilenci biraz düşünmüş ve yanıtlamış: "Haklısın, bir yirmi beşlik verir misin?"

Benim söylediğim senin anladığın şey değil. Sana empoze edilmiş olan her şeyi reddet; sana, kabullenme diyorum. Bilinemeyenden getirmiş olduğun özünü kabullendiğin zaman bir şeylerin eksik olduğunu hissetmezsin. Kendini şartsız kabullendiğin zaman, birden bir mutluluk patlaması yaşanır. Heyecanın akmaya başlar ve hayat coşku dolu olur.

Bir adamın dostları onun öldüğünü sanmış ama adam sadece komadaymış. Gömülmeden kısa bir süre önce hayat belirtileri göstermiş ve ona ölmenin nasıl bir his olduğunu sormuşlar.

"Ölmek mi?" diye bağırmış. "Ben ölmedim ki. Neler olduğunun farkındaydım ve ölmediğimi biliyordum. Çünkü ayaklarım üşüyordu ve karnım açtı."

Meraklananlardan biri sordu: "Peki bunlar senin hayatta olduğunu anlamana nasıl yardımcı oldu?"

"Eğer cennette olsaydım karnım aç olmazdı, diğer yerde olsaydım ayaklarım üşümezdi."

Ölü olmadığından emin olabilirsin: Karnın acıkıyor ve ayakların üşüyor. Sadece kalk ve biraz koş!

Eğitimsiz ve görgü kurallarından haberdar olmayan yoksul bir adam, bir milyonerin kızına aşık olmuş. Kız onu ailesiyle tanıştırmak için malikaneye davet etmiş. Malikaneden, hizmetçilerden ve diğer bütün zenginlik işaretlerinden adamın gözü korkmuş ama yine de bir şekilde rahat görünmeyi başarmış... akşam yemeği saatine kadar. Dev yemek masasında otururken şarabın etkisiyle gevşediği için, gürültülü bir şekilde osurmuş.

Kızın babası başını kaldırmış ve adamın ayakları dibinde yatan köpeğine bakmış. Kızgın bir ifadeyle "Rover!" diye seslenmiş.

Yoksul adam köpeğin sorumlu tutulduğunu görünce rahatlamış ve o yüzden birkaç dakika sonra tekrar osurmuş.

Ev sahibi tekrar köpeğe bakmış ve daha sert bir şekilde "Rover!" demiş.

Birkaç dakika sonra adam üçüncü kere osurmuş. Zengin adamın suratı öfkeyle kırışmış ve bağırmış: "Rover, adam üzerine sıçmadan defol git buradan!"

Hâlâ vakit var; bugüne kadar yaşamış olduğun zindandan çık artık! Sadece biraz cesaret yeter, biraz kumarbaz cesareti yeterli. Ve unutma, kaybedecek hiçbir şey yok. Kaybedeceğin tek şey zincirlerin: sıkıntını kaybedebilirsin, sürekli içinde varolan bu bir şeylerin eksik olduğu duygusunu kaybedebilirsin. Kaybedecek başka ne var? Başkalarının bıraktığı tekerlek izlerini takip etmeyi bırak ve kendi varlığını kabullen. Musa'ya, İsa'ya, Buda'ya, Mahavira'ya ya da Krishna'ya karşı, kendini kabullen. Senin sorumluluğun Buda'ya, Zaratustra'ya, Kabir'e ya da Nanak'a karşı değil; sen sadece kendinden sorumlusun.

Sorumlu ol... "sorumlu" sözcüğünü kullandığım zaman lütfen onu yanlış yorumlama. Ben görevlerden, sorumluluklardan söz etmiyorum, bu kelimeyi gerçek anlamıyla kullanıyorum: gerçeğe tepki ver, sorumlu ol.

Çok sorumsuz bir hayat sürmüş, başkalarının senden beklediği her türlü sorumluluğu yerine getirmiş olmalısın. Kaybedecek ne var? Sıkılıyorsun; bu çok iyi bir durum. Heyecanın eksik, zindandan çıkmak için başka neyin olmasını bekliyorsun? Zindandan dışarı atla ve bir daha geriye bakma!

Başkaları "Atlamadan önce iki kere düşün!" der. Ben şöyle diyorum: "Önce atla, sonra istediğin kadar düşünürsün!"

Kendimi sanki aya inmiş gibi hissediyorum... korkunun ne olduğunu bilsem korkmayacağımı düşünüyorum. Her şeyin olabileceği duygusuna sahibim... her şeyin!

Bazen büyük bir korku vardır ve nedeni belirsizdir. Hiçbir nedeni, hiçbir açıklaması yoktur. Belki de korkuyu yaratan budur. Bir neden olduğu zaman bu nedeni çözebiliyorsun ve nedeni bildiğin zaman açıklama yapması kolay oluyor. Analiz yapabiliyor ve yapışacak bir şey buluyorsun. Ancak korkunun bir niteliği vardır - arada bir ortaya çıkar - ve nedensiz bir korku yaşanır.

Bu, varoluşçuların *angst* dediği kaygı, varoluşçu korkudur... Ondan ya da bundan değil ama varoluşun kendisinden korkmaktır. Varlık sürekli yoklukla çevrilidir; varlık, yokluk içinde varolur. Varlık sanki yokluk okyanusu içinde bir adadır. Varlık çok küçüktür ve yokluk engindir.

Olay sadece yokluğun bu enginliğidir. Ve bu devasa yokluğun ortasında minik bir varlık. Korkunun başka hiçbir nedeni yoktur: Bu duygu insanın ayağının altındaki toprağı almaya yeter. İnsan bir uçuruma düşmeye başlar ve belirli bir neden tespit edemediği ve "bundan ya da şundan korkuyorum" diyemediği için kaygı artar. Çünkü onu açıklayacak bir şey yoktur.

İnsanlar psikanalistlere aslında tedavi olmak için değil, mutsuzluklarının nedenini öğrenmek için gidiyor. Ve psikanaliz çok yardımcı oluyor; ilaç olduğu için değil, açıklama getirdiği için. İnsan açıklamayı bildiğini düşündüğü zaman rahatlıyor. Artık her şey netleşmiştir. Artık kelimelere dökebilir, üzerinde düşünebilir, mantık yürütebilir.

Yani bu durum arada bir herkesin yaşadığı bir durumdur. Ve insanın bunları yaşaması iyidir; kaçınmanın bir anlamı yok. Eğer kaçınırsan bir fırsatı kaçırmış olursun. Eğer bunu yaşamayı kabul edersen, en başta bir bunalıma benzer ve çok tehlikelidir; sanki bütün bir geçmiş yok oluyormuş, insan ölüyormuş gibi. Ama bir süre sonra insan, bu güvensizliğin içinde kendini güvende hissetmeye başlar. İnsan yokluğun içinde gevşer ve bütün korku kaybolur. Yani en başta bir bunalıma benzeyen şey sonunda bir duvarın daha yıkılması anlamına gelir.

Bunu yaşa ve neden aramaya çalışma. Çünkü zihin çabalayacaktır. Zihin sürekli "işte bu yüzden ya da şu yüzden korkuyorum" diyecektir. Aslında bir nedeni yoktur. Her gece kırk, elli ya da altmış dakika bunun içine gir. Odada sessizce otur ve engin yokluğun minik varlığını boğmasına izin ver. Bırak varlık adan yokluk okyanusu içinde yok olsun. Bir hiç ol. Korkuyu kabullen ve üzerine git. Çıktığın zaman çok taze,

çok canlı ve korkusuz olacaksın.

Korkusuz olmak için insanın korkuyu yaşayıp aşması gerekiyor. Ve bu tür bir korkudan sonra sıradan bir korku bir şey yapmaz, değil mi? Erkek arkadaşının seni bırakabileceği korkusu var. Bu da bir korku ama bu sıradan bir korku çünkü birçok başka erkek arkadaş bulabilirsin; ciddi bir korku sayılmaz. Yaşamak için yeterli paran olmayabileceği korkusu var ama insan her zaman bu konuda bir şeyler yapabilir. Bu korkular çok önemsizdir, aslında özleri yoktur. İnsanlar bu korkular içinde yaşıyor, o yüzden korkusuz olamıyorlar. Ancak insan bu korkuyu yaşayıp aşmalıdır.

O yüzden bir açıklama bulmaya çalışma; çünkü yok. Sadece yaşa. İzle ve mümkün olduğunca derinine gir. Korkuyla git ama git. Bütün korkuna rağmen git. Ve ondan çok güzel bir şey çıkacak, ondan bir gül gibi bir şey doğacak. Varlığın giderek daha fazla bütünleşecek. Eğer insan yokluğun meydan okumasını kabul ederse, varlık bütünleşir. O yüzden endişe edecek bir şey yoktur. Korku orada ve senin onu yaşaman gerekiyor.

BOŞLUK KORKUSU İÇİN MEDİTASYON

Her akşam uyumadan önce yirmi dakika gözlerini kapatıp içindeki boşluğu hissetmeyi alışkanlık hale getir. Kabullen, bırak orada olsun. Korku yükselir; bırak o da olsun. Korkuyla titre ama içinde doğmakta olan bu boşluğu reddetme. İki ya da üç hafta içinde onun güzelliğini ve kutsallığını hissetmeye başlayacaksın. Bu kutsallıkla temas ettiğin an korku kendiliğinden kaybolacaktır. Onunla savaşmamalısın.

Diz çöküp yere otur ya da rahat ettiğin bir pozisyon al. Eğer başın öne düşmeye başlarsa - ki başlayacak - buna izin ver. Neredeyse cenin pozisyonu almış olacaksın, bebeğin rahimde olduğu pozisyon. Başın dizlerine dokunmaya başlayacak, ya da yere. Buna izin ver. Kendi rahmine gir ve orada ol. Ne teknik, ne mantra, ne de bir çaba; sadece orada ol. Orada olana alışmaya çalış. Bu daha önce hiç bilmediğin bir şey. Zihnin kaygı duymaya başlar çünkü o çok farklı ve bilinmeyen bir boyuttan gelmektedir. Zihin ne yapacağını bilemez. Daha önce böyle bir şey tanımamıştır ve o yüzden şaşkındır; onu kategorize etmek, etiketlemek istemektedir.

Ancak, bilinen zihin, bilinmeyen Tanrı'dır. Bilinmeyen asla bilinenin bir parçası olamaz. Bilinenin bir parçası olduğu zaman, artık bilinmeyen Tanrı değildir. Bilinmeyen, bilinmeyen olarak kalır. Onu tanısan bile, bilinmeyen olarak kalır. Gizem asla çözülmez. Gizem, özünde çözülemez.

O yüzden her akşam o boşluğa gir. Korku olacak, titreyeceksin; bu da normal. Ama zamanla korku azalacak ve sevinç ön plana çıkacaktır. Üç hafta içinde bir gün aniden içinde büyük bir coşku yükseldiğini hissedeceksin, bir enerji yükselmesi yaşayacaksın, varlığın o kadar güzel bir keyif yaşayacak ki, sanki gece sona ermiş ve güneş ufukta belirmiş gibi hissedeceksin.

ESKİ KORKU KALIPLARINI YOK ETMEK İÇİN MEDİTASYON

Çocukken benimsemiş olduğum bir kalıbı hâlâ tekrarladığımı fark ettim. Ne zaman ailem bana kızsa ya da olumsuz olduğunu düşündüğüm bir şey söylese, içime kapanır, bir yere kaçar ve insanlar olmadan yaşayabileceğim, tek başıma yaşayabileceğim fikriyle kendimi avuturdum. Şimdi, arkadaşlarıma da aynı tepkiyi verdiğimi görmeye başladım.

Bu sadece kanıksanmış bir eski alışkanlık. Tam tersini yapmaya çalış. Ne zaman içine kapanma duygusu hissetsen, kendini aç. Eğer gitmek istiyorsan, gitme; eğer konuşmak istemiyorsan, konuş. Eğer tartışmayı kesmek istiyorsan, kesme ve tam aksine her şeyinle devam et.

Korku yaratan bir durum yaşandığı zaman iki seçenek vardır; ya savaşırsın ya da kaçarsın. Normalde küçük bir çocuk savaşamaz, özellikle geleneksel ülkelerde. Amerika'da çocuklar öyle bir savaşır ki, anne ve babalar kaçar! Ama eski ülkelerde, geleneksele bağlı olan ülkelerde - ya da geleneksel bağların hâlâ çok güçlü olduğu ailelerde - bir çocuk savaşamaz. Tek yolu içe dönmek, korunmak için kendi kabuğuna çekilmektir. Yani sen kaçma numarasını öğrenmişsin.

Şimdi tek yapabileceğin şey, ne zaman kaçmaya çalıştığını hissedersen, orada kal, inatçı ol ve var gücünle savaş. Sadece bir ay boyunca tersini dene ve sonra duruma bakalım. Tersini yapabildiğin zaman sana her ikisini de bırakmanı söyleyeceğim. İkisinin de bırakılması gerekir çünkü ancak o zaman insan korkusuz olabilir; çünkü ikisi de yanlış. Bir yanlış çok derinde kök saldığı için, diğeri tarafından dengelenmesi gerekir.

O yüzden bir ay boyunca gerçek bir savaşçı ol, her konuda. Ve kendini çok iyi hissedeceksin, hem de çok iyi, değil mi? Çünkü insan ne zaman kaçarsa, kendini çok kötü, hatta ikinci sınıf insan gibi hisseder. Bu, korkakça bir numara; kendi kabuğuna çekilmek. Cesur olmak mı? Hım? Sonra ikisini de bırakacağız çünkü cesur olmak aslında derinliklerinde korkak olmaktır. Cesaret ve korkaklığın ikisi de yok olduğu zaman insan korkusuz olabilir. Bunu dene!

GÜVEN İÇİN MEDİTASYON

Eğer güvenmekte zorlanıyorsan, o zaman geri gitmen gerekiyor. Anılarının derinliklerine ulaşman gerekiyor. Geçmişinin derinliklerine girmen gerekiyor. Zihnini geçmişin etkilerinden temizlemen gerekiyor. Geçmişinden gelen dağ gibi bir çöp yığını olmalı; onu boşalt.

Bu işin anahtarı şudur: Bu dönüşü bir hatırlama olarak değil, yeniden yaşamak olarak gör. Bunu bir meditasyona çevir. Her gün, akşamları sadece bir saatliğine geri git. Çocukluğunda olan her şeyi anımsamaya çalış. Ne kadar derine inersen o kadar iyi olur; çünkü yaşanmış birçok şeyi saklarız ve bunların bilinç seviyesine ulaşmasına izin vermeyiz. Onların açığa çıkmasına izin ver. Her gün yaptığın zaman giderek daha derine indiğini hissedeceksin. En başta dört ya da beş yaşında olduğun bir dönemi hatırlayacaksın ve bunun ötesine geçmen mümkün olmayacak. Birden karşına bir Çin Seddi çıkacak. Ama git... Zamanla, daha derine inebildiğini göreceksin: Üç yaş, iki yaş. Doğdukları ana kadar inebilen insanlar olmuştur. Rahimdeyken yaşadıklarına ulaşan insanlar vardır. Bunun da ötesine ulaşmış, ölmüş oldukları bir önceki hayatlarına ulaşmış insanlar var.

Ama eğer doğduğun ana ulaşabilir ve o anı tekrar yaşayabilirsen, çok derin bir acı hissedeceksin. Sanki yeniden doğduğunu hissedeceksin. İlk nefesinde çığlık atan bir bebek gibi bağırabilirsin. Rahimden ilk çıktığı an nefes alamayan bebek gibi nefesin kesilecek... Bebek ilk birkaç saniye boyunca nefes alamaz; sanki boğuluyordun Sonra çığlık atar, nefes gelir, soluk borusu açılır ve akciğerleri işlemeye başlar. O noktaya kadar ulaşman gerekebilir. Oradan geri dön. Her akşam tekrar git ve geri dön. En az üç ayla dokuz ay arasında sürecektir ve her gün üzerinden bir parça yük kalktığını hissedeceksin. Bu yük kalkarken bir taraftan da içindeki güvencesizlik kaybolacaktır. Bir kere geçmiş temizlendikten sonra, tüm yaşananları gördüğün zaman, onlardan kurtulursun. İşin anahtarı bu: Eğer hafızanda olan bir şeyin farkına varırsan, onun yükünden kurtulmuş olursun. Farkındalık özgürleştirir, bilinçsizlik kölelik yaratır. Güven ancak özgürlükle mümkün olabilir.

KORKUYU SEVGİYE DÖNÜŞTÜRME MEDİTASYONU

Koltuğunda ya da kendini rahat hissettiğin bir pozisyonda oturabilirsin. Sonra ellerini kucağının üstünde, sağ elin sol elinin altında olacak şekilde kavuştur. Bu pozisyon önemli çünkü sağ el sol beyine bağlıdır ve korku her zaman sol beyinden gelir. Sol el sağ beyine bağlıdır ve cesaret sağ beyinden gelir.

Sol beyin, muhakemenin oluştuğu yerdir ve muhakeme her zaman korkar. O yüzden hem cesur, hem de entelektüel bir insan bulamazsın. Ne zaman cesur biriyle karşılaşsan onun entelektüel olmadığını göreceksin. Mantıksız davranacaktır, bu kaçınılmazdır. Sağ beyin sezgiseldir; o yüzden bu sadece sembolik bir pozisyondur. Sadece sembolik de değil, enerjiyi belirli bir konuma, belirli bir ilişkiye sokar.

O yüzden sağ el sol elin altında olur ve iki başparmak kavuşturulur. Sonra gevşe, gözlerini kapat ve alt çenenin biraz gevşek olmasına izin ver - ama zorlama - sadece gevşet ki ağızdan nefes almaya başlayabilesin. Burundan nefes alma, ağızdan nefes almaya başla; bu çok rahatlatıcıdır. Burundan nefes almadığın zaman zihin artık eski kalıp içinde işlemeyi bırakır. Bu, yeni bir şey olacak ve yeni bir nefes alma sistemi içinde yeni bir alışkanlık daha rahat oluşturulur.

Ayrıca burundan nefes almadığın zaman, beynin uyarılmamış olur. Hava artık beyne gitmez, doğrudan göğse gider. Aksi halde sürekli bir uyarı ve masaj devam eder. O yüzden burun deliklerimizden nefes aldığımız zaman, hava çektiğimiz burun deliği sürekli değişir. Bir burun deliğinden nefes almak, beynin bir tarafına masaj yapar, diğer burun deliği ise beynin diğer tarafına. Her kırk dakikada bir değişirler.

Neyse, bu pozisyonda otur ve ağzından nefes al. Burun ikildir, ağız ise tekildir. Ağızdan nefes aldığın zaman herhangi bir değişiklik yaşanmaz: Eğer bir saat boyunca otururbut, aynı şekilde nefes alıyor olacaksın. Hiçbir değişiklik olmayacak; aynı halde kalacaksın. Burundan nefes alırken tek bir halde kalamazsın. Durumun otomatik olarak değişir; senin bilgin olmadan değişir.

O yüzden bu durum çok çok dingin, ikil olmayan yeni bir gevşeme hali yaratacak ve enerjilerin yeni bir şekilde akmaya başlayacak. En az kırk dakika boyunca hiçbir şey yapmadan sessizce otur. Eğer bir saat yapabiliyorsan çok iyi olur. O yüzden, mümkünse kırk dakikayla başla ve zamanla bir saate çık. Bunu her gün yap.

Ve bu arada hiçbir fırsatı kaçırma, ne zaman karşına bir fırsat çıksa üzerine atla. Her zaman yaşamayı seç. Her zaman bir şeyler yapmayı seç; asla geri çekilme, asla kaçma. Bir şeyler yapma, bir şeyler yaratma fırsatı karşına çıktığı zaman bunun keyfini çıkar.

VE SON SORU: TANRI KORKUSU

Bizi kollayan şahsi bir Tanrı fikri, bir varsayım olarak bile, faydalı olmaz mı? Çünkü Tanrı fikrini bırakma düşüncesi beni çok korkutuyor.

Neden Tanrı fikrini bırakmaktan korkuyorsun? Anlaşılan Tanrı fikri bir şekilde senin korkmanı önlüyor. O yüzden onu bıraktığın an içinde bir korku hissediyorsun. Bu bir çeşit psikolojik korunma, hepsi bu.

Bir bebeğin korkması kaçınılmazdır. Annesinin rahminde korkmuyordu. Annesinin rahminde olan bir bebeğin bir sinagoga ya da kiliseye gitmeyi düşündüğünü veya İncil, Kuran ya da Gita okumayı düşündüğünü duymadım; hatta Tanrı var mı yok mu diye de düşünmez. Ana karnında olan bir bebeğin bir şekilde Tanrı'yla, şeytanla, cennetle ya da cehennemle ilgileneceğini sanmıyorum. Ne gerek var ki? O zaten cennette. Hiçbir şey daha iyi olamaz.

Sıcak ve rahat bir yuvada tamamen korunuyor. Kendini besleyen kimyasallar içinde yüzüyor. Buna çok şaşıracaksın; o dokuz ay boyunca bebek, oransal olarak doksan yılda büyüyeceğinden daha fazla büyür. Dokuz ay içinde o kadar uzun bir yol alır ki, neredeyse bir hiç olarak başlayıp, bir varlığa dönüşür. Dokuz ay içinde milyonlarca yıllık evrim sürecinden geçer, ilk varlıktan günümüze gelir. Bütün aşamaları geçer.

Ve hayatı tam güvence içindedir: Ne çalışma gereği vardır, ne aç kalma korkusu, ne de acıkma; her şey annenin vücudu tarafından yapılır. Annenin rahminde, bu güven içinde, dokuz ay boyunca yaşamanın yarattığı sorun din dediğiniz şeylerin ortaya çıkmasına neden olur.

Çocuk annenin rahminden çıkarken, yaşadığı ilk duygu korkudur.

Çok bariz. Evini kaybetti, güvenliğini kaybetti. Sıcaklığı, çevresi, dünyası olarak bildiği her şey tamamen kayboldu ve birden hiç tanımadığı yabancı bir dünyaya atıldı. Artık kendi başına nefes almak zorunda.

Bebeğin artık kendi başına nefes almak zorunda olduğunu fark etmesi birkaç saniye sürer; annenin nefes alıyor olması artık işe yaramayacak. Doktor, bebeğin bu olayı kavramasına yardımcı olmak için onu bacaklarından ters tutup kıçına sert bir şaplak atar. Ne başlangıç ama! Ne güzel bir ağırlama!

Sırf bu şaplak yüzünden bebek nefes almaya başlar. Korktuğun zamanlar nefes alıp verişinin değiştiğini hiç gözlemledin mi? Eğer daha önce fark etmediysen, şimdi gözlemleyebilirsin. Ne zaman korkarsan nefes alıp vermen o an değişir. Gevşediğin zaman, kendini yuvanda hissettiğin, hiçbir şeyden korkmadığın zaman, nefesinin derin bir uyuma dönüştüğünü, derin bir ahenge büründüğünü ve giderek sessizleştiğini göreceksin. Derin meditasyon sırasında bazen nefesinin durmuş gibi olduğunu hissedeceksin. Durmaz ama

neredeyse durur gibi olur.

Bebek, doğumunun ilk anlarında her şeyden korkacaktır. Dokuz ay boyunca karanlıkta kalmıştır ve modern bir hastanede doğduğu zaman, her tarafında parlak ışıklar olacak. Daha önce hiç ışık görmemiş olan, mum ışığı bile görmemiş olan gözleri, retinası için bu dayanılmaz bir şeydir. Bu ışık gözlerinde bir şok yaratır.

Ve doktor birkaç saniye bile beklemiyor, son güvencesi olan ve kendini hâlâ annesine bağlayan göbek bağını hemen kesiyor. Ne kadar da minik bir varlık. Ve bir şeyi çok iyi biliyoruz, hiçbir yavru insan yavrusundan daha çaresiz değildir. Tüm varoluşta en aciz olan insan yavrusudur.

O yüzden atlar Tanrı hipotezi yaratmamıştır. Filler Tanrı fikri üzerinde düşünmemiştir; buna gerek yok ki! Yavru fil doğar doğmaz yürüyüp dünyayı keşfetmeye başlar. İnsan yavrusu kadar aciz değildir. Aslında insan yavrusunun acizliğinin neden olduklarına şaşırırsın: Ailen, toplumun, kültürün, dinin, felsefen; her şey insan bebeğinin acizliğine bağlıdır.

Hayvanlarda aile mevhumu yoktur çünkü yavrunun bir aileye ihtiyacı yoktur. İnsanın belirli bir düzene karar vermesi gerekiyor. Çocuğa bakmak için anne ve babanın birlikte yaşaması gerekiyor. O, onların aşk ilişkisinin sonucudur; onlar yapmıştır. Eğer yeni doğmuş bir bebek yalnız bırakılırsa, birçok hayvanın kaldığı gibi, onun yaşayabileceğini hayal bile edemezsin. Bu imkansızdır! Nereden yemek bulacak? Kime soracak? Ne isteyecek?

Yoksa çok mu erken doğuyor? Bazı biyologlar bebeklerin prematüre doğduğunu düşünüyor - dokuz ay yeterli olmuyor - ve o yüzden bu kadar aciz. Ama insan bedeninin yapısı, bir bebeğin dokuz aydan fazla taşınmasına uygun değil. Aksi halde anne ölür ve onun ölümü bebeğin de ölümü anlamına gelir.

Yapılan hesaplamalara göre eğer bebek annesinin karnında en az üç yıl yaşayabilse, o zaman belki de bir babaya, anneye, aileye ihtiyaç duymayacak. O zaman toplum, kültür, Tanrı ve rahiplere ihtiyaç olmayacak. Ancak bebek annesinin karnında üç yıl yaşayamaz. Bu garip biyolojik durum insanoğlunun bütün davranışlarında, düşünce yapısında, aile ve toplum yapısında belirleyici olmuştur; bu da korkuya neden olmuştur.

Bebeğin yaşadığı ilk deneyim korkudur. İnsanın yaşadığı son deneyim de korkudur.

Doğum da bir çeşit ölüm sayılır; olaya bebeğin açısından bakmayı unutmamak gerekir. Her şeyiyle tatmin olmuş bir şekilde yaşadığı belirli bir dünyası vardı. Hiçbir ihtiyacı yoktu, daha fazlası için bir açgözlülüğü yoktu. Varlığıyla keyif alıyor, büyümekten keyif alıyordu; ve birden dışarı atılıyor!

Bebek için bu deneyim bir ölüm deneyimi. Tüm dünyası, güvenliği ve sıcak yuvası ölüyor. Bilim adamları henüz rahim kadar sıcak bir yuva yaratamadığımızı ifade ediyor. Çabalıyoruz; hepimizin evleri bu sıcak yuvayı yaratma çabasıdır.

Bize o hissi vermesi için su yatakları alıyoruz. Küvetlerimiz var; bir küvette uzandığın zaman bir bebeğin yaşadığı hisse yaklaşabiliyorsun. Gerçek bir keyif yapmayı bilenler bu küvetin içine banyo tuzları da ekleyecektir çünkü annenin rahmindeki su çok tuzludur... Deniz suyunda bulunan tuz oranıyla aynıdır. Peki ama bir küvette ne kadar uzanabilirsin? Kaybetmiş olduğun rahmi tekrar bulma arayışından başka bir şey olmayan izolasyon tankları vardır.

Sigmund Freud aydınlanmış bir adam değil, hatta biraz kaçık biri ama bazen salaklar da güzel şarkı söyler, bazen kayda değer fikirler oluştururlar. Örneğin, bir erkeğin kadınla sevişme fikrinin tekrar rahme girme çabasından başka bir şey olmadığını düşünüyor. Bunu incelemek gerekir. Bu adam bir deli, fikri çok uçuk görünüyor; ama Sigmund Freud gibi bir adam, deli olsa bile çok dikkatle dinlenmeli.

Bu görüşünde bir gerçeklik payı olduğunu düşünüyorum: rahme ulaşma arayışı, çıkmış olduğu yere dönme arayışı. Rahme ulaşamaz, bu doğru. O yüzden birçok şey yaratmıştır; mağaralar, evler, uçaklar yapmaya başlamıştır. Uçağın içine hiç dikkat ettin mi?... Bir gün insanların tuzlu sulu küvetlerde yolculuk yaptığı bir

uçak görürsen hiç şaşırma. Uçak sana benzer bir duyguyu yaşatabilir ama yine de tatmin edici olmaz.

Bebek başka bir ortam tanımamıştır. Biz de uçakları bu kadar rahat yapmaya çalışırız: Düğmeye basınca hemen hostes gelir. Mümkün olduğunca rahat yapmaya çalışırız ama rahimdeki rahatlığa ulaşamayız. Orada düğmeye bile basmana gerek kalmıyordu. Daha acıkmadan karnın doyuruluyordu. Daha havaya ihtiyaç duymadan sana ulaşıyordu. Senin hiçbir şey yapmana gerek yoktu.

O yüzden annesinin rahminden çıkan bebek o anda bir şey düşünüyorsa, öldüğünü düşünüyor olmalı. Doğduğunu hissedemez, bu mümkün değil. Bu bizim görüşümüz - dışarıda olanların görüşü - biz bunun doğum olduğunu söyleriz.

İkinci korkuya gelince... yine bir gün, bir hayat boyu çabaladıktan sonra bir şeyler yapmayı başarmıştır; küçük bir ev, bir aile, küçük bir dost çevresi, biraz sıcaklık, bu dünyada gevşeyip kendisi olabileceği, kabul edildiği küçük bir köşe. Çok zor; bir hayat boyu çabaladı ve birden, bir gün, kendini buradan atılırken buluyor.

Doktor yine gelmiştir; şu, kıçına şaplak atan adam! Ama o zaman nefesini başlatmak içindi; bu seferse, bildiğimiz kadarıyla... Bu sefer biz onun yanındayız, diğer tarafı bilmiyoruz. Diğer taraf hayal gücüne kalmıştır -o yüzden cennet ve cehennem- hayal gücü her türlü sınırı aşmıştır.

Biz bu taraftayız ve adam ölüyor. Bize göre ölüyor; belki de yeniden doğuyordun Ama bunu ancak o bilebilir; geri dönüp bize anlatamaz. "Endişe etmeyin; ben ölmüyorum, hâlâ yaşıyorum" diyemez. Nasıl en başta annesinin rahmine tekrar dönüp oradakilere son bir kez veda edemezse, şimdi de geri dönüp, gözlerini açtıktan sonra "Endişe etmeyin. Ben ölmüyorum, yeniden doğuyorum" deyip herkese veda edemez.

Hinduların yeniden doğmak fikri, normal doğumun bir projeksiyonundan ibarettir. Rahim için - eğer rahim düşünüyor olsaydı - bebek ölmüştür. Bebek açısından bakınca - eğer düşünüyorsa - o ölüyordur. Ama doğuyor; o olay bir ölüm değil, doğumdu. Hindular aynı fikri ölüme uygulamıştır. Bu taraftan ölüyor gibi görünüyor ama diğer taraftan... Ama bu diğer bizim hayal gücümüze bağlı: istediğimiz gibi yapabiliriz.

Her din diğer tarafı farklı bir şekilde düşünür çünkü her toplum, her kültür farklı bir coğrafyaya ve tarihe sahiptir. Örneğin: Bir Tibetli diğer tarafı serin olarak düşünemez; serin bile korku vericidir, soğuk ise imkansız. Tibetli, ölen insanın ısındığını ve yeni dünyasında hep sıcak kalacağını düşünür.

Bir Hintli orasının her zaman sıcak olacağını düşünemez. Hindistan'da dört aylık sıcak mevsim bile çok fazladır; ve bir de sonsuza kadar sıcakta kalmak mı? İnsan pişer! Klima gibi bir fikre sahip değillerdi ama Hinduların cennet tarifi sanki klimalı bir ortamı tarif eder: Hava her zaman serin - ne sıcak ne de soğuk - ama serin. Her zaman bahar ayı, Hindistan baharı; bütün çiçekler açmış, rüzgarda çiçek kokuları var, kuşlar ötüyor, her şey canlı; ama sıcak değil, serin hava. Bunu tekrar tekrar hatırlatıyorlar, sürekli serin hava dolaşıyor.

Bu fikri ortaya koyan senin zihnindir; aksi halde Tibetli, Hintli ya da bir Müslüman için farklı olamaz. Bir Müslüman diğer dünyanın bir çöl gibi olacağını düşünemez... Arap çöllerinde o kadar çok sıkıntı çekmiştir ki! Diğer dünya bir vahadır; uçsuz bucaksız bir vaha. Yüz elli kilometre yol aldıktan sonra azıcık bir suyu ve birkaç ağacı olan küçük bir vaha değil, hayır; uçsuz bucaksız bir vaha, hiçbir yerde çöl yok.

Biz projeksiyon yaparız ama ölmekte olan insan için, bu olay bir zamanlar yaşadığı deneyimin aynısıdır. Ölüm anında, eğer ölen kişi bilincini kaybetmemişse, komaya girmemişse, hayatının bir film şeridi gibi gözünün önünden geçtiği iyi bilinen bir gerçektir. Hayattaki ilk ana, doğduğu ana kadar geri gider. Bu dünyadan ayrılırken bütün olup biteni son bir kez anımsaması önemli görünüyor. Birkaç saniye içinde, tıpkı bir filmde olduğu gibi bütün takvimi yaşıyorsun.

Bu takvim hızlı işliyor çünkü iki saatlik bir film belki de birçok yılı kapsamak zorunda: Eğer takvim normal hızında işlese iki yıl boyunca sinema salonunda kalman gerekir; kim böyle bir şeyi yapabilir ki? Hayır, takvim hızlı akıyor ve günler hızla değişiyor. Ölüm anında daha da hızlı gidiyor. Tek bir an içinde bütün

hayatın akıyor ve ilk anda duruyor. Aynı süreci tekrar yaşıyorsun; hayat tam bir döngüyü tamamlamıştır.

Bunu neden hatırlamanı istedim? Çünkü Tanrın senin ilk günkü korkundan başka bir şey değildir ve bu da giderek büyüyerek son anına kadar devam eder. O yüzden bir kişi gençliğinde ateist olabilir, durumu buna uygundur, ama yaşlandıkça ateist olmak giderek zorlaşır. Eğer tam ölmek üzereyken, bir ayağı mezardayken ona "Hâlâ ateist misin?" diye sorarsan, "Bu konuda şüphelerim var" diyecektir; korku yüzünden, ne olacak? Bütün dünyası yok olmaktadır.

Büyükbabam dindar bir adam değildi, hem de hiç. O daha çok Yunanlı Zorba gibiydi: Ye, iç ve mutlu ol; başka bir dünya yoktur, onların hepsi saçmalıktır. Babam çok dindar bir adamdı; belki de büyükbabam yüzünden: tepki, kuşak çatışması. Ama bizim ailede durum tersti: Büyükbabam ateistti ve belki de onun ateistliği yüzünden babam dindar bir adam oldu. Ne zaman babam tapınağa gitse, büyükbabam güler ve "Yine mi? Devam et, hayatını o aptal heykeller önünde harca gitsin!" derdi.

Zorba'yı sevmemin bir çok nedeni var; bunlardan biri Zorba'da büyükbabamı tekrar bulmuş olmam. Büyükbabam yemeği o kadar severdi ki, o konuda kimseye güvenmezdi; kendi hazırlardı. Hayatım boyunca binlerce Hint ailesine konuk oldum ama büyükbabamın yemekleri kadar lezzetli bir şey tatmadım. O kadar çok severdi ki, her hafta arkadaşlarına ziyafet hazırlardı; bütün gün yemek pişirirdi.

Annem, teyzelerim, hizmetçiler ve aşçılar; herkes mutfaktan kovulurdu. Büyükbabam yemek pişirirken hiç kimse onu rahatsız edemezdi. Ama bana karşı çok dost canlısıydı; izlememe izin verir ve "Öğren, başka insanlara muhtaç kalma. Damak zevkini ancak sen bilebilirsin. Başka kim bilebilir?" derdi.

"Bu beni aşar!" derdim. "Çok tembelim ama izleyebilirim. Bütün gün yemek pişirmek mi? Ben yapamam!" O yüzden bir şey öğrenemedim ama onu izlemek bile bir keyifti. Çalışması sanki bir heykeltıraş, müzisyen ya da ressam gibiydi. Yemek pişirmek onun için sadece pişirmek değil, bir sanattı. Eğer herhangi bir şey onun standardının biraz altında olursa, onu hemen çöpe atar ve yeni baştan pişirirdi... Ben "Ama mükemmeldi!" derdim.

Hemen yanıtlardı: "Mükemmel olmadığını biliyorsun, sadece iyiydi. Ama ben mükemmeliyetçiyim. Benim standardımda oluncaya kadar kimseye ikram edemem. Ben yemeğimi çok severim."

Çeşitli içecekler yapardı; ve ne yaparsa yapsın, bütün aile ona karşıydı ve onun bir baş belası olduğunu söylerlerdi. Mutfağa kimseyi sokmaz ve akşam olunca kasabanın bütün ateistlerini toplardı. Sırf Jainaizme karşı gelmek için güneşin batmasını beklerdi. Güneş batmadan yemek yemezdi çünkü Jainaizm "Güneş batmadan yemek ye; güneş battıktan sonra yemek yasaktır" der. Güneşin batıp batmadığını öğrenmek için beni sürekli dışarı yollardı.

Bütün aileyi sinirlendirirdi. Ama ona kızamazlardı... O, ailenin başıydı, en yaşlı erkekti; ama bana kızarlardı: O daha kolaydı. "Neden ikide bir gelip güneşin batıp batmadığına bakıyorsun? O ihtiyar seni de mahvediyor, mahvoluyorsun!" derlerdi.

Yunanlı Zorba kitabıyla büyükbabam ölmek üzereyken karşılaştığım için çok üzgündüm. Cenaze töreni sırasında tek düşündüğüm şey: "O kitabı çevirip ona okusaydım çok mutlu olurdu" oldu. Ona birçok kitap okudum. O, okula gitmemişti, sadece imzasını yazabiliyordu, hepsi bu. Okur yazar değildi... ama bununla gurur duyardı.

"Babamın beni okula gitmemeye zorlaması çok iyi oldu, aksı halde beni berbat ederdi. Bu kitaplar insanları mahvediyor!" der ve devam ederdi: "Unutma, baban kayboldu, amcanlar kayboldu; hepsi sürekli dini kitaplar, yazıtlar okuyor ve hepsi saçma sapan şeyler. Onlar okurken, ben yaşıyorum; yaşayarak bilmek çok iyidir."

"Seni üniversiteye yollayacaklar; bana kulak asmayacaklar. Ben sana pek yardımcı olamam, çünkü baban ve annen bu konuda ısrarcı ve seni mutlaka üniversiteye gönderecekler. Dikkatli ol, kitaplar içinde kaybolma." derdi.

Küçük şeylerden hoşlanırdı. Ona sordum: "Herkes Tanrı'ya inanıyor, sen neden inanmıyorsun, Baba?" Ona Baba derdim; bu sözcük Hindistan'da büyükbaba anlamına gelir. "Çünkü ben korkmuyorum!" dedi.

Çok basit bir cevap: "Neden korkayım ki? Korkmak için bir neden yok; ben yanlış bir şey yapmadım, kimseye zarar vermedim. Ben sadece hayatımı keyifle yaşadım. Eğer bir Tanrı varsa ve onunla karşılaşırsam bana kızamaz. Asıl ben ona kızarım: 'Neden bu dünyayı yarattın, neden böyle bir dünya yarattın?' derim. Ben korkmuyorum."

Ölüm döşeğindeyken ona tekrar sordum çünkü doktorlar artık birkaç dakikalık ömrü kaldığını söylüyordu. Nabzı zayıflıyor, kalbi yavaşlıyordu ama bilinci yerindeydi. Ona sordum: "Baba, bir sorum var..."

Gözlerini açıp konuştu: "Ne soracağını biliyorum: Neden, Tanrı'ya inanmıyorsun diye soracaksın. Ölmek üzereyken bana bu soruyu soracağını biliyordum. Sence ölüm beni korkutuyor mu? O kadar güzel ve dolu dolu yaşadım ki, öleceğim için hiçbir üzüntü hissetmiyorum. Yarın ne yapacağım ki? Her şeyi yaptım, yapılacak bir şey kalmadı. Eğer nabzım yavaşlıyorsa, kalbim yavaşlıyorsa, bence her şey çok iyi olacak çünkü kendimi çok huzurlu, sakin ve dingin hissediyorum. Ölüp ölmeyeceğimi şu anda söyleyemem ama bir şeyi sakın unutma: korkmuyorum."

Bana, "Tanrı fikrini bırakmayı düşündüğüm an, korku yükseliyor" diyorsun. Bu sadece Tanrı isimli kayanın ağırlığıyla korkunu bastırdığını gösteriyor; bu kayayı kaldırdığın an korku serbest kalıyor."

Eğer korku yükseliyorsa, onunla yüzleşmek zorundasın: Tanrı fikriyle onun üstünü örtmen bir işine yaramayacak. Bir daha inanç sahibi olamazsın, o yok oldu. Tanrı'ya inanamazsın çünkü şüphe bir gerçektir ve inanç hayal ürünüdür. Hiçbir hayal bir gerçek önünde duramaz. Şimdi, Tanrı senin için bir hipotez olarak kalacak; dualaın bir işe yaramayacak. Onun bir hipotez olduğunu biliyorsun, bir hipotez olduğunu unutamazsın.

Bir gerçek duyduğun zaman onu unutmak imkansızdır. Gerçeğin niteliklerinden biri budur: onu hatırlamaya ihtiyacın olmaz. Bir yalanın sürekli hatırlanması gerekir; yoksa unutabilirsin. Yalanı alışkanlık hale getirmiş birinin doğru söylemeyi alışkanlık hale getirmiş birinden daha fazla hafızaya ihtiyacı vardır. Çünkü doğru söyleyen birinin söylediklerini hatırlamaya ihtiyacı yoktur. Eğer sadece doğruyu söylüyorsan hiçbir şey hatırlamana gerek kalmaz. Ama eğer yalan söylüyorsan o zaman sürekli hatırlaman gerekir çünkü birine bir yalan söylemişsindir, bir başkasına bir başka yalan, bir başkasına da başka bir yalan. Kime ne söylediğini sürekli zihninde kategorize edip saklamak zorundasın. Ne zaman bir yalan hakkında bir soru sorulsa tekrar yalan söylemen gerekir, o yüzden sürekli çoğalır. Yalan, doğum kontrolüne inanmaz!

Gerçek bir bakire gibidir, hiç çocuğu yoktur; hatta evlenmemiştir.

Tanrı'nın sadece rahiplerin, politikacıların, gücü elinde bulunduran elitlerin, pedagogların, seni psikolojik köle olarak tutmak isteyen herkesin, köle olarak kalmanda çıkarı olan herkesin yaratmış olduğu bir varsayım olduğunu anladığın zaman... Onlar senin korkak kalmanı istiyor, sürekli korkacaksın, için titreyecek; çünkü eğer korkmazsan, o zaman tehlikeli olursun.

Sen ya korkak, teslim olmaya hazır, gurursuz, kendi varlığına saygısı olmayan biri olacaksın; ya da korkusuz olabilirsin. Ama o zaman bir asi olacaksın, bundan kaçamazsın. Ya inançlı bir insan, ya da asi bir ruh olacaksın. O yüzden senin asi olmanı istemeyenler -çünkü senin asi ruhlu olman onların çıkarlarına aykırı - sürekli seni zorluyor, zihnini Hıristiyanlıkla, Musevilikle, Müslümanlıkla, Hinduizmle şartlandırıyorlar ve içinin sürekli tir tir titremesini sağlıyorlar. Onların gücü bu, o yüzden iktidar sahibi olmakla ilgilenen herkes, bütün hayatı hükmetmekten başka bir şey olmayan herkes bu Tanrı hipotezinden faydalanmak ister.

Eğer Tanrı'dan korkuyorsan - ve eğer Tanrı'ya inanıyorsan korkmak zorundasın - onun emirlerine, kutsal kitaplarına ve mesihlerine uymak zorundasın. Onun ve aracılarının söylediklerini yapmalısın.

Aslında o yok, sadece aracıları var. Bu çok garip bir iş. Din en garip işlerden biridir. Ortada patron yok ama bir sürü aracı var: rahipler, piskoposlar, kardinaller, papa, mesih, bütün hiyerarşi var; ama en tepede

kimse yok.

Ama İsa gücünü ve yetkisini Tanrı'dan alıyor: Onun kutsal oğlu. Papa yetkisini İsa'ya dayandırıyor: Onun şaşmaz ve tek temsilcisi. Bu şekilde devam ederek, en alt seviyedeki rahibe kadar ulaşıyorlar... Ama bir Tanrı yok; o, sadece senin korkun. Sen tek başına yaşayamadığın için Tanrı'nın icat edilmesini istedin. Hayatı yaşama, onun güzellikleriyle, keyifleriyle, sıkıntılarıyla ve sancılarıyla yüzleşme gücün yoktu. Seni koruyan biri olmadan, üzerinde bir korunma şemsiyesi olmadan onları tek başına yaşamaya hazır değildin. Sen korktuğun için bir Tanrı istedin. Ve her yerde kalpazanlar vardır. Sen istediğin zaman her şeyi hemen yaparlar.

Senin korkmamanı sağlayan bu Tanrı fikrini bırakmalısın. Korkuyu yaşaman ve insanoğlunun bir gerçeği olarak kabullenmen gerekir. Ondan kaçmaya gerek yok. Asıl gerekli olan onun derinine girmen. Ve korkunun ne kadar derinine inersen aslında olmadığını o kadar net görürsün.

Korkunun tabanına ulaştığın zaman ise sadece güleceksin, korkacak bir şey yoktur.

Ve korku kaybolduğu zaman geride masumiyet kalır. Ve o masumiyet *summum bonum,* yani dindar adamın gerçek özüdür.

O masumiyet güçtür.

O masumiyet varolan tek mucizedir.

Bu masumiyetten her şey olabilir ama bir Hıristiyan olmaz, bir Müslüman olmaz. Masumiyetten sadece sıradan bir insan olarak çıkacaksın, sıradanlığını her şeyinle kabullenen, keyifle yaşayan ve tüm varoluşa şükreden biri olacaksın; ama Tanrı'ya değil, çünkü o sana başkaları tarafından verilmiş bir fikirdir.

Ama varoluş bir fikir değildir. O senin her tarafında, içinde ve dışında. Tam masumiyete ulaştığın zaman derin bir şükran - buna dua demeyeceğim çünkü duada sen bir şey istiyorsun; o yüzden derin bir şükran diyorum - derin minnet duygusu yükselir. Sen bir şey istemiyor, sana zaten verilmiş olan bir şey için şükranlarını sunuyorsun.

Sana çok şey verilmiştir. Buna layık mısın? Bunu hak ediyor musun? Varoluş senin üzerinden o kadar çok şey dökmeye devam ediyor ki, daha fazlasını istemek çok çirkin bir şey. Şu ana kadar aldıklarına minnet duyman gerekir. İşin en güzel kısmı, ne kadar minnet duyarsan, varoluş seni o kadar ödüllendiriyor. Bu bir döngüye dönüşüyor: Daha çok aldıkça daha çok minnet duyuyorsun; daha çok minnet duydukça, daha fazla alıyorsun... Bunun sonu yok; bu, sonsuz bir süreçtir.

Ama unutma: Tanrı hipotezi gitmiştir. Ona hipotez dediğin zaman Tanrı fikri çoktan bırakılmış demektir. Korksan da, korkmasan da artık geri dönüş yoktur; o olay aşılmıştır.

Şimdi gidecek tek yol, korkuna doğru yol almaktır.

Sessizce ona gir ki, derinliğini bulabilesin.

Ve bazen, çok da derin olmadığını görürsün.

Bir hikâye:

Geceleyin yürümekte olan bir adamın ayağı kaymış ve kayadan düşmüş. Orada çok derin bir uçurum olduğunu bilen adam yüzlerce metre düşmekten korktuğu için, kayanın üzerinde olan bir dala tutunmuş. Gecenin karanlığında dipsiz uçurumdan başka hiçbir şey göremiyormuş. Bağırmış, sadece kendi sesi yankılanmış; onu duyacak kimse yokmuş.

Adamın bütün bir gece boyunca nasıl bir işkence yaşadığını tahmin edebilirsin. Her an ölümün soluğunu hissetmiş, elleri soğuyormuş, gücünü kaybediyormuş... gün ağarırken aşağıya bakıp gülmüş: uçurum falan yokmuş! Sadece on beş santim aşağıda bir kaya varmış. Bütün gece orada uyuyabilir, rahatça

dinlenebilirmiş - kaya o kadar büyükmüş - ama bütün gecesi bir kabusa dönüşmüş.

Kendi deneyimimden yola çıkarak konuşuyorum: Korku on beş santimden daha derin değil. O dala tutunup hayatını bir kabusa çevirme ya da dalı bırakıp ayaklarının üzerinde durma arasındaki tercih tamamen sana kalmış.

Korkacak bir şey yok!

İçindekiler

Önsöz

Cesaret Nedir?
Cesaretin Taosu
Kalbin Yolu
Zekanın Yolu
Güvenin Yolu
Masumiyetin.Yolu

Yeni Kapını Çaldığında... Kapıyı Aç!

Sevme Cesareti
İlişkLDeğil, Bir Varoluş_Durumu
Bu_Pasta_Çok_Lezzetli
Sınırları_Olmayan Bir Dünya
Ne_Kolay_Ne_De_Zor:_Sadece_Doğal

Kendini Kalabalıktan Geri Çek
Sayıların Politikası
"İç Sesini" Dinle
Özgürlük Sana_Kanat_Verir
Neyden_Özgür,_Ne_İçin_Özgür
Gerçek_Yüzünü Bul

Tehlikeli Yaşamanın Coşkusu
Ne_Yaparsan_Yap, Hayat_Bir Gizemdir
Her_Şeyin_Bir_Ötesi_Vardır
Yaşam Her Zaman Dışarıdadır
En_Uç_Cesa ret:_Başlangı ç_Yok,_Son_Yok

Korkusuzluk Peşinde
Meditasyon_Tekni kleri_ve_So rul a ra_Ya nıt lar